

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te 's-*Hertogenbosch*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te *Amsterdam*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-*Hertogenbosch*; W. BINNENDIJK, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester W. BINNENDIJK, Arts, MARNIXSTRAAT 368, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post.....per jaar f 1.25.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij: Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Geneeskundig Instituut „Solosan”.
Berichten: Wat abdijsiroop kost.
Mededeelingen van verschillende aard: Praga. — Een gevaarlijke juffrouw. — Verkrijgbaar bij alle apothekers. — Kwakzalvers-Advertenties.
Uit de Pers: Het Middel. — Opleving der kwakzalverij.
Rechtszaken: Een nieuwe wonderdokter.
Correspondentie.
Erratum.
Feuilleton: Allerlei kwakzalverij.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden zijn toetreden:

Dr. A. Welcker, arts	<i>Amsterdam.</i>
I. van Rijn	„
H. Stoffers Jr.	„
J. Wolff	„
G. J. Hillen	„
N. Frank	„
P. E. Brans	„
P. J. Duinker	„
T. Lammers	„
C. van Baak, veearts	<i>Goes.</i>
A. v. d. Bijl	<i>Koudekerk.</i>
Dr. J. A. Blok, arts	<i>Bergen.</i>
W. Th. v. Hulst	<i>Alkmaar.</i>
Dr. G. J. van Thienen, arts,	<i>Zwolle.</i>
H. C. M. Bloemen, arts	<i>Delden.</i>

Geneeskundig Instituut „Solosan”.

„Aderverkalking, Aderverharding, Galsteen, met een nieuw giftvrij middel, waarvan de absolute geneeskraft in het buitenland medisch en gerechtelijk geconstateerd is.

Patiënten, onder medische leiding, worden, wegens de beperkte ruimte van de tijdelijk ingerichte Instituutsklokken, voorloopig slechts tot een beperkt aantal en naar volgorde van de aanmelding aangenomen.

Aanmeldingen kunnen op elken werkdag tusschen 10—2 uur plaats hebben: Nic. Witsenkade 30, Amsterdam.”

Menigeen zal bij het lezen van bovenstaande advertentie, die, in dezen of anderen vorm, tegenwoordig herhaaldelijk in onze kranten voorkomt, een gevoel van blijdschap hebben ondervonden, waar de aderverkalking een zoo algemeene kwaal is. „Absolute geneeskraft” het wil wat zeggen! Maar, wij willen het wel bekennen, het zegt ons te veel en daarom vonden wij het noodig een nader onderzoek in te stellen. Voldoende resultaten hebben wij, door de eigenaardige werkwijze van het „Instituut”, niet verkregen; dat wij echter niet tot diegenen behooren, die een jubeltoon aanheffen, zullen onze lezers, na kennismaking met het volgende beseffen.

Daar, in een andere advertentie, kosteloos inlichtingen werden aangeboden, wendden wij ons daarvoor

tot het „Instituut”, waarop wij een gedrukte mededeeling ontvingen, te uitvoerig om hier over te nemen. Wij ontleenen daaraan het volgende:

„De behandeling van patiënten IN en DOOR het Instituut geschiedt uitsluitend onder leiding van den geneesheer van het Instituut.

Alle patiënten, die zich in of door het Instituut willen laten behandelen, zijn verplicht:

1e. zich door den geneesheer van het Instituut bij het begin en het einde zoowel gedurende den duur wekelijks of ten minste eens in de veertien dagen te laten onderzoeken, teneinde de dan staande gezondheidstoestand te constateeren en de werking van den kuur na te gaan;

2e. zich door een buiten het Instituut staande Hollandsche geneesheer vóór en na de kuur te laten onderzoeken, en de verklaring hieromtrent ter vrije beschikking van het Instituut te stellen.

Gedurende de kuur moeten de patiënten iedere andere behandeling en elk ander middel vermijden, en zich uitsluitend aan de voorschriften van den dokter van het Instituut houden.

De duur van de kuur is individueel; bedraagt echter ongeveer (a) bij ADERVERKALKING en ADERVERHARDING zoowat 2 maanden (in bijzonder zware gevallen zoowat 3 maanden), en (b) bij GALSTEENEN ongeveer 1 maand (in bijzonder zware gevallen 1½ maand).”

„De in of door het Instituut voor te schrijven behandeling is in de eerste plaats een *Drinkkuur*. Teneinde de patiënt voortdurend regelmatig en beter te kunnen beoordelen, is het aan te bevelen dat de behandeling in het Instituut plaats vindt.”

Slechts enkele uitzonderingen zijn daarop toegelaten.

„De prijs van den kuur wordt naar gelang van het vermogen of het inkomen van den patiënt berekend. Hierin is het honorarium van den arts van het Instituut NIET inbegrepen.

De betaling geschiedt na opname in het Instituut in gedeelten.”

Van iemand, die zich onder behandeling wilde stellen, vernamen wij, dat voor het eerste onderzoek f 5.— en voor de behandeling f 100—500 moest worden betaald.

Bij zijn bezoek werd hem een kaart van den geneeskundige verstrekt, dragende den naam: DR. ALFRED TICHAY.

Dat wij hier met een vreemdeling te doen hebben, bleek verder uit den volgenden getypten brief, dien wij ontvingen, nadat wij op onze eerste aanvraag om inlichtingen niets meer van ons hadden laten hooren:

„Geneeskundig Instituut „Solosan”. Amsterdam, Nic. Witsenkade 30.

Amsterdam, 7 November 1919.

Geachte Heer!

Wij veronderstellen, dat U zich in de hoop, genezing voor Uwen kwaal te vinden, tot ons gewend heeft. Als wij alle gevaren overdenken, welke Uwe

gestoorde gezondheid met zich mee kan brengen b.v. een plotseling ernstige inzinking, kunnen wij ons niet begrijpen, dat wij niets meer van U vernemen.

Twijfelt U misschien aan ons? Slaat gij geen geloof aan onze geneeswijze? Als dat 't geval is, zoo zou het toch het eenvoudigste zijn U van de juistheid onzer behandeling te overtuigen, vooral omdat U een kosteloze behandeling wordt aangeboden en U zooals in onze Prospectus gezegd wordt, twee weken door ons kosteloos behandeld wordt. U behoeft slechts tot voortzetting der kuur te besluiten, als U resultaat ziet. Deze aanbieding doen wij U daarom, omdat wij er van overtuigd zijn, dat wij er in zullen slagen U ook dan te kunnen helpen, als anderen dit reeds opgegeven hebben.

In Duitschland (waar wij zelfs doktoren behandelden) werden veel zieken door ons genezen, die door den geneesheer geheel opgegeven waren; nu doen diezelfde menschen weer geregeld hunne zaken en gaan een toekomst vol geluk, vreugde en energie tegemoet, daar zij hunne gezondheid terug gevonden hebben. Zoo U inzage wenscht van dankbetuigingen of bevestiging van doktoren, willen wij U gaarne in onze inrichting daarmee van dienst zijn. Patiënten, die onder onze behandeling zijn geweest, zullen U met vreugde alles bevestigen en U dringend aanraden zich tot ons te wenden ook dan, wanneer vroegere behandeling vergeefsch waren. Wij hebben ook zelfs zieken behandeld, die in de gelegenheid waren de bekwaamste professoren der wereld te consulteren en zich ook niet behoefden te ontzien badplaatsen etc. te bezoeken, in een woord, we behandelden velen, die nergens genezing vonden, wel bij ons. Het is onmogelijk deze gevaarlijke ziekte en hare gevolgen te beschrijven. Wanneer U er zich echter voor interesseert, zouden wij U ter lezing aanraden het boek over aderverkalking en aderverharding van Dr. N. J. Rooswinkel (die zelf ook aan dien kwaal moest sterven). Daarin zult U kunnen lezen aan welk gevaar gij blootgesteld zijt. De eenige raad, die wij U geven kunnen is: stel U onder onze behandeling zoolang het nog tijd is en (wij weten het vooruit) gij zult ons dankbaar zijn en onze inrichting aan Uwe bekenden aanbevelen.

Hoogachtend, Instituut „Solosan”.

Wij bekennen gaarne, dat wij een dergelijken brief verwacht hadden. Juist het model, waarnaar soortgelijke Instituten werken, zooals wij reeds herhaaldelijk te berde brachten. *Je reinste bangmakerij!*

Een nader onderzoek, o.a. naar de middelen, door het Instituut aangewend, konden wij niet instellen, omdat de behandeling binnenshuis geschiedt en wij derhalve de middelen niet ter onzer beschikking konden krijgen.

Het boven medegedeelde is voor ons echter

reden genoeg om het Instituut „Solosan” met wantrouwen aan te zien; onze jarenlange ervaring heeft ons ten opzichte van dergelijke inrichtingen voorzichtig gemaakt.

In dat wantrouwen worden wij nog versterkt, door onderstaande advertentie, die eenigen tijd later verscheen:

„Schrey's Inhalatorium onder medische leiding, Nicolaas Witsenkade 30, Amsterdam, het eenigste in Nederland waar medicamenten en bronwateren in kouden dampvorm met groot succes worden ingeademd.

Lijders aan Asthma, Bronchitis en andere aandoeningen der luchtwegen worden bij het intreden van het gure jaargetijde op bovengenoemde Inrichting, die volkomen de buitenlandsche Inhalatoria evenaart, attent gemaakt. De huisarts kan ten allen tijde het toezicht op den patient behouden. Prospectus gratis”.

Welzeker, pakt het eene niet, dan het andere!

BERICHTEN.

Wat Akker's Abdijstroop kost. Van geachte zijde — die wij hierlij onzen dank betuigen — ontvingen wij een uitknipsel uit het *Bürger-Blatt* te *Emmerich a Rh.*, zijnde een advertentie van *Akker's Abdijstroop*. Waar een flesch van ± 230 gram hier te lande voor f 1.60 wordt verkocht, wordt deze in de de Duitsche advertentie aangeboden voor 4 Mark. Bij den tegenwoordigen Markenkoers nog al een opmerkenwaardig verschil.

Mededeelingen van verschillenden aard.

Praga

Alweer een middel tegen Asthma; het hoeveelste kunnen wij niet nagaan... maar de asthma blijft. In enkele bladen kan men in den laatsten tijd deze advertentie lezen:

„Praga. Praga is een beproefd middel tegen Asthma. Asthmaliijders, wilt ge verlichting, wilt ge genezing, gebruikt dan Praga. Praga geeft oogenblikkelijke verlichting en bij geregeld gebruik algeheele genezing.

Praga is verkrijgbaar á f 2.— per flacon van 250 gram inhoud, bij T. P. v. d. Bergh, Heiligeweg 9, Utrecht. Praga is wettig gedeponereerd. Door heel het land wederverkoopters gevraagd.”

Zeker, die wederverkoopters zullen zich wel aanbieden en het hunne er toe bijdragen om het middel alom bekend te maken. Vóór het echter zoover

FEUILLETON.

Allerlei Kwakzalverij.

Er bestaan volksverlevingen die, hoe vreemd en soms belachelijk zij ook moge zijn, toch door geen macht ter wereld zijn uit te roeien. Zij gaan van geslacht op geslacht over, en men vindt ze steeds weer terug onder alle lagen der samenleving.

Zoo b.v. zal men dikwijls hooren, dat men het lijk van een verdronken mensch, niet geheel uit het water mag halen en op den kant leggen. Neen men moet het lijk nog minstens tot over de helft in 't water laten liggen en eerst de politie er bij halen.

't Is ook genoeg, zegt een ander, als de voeten nog maar in 't water steken, doch niet het lijk geheel op 't droge halen!

Het moet ook streng verboden zijn een gehangene af te snijden, te weten iemand die zelfmoord heeft gepleegd. Men mag den strop niet doorsnijden alvorens de politie er bij is.

Het zijn maar een paar voorbeelden die met nog anderen zijn aan te vullen, maar waarvan de oorsprong moeilijk te vinden is.

Misschien dat men bang was voor den moordenaar gehouden te worden, of den beroover van het lijk? Wellicht ook waren er vroeger jaren voorschriften omtrent het vinden van zulke lijken?

Op geen enkel gebied echter bestaan zulke buitenisigheden als op het gebied der geneeskunst-naaperij of wel kwakzalverij.

De vreemde handelingen om ziekten en wonden te genezen blijven, niettegenstaande de vooruitgang der volksontwikkeling in 't algemeen, voortleven en worden in praktijk gebracht. En geneest een zieke of gewonde trots de vreemdsoortige behandeling, dan is dat een zegel, dat de waarde van zoo'n behandeling bevestigt, al zouden ook honderd andere zieken of gewonden er onder bezwijken. Die honderd zwijgen immers, en die eenen die genas, zal den lof van de behandeling overal verkonden. Dit is juist de triomf der kwakzalvers.

En het is niet een verschijnsel der laatste honderd jaren, maar reeds eeuwen geleden bestonden dezelfde huismiddeltjes, familiegeheimen, overleveringen enz. om zieken te genezen, en ze bestaan nog.

is, willen wij onze lezers inlichten wat zij van Praga te wachten hebben, daartoe door welwillende mededeelingen in staat gesteld.

Het middel, dat in *Baarn* zijn bakermat heeft gevonden, is door een Zigeuner-paar meegebracht en wordt bereid door 6 eieren met $\frac{1}{2}$ liter beste *azijn* te overgieten en zoolang te laten staan tot de schaal verteerd is.

Hiervan moet op de nuchtere maag een eetlepel worden ingenomen... en het gevolg is niet alleen verlichting van asthma maar zelfs „algeheele genezing.”

Wie 't gelooven wil, geloove het; wij voor ons staan zeer sceptisch tegenover de beweringen in de advertentie en vermeenen, dat de medici er ook zoo over zullen denken.

Een gevaarlijke juffrouw.

Kort geleden ontvingen wij bezoek van iemand wiens vrouw zich onder behandeling had gesteld van een zekere juffrouw v. E. te *Amsterdam* *) en die, ofschoon o.i. wel wat laat, onzen raad kwam inwinnen in hoeverre het was aan te bevelen met die behandeling door te gaan.

Het bleek ons, dat die juffrouw niet alleen de patiënten ten hunnen huize bezocht maar ook de noodige medicijnen meebracht. Ons werden, op ons verzoek, een drank en pillen ter hand gesteld, welke door den heer N. KEULEMANS werden onderzocht.

De drank was een afkooksel van *kinabast* met *anijs*, de pillen bevatten *kinine* en *staal*.

Dus zeer goede geneesmiddelen... maar dat is de quaestie niet. De vraag is of de middelen helpen tegen de kwaal, waaraan de zieke lijdende is en dit uit te maken gaat buiten de bevoegdheid en vermoedelijk ook buiten de kennis van de juffrouw. En dan is het gevaar groot, dat niet alleen verkeerde medicijnen worden gegeven maar vooral, dat de lijder verkeerd wordt behandeld en dat daardoor de juiste tijd voorbijgaat, waarbij doelmattige geneeskundige hulp verbetering had kunnen brengen.

O, die „juffrouwen” doen zooveel kwaad!

*) Wij zijn tot ons leedwezen verplicht naam en woonplaats te verzwijgen, omdat wij niet de bevoegdheid hebben ons de bewijzen te verschaffen, waardoor wij, bij een eventuele vervolging, ons beweren op de vereischte wijze kunnen staven. De verscheidene patiënten van de juffrouw zullen intusschen wel begrijpen, wie wij op het oog hebben.

Bij oude schrijvers kan men ze tot in bijzonderheden vinden en het is waarlijk verbazend, hoe, voor hun tijd zeer ontwikkelde mannen, aan den onzin zooveel waarde hechtten, dat zij het noodig vonden die te beschrijven. Deze beschrijvingen zijn mede oorzaak dat die buitenisigheden zoolang en zoo stevig bij het volk zijn blijven voortleven.

Zoo bestaat er een volksgeloof, dat men een wond zou kunnen heelen, door het voorwerp waarmede de wond veroorzaakt is, met het bloed uit de wond bestreken zijnde, behandelt alsof men de wond zelf behandelt. Sommige wasschen de wonden alle dagen met wijn, of ook wel met het water van den gekwetste. Anderen laten de wonden ongemoeid en behandelen alleen het voorwerp dat de wond veroorzaakte en als zulks onmogelijk is nemen zij een ander voorwerp, een wilgenstokje of zoo iets, bestreken met het bloed uit de wond.

Zelfs een houtje aan het einde met bloed uit de wonde bestreken en in een potje met versche reuzel gestoken, zal de wond doen heelen, als men op de wond maar zuiver linnen legt.

Dr. Morian een godgeleerde te Amsterdam zegt dat het voldoende is het bloed in een potje met vet, of ook wel met boter goed te bewaren, om de wonde te doen genezen.

Zulks wordt ook verhaalt door den natuuronderzoeker Dr. Andr. Colvius.

„Sodanigh stocxken tegen den Tant ghedouwt, tot datter wat Bloedt uyt-komt, ende dan mede in de Reusel gesteken, verklaart genoemde Heer Morian, zal de Tant-pijn over doen gaan.”

v. Beverwyck verteld in zijn „*Schat der Ongesontheyt*.”

De ridder *Kenealme Digby*, wiens gelijke in vele talen en wetenschappen ik onder de groote Heeren nooit ontmoet heb, naar Engeland reizende en mij met een bezoek vereerende, zoo raakten wij gedurende het gesprek op deze *Magnetica*, dat is zeil-steenige genezingen. (Aldus genoemd omdat het werk van verre geschiedt, evenals de zeilsteen trekt.)

De ridder verklaarde zulke genezingen meermalen ondervonden te hebben.

Toen zeker hoveling in zijn dij gekwetst was en de koning de proef wilde zien van de genezing, heeft hij voor het hof dezelve uitgewerkt. Hij lag alleen op den bebloeden kouseband een schoone doek. nat ge-

Verkrijgbaar bij alle apothekers.

Het *Pharm. Weekblad* schrijft hierover:

Een der meest lezenswaardige gedeelten van *The Chemist and Druggist* is de elke week terugkeerende rubriek: „*Observations and Reflections*, bij *XRAYSER II*”; ze bevatten opmerkingen over alles, wat den apotheker kan interesseeren. Ze hebben veelal betrekking op zaken, die speciaal voor den Engelschen lezer van gewicht zijn. Onder het hoofd: „*Several New Additions*” behandelt *XRAYSER* in het no. van 6 Dec. de advertentie's van genees(?) middelen, die volgens de adverteerders bij elken apotheker zijn te verkrijgen. *XRAYSER*, een oudgediende in zijn vak, blaagt er dan quasi over, dat hij leelijk achterop is met het bijhouden van zijn vak, dat het wel vernederend voor hem is, dat geneesmiddelen, die iedereen kent en die zulke belangrijke ontdekkingen op medisch gebied vertegenwoordigen, voor hem vreemdelingen zijn. Het maakt het dikwijls moeilijk voor hem tegeover zijn klanten. De zaak wordt eenvoudiger, wanneer de klant vertelt, dat ze (het zijn in den regel vrouwen, die er mee aankomen) dit of dat wenscht, dat het een onschadelijk middel is, heelemaal geen geneesmiddel, want tegen geneesmiddelen wordt juist in de advertentie ernstig gewaarschuwd. *XRAYSER* geeft de klant in dat geval in overweging, om het middel dan maar niet bij hem, den geneesmiddelhandelaar, te halen, maar bij Mr. General Dealer.

Bovenstaande mededeeling geeft ons aanleiding er op te wijzen, dat reeds in 1882 de Tielsche apothekers een aanklacht hebben ingediend bij den Officier van Justitie, naar aanleiding van een advertentie betreffende *Zwitserse Pillen*, voorkomende in de *Tielsche Courant*, waarin het luidde: „verkrijgbaar bij de apothekers te Tiel.” Zij meenden door deze toevoeging beschuldigd te worden van strafbare handelirgen. De aanklacht had geen succes. En ook thans nog moeten die apothekers die niet wenschen mede te werken tot de verspreiding van kwakzalversleugens, zich die beleediging laten welgevallen; men zie o.a. de thans telkens voorkomende advertentie van de *Valda-Pastilles*.

Kwakzalvers-advertenties.

Een onzer leden, die ons, wij erkennen het dankbaar, dikwijls verplicht met de toezending van *Hollandsche bladen*, niet hier te lande verschenen, zond ons dezer dagen weer eenige exemplaren, waaruit wij konden zien hoe algemeen de kwakzalvers-advertenties den inhoud van de dagbladen bederven. Enkele uittreksels mogen dit bewijzen.

maakt met afreksel van het zuiverste koperrood, en dat tweemaal daags zoo verbindende. Toen hij eens belet was en een avond verzuimd had bezwaarde dit den gekwetste zeer en de wonde was verergerd.

Of de gewonde genezen is wordt niet vermeld, wat wel jammer is.

Een ander nog sterker geval.

Te Parijs was een knecht van een groot Heer gewond, en alle Meesters oordeelde, dat hij tengevolge van de wond, noodzakelijk moest sterven. Dit kwam ter oore van een looper en deze kwam zijn dienst aanbieden, met toezegging van genezing en verklaarde tevens hoe en waarmede hij zulks dikwijls gedaan had.

Het was wel te wagen, want met een dood kaif, gelijk het spreekwoord zegt, is het goed sollen; temeer, dewijl zijn wonde alreeds door de Meesters voor ongeneeslijk was verklaard.

Dus ging hij aan 't werk, en het eerste verband aan den bloedigen doek gedaan hebbende, waar sommigen mede spotten, zoo toonde hij de kracht er van op de volgende wijze: Hij stak den doek in zijn zak, hielt die tegen het vuur, en liet aan den gekwetste, die in een andere kamer lag, vragen hoe hij zich gevoelde.

Deze antwoordde het niet te kunnen uithouden van de hitte in de wonde. Toen werd de doek in koud water gedaan, waarop bevonden werd dat de gekwetste zat te rillen en te beven van de koude.

Hij genas evenwel toch eindelijk door dit middel, tegen de meening in van degenen die hem tevoren verbonden hadden.

Paré verhaalt van een ander geval, waar de genezing mislukte, waarom hij dezen „Wond-meester” uiltacht; want het was onwijs van hem gedaan, dat hij een wonde die op zich zelf ongeneeslijk was, ook *Paré* verklaarde zulks en anderen, zoo stout aannam te genezen.

Zoo kon ook *Hildanus*, hoe ervaren Meester hij ook was, niet heelen een wond in de borst, die wederstaan had de behandeling van een dergelijken Wond-meester.

Het spreekt van zelf dat ook vroeger de vóór- en tegenstanders van deze „genezingen-van-verre” elkander bestreden, en dit ging meestal in zeer scherp gestelde geschriften.

Zoo waren er, die deze manier van wonden heelen in afwezigheid van den gekwetsten, zeer hoog op-

In „De Locomotief” te Semarang verschijnend, vonden wij o.m. aanbevelingen van *Sanguinose* genoemd: „beslist het beste middel tegen bloedarmoede en zenuwzwakte”, *Koorengzalf*, „de zalf bij uitnemendheid tegen zweren of andere huidziekten”, *Mifudo* tegen aambeien, *Gonoskruiden* tegen nierziekte, blaasziekte, geheime ziekte, *Aambeienzalf van apotheker Boom*, *Kruidenthee „Marianna”* tegen alles en nog wat, *Maagpoeder van apotheker Boom*, *Roggen's Influenza Kruiden*, „geneest influenza na gebruik van enkele dagen, zelfs bij zware gevallen” en nog andere, waarbij wij de advertenties van enkele Specialites — op echt kwakzalverachtige manier ingekleed — maar niet noemen. Eigenaardig is wel de volgende annonce:

„Kennisgeving. De ondergeteekende geeft hierbij aan het geacht publiek kennis, dat personen lijdende aan aambeien (Haemorrhoiden) door mij volkomen kunnen worden genezen zonder operatie.

Ook in staat „Suikerziekte”, „Hartkwalen”, „Maagkrampen”, „Asthma”, „Berri-Berri”, „Geheime ziekten”, enz. te genezen. Zonder onderzoek kunnen geen medicijnen worden verstrekt.

Certificaten van personen te Batavia, Cheribon, Semarang, enz. door mij genezen, ter inzage.

Hadjje Abdulla en zoon, genaamd Abdul Rachman (doekoen Hindostan), Petoedoengan — Semarang, Telef. 1369.

Ook buiten de stad te ontbieden.”

„Zonder onderzoek kunnen geen medicijnen worden verstrekt,” dat klinkt wel vertrouwenswekkend (dat vinden de kwakzalvers meestal onnodig) maar toch... de heeren genezen te veel verschillende kwalen om zoo maar vertrouwen in hen te stellen.

Een ander blad, *Het Oosten*, te Paterson in de *Nederlandsche taal* uitgegeven, verradt met dit al zijn Amerikaanschen oorsprong. Advocaten, tandartsen, oogartsen enz. bieden hun hulp per advertentie aan terwijl begrijpelijkerwijze allerlei z.g. geneesmiddelen, als onfeilbaar en onovertrefbaar worden aangekondigd. Wij citeeren o.a. *Moeder Kipp's Hoest-stroop*, „het kleinste kind kan het zonder 't minste gevaar innemen”, *Kent's nier- en levermiddel*, *Mc. Neill's Familie's heezalf* en de advertentie, met portret, van Brook's breukverbandapparaat, waarover wij in ons vorig no. schreven.

hemelden, en Crollius noemt de tegensprekers onbedreven dwazen, terwijl Rob. Fludd ook de tegenwerpingen van Forsterus in het breed beantwoordt.

Aan den anderen kant werden hare redenen en ondervindingen als ijdelheid en zelfbedrog aangeduid, o.a. door den jesuit Joh Roberti.

Het is voor ons moeilijker om zich in die tijden in te denken, naarmate men met de hedendaagsche geneeskunst meer bekend is. Toen was men nog niet op de hoogte van suggestie, begreep er althans niets van, en iets, wat maar even buiten het enge cirkeltje ging waarin men zich bewoog, werd voor tooverij gehouden, zoo ook het wonden genezen-van-verre.

Zoo meent de jesuit Delrio dit loutere tooverij te wezen, en dat deze manier van genezen op een duivelsverbond steunt, alsmede dat degenen die zoo geheeld worden, daarna in heviger pijn en zwaarder ziekte vervallen, ook meestal tot een kwaad einde geraken.

We zullen onze lezers meerdere huivering besparen, want, nietwaar, men rilt ervan als men zulke bedreigingen leest.

Het eenigste waartoe men kan besluiten is: den eenen helpt 't fleschje en den anderen het drankje nog niet eens.

Men heeft verder genezingen door belezén, dat is door eenige woorden over de wonde te spreken.

Sommige gebruiken geneesmiddelen, doch om secuurder te zijn wordt de wonde ook nog belezén bovendien:

De jesuit Delrio verhaalt van zeker lezen, onder het Spaansche krijgsvolk gebruikelijk, waarmede zij de wonden genezen, alleen linnen er op leggende en er woorden over sprekende.

De bisschop van IJperen, *Simonius*, met zijn raden oordeelt al dit heelen te zijn bijgeloovig, en ongeoorloofd, verbiedende dat iemand zulks zoude in 't werk stellen.

Dat zelfs onder de heidenen deze manier van wonden heelen, door te belezén, niet door allen werd goedgekeurd is wel af te leiden uit het treurspel *Ajax* van den Griekschen dichter *Sophocles*, waarin hij schrijft: geen wijze geneesmeesters-werk te zijn, zich in wonden te betrouwen op de zangdichten.

Dat het belezén ook heden nog lang niet tot de geschiedenis behoort, weet een ieder die zich veel onder het volk in al zijn lagen, beweegt.

Ook de „Ingezonden Mededeelingen”, zooals wij ze uit onze kranten kennen, ontbreken niet, b.v.:

„Nierziekte. Mr. Karl Vinsell van Brooking, Sask., schrijft: „Ik wensch mijne erkentelijkheid te betuigen voor Dr. Pieters Zokoro; het heeft mij genezen van nierziekte, waaraan ik meer dan vijf jaren had geleden. Ik had verscheidene dokters geraadpleegd en allerlei medicijnen gebruikt zonder baat te vinden. Ik ben nu gezond en sterk”. Dit betrouwbare kruidenmiddel wordt door drogisten niet verkocht. Het wordt verstrekt direct door de vervaardigers, Dr. Peter Fahrney & Sons Co. 2501 Washington Blvd., Chicago, Ill.”

Reeds ongeveer 20 jaar geleden, in de Maandbladen van *Nov.* en *Dec.* 1900, hebben wij tegen dit middel gewaarschuwd.

UIT DE PERS.

Het middel.

(Met welwillende toestemming van de Redactie, uit de *Nieuwe Courant* overgenomen.)

„En als 't dan eens waar was,” zei de zieke met een glans van hoop in de moede oogen.

„Ja, als, als,” herhaalde schouderophalend de jonge man die bij haar bed stond, terwijl hij opstond en naar het raam ging, dat uitzicht gaf op een stadstuinje.

„Vindt je dan niet, Herman, dat wij het eens probeeren konden,” drong de zieke aan.

Een oogenblik bleef de jonge man het antwoord schuldig, en zei toen op nadenkenden toon:

„Als het maar betrouwbaar is, An, als die man maar weer geen kwakzalver is, want dan zijn we schaterop. Het is duur, en dat is niets als het goed is; je weet wel dat ik er alles voor over zou hebben, dan werk ik maar wat harder, maar....”

„Maar het is een dokter,” viel Annie hem in de rede. „Ik hoor dat het middel veel verkocht wordt, en je het bij alle apothekers kan krijgen.”

„Als dat zekerheid voor zijn echtheid was, kocht ik het adelijk,” gaf Herman niet overtuigd, licht spottend ten antwoord, terwijl hij weer naar de zieke ging.

„Och, Herman,” smeekte het kleine vrouwtje en tranen welden in haar oogen. „toe, laten wij het maar eens probeeren, je kunt nooit weten en als het eens waar was, dat ik beter kon worden!” Overweldigd door de emotie die deze gedachten haar gaven, gedachten, waarin de wereld van smart en hoop lagen besloten, viel ze terug op de kussen en snikte, snikte.....

In iedere plaats, ja in iedere buurt weet men iemand aan te wijzen die de „pijn kan weglesen”. Verrekkingen worden meestal „belezén” en het helpt altijd, als men de lui hoort.

De belezér strijkt over de aangewezen plek, prevelt wat binnensmonds of denkt het er maar bij, en.... klaar is Kees.

Ook wratten worden op die manier „weggenomen”, maar dat eischt minstens 6 weken. Niet dat de belezér zes weken zit te strijken, doch eerst zes weken na de belezér zijn de wratten verdwenen. Echter is het zeer heilzaam dat men gedurende die zes weken niet aan de wratten en het verdwijnen denkt. Dan... men kijkt er eens na verloop van tijd naar en... weg zijn de wratten!

Zóó zie je ze, en zoo zie je ze niet!

Gelijk de menschen alle middelen aangewend hebben om de wonden te genezen, zoo waren er ook die, verstandiger, zeiden: men moet de wonden vóór zijn, zich beschutten om wonden te voorkomen, te weten steek- en schotvrij te wezen.

Deze wonderbare manier van doen, dateert al van zeer oude tijden.

Zoo schrijft de dichter *Virgilius* van een „die noch door vuur, noch door ijzer kon worden omgebracht.”

Om onkwetsbaar te zijn werden verschillende dingen gebruikt. Daarop vertrouwende werden de vijanden onbeschroomt aangevallen en neergeveld; gelijk in oude historien te lezen is.

De Fransche schrijver *Guyon* verhaalt hoe zeker edelman vijf maal als overwinnaar uit een duel kwam, bij zich dragende *Hippomanes* ¹⁾ in kristal besloten. De zesde maal is hij waarschijnlijk er bij gebleven.

De gewone middelen die hiertoe gebruikt worden zijn briefjes, met eenige wonderlijke en vreemde woorden of teekens beschreven, die hun kracht zouden trekken uit den hemel of uit den invloed der sterren.

Maar de kracht van deze briefjes werd ook aan den invloed van den duivel toegeschreven, want de natuur houdt zich met zulk beschermen niet op, en God noch

¹⁾ Hippomanes, is de naam van een zwarte vliezige stof, die bij de geboorte aan 't hoofd van een veulen wordt waargenomen.

De ouden geloofden, dat dit een der krachtigste middelen was, om liefde te verwekken en ten dien einde maakten zij er een *philtrum* (minnedrank) van.

Ook thans zijn er nog velen in dien waan, doch het middel is natuurlijk van geen waarde, zooals wel te snappen is.

„Kom Anneke, dat niet, dat niet, riep Herman zijn vrouwje streelend. „toe kindje, je weet dat elke opwinding zoo verkeerd voor je is, je gaat zoo hoesten. Toe lief, niet doen, niet doen.” Vleide hij zacht, het kleine handje dat hem zoo dierbaar was, kussend. „Je weet”, ging hij voort, dat ik alles voor je doen wil. Kom An, flink zijn, hoofd omhoog.” en hij zei het liefste om zijn vrouwje tot rust te brengen.

„Weet je wat? Als je braaf bent en je kalm houdt, zal ik meteen voor je gaan en spreken met dien dokter. Is dat goed, An?”

De zieke glimlachte hem toe door haar tranen heen.

„Als je het doen wil,” zei ze met gesmoorde stem. „O, niemand weet, wat ik den laatsten tijd voor droevige gedachten heb gehad. Het is zoo vreeselijk geen hoop meer te....”

„Tuut, tuut, zal je nu dien stouten mond wet houden,” zei Herman bestraffend.

„Ik denk het toen, ik voel, dat....” ging de zieke balsstarrig voort. Maar Herman had zijn hand reeds op het stoute mondje gelegd en zei, kwasi knorrig:

„Nu, als je zoo spreekt, dan ga ik niet hoor; je weet, dat je veel geduld en hoop....”

„Geduld en hoop,” herhaalde de zieke bitter, „hoe lang nog?”

Herman antwoordde niet. Annie trok hem naar zich toe, gaf een kus op zijn hand die de hare omkleed hield en zei zacht:

„Ik zal wel weer probeeren, Herman. O, als je wist, hoe vaak ik geprobeerd heb! Ik wil blijven leven voor jou en voor ons kindje. Arm kindje hè Herman zonder moeder?”

Snel draaide nu Herman zich af, antwoorden was hem onmogelijk, zijn keel werd als dichtgesnoerd, slechts wuifde hij bij de deur zijn arm vrouwje een afscheids-groetje toe en verdween zoo viug mogelijk om in de eenzaamheid tucht te geven aan zijn overkropt gemoed.

O! 't was vreeselijk, vreeselijk! Een paar jaar getrouwd en nu dit onmeedoogende!

Kort na de bevalling was zij zelf geworden, zijn arm klein vrouwtje en sinds ging zij achteruit, steeds achteruit.

Bittere gedachten verdringen zich in Hermans brein, toen hij zich op weg begaf naar den dokter om over het bewuste middel te spreken, waarop zijn vrouwtje al haar hoop gevestigd had.

„'t Is een grooter schrik dan iemand vermoeden kan als de uitvinder van een dergelijk middel de menschen wat voordegt,” zei hij half luid. „een dokter die dit kan doen, is een onmeedoogende schelm, waardig opgehangen te worden! Ik geloof dat ik

de menschen zijn er toe geneigd, de menschen zelfs onbekwaam, om zulke wonderen te verrichten, ergo moet het den duivel zijn die zulks verricht.

De beschreven beschermende briefjes zijn echter niet in staat zilveren kogels te weerstaan, noch looden kogels waarop gekauwd of gebeten is. Ook sabels, waarvan de punt in 't vuur heet gemaakt en met reuzel bestreken, of in aarde of brood gestoken is, hebben maling aan zoo'n briefje. En het is waarlijk niet dat men alleen in vroeger eeuwen van deze beschermende amuleta leest, ook in den laatsten Europeeschen Oorlog werd er veel gebruik van gemaakt op tal van lijen en gewonden werden amuleta's gevonden. Helaas zij beschermden niet.

Dat men om vrij te loten, op den dag der loting 's morgens spek-pannekoeken moet eten, is algemeen bekend. Probatum est!

Kunnen we het hier beschrevene feitelijk geheel als kwakzalverij beschouwen, de echte kwakzalverij beweegt zich alleen op het gebied der geneeskunde en besluiten we dit opstel nog met een volksmiddel tegen geelzucht.

Men maakt van de asch van esschenhout met het water van den zieke kleine koekjes. Men drukt in 't midden een putje en vult dat met het water van den zieke waarin wat saffraan gemengd.

Dan laat men de koekjes drogen totdat zij vergaan zijn, of laat ze op het vuur uitwasemen, waarmede dan ook de geelzucht verdwijnt.

Eenvoudig en gemakkelijk, als je 't maar weet

En zoo zijn er nog tal van bijgeloovigheden onder de menschen, die nog steeds worden toegepast en die niet zijn uit te roeien, al praat men als Brugman.

De kwakzalver weet er van te profiteren, en steunt met zijn annonces en praatjes zooveel mogelijk de domheid, want hij spekt er zijn beurs mee.

Wat een dokter zegt gelooft men niet, of men gelooft hem maar half. Achter zijn rug om gaat men naar den kwakzalver of piskijker, die natuurlijk den dokter afkamt, en den kwakzalver heeft het volste vertrouwen. Hoe het mogelijk is, is onbegrijpelijk doch de geneesmiddelen, door den dokter voorgeschreven gaan den gootsteen in en de rommel van den kwakzalver wordt geslikt. Helaas, meestal tot nadeel van den zieke! 't Is wel een vreemde wereld, waarin zooiets kan gebeuren!

MEMENTO.

hem vermoord, als hij alleen uit geldzucht mijn arme Anna en zooveel andere stakkers voor den gek durft te houden! En als er nog rechtvaardigheid gevonden wrdt op deze wereld, als niet alles elende is...!" hij baalde zijn vuisten, wiede niet doordenken en diep in doffe weemoedsstemming naar het deel van zijn tacht. Hij vermede zooveel mogelijk het drukke straatgewoel, schoot door de menigte heen als iemand die niets ziet of hoort van 't geen rondom hem gebeurt. De blijheid, die door de zachte lentezon de straten vulde, de opgewekte lentestemming, die zich overal deed gelden, hinderde hem en deed hem de tegenstelling van zijn eigen verdriet dubbel voeler.

In gedrukte stemming bereikte hij het huis waar de dokter zitting hield. Toen hij, na hier binnengezet te zijn — zich door het dienstmeisje de wachtkamer niet wijzen, hoorde hij dat daarbinnen nog meer wachtenden waren. Er waren dus meer menschen die er van wisten en hier genezing zochten. Een lichte noep vervulde hem.

Met een soort van kameradschap werd hij in de wachtkamer door de daar reeds aanwezigen begroet. Zij kwamen hier immers allen voor hetzelfde doel, allen voor dezelfde kwaal!

Onwillekeurig luisterde Herman, toen hij gezeten was, naar de gesprekken rondom zich.

„Gaet u al wat vooruit juffrouw!" vroeg een burgerheertje aan een pover uitzieende juffrouw die het aan te zien was, dat zij hier voor zichzelf kwam.

„Dokter zegt van wei," zei ze flauwtjes, „ik heb nu ook al twaalf flesschen gebruikt, doch ik merk het nog niet erg, misschien moet ik verder doorgaan. Het is anders een duur iets voor den minderen man, maar wat doe je al niet om beter te worden." eindigde ze zuchtend.

Bij het laatste onderzoek was ik ook volgens den dokter vooruitgegaan" zei een burgerman „maar ik heb er al meer dan twaalf gebruikt."

„En merkt u het zelf ook niet?" vroeg in spanning het arme vrouwtje.

„Ik blijf voor mijn gevoel het zelfde" beweerde de man „maar de dokter die je onderzoekt zal het wel beter weten."

Er moeten toch al veel menschen mee genezen zijn" klenk het uit een anderen hoek der kamer.

„Kent u die gevallen?" vroeg Herman.

„Dat niet, dat niet, maar ik heb het ook van hooren zeggen, „we moeten maar hopen zeg ik altijd maar."

Toen 't eindelijk Hermans beurt was om bij den dokter toegelaten te worden kreeg hij geen aangename indruk van dezen, door de korte eenigszins ruwe manier waarop hij te woord gestaan werd. Het slot was echter dat hij het recept in handen kreeg en zooals iedere patient moest Anne beginnen met zes flesschen.

Om weer vlug thuis te wezen naast Herman zich naar de apotheek waar het middel te krijgen was, en was zoo in eigen gedachten verzonden dat hij opschrikte toen hij plotseling een stem hoorde die hem vroeg:

„Waar loep jij zoo snel heen?"

„Dokter bent u net?" riep Herman verward terwijl hij stilstand om den vrager te woord te staan „Ik ben op wegge... „ik ga, naarre..." in eens schoot het hem in dat hij bezig was achter zijn huisdokter om, den raad van een wild vreemde dokter te volgen, van wien hij eigenlijk niets afwist, dan dat hij een middel tegen tuberculose verkocht. Eenigszins verlegen vervolgde hij „ik moet naar den apotheker..."

„Hoe gaat het thuis?" vroeg de dokter, die veinsde van Hermans verlegenheid niets te bespeuren „Wacht," vervolgde hij, „ik loop zoover met je mee."

„'t Is eigenlijk goed dokter, dat ik u ontmoet," begon Herman na een poosje en hij vertelde hem van Anneke's zwaa moedige wanhoop en zijn overijld gaan naar den dokter van het middel.

„Misschien was het beter geweest u eerst om raad te „vragen" zei hij eenigszins weifelend, „maar ik heb er eerlijk gezegd niet bij gedacht."

„Het zou zeker beter zijn geweest, Van Buren," zei het oude heertje, „want dan had ik het je moeten afraden. Je begrijpt toch dat als ik vertrouwen in het middel had, ik het toch wel voorgeschreven zou hebben. Een dokter die zooals deze zoogenaamde uitvinder, een geneesmiddel heeft tegen tering en dit middel niet arstaat voor de menscheid — doch er een handelszaak van maakt, bezit geen menschenliefde doch is een geldspeculant. Dergelijke dokters wekken geen vertrouwen onder hun collega's omdat het meestal kwakzalvers zijn, die het ten bate hunner eigen beurs doen. Je begrijpt toch Van Buren, dat zó'n uitvinding zoo iets prachtigs zou zijn, dat indien die dokter er zelf in geloofde hij het geen geheim zou laten blijven doch de hoogste eer die hem dan zou toekomen, zou willen ontvangen van zijn collega's en de gansche wetenschappelijke wereld."

Dokter" antwoordde Herman toen met hoog roode kleur, „is iemand en vooral zó'n dokter dan niet eer- en gewetenloos, die wetende het smartelijke van deze wanhopige ziekte, zich durft verrijken

met een leugenmiddel, zich durft op te werpen als redder, terwijl hij eigenlijk een laag soort afzetter is?"

Medelijden beving den dokter toen hij in het wanhopige gezicht van Van Buren keek, en vergoelijkend zei hij:

„Misschien gelooft hij er zelf in."

„Waarom hegt hij dan?"

Hij zegt bij elk gebruik van zes flesschen tegen de menschen dat ze vooruit gegaan zijn, dat kan toch niet als het een leugenmiddel is."

Een vriend van Van Buren die ook den dokter als huisdokter had er de en iets vragen wilde nu hij hem toevallig zag, maakte een eind aan het gesprek en het volgende oogenblik nam de dokter afscheid van de beide vrienden die nu samen verder gingen.

„Waar ga je heen," vroeg Hermans vriend

„Naar de apotheek... „hiervoor," antwoordde Herman, hem het recept gevend, „maar dokter zegt dat hij er geen vertrouwen in heeft," eindigde hij spijtig.

Zijn vriend las den naam van het middel en het papier weergevend riep hij:

„Maar dat moet goed zijn! ik heb er over gehoord het juiste weet ik niet recht, maar ik geloof dat het veel verkocht wordt. „Och" voegde hij er ietwat insinuerend bij, „je begrijpt dat de doktoren ook wel eens jaloersch op elkaar zullen wezen. Als ik jou was kerel, zou ik het in ieder geval proberen dan zeg je maar dat je het proberen wilt ie bent toch vrij te doen wat je wil..."

En het middel werd weldra besteld. Vol hoop begon de zieke aan haar redmiddel en na de eerste zes flesschen werden er weer zes besteld daarop volgden er weer zes en na deze zes weer zes en na deze zes...

Een kleine eenvoudige lijkstoet reed langzaam door de stadsstraten, toen hij moest op zijde gaan voor een druk toeterende aanrollende auto die passeeren wilde. Het was de auto van den dokter die het redmiddel had uitgevonden. Zijn middel werd goed verkocht, hij had het druk.

Overal nielid hij zitting in de aantiggende dorpen en gehuchten om aan de boeren zijn middel aan te prijzen en te verkopen. Hij werd rijk het was... voor zijn beurs... een probaat middel...

Opleving der kwakzalverij.

In Duitschland steekt de kwakzalverij na opheffing van de oorlogswetten weer snel het hoofd op. In Berlijn prijken weer de advertentiën over „Od"-stralen en andere werkzame behandelingsmethoden op de aanplakbiljetten. In No. 21 van het Buchhändler Börseblatt kondigt de Leipziger boekhandelaar WALLMANN aan, dat hij de uitgave van „Heilerde-Gesellschaft m.b.H." in Blankenburg (Harz) heeft overgenomen, welke in de eerste plaats de werken van ADOLF JUST en andere schrijvers over „Juiste Natuurgeneeswijze (toepassing van Heilerde) op christelijken grondslag uitgeeft."

In het advertentie-gedeelte van de „Berichte der Deutschen Pharmaceutischen Gesellschaft" XXIX, 1 prijkt een aankondiging van het beruchte kwakzalversproduct „Rad-jo", waarin de „Rad-jo Versand Gesellschaft m.b.H." in Hamburg de brutaliteit heeft, de volgende zinsneden af te drukken: Uit de omstandigheden, dat artsen huane echtgenooten Rad-jo laten gebruiken om de bevalling goed en gemakkelijk te laten verlopen, besluiten wij wel niet ten onrechte, dat deze van de onschadelijkheid en van de voortreffelijke werking van het preparaat overtuigd zijn.

Dergelijke voorbeelden van het weer in bloeienden toestand verkeerende kwakzalversbedrijf zouden wij weer volop kunnen geven. In groot getale vindt men ze in het advertentie-gedeelte van de „Vorwärts", hetwelk thans in tegenstelling tot dat van de fatsoenlijke „kapitalistische" pers een voornaam toevluchtsoord voor de kwakzalverszaken schijnt te zijn.

Deze voorliefde is trouwens niet te verwonderen. Daar de kwakzalvers gewend zijn onder de parlementaire vertegenwoordigers, zoowel als onder de leden zelf van de Sociaal Democratische partij hun meest actieve helpers in hun streven te zien. Het verrast ons daarom ook niet, dat de natuurgeneeskunstenaars in een tijd, waarin na herhaalde verzekering ter meest ingelichte plaatse „alle menschenlijke wezens gelijk zullen zijn" het onderscheid tusschen kwakzalvers en artsen, ook wettelijk opheffen willen hebben en tegen de voortrekkerij van de geëxamineerde artsen stormloopen.

Hierin geeft de toon aan het „Zentral Verband für Parität der Heilmethoden" voldoende karakteriseerd door zijn proces tegen den om zijn bestrijding der kwakzalverij verdienstelijken collega O. Neustätter. De eischen van deze vereniging staan geenszins wat revolutionaire kracht betreft ten achter bij die van de Spartacus-menscheit, al zijn zij voorloopig nog slechts aanwezig op papier. Zoo wordt o.a. verlangd opheffing van

de geneeskundige vakorganisaties en alle nog bestaande geneeskundige voorrechten, eeregerichten, hove en. Opheffing van de verplichtingen voor genees en herstellingsoorden, volledig vrije concurrentie op het gebied van de geneeskunde, verandering van de geheele medische politie en inschakeling hiervan in de socialistische „Wohlfahrts"-Pflege onder leiding van bijzondere op voet van gelijkheid samengestelde gezondheidsraden vooral achtgevend op aanwezigheid van het leekenelement.

Opheffing van den vaccinatie-dwang. Opheffing van de wetgeving op de besmettelijke ziekten. Nieuwe regeling van het krankzinnigenwezen, van de gerechtelijke geneeskunde en het gerechtelijk geneeskundige deskundigenwezen. Opheffing van de apothekenprivilegiën en het vrijgeven van alle niet vergiftige volksgeneesmiddelen, vooral in hun homoeopatische en biologische (!) verdunningen als ook van geneeskruiden. Verandering van de sociale verzekerings-wetgeving door toelating van alle geneeskundigen na overlegging van een waarborgtermijn, want het testimonium, dat het volk door schenking van zijn vertrouwen verleent, is gelijk te stellen aan een met succes afgelegd examen. Invoering van een absolute vrijheid van leering en van spreken, opheffing van bewijs van voldoende geestelijke ontwikkeling.

Men ziet het „Zentralverbaad" is er niet beschroomd voor van de gelegenheid gebruik te maken.

De hoofdverdienste hiervan komt toe aan zijn voorzitter met zijn met kolossale reclame in den handel gebrachte reeds tijdens de vrede tegen oorlogsprijs verkochte flesschen wonderolie die zelfs tegen lues, gonorrhoe, oedemen en ook tegen geheel niet aanwezige ziekten helpen.

Hoewel wij sinds eenigen tijd ook aan het schijnbaar onmogelijke gewoon zijn geraakt gelooven we toch niet, dat dit heer met of zonder olie zijn doel zal bereiken.

(Deutsche Medicinische Wochenschrift, door VOX MEDICORUM.)

RECHTSZAKEN.

Een nieuwe wonderdokter.

Te Warfstermolen (Friesl.) is een nieuwe wonderdokter opgestaan, die zich al in een vrij drukke praktijk mag verheugen. Hij heeft nu terechtstaan. Het bleek, dat hij beschuldigd werd drie kinderen behandeld te hebben, met zelf en een drankje. De ouders, waarvan één hoofd eener school is, verklaarden ter terechtzitting, dat beklagde — een gewoon arbeider — hunne kinderen geheel genezen had. Vooraf had men vergeefs de hulp ingeroepen van doktoren en professoren.

Het O. M. requireerde tegen den beklagde wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, 50 gld. boete of 30 dagen hechtenis.

Alg. Handelsbl.

CORRESPONDENTIE

B. C. E. Z. te A. Het onderzoek van het Engelsche middel is nog niet afgelopen; er zijn veel moeilijkheden aan verbonden.

A. de G. L. te S. Tot nu toe kenden wij van de middelen van Kauling slechts de Capsules en het smersel. De eerste bevatten zwavelzure kinine. De opvolger van K., naar wij meenen een geneeskundige, schijnt de geneesmiddelenschat te hebben uitgebreid, want de ons gezondepastilles bevatten iets anders. Wat, is nog niet uitgemaakt: wij zullen ons best doen: jammer dat de pastillen, geheel tot poeder gebracht, zijn overgekomen.

G. de L. te O. Wij zijn u zeer dankbaar voor de toezending van het Nieuws- en Advertentieblad. Juist uit die kleine plaatselijke bladen (die wij niet allen kunnen lezen) leeren wij tal van kwakzalversmiddelen kennen, die op 't platteland veel ingang vinden en daardoor veel kwaad doen. Op enkele van die middelen, in het ons gezond blad geadverteerd, komen wij spoedig terug.

Dr. v. D. te V. Dank voor uwe belangrijke mededeeling. Wij zullen moeite doen om iets meer omtrent deze zaak te weten te komen.

— Van sommige middelen is het onderzoek nog niet afgelopen.

Erratum.

In ons vorig no. schreven wij bij de behandeling van De methode Mattei, dat de korreltjes Anticanceroso uit suiker in plaats van uit melksuiker bestonden, wat ons bevreemde.

Een onzer lezers, dien wij hiervoor dank zeggen, vestigt echter onze aandacht op, dat in de homoeopatische receptuur voor korreltjes, witte suiker wordt gebruikt.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, Voorzitter; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; W. BINNENDIJK, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester W. BINNENDIJK, Arts, MARNIXSTRAAT 368, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post.....per jaar f 1.25.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij: Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Oude, geen goede bekenden.
Berichten: Moleschot bestaat 12½ jaar. — Bestrijding der kwakzalverij in Duitschland.

Mededeelingen van verschillenden aard: Misbruik van phenolphthaleïne.

Rechtszaken: Eilers in hooger beroep.

Correspondentie.

Ledenlijst over 1920.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Aan de leden en abonné's.

Deze maand zal per postquintantie gedisponeerd worden over de contributies en abonnementsgelden 1920. Wij hopen, dat men ter voorkoming van extra kosten en moeite, zoo veel mogelijk er toe zal medewerken, de inning der gelden vlot te doen afloopen.

De secretaris-penningmeester
W. BINNENDIJK.

Wegens de duurte van het papier en verhooging van de drukkosten kan, tot ons leedwezen, de ledenlijst niet afzonderlijk worden uitgegeven.

Oude, geen goede bekenden.

Wat 't zwaarst is moet het zwaarst wegen. Reeds geruimen tijd was het ons doel, oude, herhaaldelijk geadverteerde kwakzalversmiddelen — van Nederlandschen oorsprong — opnieuw iets uitvoeriger te bespreken, dan gewoonlijk in de „Herhaalde Waarschuwingen” het geval is, maar telkens kwamen nieuwe middelen opdagen, die de ruimte in ons blad in beslag namen. Een blik in een paar nummers van een enkel provinciaal blad geslagen *) gaf ons intusschen de overtuiging, dat wij niet langer mochten dralen.

Het is bar op welke wijze ons publiek wordt ingelicht; wij willen dit aantoonen door enkele gedeelten van de geplaatste advertenties over te nemen en beginnen, ieder zal dit begrijpen, met L. I. AKKER

„Als de asthma U den adem beneemt, U tot stikkens toe benauwd maakt, U 's nachts het slapen belet, U het leven vergalt; als U reeds van alles geprobeerd heeft zonder resultaat, dan is het te begrijpen, dat U ongelooftig geworden is. Waarom zou echter een goed en beproefd middel, dat reeds

*) Wij willen den naam van de bedoelde courant niet vermelden; op een enkele uitzondering na, staan alle provinciale bladen ten dienste van de kwakzalvers. Het zou onbillijk zijn juist dit blad als voorbeeld te stellen.

zoo vele anderen van hun kwaal heeft geholpen, ook U niet kunnen baten. De **Abdijsiroop** welke nu al bijna dertig jaar lang haar roem heeft hoog gehouden en nog dagelijks bewijst een uitstekend middel te zijn in gevallen van catarrhale-aandoeningen der adembalingsorganen, verkoudheid, hoest, slijmhoest, asthma, influenza, bronchitis, griep, kinkhoest, hooikoorts, etc., kan U genezen. De **Abdijsiroop** bevat geen verdoovende bestanddeelen, doch heeft slijmoplossende eigenschappen en werkt daarom verzachtend en genezend.”

Zoo wordt het publiek, dat meestal zelf niet over zijn kwalen kan oordeelen, week op week beangst gemaakt en er, als ware het, toe gedreven om naar het niets beteekenend fabrikaat van Akker, dat nooit een Abdij of Klooster gezien heeft, te grijpen.

Leugen op leugen worden onophoudelijk den volke verkondigd, somwijlen met een enkele waarheid vermengd, zooals: „De **Abdijsiroop** bevat geen verdoovende bestanddeelen”. Dit geven wij gaarne toe, want de **Abdijsiroop** bevat in 't geheel geen geneeskrachtige bestanddeelen, geschikt voor het doel waartegen de siroop wordt aanbevolen. Herhaalde onderzoekingen hebben daarin niets anders kunnen aantoonen dan *aardappelsiroop, kaneelzuur en een spoor Salicyl*. Gevaarlijk is het mengsel op zich zelf dus niet maar het wordt gevaarlijk waar het wordt aanbevolen als een „uitstekend middel” bij alle kwalen, in de bovenstaande advertentie opgenoemd. Geen lijder aan asthma, influenza, griep en hooikoorts zal bij dit dikke *suikerwater* de genezing vinden, die Akker ervan belooft maar hij heeft groote kans dat zijn kwaal verergert, doordat hij op de belofte van den kwakzalver vertrouwend, niet op tijd deskundige hulp inroept.

„Als de Asthma U den adem beneemt”, wendt u dan tot den bevoegde, die u naar zijn beste weten zal helpen en wend u af van AKKER, die het alleen te doen is om zich zelven te helpen.

„Berust toch niet in Uw verkoudheid! Wacht niet, tot het vanzelf weer over gaat, want dan heeft U kans, dat het nog weken en weken duurt. Met de **Lia-tabletten** tegen **hoest, verkoudheid, keelpijn**, kunt U binnen een paar dagen weer beter zijn. De **Lia-tabletten** oefenen een genezende werking uit op de ontstoken slijmvliezen.”

Lia-tabletten zijn ook een product van AKKER. Wat men daarmee doen moet, weten wij niet. In de advertentie van **Abdijsiroop** heet het, dat deze siroop „bewijst een uitstekend middel te zijn” o.a. tegen *verkoudheid, hoest, slijmhoest*, enz. waartoe moeten die **tabletten** nu nog dienen? Om het mes aan twee kanten te doen snijden? Zou AKKER soms gedacht hebben, het publiek slikt mijn **Abdijsiroop**, slikt mijn leugens er bij, het zal nog wel meer slikken? En vlug *drop, suiker* en een beetje *menthol en anisolie* vermengd, daarvan **tabletjes** gemaakt, verteld dat de hoofdbestanddeelen van die *dropjes* uit kruiden zijn getrokken (dat maakt indruk en

nu maar druk geadverteerd, dat dit mengseltje — dat bij hoesten somwijlen een beetje verzachting aanbrengt, meer niet — binnen een paar dagen *hoest, verkoudheid en keelpijn* beter maakt.

Men kan 't probeeren; Akker kent zijn Pappenheimers. Maar men stelle nu ook eens een beetje vertrouwen in *onze* verklaring, die niet uit eigenbelang wordt ingegeven maar uit oprechte belangstelling in het algemeen welzijn.

„Open wonden kunnen door **Kloosterbalsem** gezuiverd worden zoodat de natuur spoedig de wonden heelen kan. Ook brandwonden, kloven, blaren, steenpuisten, eezema, uitslag, dauw worm, jeuk, korsten op het hoofd, zweren, gesprongen lippen kunt U met **Kloosterbalsem** genezen. Bij reumatiek, lende pijn, spierverrekkingen, spierpijn, spit, jicht, ischias, etc. is de **Kloosterbalsem** een heerlijk wrijfmiddel. Een potje **Kloosterbalsem** mag in geen enkel huisgezin ontbreken.”

Alweer wordt met een klooster gescharreld om de geloovige lui zand in de oogen te strooien. Evenmin als de **Abdijsiroop** komt de balsem uit een klooster.

Deze zelf is een mengseltje van *vaseline* en *terpentijn* en nu kan men zelf wel nagaan, dat b.v. *eezema, steenpuisten, zweren* en andere zaken niet door dit middel genezen zullen worden, integendeel dat verergering van de kwalen in de meeste gevallen te verwachten is. Een potje **kloosterbalsem** in het huisgezin en het gebruik daarvan kan aanleiding geven, dat door ondoelmatige behandeling veel kwaad wordt gebrouwen!

Dat zouden wij zeggen.

En hierna nemen wij afscheid van „vriend” AKKER. Niet, dat hij niets meer op zijn geweten heeft maar, zooals gezegd, spreken wij ditmaal alleen over de kwakzalversmiddelen, die wij in het plaatselijke blad vonden.

Wij komen thans tot Akker's grootsten concurrent n.l. MÜNHDART met zijn z.g. Pharmaceutische fabriek te Zeist, de man die voor alles en nog wat raad weet en geeft terwijl hij de zieken zelve maar laat beslissen, *wat* hen scheelt en wanneer zij zijn middelen moeten slikken.

Dagelijksche voorkomende geneesmiddelen worden door hem, onder fantasienamen in omloop gebracht en daaronder sommige, die lang niet, *zonder gevaar*, door iedereen mogen worden ingenomen. Van de ruim *vijftien* middelen — waarvan wij reeds verschillende hebben besproken en van *onze waarschuwing* moesten vergezellen, troffen wij intusschen slechts 2 onder de bedoelde advertenties aan. Wij laten deze volgen:

„Geen beteren raad kan ik U geven, dan bij hoest verkoudheid, heeschheid en prikkeling in de keel direct **Thermo-tabletten** te gebruiken.”

Wat zegt AKKER daarvan? En wat het publiek? Is het niet om wanhopend te worden; wat moet men dan toch gebruiken?

Als wij een goeden raad zouden geven, zouden wij zeggen: *noch Lia- noch Thermostabletten*. 't Is één pot nat. *Drop, suiker en pepermuntolie* ziedaar de bestanddeelen van het wondermiddel; meer zullen wij er niet van zeggen.

Rheumathiek koude en pijn in de ledematen, gebruik hiertegen Sanaperin-tabletten.

Deze zijn lang niet zoo onschuldig als de voorgaande tabletten. Zij bestaan uit *aspirine* en *kinine*, twee zeer bekende geneesmiddelen, die echter door vele personen niet zonder nadeelige werking kunnen worden ingenomen. Trouwens wanneer iemand voor zijn kwalen, bovengenoemde geneesmiddelen noodig heeft, behoeft hij waarlijk niet bij MIJNHARDT terecht te komen, die het doet voorkomen alsof hij gansch wat bijzonders had uitgevonden. Wij hebben het al meermalen geschreven: Wij beschouwen het optreden van dezen kwakzalver als een groot gevaar voor de samenleving.

„Gij kunt het weten! Gij kunt het zelf weten of ook gij door de algemeene kwaal van onze dagen aangetast zijt. De zenuwzwaakte is „de” kwaal van onzen tijd. Slapeloosheid; gedurige vermoeidheid; gebrek aan eetlust; hoofdpijn die op vaste tijden wederkeert; suizen in het hoofd; suizen in de ooren; angst; zenuwachtigheid en prikkelbaarheid zijn alle verschijnselen van zwakke zenuwen.

De zenuwzwaakte maakt uw leven verdrietig en ongelukkig. Wanneer gij die kwaal met vrucht wilt bestrijden, neemt dan des morgens, dadelijk na uw ontbijt, en des middags een uur vóór den maaltijd één eetlepel SANGUINOSE. Gij zult er al heel spoedig de goede gevolgen van ondervinden.”

Zeker, „Gij kunt het weten”, al verscheidene malen hebben wij het in het Maandblad verteld, dat *Sanguinose*, een product van de firma VAN DAM & Co. in den Haag, is een aftreksel van enkele *bittere kruiden* (waaronder gentiaan) met *wijn, spiritus en water*. Wanneer wij nu zouden beweren, dat dit aftreksel goede gevolgen zou hebben bij aanwending tegen *hoofdpijn, zenuwachtigheid, suizen in het hoofd* en andere kwalen, in de advertentie genoemd, zou niemand ons gelooven. Men zou ons misschien tegenwerpen, dat de spiritus en wijn juist kwaad zouden doen bij de genoemde gevallen en wij zouden er niets tegen kunnen zeggen. Maar waarom gelooft men dan wel de firma VAN DAM? Misschien omdat deze — in een andere advertentie — hoog opgeeft van het *groot aantal kruiden* en van de *voedingszouten*, omtrent welke verkiaring het scheidkundig onderzoek de onjuistheid heeft aangetoond.

De Huid! Eindelijk genezing! Een nieuwe ontdekking, een vloeibaar waschmiddel, een krachtig werkende chemische samenstelling in opgelosten vorm, door huid-specialiteiten als de grootste vooruitgang in 't genezen van huidziekten erkend. D.D. Het Waschmiddel voor Huidziekten. Een verzachtend, heelend vloeibaar waschmiddel, dat in de huid dringt en *onmiddellijk verlichting* geeft. Huiduitslag, Psoriasis, Ringworm, Zeere beenen, Puisten, Schilfers, Korsten verdwijnen door de verzachtende, heelende uitwerking. D.D.D. dringt door in de poriën der huid en doodt de ziektekiemen. Zalven verstopen de poriën en bevorderen den groei der ziektekiemen. D. D. D. opent de poriën, waardoor deze in staat zijn, het natuurlijk geneesmiddel in zich op te nemen.

„Zijn Gewicht in Goud waard”.

Schandelijker en gevaarlijker middel wordt er zelden in de advertentiekolommen aanbevolen. Het is een oplossing van *Salicylzuur, Carbolzuur, Gaultheria-olie* en *Glycerine* in gemethyleerden, groen gekleurden *Spiritus*, waarvan geen enkele, ter goeder trouw staande huidarts zal beweren, dat het, als de grootste vooruitgang in het genezen van huidziekten is erkend”.

Integendeel, gevaarlijke gevolgen na het gebruik van D.D.D. zijn reeds eenige malen in ons *Maandblad* medegedeeld, wat ook niet te verwonderen is, wanneer men de samenstelling kent.

„Bedwateren Spoedige radicale genezing, ook bij verouderde gevallen, door de bekende Pillen **Urie 2**.

Uripillen No. 1 hebben wij nog niet ontmoet, maar wij hebben aan no. 2 genoeg. Dit middel, bij *Sanitas* verkrijgbaar, levert weer het bewijs, hoe de kwakzalvers zich van zeer gewone geneesmiddelen bedienen om deze als iets geheel bijzonders aan het lichtgeloofig publiek op te dringen.

Het hoofdbestanddeel is *urotropine*, een bekend geneesmiddel, dat door geneesheeren bij ziekten van

de urinewegen wordt aangewend. Maar het middel is *niet onschuldig* en men zou zeer verkeerd doen, het klakkeloos te gaan gebruiken. Vooral voor kinderen, bij wie men het zou probeeren, is het hoogst gevaarlijk.

Bedwateren. Zij die aan bovengenoemde kwaal lijdende zijn, kunnen algeheele genezing bekomen door het gebruik van het middel van den Med. Docts. Arts H. L. F. Ruding.”

Wanneer twee hetzelfde doen, is het niet altijd hetzelfde. Dit zien we bij bovenstaand middel, verkrijgbaar bij een zg. maatschappij *Zenobia*. Het product van dr. Ruding bestaat uit *ijzerchloride, water* en een beetje *bittere amandelolie*, een middel, dat in de meeste gevallen geen resultaat zal opleveren, gevallen die, bij deskundige behandeling (nu meestal verzuimd), zeker genezen konden worden. De bijtende ijzeroplossing is zeker, vooral bij kinderen, bij eenigszins langdurig gebruik, *niet zonder bezwaar*.

En nu krijgen wij een aanbeveling, geplaatst onder een *speciale rubriek*, waarvoor een verhoogd tarief wordt berekend:

Rugpijn bij jonge menschen.

De menschen boven de veertig weten, dat rugpijn vaak een nierkwaal aanduidt, maar jonge menschen denken niet altijd hierover na.

Jonge mannen wijten het dikwijls aan hun bezigheden en jonge vrouwen aan haar geslacht — beide gevaarlijke en misleidende gevolgtrekkingen, als de nieren de werkelijke oorzaak zijn.

Er is niets, wat dan meer onmiddellijke verzorging vereischt. Verwaarloozing sluit ernstige verschijnselen in zich als *rheumatiek, nierwaterzucht, steen ontstoken nieren en blaas, ischias, spit, graveel* en zelfs ongeneeslijke ziekten.

Onmiddellijke behandeling vereischt in sommige opzichten zelfverloochening. Vele van de zoogenaamde genietingen des levens zijn slecht voor de nieren. Zwarte maaltijden, alcoholische prikkels en ongeregelde gewoonten dragen bij tot de vorming van overtollig urinezuur en tasten de teere nierfilters aan. En nog erger staat U te wachten, als dit kwaaddoend vergif aan de nierfilters ontsnapt en in de spieren, zenuwen en gewrichten kristalliseert.

Begin verstandig te leven en gij zult beginnen gezond te worden. Gij kunt uw herstel bevorderen door de nieren met *Forster's Rugpijn Nieren Pillen* te versterken. Dit geneesmiddel dient uitsluitend voor het regelen en heelen der nieren en blaas, en gaat zodoende de kwade gevolgen van urinezuur tegen. De werkzaamheid der nieren wordt hersteld, het bloed weder gezuiverd, en de opgehoopte vergiften en vloeibare onzuiverheden worden geleidelijk uit het lichaam verdreven.”

Dit is nu de echte bangmakerij, waarmee sommige van de grootste kwakzalvers hun slachtoffers trachten te lokken. Hebt gij rugpijn, door een of andere soms geheel onschadelijke oorzaak opgewekt, dan moet ge niet meenen, dat dit niets beteekent; neen, zegt de kwakzalver, het ligt aan de nieren.

Wat een misselijke leugen! en dat alleen om de verkoop van zijn pillen te bevorderen. En ongelukkig als een werkelijke nierlijder zich laat vangen, want de bestanddeelen der pillen, *Colophonium, tarwe zetmeel* en *fenegiek* zullen geen nierlijder eenige baat brengen.

Het spreekt als vanzelf, dat de waarde van *Forster's Rugpijn Nierenpillen* door talrijke attesten bevestigd wordt; naar vier van dergelijke attesten is vroeger door de gezondheidscommissie te Maastricht een onderzoek ingesteld en wat bleek? Drie der z.g. genezenen waren niet te vinden, terwijl de vierde de pillen nooit had gebruikt. Daaruit blijkt wat men van dergelijke attesten kan gelooven.

Hiermee besluiten wij, voor diemaal, onze beschouwing; wij hopen daardoor onze lezers te hebben overtuigd dat het eindelijk tijd wordt, dat aan de bladen *verboden* wordt dusdanige advertenties op te nemen.

BERICHTEN.

Moleschott. Dit weekblad, o.a. ten doel hebbende de Bestrijding der Kwakzalverij, heeft deze maand twaalf en een half jaar bestaan en al dien tijd den strijd tegen de kwakzalvers met kracht gevoerd. Wij wenschen den Redacteur, Dr. Ch. BLES, van harte geluk en verder succes op zijn streven.

Bestrijding der kwakzalverij in Duitschland. De directie der politie te Munchen heeft bekend gemaakt, dat de verordeningen der militaire overheid van 1916 betreffende de aanprijzing van geneesmiddelen enz. nog altijd van kracht zijn. Derhalve is het verboden openlijk aan te prijzen of aan te kondigen middelen, toestellen of handwijzen ter voorkoming verzachting of genezing van ziekten of lichaamsafwijkingen bij den mensch, verder van voedings- en versterkende vet-aanzetters of vermagering beoogende middelen. Met gevangenis tot één jaar, bij verzachtende omstandigheden hechtenis of boete tot 1500 mark, wordt overtreding gestraft. Medeplichtigen (b.v. de redacties der dagbladen die aanprijzingen opnemen) worden eveneens gestraft. (N. T. G.)

Mededeelingen van verschillenden aard.

Misbruik van phenolphthaleïne.

Wij lezen in het *Pharm. Weekbl.*:

„L. SCHLIEP (*M. M. Wochenschr.* 1919, No. 45) waarschuwt nogmaals tegen het misbruik, dat gemaakt wordt van phenolphthaleïne als laxans. Hij herinnert aan de ervaring van R. HOLZ en P. BLUMENTHAL, die, bij de gebruikelijke doseeringen van dit middel, vergiftigingsgevallen hebben waargenomen, zich kenmerkende door haemorrhagische nephritis, zware collaps en icterus. Ook FULD heeft vroeger onaangename ervaringen met phenolphthaleïne opgedaan, terwijl FÜRBRINGER nog onlangs eene heftige vergiftiging waarnam bij eene patiënte, die in 24 uren 600 mg. phenolphthaleïne had ingenomen in den vorm van laxatief-drops.

SCHLIEP zou een verbod willen uitgevaardigd zien, waarbij de afgifte van phenolphthaleïne, behalve op geneeskundig voorschrift, verboden wordt. Hij heeft eene „zwarte lijst” samengesteld, waarop 72 preparaten voorkomen, welke phenolphthaleïne bevatten.”

Aan die lijst ontleenen wij de volgende namen van middelen, ook bij ons bekend: *Boraniumbessen, Purgin, Purgéthyl-Détry* en *Pastilles laxatives Miraton*. Verder zou daaraan nog kunnen worden toegevoegd: (dit wondermiddel schijnt buiten Nederland nog niet bekend te zijn) *Mijnhardt's laxer-tabletten*.

RECHTSZAKEN.

De „wonderdokter” H. J. EILERS van Oegs'geest, die door het kantongerecht te Heerenveen, wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde te Nijehorne, was veroordeeld tot f 200 boete, is van dit vonnis in appel gekomen. Vrijdag 30 Januari a.s. wordt de zaak in hooger beroep voor de rechtbank aldaar behandeld.

De rechtbank te Leeuwarden heeft hem indertijd voor een gelijk feit veroordeeld tot f 25 boete, een veel lichtere straf dus. Naar we vernemen zou de heer EILERS in verband daarmee van plan zijn de Leeuwarder rechters als getuigen a decharge op te roepen. (*Newsbl. v. Friesland*)

CORRESPONDENTIE.

Institut Solosan. Uw brief heeft ons niet overtuigd. Zoolang het gebruikte middel geheim blijft, zoolang ons niet blijkt dat de naam van den „hollandschen Artz” — tot nu toe nog niet genoemd — een waarborg geeft voor inderdaad volkomen wetenschappelijke behandeling, blijven wij het Instituut met wantrouwen beschouwen en kunnen wij dus o.k. uw aanbod, om lid onzer Vereeniging te worden, niet aannemen.

G. v. d. B. te B. Waar de naam van den kwakzalver — en zijn wijze van optreden — ons niet bekend is, zou het ons moeilijk vallen met succes tegen hem op te treden. Bovendien zijn de gezonden hoeveelheden van de middelen te gering om met vrucht een onderzoek in te stellen. Kunt gij ons *nadere inlichting* — en wat grooter hoeveelheid van de middelen zenden, dan houden wij ons aanbevolen. Inmiddels danken wij u voor uwe medewerking.

G. D. te M. Dank voor uwe mededeeling.

J. J. W. te C. Dank voor de gezonden circulaire. De kruiden zijn aangekocht en zullen onderzocht worden.

I. B. te 's H. Hoe wij over de producten van Mijnhardt denken, kunt gij o. a. nog in dit no. zien. Gij zijt inderdaad in het algemeen bolang zeer nuttig werkzaam, wanneer gij zijn advertenties niet opneemt. Dat wij u dankbaar zijn, dat gij ons in onzen strijd helpt — er zijn gelukkig meer uitgevers, die uwe handelwijze deelen, behoeven wij niet te zeggen.

Ook de plaatsing van de advertentie „Duo formula” ontraden wij u. Wij beschouwen de zaak als echte kwakzalverij maar hebben haar nog niet besproken, omdat het onderzoek zulke groote moeilijkheden oplevert.

NAAMLIJST

VAN DE LEDEN DER

Vereeniging tegen de Kwakzalverij

OP 1 JANUARI 1920.

Totaal 818 leden.

DAGELIJKS BESTUUR:

Mr. P. W. de Koning, Advocaat te Amsterdam, *Voorzitter*.

W. Binnendijk, Arts te A'dam.
Secretaris-Penningmeester.

Mr. A. Lind, Advocaat te A'dam.

ALGEMEEN BESTUUR:

Mr. W. P. R. Bouman, Officier van Justitie te Rotterdam.

Mr. A. A. Cnopius, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te 's Hertogenbosch.

Mr. A. van der Elst, Ambtenaar O. M. te Leiden.

Ds. F. C. Fleischer, Doopsgezind Predikant, te Winterswijk.

E. J. Abrahams, Arts, Wethouder van Amsterdam.

C. Nannes Gorter, Journalist te Alkmaar.

Mej. J. C. Rensing te Delden.

J. van Riel, Dir. Mil. Apotheke, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam.

Dr. G. Romijn, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch.

H. van Gelder, te Amsterdam, *Redacteur*.

NEDERLAND.

EERELID:

G. B. Schmidt, Apotheke te Amsterdam.

GEWONE LEDEN:

Aalsmeer.

E. A. J. Bon, arts.
W. Sneathage, arts.

Aalten.

H. J. der Weduwen, arts.

Akersloot.

J. Baart de la Faille, arts.

Alkmaar.

Dr. J. M. van Dam.
Dr. J. Degenaar arts.
R. J. van der Heyde, arts.
W. Th. van Hulst.
Dr. P. N. van Lit.
C. L. Moleenaar, apotheke.
C. Nannes Gorter, journalist.
B. Schouten, Apotheke.
Dr. R. G. C. Schreuder.
W. G. E. Valk.
Dr. J. W. Wieherink, arts.

Ameide.

J. Bijlsma, arts.

Amersfoort.

Gezondheidscommissie.
C. M. M. Vermolen, apotheke.

Amsterdam.

E. J. Abrahams, arts. Wethouder. Anor maatschappij.
Dr. F. Basenau.
J. J. M. van Bergen, arts.
Dr. E. M. Bimmerman, arts.
W. Binnendijk, arts.
J. Blaauboer Jzn., apotheke.
Dr. Ch. Bles, arts.
C. Blomberg, apotheke.
Mevr. F. Blomberg—Swart, apotheke.
C. A. Bon, rijksveearts.
P. H. Bon, apotheke.
Dr. C. F. Bosch.
Dr. W. G. Bouman, arts.
N. M. Bouvy & Zoon, apothekers.
P. E. Brans.
Dr. H. Brongersma.
Dr. J. de Bruin.
Prof. Dr. H. Burger.
Dr. P. W. C. M. Busch, arts.
S. J. W. van Buuren.
Dr. J. van Campen, arts.
Dr. C. Casaretto.
L. C. W. Cox, apotheke.
H. L. Coopman, arts.
A. Cijfer, arts.
Dr. I. van Daal, arts.

Depart. Amsterdam van de Ned. Maatsch. tot bev. d. Pharmacie.
C. L. Deijl, arts.
J. W. Dito, arts.
Mej. J. A. van Driel, apotheke.
P. J. Duinker.
Dr. D. M. Edauw arts.
P. C. Eichholtz, diarists.
S. Engers, arts.
J. C. Filedt Kok, apotheke.
N. Frank.
A. Frederikse, apotheke.
S. S. Gallé, apotheke.
H. van Gelder, gep. dirig. apotheke.
J. B. Gersons, apotheke.
Dr. J. G. Gohl, arts.
Mevr. J. de Haan-v. Maarseveen arts.
F. de Haas, apotheke.
H. D. de Haas, arts.
Dr. P. F. van Hamel Roos, scheik.
Dr. R. J. Harrenstein.
P. L. van der Harst, arts.
J. J. Hempenius, apotheke.
G. J. Hillen.
W. Holzhaus, arts.
Dr. C. van Hoogenhuyze.
E. van der Hoop, arts.
J. H. van der Hoop, arts.
Dr. S. van der Horst, arts.
Dr. A. Huender, apotheke.
Mej. C. Hugenholtz, apoth.
Dr. C. Hymans.
V. van Itallie, apotheke.
Joh. Jelgerhuis Swildens, apoth.
M. de Jong.
W. R. van de Kastele, arts.
B. A. van Ketel, apotheke.
M. C. Klaassen.
Dr. D. H. Koetser, arts.
Mr. P. W. de Koning, advocaat.
A. Krust.
P. J. Kruysse, apotheke.
G. G. Lambers, apotheke.
T. Lammers.
C. J. v. Ledden Hulsebosch, apoth.
M. L. Q. van Ledden Hulsebosch.
Mr. E. van Lennep.
Mr. A. Lind, advocaat.
W. v. d. Linden, apotheke.
B. van Marwijk Kooij.
L. C. v. d. Meulen, arts.
G. O. Meulman, arts.
E. Mogendorff, arts.
P. Muntendam, arts.
J. Musaph, tandarts.
Ned. Maats. t. bev. d. Geneesk. Ned. Maats. t. bev. d. Pharmacie.
G. A. Nering Bügel.
Dr. B. W. Th. Nuyens, arts.
Mr. V. K. L. van Os.
A. Otto, arts.
M. Pasmooij.
H. G. Pitsch, tandarts.
M. J. van der Plaats, apotheke.
C. M. Pleyte d'Ailly.
W. Polak, arts.
Dr. C. N. v. d. Poll, arts.
A. H. Pos, arts.
L. P. G. Postema, arts.
Dr. W. Posthumus Meyjes.
B. Premsele, arts.
W. F. Privé, dir. mil. apoth.
M. V. Redert, apotheke.
Dr. A. W. van Renterghem, arts.
J. van Riel, Dir. mil. apotheke.
Dr. D. A. van Riemsdijk, arts.
Mej. J. C. Rübzaam, apotheke.
J. v. d. Rijn.
H. van 't Sant, apotheke.
G. Schipper, apotheke.
Dr. B. Schmidt, apotheke.
G. J. Schrijver.
Dr. S. Simons, arts.
S. H. Solkes, arts.
Dr. A. Spanjaard, arts.
Mevr. J. Starcke—Polenaar, arts.
H. Stoffers.
S. Stork, apotheke.
Dr. G. J. Stracke, leeraar H.B.S.
W. S. Stuiven, veearts.
W. N. Swets, arts.
A. N. Swijghuisen Reigersberg, arts.
J. van Tengbergen, arts.
G. O. A. de Thouars, apotheke.
J. Th. Tinkelenberg, apotheke.
Prof. Dr. H. Treub.
Mr. E. van Tuinen.
J. W. van der Valk, arts.
P. Verhagen, arts.
A. Verhoeff, arts.
Dr. P. C. Vlaanderen, arts.
P. N. de Vries, arts.

Dr. A. Welcker, arts.
Mr. R. van de Werk.
H. Wertheim, notaris.
Prof. Dr. J. R. A. Wertheim Salomonson.
Ed. Wiener, arts.
Dr. P. A. de Wilde, arts.
Witte Kruis, afd. Amst.
J. Wolff.
Dr. H. Woltring, arts.
J. L. C. Wortman arts.
Dr. G. J. Wijcheld, arts.
Wijnhoff & van Gulpen, scheik.

Andijk.
Dr. J. A. L. Heenk, arts.
Apeldoorn.
A. A. Bonnema, apotheke.
Dr. W. Driendijk.
Gezondheidscommissie.
Dr. E. Hulbertsma, gep. Insp. Gen. Dienst.
Mevr. A. G. Kerkhoven-Wijthoff P. Persijn, apotheke.
L. Pot, arts.

Appingedam.
Gezondheidscommissie.
Groene Kruis.
Arnhem.
Dr. G. J. M. Couvée, arts.
Mej. M. M. Couvée.
Mr. F. O. v. d. Dussen, rechter i. d. arr.-rechtbank.
Dr. G. Fabius, arts.
Gezondheidscommissie.
Th. Hillen, apotheke.
Mej. G. Jongbloed, gemeente-apoth.
J. S. Meihuizen, apotheke.
Dr. P. W. Meihuizen, arts.
E. Menthen, apotheke.
Mr. D. J. Mom Visch.
Mej. Dr. A. A. L. Pilgrim, apoth.

Arum (Fr.).
Dr. M. Sypkens Smit.
Assen.
Da. E. H. la Chapelle, arts.
Mr. A. Hilbingh ten Oever.
Avenhorn.
Witte Kruis.
Avereest.
Groene Kruis.

Baarn.
Dr. P. V. Astro, arts.
D. Bierhaarder, apotheke.
W. E. Carp.
Gezondheidscommissie.
Rud. Heijbroek, arts.
W. P. Ingenegeren.
Mej. M. C. Julius, apotheke.
Dr. F. J. A. Muisken, arts.
Mej. A. P. Rijnbende.
A. C. Smalt.
Dr. A. J. Thomas, arts.

Bakkom.
Afd. Alkmaar Ned. Mij. ter Bev. der Gezeesk.
Barendrecht.
Gezondheids-Commissie.
Dr. J. van der Meulen, arts.

Barsingerhorn.
Witte Kruis.
Beek bij Nijmegen.
G. V. H. Wendelaar.
Beilen.
Groene Kruis.

Bennekom.
J. W. F. Donath, arts.
Benschop.
N. Honig, arts.
Bergen.
Dr. J. A. Blok.

Bergum (Fr.).
B. J. Hornstra, arts.
Berkel (Z.-H.).
Dr. H. J. J. M. Moet.
Berkhout.
Witte Kruis.

Berlikum.
Dr. J. Kwast.
Beverwijk.
A. Donker, apotheke.
Mej. Anna C. A. Sepp, apotheke.
De Bilt.
Dr. H. W. Melchior, arts.

Bloemendaal.
Mevr. wed. A. Kalf.
H. Lemstra van Beusekom, arts.
Dr. W. Rutgers v. d. Loeff, arts.
Adr. Stoop.
Bodegraven.
L. C. G. Douwes Dekker, apoth.
Gezondheidscommissie.
Groene Kruis.
Dr. P. C. Heusdens, raadslid.
Dr. M. Marsman, arts.

Bolsward.
H. Beekhuis, arts.
Borculo.
Groene Kruis.
Borger (Dr.).
Gezondheidscommissie.

Borne.
Groene Kruis.
Boskoop.
H. van der Tak.
Bovenkarspel.
W. B. C. H. Canoy, arts.

Boxmeer.
Gezondheidscommissie.
A. Smeets.
Bozum.
J. H. Regenbom, arts.

Brakel.
J. J. Warnsinek, arts.
Breda.
Groene Kruis.
Bruckelen.
Dr. M. H. J. Adels

Brielle.
Gezondheidscommissie.
Buiksloot.
S. van Kempen, arts.
Buitenpost.
Gezondheidscommissie.

H. Ynzonides, arts.
Burg (Texel).
A. Wagemaker, arts.
Bussum.
Mr. J. P. C. van der Burgh.

Gezondheidscommissie.
A. J. Honoré Metz, apotheke.
Dr. D. W. de Jong, arts.
Castricum.
Witte Kruis.

Colijnsplaat.
J. J. Wolters, arts.
Culemborg.
Groene Kruis.
Cuyck.
J. van den Broek, arts.

Dedemsvaart.
Th. Ruys, arts.
Delden.
H. C. M. Bloemen, arts.
Dr. J. W. A. Gewin, arts.
Groene Kruis.
Mej. J. C. Rensing.
J. L. Winkler Prins, arts.

Delft.
Groene Kruis.
L. J. Röhner.
Denekamp.
A. J. Hondelink, arts.

Deventer.
Geldersche Ver. het Groene Kruis
Gezondheidscommissie.
P. Volders, apotheke.
Dieren.
J. van Eijk, apotheke.
Leesgezelschap Elck wat wils.

Diever.
A. Léon van Eldik, arts.
Dinteloord (N.-H.).
J. M. van den Hoek, arts.
Dinxperlo.
Groene Kruis.

Dirksland.
Groene Kruis.
Doesburg.
Dr. J. Brand, arts.
Doorn (U).
M. J. van Dam, arts.

Dordrecht.
J. J. Benjamin, arts.
Mr. P. Blussé v. Oud-Alblas, adv.
P. A. Giltay, apotheke.
S. M. Hugo van Gijn.
Jan Hornlijk Jzn.
A. J. Lebret, fabrikant.
Mr. A. A. Moll, advocaat en proc.
T. J. Visser, arts.
Z.-H. Ver het Groene Kruis.

Dubbeldam.
Groene Kruis.
Echten.
Groene Kruis.
Edam.
J. van der Molen, arts.
Witte Kruis.

Ede.
Dr. C. A. W. Weyer.
Eefde.
Dr. J. v. d. Hoeven, arts.
Eelde.
Dr. A. Hesselink.

Eindhoven.
Gezondheidscommissie.
Elburg.
Groene Kruis.

Elst.
Groene Kruis.
Elslo (Fr.).
Groene Kruis (afd. Makkinga).

Enkhuizen.
Gezondheidscommissie.
Enschede.
G. Baurichter, apotheke.
Abr. Ebeling.
Gezondheidscommissie.
H. Sijtsema, apotheke.

Ezinge (Gr.).
J. A. Schleurholtz, arts.
Garmerwolde (Gr.).
J. H. v. Heijningen Nanninga, arts.

Geesteren.
Dr. P. E. Bos.
Giessendam.
Groene Kruis.
Ginneken.
Mr. F. Couvée.

Gezondheidscommissie.
Goedereede.
Groene Kruis.
Goes.
C. van Baak, veearts.
J. J. Ochtman.

Gorinchem.
Gezondheidscommissie.
Gorredijk.
G. Zwart, apotheke.
Gouda.
Gezondheidscommissie.
J. Haddrus Oostingh, tandarts.
Dr. A. Montagne, arts.

Gouderak.
Dr. F. Beekenkamp, arts.
Grave.
Het Groene Kruis.
's-Graveland.
Dr. H. Jonker.

Groningen.
Jhr. J. W. Six, technoloog.
Dr. M. Bolt.
Dr. L. Bouman.
T. E. van Dijk, apotheke.
Groene Kruis.
Dr. H. Kremer, arts.
Mr. L. B. Lohmann, rechter.
Dr. D. de Vries Reilingh.

Grouw.
Dr. A. Prins, arts.
Grijpskerk.
Groene Kruis.
Gulpen.
H. L. D. Huppertz, apotheke.
Groene Kruis.

Den Haag.
Prof. Mr. P. J. H. Aalberse, minister.
A. van Andel.
Alg. Apoth. Assist. Bond.
J. J. C. Bakker, apotheke.
Mr. J. H. de Bas, advocaat.
Firma F. L. van Beest, apoth.
Dr. A. Binnerts.

J. Blomberg Jr., apotheke.
H. W. Borel, arts.
Mr. P. A. Callenfels, advocaat.
A. Carrière, arts.
Dr. G. D. Cohen Tervaert, arts.
J. Dijk.
Dr. J. van Dijk.

W. S. A. van Eck, notaris
Dr. D. W. Ekker, arts.
Mr. E. F. Enger, Offic. v. Just.
S. G. L. F. Baron van Tridagh.
G. van Gangelen, arts.
Dr. J. R. van Geuns, arts.
Gezondheidscommissie.
Dr. E. W. Goteling Vinnis, arts.
C. E. Grasswinkel, arts.
B. M. Gratama, ing. bij de Ned.

Ind. Spoorw.-Mij.
Dr. J. de Groot, arts.
Dr. C. E. Heinsius, arts.
Dr. A. Hendriks, arts.
J. J. Hofman, apotheke.
Mevr. Wed. Dr. P. F. Huizinga.
A. J. van Huifel Jr., apotheke.
Dr. H. M. Hijmaans, arts.
Dr. M. Hijmaans.
G. P. Itman, arts.
W. G. J. Jaarsveld.
L. de Jong, arts.
Dr. J. C. Koch, arts.
Dr. M. van der Koogh.

Hellendoorn.
Dr. B. J. Vos, arts.
Hendrik-Ido-Ambacht.
D. J. Kamberg, arts.
's Hertogenbosch.
H. van Baer, apotheke
Mr. A. A. Cnopius, Off. v. Justitie
Gezondheidscommissie.
Dr. G. Romijn, insp. v. d. Volksgez.

Dr. A. A. Korteweg, arts.
K. H. Laverman, apotheke.
H. M. March.
Dr. Adolph Meijer.
J. Morks, uitgever.
A. C. Nanning, apotheke.
Mej. C. Offerhaus, apotheke.
Vereenig. «Nederl. Fabrikkat»
Groene Kruis.
G. Oosterbaan, inspect. Volksgez.
J. Oostra, arts.
Mr. C. P. D. Pape.
A. Pleijsier, arts.
Jhr. Dr. N. F. C. Pompe v. Mee
dervoort, arts.
W. C. Reusen, arts.
H. Rolandus Hagedoorn.
Dr. M. Rutgers.
Dr. J. M. W. Scheltema, arts.
J. F. Schill.
J. J. Schoevers, apotheke.
Dr. P. Schram.
Dr. H. B. Sennelink, arts.
Dr. A. Sikkel, arts.
Dr. W. v. d. Slooten.
E. Sijbolts, apotheke.
J. A. v. d. Tooren, apotheke
Dr. A. Tuckerman, arts.
W. D. Valkis, apotheke.
A. Veenhuysen.
Mr. J. D. Verbroek, advocaat.
Vereeniging tot bevordering d.
Homeopathie.
Dr. H. Verploegh, arts.
Dr. A. Voogd.
G. H. van der Wal, apotheke.
Dr. J. G. Walaardt Sacré.
J. K. W. Weijgers, arts.

Haarlem.
C. J. H. v. d. Broek.
E. S. Frank, arts.
Dr. Ch. A. Gotte.
S. W. Hoekstra.
Mr. W. H. Hoijer, Off. v. Just.
Dr. L. C. Kersbergen, arts.
Dr. H. Kikkert Czn., arts.
M. Mauritz, arts.
Dr. W. E. Merens.
L. C. W. Naessens, arts.
G. Nolst Trenité, leeraar H. B. S.
W. Posthumus Meyjes.
J. E. Schalwijk.
Dr. A. E. Ten Oever, arts.
J. C. Tadeua.
R. C. Venema, arts.
J. Waller Zeper, arts.
E. F. Weinberg, arts.
Haarlemmermeer.
Gezondheidscommissie.
Stad Hardenberg.
Gezondheidscommissie.
Harderwijk.
H. Blanken Jzn., arts.
Hardinxveld.
Groene Kruis.
Hattem.
Gezondheidscommissie.
Hedel.
H. Reid, arts.
Heesum.
Dr. G. W. S. Lingbeck.
Heemstede.
C. J. H. van den Broek.
C. J. C. Burkens, arts.
Dr. E. A. H. Droog, arts.
Mr. J. D. van der Plaats.
's Heer Arendskerke.
H. van Iwaarden, arts.
Heerenveen.
Mr. W. H. de Greve.
Heer Hugo Waard.
Witte Kruis.
Heerlen.
Gezondheidscommissie.
H. G. Enklaar, arts.
Hees bij Nijmegen).
Mevr. M. Wieseman.
Heinoord.
A. de Reus, arts.
Den Helder.
Dr. J. M. A. J. W. van Freitag
Drabbe.
Gezondheidscommissie.
Witte Kruis.
Hellendoorn.
Dr. B. J. Vos, arts.
Hendrik-Ido-Ambacht.
D. J. Kamberg, arts.
's Hertogenbosch.
H. van Baer, apotheke
Mr. A. A. Cnopius, Off. v. Justitie
Gezondheidscommissie.
Dr. G. Romijn, insp. v. d. Volksgez.

Heusden.
Gezondheidscommissie.
Heythuizen.
J. D. Smits, arts.
Hillegersberg.
D. Heineke, arts.
Groene Kruis.
Hilversum.
Mevr. Tienstra—ten Seldam, apotheker.
A. J. v. Heemskerk Düker, apoth.
Mevr. C. W. C. v. d. Meulen-v. Manen.
Dr. M. Niemeijer, arts.
Dr. P. A. I. J. Muysink.
Dr. B. J. H. Stielcr.
Jhr. H. Trip, Jr.
Prof. P. van der Wielen.
Hoek (Zeeland).
A. J. Deyer, arts.
Hoofddorp.
Dr. J. Nanninga, arts.
Hoogeveen.
Gezondheidscommissie.
J. R. Meijeringh, arts.
Hoogezaand.
Gezondheidscommissie.
Hoogkerk.
Groene Kruis.
Dr. H. P. Kortebos.
Huis ter Heijde (bij Utrecht).
Dr. F. A. K. Rombach.
Huizum (Fr.)
Groene Kruis.
Dr. W. Sinnighe Damsté, arts.
Hulst.
Gezondheidscommissie
J. A. van Lierop, arts.
Kampen.
P. Butter, arts.
Het Groene Kruis.
Katwijk.
J. Huetingh, arts.
H. E. de Ruyter Zijker, arts.
Dr. A. J. v. Walsem, arts.
Kethel (Z.-H.)
G. Sauer, arts.
Klundert.
Dr. B. J. Holster.
Koog a. d. Zaan.
M. Scheele.
Kollum (Fr.)
Dr. de Jager.
Kortgene.
L. G. Gelderman, arts.
Groene Kruis.
Koudekerk
A. v. d. Bijl.
Krabbendijke.
H. Hondelink, arts.
Krimpen a. d. IJssel.
W. M. Blom, arts.
Krommenie.
Witte Kruis.
Kruiningen.
F. D. Kolf van Oosterwijk, arts.
Lage Zwaluwe.
D. Dooremans, arts.
Laren (N.-H.)
K. F. A. Lommel, arts
Mej. A. J. Westerling, apoth.
Leek.
Groene Kruis.
Leeuwarden.
Groene Kruis.
Mr. A. Menalda Hz.
Dr. J. A. Römer, arts.
Dr. F. van Setten.
W. C. C. ten Velthuis, arts.
Leeuwen bij Tiel.
Dr. A. W. van Haagcn.
Leiden.
Dr. H. J. M. Boonacker, arts.
J. P. A. Brand, tandarts.
Mej. J. L. van den Brink.
Mr. A. van der Elst, ambt. O. M
J. G. van Es, arts.
Gezondheidscommissie.
Prof. Dr. J. van der Hoeve.
Prof. dr. L. van Itallie.
Jac. J. de Jong.
Prof. Dr. P. Th. L. Kan.
Dr. M. P. Kingma Boljtes.
C. F. Koek.
Freule Panthaleon Baronesse v. Eck.
Dr. J. R. F. Rassers, arts.
Dr. M. N. Roegholt, arts.
W. F. Suermoudt, arts.
H. P. Veldhuisen, arts.
Prof. Dr. J. H. Zaaier.
Lexmond.
P. Bon, arts.

De Lier.
Groene Kruis.
P. van der Marel, arts.
Lisse.
D. Blok, arts.
Lith.
J. Wiegcrsma, arts.
Lochem.
J. A. ten Bokkel Huinink, arts.
Gezondheidscommissie.
Dr. H. J. Offerhaus.
Loenen a. d. Vecht
L. L. Posthuma, arts.
Loosduinen.
Dr. A. Deenik.
Dr. H. A. Gerritsen.
H. A. N. Vechtman, arts.
Losser.
J. G. Frederiks, arts.
Lunteren.
Dr. W. C. Kimmijser, arts.
Maastricht.
Mr. Kneepkens, Offic. v. Just.
A. H. Schmedding, arts.
Makkum.
E. Heckman, apoth.
Markeloo.
J. S. B. Wanrooij, arts.
Meerkerk.
Dr. C. Spijkerboer, arts.
Medemblik.
Witte Kruis.
Ftrma Brocades en Stheeman.
Dep. Mij. tot Nut van 't Algemeen
Gezondheidscommissie.
Middelburg.
Gezondheidscommissie.
L. K. v. d. Harst J. Jzn., apoth.
J. P. van der Morel, kapt. apoth.
M. J. Pienbroek, mil. apoth.
Middelharnis.
Gezondheidscommissie.
Middelie.
Witte Kruis.
Midwoud.
Witte Kruis.
Molenaarsgraaf.
Dr. J. de Koning.
Neerlangbroek.
Dr. Coenraads Nederveen.
Ter Neuzen.
Gezondheidscommissie.
Dr. Th. van Pienbroek.
Niehove.
Groene Kruis.
Nieuwendam.
P. J. J. Houig, arts.
Nieuwe Tonge.
C. van Gelder, arts.
Nieuwvennep.
C. Hemmes, arts.
Nieuwulde.
Dr. H. H. F. Bekenkamp, arts.
Nieuw-Weerdinge.
Groene Kruis.
Noordwijk.
L. Graaf van Limburg Stirum.
Noord-Scharwoude.
Witte Kruis.
Numansdorp.
C. Flohil, arts.
Nunspeet.
Dr. J. Schut, arts.
Nijehorne.
Dr. M. J. Visser, arts.
Nijmegen.
Dr. J. Haspeis.
J. W. Hoefelman, arts.
Dr. W. J. Kolf.
F. C. J. Kroesen, arts.
P. Leendertz.
L. H. Leopold.
G. Ph. G. Moeijs.
G. J. W. Rosenkranz.
W. F. A. Wijnen, tandarts.
Oegstgeest.
Dr. P. S. R. Kusters, arts.
Oeze.
Groene Kruis.
Oisterwijk.
Gezondheidscommissie.
Dr. A. J. van den Heuvel.
Olderkerk.
Groene Kruis.
Ommen.
Dr. C. J. Warnsneek, arts.
Oostburg.
Dr. C. Frey Jr., apotheker

Oost- en West Souburg.
C. E. Plugge, arts.
Oosterend (bij Sneek).
Groene Kruis.
Oosterzee.
W. Fortuin, arts.
R. E. Wierenga, arts.
Oost-Kapelle (Z.)
W. Bal, arts.
Oostzaan.
Witte Kruis.
Opperdoes.
Witte Kruis.
Oss.
Gezondheidscommissie.
Ouddorp (Flakkee).
P. Grup, arts.
Ouderkerk a. d. Amstel.
M. Eeftink Schlattenkerk, arts.
Oud-Karspel.
J. G. Vogelzang, arts.
Overveen.
Witte Kruis.
Papendrecht.
Dr. E. Brandts, arts.
Princenhage.
Dr. M. Batenburg, arts.
Purmerend.
K. van Giffen, apotheker.
B. H. Jurgens, apotheker.
Dr. J. J. Maats.
Putten a. d. Veluwe.
M. C. G. Middelburg, arts.
Puttershoek.
Groene Kruis.
Raamsdonksveer.
B. Knaap, arts.
Rauwerd.
Gezondheidscommissie.
Reeuwijk (bij Gouda).
J. M. van Stavereu, arts.
Renkum.
Groene Kruis.
Dr. A. Schuld.
Rhoon.
Groene Kruis.
Rhijnsburg.
H. G. Jonker, arts.
Ridderkerk.
C. H. Nijkamp, arts.
Rockanje.
Groene Kruis.
D. F. Groenewoud, arts.
Mr. J. D. E. Rambonnet.
Roermond.
Gezondheidscommissie.
F. A. Haan, apotheker.
Dr. H. J. Herten.
Dr. H. J. Hoying.
Jhr. Mr. Louis Michiels v. Kes-senich.
Th. Paulussen, officier v. gez.
Rozendaal.
Gezondheidscommissie.
Rosmalen.
Dr. W. P. J. Hoogveld, arts.
Rotterdam.
J. van Assen Jr., arts.
J. Beker, apotheker.
Mr. A. C. v. Blommestein.
Mr. J. L. P. Böhlingk, subst.-off.
v. justitie.
Mr. W. P. R. Bouman, off. v. just.
A. S. Briedé.
D. H. Brinkhorst, arts.
P. van Dillewijn, arts.
Dr. J. M. Dutilh, arts.
R. Geel, arts.
C. Groenewegen, arts.
Mr. H. W. M. van Hellen, rech-
ter in de arr. rechtbank
Mr. J. C. J. W. Hermans, subst.
offic. van justitie.
J. de Jongh, arts.
Mr. S. E. J. M. van Lier, subst.
offic. van justitie.
J. H. M. Lutz.
J. L. J. M. Maas, apotheker.
Dr. G. H. Moll van Charante.
Dr. L. B. de Monchy, arts.
Dr. D. Neurdenberg, arts.
Dr. R. P. Offringa, arts.
J. C. Pelle, apotheker.
Mr. J. Polman, subst. offic. van
justitie.
Mr. A. Rombach, subst. offic.
van justitie.
Dr. M. B. Romeny, arts.
H. van Roijen, arts.
Mej. G. M. Rueb.
Rijks-Seruminrichting.
Van Schaick & Baljon.
P. Schrameier Verbrugge.
Dr. P. Spaepen, arts.

C. L. W. Stutterheim, apotheker.
Mr. L. R. Teltling.
Dr. E. C. Tainsing.
Dr. P. A. Vos, apotheker.
A. Willems, arts.
V. Winkler Prius, arts.
B. J. A. Wolfson, arts.
K. J. Wijlacker, dir. ziekenfonds.
A. J. Winne.
Mr. J. Wijnveldt, subst. officier
van justitie.
H. C. Zeelt, apotheker.
J. M. Zindler, apotheker.
D. J. Zwaan.
Rozenburg.
Groene Kruis.
Rumpen (L.)
G. J. W. ten Bals, arts.
Ruurlo.
H. W. C. E. Hofstede, arts.
De Rijp.
P. M. S. van Leeuwen, arts.
Rijssen.
Groene Kruis.
Rijswijk.
Dr. C. van der Sluijs, arts.
Santpoort.
J. W. Bokhoven, apoth. Prov.
Ziekenhuis.
Sas van Gent.
J. F. Timmermans, arts.
Sassensheim.
Dr. P. le Grand.
Schaesberg.
A. H. Claessens, apotheker.
Schagen.
Gezondheidscommissie.
Scharmer (gem. Slochteren.)
H. J. Fockens, arts.
Scheveningen.
C. van Altena, arts.
W. A. Asman, arts.
J. E. Brouwer, arts
J. van Bauren, apotheker.
M. den Heijer, apotheker.
Dr. F. Lycklema a Nijeholt.
Dr. C. Oorthuys.
J. A. van Vliet, arts.
Dr. Westerman, arts.
Schiedam.
J. H. Evers, apotheker.
Schiermonnikoog.
J. S. Deekhuis, arts.
Schipmuiden.
Groene Kruis.
Schoondijke.
Groene Kruis.
Schoonhoven.
J. Groesbeek, arts.
Schoorl.
Witte Kruis.
Sleen (Dr.)
Groene Kruis.
F. A. van Reemst, arts.
Sliedrecht.
F. J. v. d. Berg, apotheker.
Dr. H. D. de Boer.
Gezondheidscommissie.
Groene Kruis.
Dr. A. Prins de Baat, arts.
D. Zijp, arts.
Sloten (N.-H.)
Mej. F. Con, apotheker.
Sneek.
B. J. Boerrigter, apotheker.
Gezondheidscommissie.
Soest.
Het Gemeente-bestuur.
H. P. Schoonenbeek, arts.
Spaarndam.
F. Nije, arts.
Spanbroek.
Dr. G. C. v. Balen Blanken Jr arts
Speckholzerheide.
M. Retera, arts.
Steenwijk.
Gezondheidscommissie.
Stiens.
H. Hooghoudt, arts.
Stompotoren (N.-H.)
Witte Kruis.
Streekerk.
Groene Kruis.
Ternaard.
Groene Kruis.
Terwolde.
Dr. A. L. Nolst Trenité.

Tilburg.
M. J. M. Bijvoet, apotheker.
Th. N. Cloosterhuis, apoth.
Tolbert (Gr.)
Dr. B. J. de Haan.
Twisk (N.-H.)
Witte Kruis.
Ubbergen.
Gezondheidscommissie.
Uden (N.-B.)
Dr. P. F. A. Peters, arts.
Uithoorn.
Witte Kruis.
Utrecht.
Dr. J. H. G. Carstens.
Dr. N. M. Josephus Jitta.
Dr. B. Frerichs, arts.
Gem. Genee k. Dienst.
Gezondheidscommissie.
J. Grijns, arts.
W. G. de Haas, arts.
Dr. J. Hartog, arts.
Prof. Dr. B. J. Kouwer.
Dr. L. T. van Lelyveld, arts.
Dr. E. H. B. van Lier.
Dr. J. Loric.
H. R. Marius.
P. E. A. Musquetier.
Mej. M. Myers.
H. Offerhaus, arts.
Prof. C. A. Pekelharing.
Pharmaceutisch Laboratorium.
Dr. Y. A. Popta, arts.
Dr. Remijnse, arts.
E. van Schaik.
Prof. Dr. C. H. H. Spronck.
Prof. Dr. H. Wefers Bettink.
Dr. L. W. H. C. Werndly, arts.
Vaassen.
Groene Kruis.
G. G. Windemüller, arts.
Valkenswaard.
Groene Kruis.
Varsseveld.
Dr. E. J. A. Melster.
Veen (bij Heusden).
J. E. Schmitz, arts.
Veendam.
W. Boer, notaris.
Gezondheidscommissie.
Dr. Th. Tjabbes, arts.
Veere.
Gezondheidscommissie.
Velp (bij Arnhem)
Dr. A. S. de Bruijn.
Gezondheidscommissie.
Mej. A. M. van Meerten.
Dr. R. Piekema, arts.
Mr. L. H. D. baron de Vos tot
Nederveen Cappel.
Dr. A. v. d. Willigen, arts.
Veenhuizen.
M. de Heer Klots, arts.
Vianen.
H. J. Thorbecke, arts.
Vinkeveen.
S. Bijlsma.
Vlaardingcn.
Gezondheidscommissie.
Vlissingen.
Gezondheidscommissie.
A. Staverman, arts.
Voorburg. (Z.-H.)
Dr. A. W. M. van Deventer.
Waarder.
Groene Kruis.
Wageningen.
R. van Eck, apotheker.
D. E. Janssen, apotheker.
Warnswerd.
B. Buis, arts.
Wartum.
Gezondheidscommissie.
Wedde.
Gezondheidscommissie.
Weesp.
N. A. Ballentijp, apotheker.
A. A. Knaap, arts.
Wervershout (N.-H.)
Witte Kruis.
Westervort.
J. H. W. Kuneman, arts.
Westzaan.
Dr. Jac. J. Vis.
Wierden.
Gezondheidscommissie.
Groede Kruis.
Wieringen.
Witte Kruis.

Wildervank.
Dr. D. Huizinga.
Winsum (Gr.)
Dr. R. P. Brons.
Winterswijk.
F. C. Fleischer, Doopsgez. l.
Gezondheidscommissie.
Dr. J. W. R. Koch, arts.
H. J. Manschot, arts.
Wirdum.
H. Duinter Tebbens, arts.
Wognum (bij Hoorn.)
L. H. W. Janssens, arts.
Wolvega.
Groene Kruis.
Workum.
L. H. Bogtstra, apo heker.
J. Hiemstra, arts.
Mevr. Wed. Dr. L. A. E. Sluiteru
Wormerveer.
Dr. C. J. Breukman.
Dr. W. A. Lampe.
Woudrichem.
Afd. Gorinchem. Mij. tot bev.
der geneeskunst.
Wijhe.
Gezondheidscommissie.
Wijk ou Daarstede.
Dep. der Mij. tot Nut van 't A
IJmuiden.
Dr. E. F. Rommeling, arts
IJsselmonde.
H. C. van den Bijlaardt, arts.
IJselstein.
J. H. Duijvis, arts.
W. Peel, arts.
Zaandam.
Gezondheidscommissie.
J. W. de Goeje, arts.
A. M. Pelt, arts.
G. van Sante Bz., apotheker.
J. Wirtjes, tandarts.
J. de Wit, arts.
Witte Kruis.
Zalt-Bommel.
Gezondheidscommissie.
W. van Tricht, apotheker
Dr. J. de Wit, arts.
Zeist.
L. H. van Berk, apotheker.
Dr. S. Heeg, arts.
N. A. Kortlandt, arts.
Dr. L. W. H. Tjeenk Willink, art
Zevenbergen.
L. van der Linde, arts.
Zevenhuizen (Z.-H.)
Dr. H. J. de Witt, arts.
Zierikzee.
Gezondheidscommissie.
Zoetermeer.
Gezondheidscommissie.
Zuidbroek.
Groene Kruis.
Zuidhorn.
Gezondheidscommissie.
Zuidland.
Groene Kruis.
Zutphen.
Gezondheidscommissie.
Dr. J. Oudenampsen, apotheker.
C. Storm Buising, burgemeest.
Zwolle.
Dr. W. H. Bloemendal, apoth.
R. Meulenhoff, oud-apotheker.
J. J. Tijl, uitgever.
Dr. G. J. van Thienen, arts.

NED. O. INDIE.

Wetvredon (Java).
Vereniging v. vrouwenkiesrecht.
F. Holgsclueher von Harlach
arts, Offic. v. Gez
Bandoeng.
Dr. H. Jakobs, Offic. v. G. Ie kl.
Fort de Kok.
H. W. Borel, officier v. gezondh.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; DS. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; W. BINNENDIJK, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester W. BINNENDIJK, Arts, MARNIXSTRAAT 368, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzoekt.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post.....per jaar f 1.25.

INHOUD:

Hoofdartikel: Vrije uitoefening van de geneeskunst.
Berichten: De zieke weet niet waardoor hij beter wordt.
Mededeelingen van verschillenden aard: Potter's geneesmiddel tegen asthma, — Valda-Pastilles, — De Witt's nier- en blaasvillen.
Rechtszaken: Eilers.
Correspondentie.
Feuilleton: De hoogste wetenschap. (Maxima Doctina).

Vrije uitoefening van de geneeskunst.

Bij Kon. Besluit van 31 Juli 1917 werd ingesteld eene Commissie van onderzoek, welke zou moeten nagaan hoe de wettelijke bepalingen betreffende de uitoefening der geneeskunst zouden moeten luiden, indien de bevoegdheid tot uitoefening der geneeskunst niet meer afhankelijk gesteld wordt van het met goed gevolg afgelegd arts-examen.

Benoemd werden in deze commissie tot lid en voorzitter mr. S. van Houten, tot leden prof. mr. J. A. van Hamel, mr. R. O. van Holthen tot Echten, mr. J. W. M. Bosch van Oud-Amelisweerd en prof. mr. D. Simons; tot secretaris mr. B. Edersheim, advocaat te 's-Gravenhage.

Voorts werd ingesteld eene Commissie van Onderzoek naar de doeltreffendheid van de door de niet wettelijk toegelaten beoefenaren der geneeskunst toegepaste geneeswijze en naar de door deze verkregen resultaten.

In die commissie werden benoemd: tot lid en voorzitter prof. dr. K. A. Pekelharing; tot leden prof. dr. H. J. Laméris, dr. D. Schermers te Zeist, dr. J. H. Schuurmans Stekhoven te Utrecht, dr. P. N. van Spanje, te Amsterdam, prof. dr. Hector Treub, dr. J. K. A. Wertheim Salomonson, prof. dr. K. Winkler en prof. dr. D. P. C. Zeeman te Amsterdam; tot secretaris de heer W. Storm van Leeuwen, arts te Utrecht.

De laatstgenoemde Commissie was reeds in het begin van 1919 met haar taak gereed en bracht een rapport uit, waarvan wij de voornaamste conclusie hier nog eens laten volgen:

„Op grond van de uitkomsten van een zeer uitgebreid onderzoek komt de commissie tot de conclusie, dat de resultaten geenszins steun geven aan hen, die meenen dat uitoefening van de geneeskunst zonder wetenschappelijke voorbereiding in het

belang van de menschheid mag worden aangeraden. De wettelijke onbevoegden, wier geneeswijzen en de daarmee verkregen resultaten de commissie heeft kunnen nagaan, waren niet in staat de zieken die zij behandelden, te beoordeelen. In de meeste gevallen ging de ziekte, ondanks hun behandeling, voort, en waar verbetering werd waargenomen, kon deze, op enkele uitzonderingen na, niet op goeden grond aan de bijzondere behandeling van den onbevoegde worden toegeschreven. Van nieuwe, tot verrassende uitkomsten leidende geneeswijzen is niet het allergeeringste gebleken.”

Van de eerstgenoemde Commissie is thans ook het verslag publiek gemaakt.

Een conclusie omtrent het al of niet wenschelijke van de meerdere vrijheid in de uitoefening der geneeskunde is daarin niet opgenomen, wat ons wel verwondert, daar juist drie leden der Commissie, de zaak, waar het om gaat, aan het rollen hebben gebracht.

Het verslag luidt aldus:

De commissie onthoudt zich van het uitspreken van een eigen oordeel over de vraag, of de verlangde meerdere vrijheid in de uitoefening der geneeskunst al dan niet gewenscht is. Zij is, geheel overeenkomstig de haar gegeven opdracht, bij de samenstelling van haar ontwerp uitgegaan van de veronderstelling, dat die vrijheid behoorde te worden toegekend en heeft ook de Memorie van Toelichting in dien gedachtengang opgesteld, zonder daarbij een uiteenzetting van eigen standpunt te willen geven.

Een advies over de quaestie van de vrije uitoefening der geneeskunst is van haar niet gevraagd en wordt door haar niet gegeven.

Het wetsontwerp stelt voor in de wet regelende de uitoefening der geneeskunst o.m. in te voegen aan:

Artikel 17a. Het is aan ieder, die niet in het bezit is van een bewijs van bevoegdheid volgens de wet, verboden:

- vergiften en bedwelmende middelen voor te schrijven;
- de verloskunde uit te oefenen;
- inenting te doen;

d. heilkundige operatiën te verrichten;

e. syphilis, gonorrhoe of zachten sjanker te behandelen.

Artikel 17b. Andere genees- of heilkundige raad of bijstand kan zonder bewijs van bevoegdheid worden verleend. Zij, die daarvan een bedrijf wenschen to maken, zijn verplicht bij den inspecteur der volksgezondheid van het district, waarin zij wonen of zich met der woon vestigen, vóór het begin der uitoefening van dat bedrijf, eene verklaring in te leveren, inhoudende:

- hun naam en voornamen, alsmede dagteekening en plaats hunner geboorten;
- den omvang waarin zij het bedrijf wenschen uit te oefenen;
- de voorbereiding die zij hiervoor hebben genomen.

De inspecteur geeft van de inlevering dezer verklaring een door hem gedagteekend en ondertee-kend bewijs af.

Binnen acht dagen daarna geeft de verkrijger van de verklaring, onder overlegging daarvan aan den burgemeester zijner woonplaats en aan dien der plaats, waarin hij zijn praktijk uitoefent, kennis dat hij haar heeft aanvaard.

Artikel 17c. Zij zijn onderworpen aan de verplichtingen, bij de artt. 6 en 8 aan den geneeskundigen opgelegd.

Zij geven aan de ambtenaren van het staatstoezicht op de volksgezondheid alle door hen gevraagde inlichtingen omtrent de uitoefening van hun bedrijf.

Artikel 17d. Zij geven van het in behandeling nemen van personen, van wie zij weten of redelijkerwijze kunnen vermoeden dat zij den leeftijd van achttien jaren nog niet hebben bereikt, binnen zes uren kennis aan den Inspecteur van de Volksgezondheid in het district, waarin zij wonen.

Artikel 17e. Zij zijn bij de uitoefening van hun bedrijf verplicht te handelen naar hun beste weten en vermogen.

Zij zullen, ter uitsluiting van hunne burgerrechtelijke en strafrechtelijke verantwoordelijkheid wegens de gevolgen van den door hen verleenden raad of bijstand, geen beroep kunnen doen gelden

op gemis of onvolledig bezit van de volgens de wet van geneeskundigen gevorderde kennis of bekwaamheden, voor zoover zij redelijkerwijze zich ervan hadden moeten onthouden raad of bijstand te verleen of bij het verleenen daarvan behoorlijke maatregelen hadden moeten nemen, teneinde in genoemd gemis of onvolledig bezit te voorzien.

Aan de Memorie van Toelichting is het volgende ontleend:

Tegenover het stelsel der wet van 1865 met haar onbeperkt, doch niet in werkelijkheid doorgevoerd en gehandhaafd algemeen verbod, verdient eene beperkte uitsluitende bevoegdheid van de wettelijk bevoegd verklaarden de voorkeur.

Van dit hun voorbehouden gebied zullen alle anderen zich streng moeten onthouden; overtredingen zullen bij den strafrechter worden vervolgd.

Daarevens blijven de vervolgingen wegens bedriegelijke handelingen en letsel door schuld of nalatigheid.

Voorzoover zij zich echter aan zoodanige vergrijpen niet schuldig maken en blijven buiten het bovengenoemde voorbehouden gebied, zullen de ongediplomeerden zich vrijelijk kunnen bewegen.

FEUILLETON.

De hoogste wetenschap.

(MAXIMA DOCTRINA.)

Ik zeg maar: er zijn nog tal van goede menschen op de wereld, menschen die zich moeite en opoffering getroosten om anderen gelukkig te maken. Nu mogen filosofen en pessimisten praten van dit „aardsche tranendal”, er zijn dan gelukkig toch ook nog menschen die er speciaal hun werk van maken om die tranen te drogen, en dat is een troost.

U moet maar eens ziek zijn, of denken dat een ziekte U te pakken heeft en men komt U vertellen dat U voor een paar guldens weer zoo lekker als kip kunt worden. Tien tegen één dat U den persoon die het U zegt al een engel zult vinden. En komt U dan bij den wondermensch, den wonderdoener die het in zijn macht heeft, de ziekte met een zalfje, een smeerseltje of een drankje te overwinnen en te doen verdwijnen, U geeft graag een paar rijksdaalders in plaats van guldens, dat is zeker. Maar nog zekerder is het dat U liever niet naar een dokter gaat, naar iemand die door jaren studie op de hoogte is van ziekten en kwalen van het menschelijk lichaam. Neen dat doet U en velen met U niet. Neen, U en die velen, gaan liever naar iemand die totaal *niet* gestudeerd heeft, die *niets weet* van de ziekten enz. maar die zich toch vóór doet alsof hij veel weet en in 't bijzonder met Uw ziekte bekend is, en de middelen heeft om die ziekte te bestrijden en U te genezen, U gaat naar een *kwakzalver*. Eerst na vele geldelijke opofferingen en voor genezing te laat, begrijpen de menschen die zich aan kwakzalvers toevertrouwen, dat zij toch beter naar een dokter hadden kunnen gaan, maar helaas, de dokter kan de mensche-lijke ruine niet meer redden en het einde is de dood.

Een onzer lezeressen schreef mij via de Redactie het volgende:

Zeergeleerde Heer Memento.

Ik ben zoo vrij U een brochure te zenden, met verzoek die aandachtig te lezen, en mij dan even te melden wat Uw opinie is over het in dat boekje beschrevene.

Is het ook kwakzalverij, dan zal ik mij er niet aan wagen, maar de resultaten die vermeld worden zijn toch wel treffend, vind U niet?

Hoogachtend,

Mevr.....

De wijzigingen, in het ontwerp voorgesteld, zijn in hoofdzaak de volgende:

Allereerst vervalt, ter bereiking van het doel van dit voorstel: meerdere vrijheid ten aanzien van de uitoefening der geneeskunst, in art. 1 de algemeene eisch van bevoegdverklaring volgens de wet voor iedere uitoefening van geneeskunst. Deze eisch wordt alleen gehandhaafd voor de uitoefening van geneeskunst in haar geheelen omvang, waartoe art. 1 der wet van 25 December 1878 thans de artsen bevoegd verklaart. Aan deze laatste bepaling wordt niet getornd, de regeling van de opleiding der artsen en van hun bevoegdheid wordt ongewijzigd gelaten, zij staat ook met de vraag, welke waarborgen tegenover de meerdere vrijheid noodig zijn, niet in eenig verband.

De personen, bij de wet tot de uitoefening der geneeskunst in haar geheelen omvang bevoegd verklaard, zullen in de wet voortaan worden aangeduid als „geneeskundigen”; hiermede wordt tevens eene wettelijke definitie gegeven van de tot dusver weinig vaststaande beteekenis van dezen term. Ook zij, wien volgens art 2 der wet de bevoegdheid tot uitoefening der geneeskunst in den geheelen

De naam van Mevr. laten wij natuurlijk onvermeld. De post bracht mij de brochure, getiteld:

Eenige mededeelingen der resultaten verkregen met het Anti-Tuberculose middel

„MAXIMA DOCTRINA”,

zoomede voorschriften met gebruiksaanwijzing.

Nog vóór ik het boekje open sloeg dacht ik: zie zoo, alweer een reddende engel in den strijd tegen de tuberculose; de hōveelste?

Nu was mijn nieuwsgierigheid geprikkeld en begon ik „aandachtig” te lezen, zooals de lezeres mij gevraagd had. Ik wil er even bij zeggen dat ik altijd aandachtig lees, anders lees ik liever niet. Toch had deze brochure mijn bijzondere aandacht en was dat waard ook.

Eerst moet ik even zeggen dat deze brochure, die r6 blz. groot is, blijken geeft niet door een letterkundige te zijn geschreven, taal en stijl laten zeer veel te wenschen. Maar daar stapt men wel overheen, immers het doel is goed, daarom zal ik zoo hier en daar een greep doen om dat goede doel zoo goed mogelijk naar voren te brengen en de eer te geven die het zoo ruimschoots toekomt.

„De mededeelingen van de resultaten, verkregen met het Anti-tuberculose-middel Maxima Doctrina, gedurende den tijd dat het op vele patiënten is toegepast, moet van groot belang worden geacht, omdat dit middel alle verwachtingen heeft overtroffen.”

Aldus begint de brochure. Dat groote belang, althans het grootste belang bij die mededeelingen heeft natuurlijk den verkooper van M. D., hoewel alle verwachtingen al zijn overtroffen.

Ja, ik geloof ook wel dat het goed gaat.

Bizonder gunstig kunnen de resultaten worden genoemd van patiënten, wier ziekte nog tot in begin van het ze stadium waren (sic. M.) en die de gestelde voorschriften stipt hebben opgevolgd, van wie de genezingen op minstens 90 % kan worden gesteld.

Dat is zeker bijzonder gunstig 90 % minstens, misschien is het percentage van die ze stadium genezingen wel 99, je kan nooit weten. Maar mooi is het zeker.

„Veel genezingen zijn nog verkregen van patiënten, die in een verder gevorderd stadium verkeerden, waaronder er waren, van wie de dood binnen enkele maanden volgens verklaring van hun medicus onvermijdelijk was, ofschoon begrijpelijkerwijze het percentage van dusdanige genezingen belangrijk minder is dan van die in vorige alinea genoemde.”

omgang wordt gegeven, worden onder deze benaming begrepen. Onder „geneeskundigen” zullen dus voortaan zijn te verstaan 1. de artsen; 2. de zooveen genoemde personen wier bevoegdheid op art 2 der wet steunt; 3. alle andere personen, wien eventueel door eene wettelijke bepaling de bevoegdheid tot uitoefening der geneeskunst in haren geheelen omvang zal worden toegekend

Tandartsen en vroedvrouwen behooren daartoe voorhands niet.

De zoo juist besproken verbodsbepaling tegen uitoefening der geneeskunst in haren geheelen omvang door anderen dan de wettelijk daartoe bevoegd verklaarden, vormt de eerste waarborg tegen de gevaren, welke bij vrije uitoefening der geneeskunst kunnen te duchten zijn.

Als tweede waarborg daartegen wordt in de wet opgenomen eene opsomming van medische verrichtingen, welke het, hetzij wegens de bijzondere mate van wetenschappelijk inzicht of technische bekwaamheid, die zij vereischen, hetzij wegens de ernstige gevolgen die zij voor de gezondheid van den patiënt kunnen hebben, hetzij om sociale redenen (behandeling van geslachtsziekten), wenschelijk voorkwam

Geen wonder, dat de patiënten die in een verder gevorderd stadium dan „in begin van het ze stadium” verkeerden, een belangrijk minder percentage der genezingen oplevert, maar toch in alle geval nog wat.

„Velen der genezen patiënten hebben hunne gewone werkzaamheden en leefwijze geruimen tijd hervat, zonder de minste stoornis in hun gezondheid te ondervinden en zij voelen zich volgens hun eigen verklaring veel gezonder, dan eenigen tijd voor hunne ziekte.”

...hunne gewone werkzaamheden en leefwijze geruimen tijd hervat... nu vraagt men toch direct: en toen? na dien geruimen tijd? Volgens hun eigen verklaring voelen zij zich gezonder dan eenigen tijd vóór hunne ziekte. Maar hier schuilt een weinig zelfbedrog onder, om niet te zeggen bedrog. Een tuberculoselijder weet eerstens nooit wanneer zijn ziekte begint. De kiemen of bacillen draagt hij misschien reeds jaren met zich om, zonder er hinder van te hebben, wat niet wegneemt dat die kiemen werken. De lijder rekent zijn ziekte te beginnen als hij moet gaan liggen of zijn werkzaamheden niet meer kan waarnemen; maar inderdaad was hij reeds langen tijd ziek. Die „eigen verklaring” legt ook niet veel gewicht in de schaal.

Vraag eens aan iemand die ziek is geweest: wel vriend hoe gaat het tegenwoordig? Het antwoord is altijd: best hoor, ik ben veel beter te spreken dan vroeger. Heelemaal weer gezond.

Dat doet de blijdschap door zich gezonder te gevoelen, maar is nog geen bewijs dat de ziekte geheel geweken is. Maar zegt de bochure:

„De genezingen, die door Maxima Doctrina zijn tot stand gebracht, berusten niet op uitwendige verschijnselen of op eigen vermoeden, maar zijn door den behandelenden Geneesheer of door medici van Vereenigingen ter bestrijding van tuberculose vastgesteld, zonder dat zij bewust waren, dat dit geneesmiddel aan die patiënten was toegediend.”

Dus nu weer *niet* op eigen vermoeden, nu zegt de behandelende geneesheer het. Ja, die dokters worden wat bedrogen, want waarom zoo'n mooi resultaat van een zoo probaat middel nu niet eerlijk gezegd? Hier komt de kwakzalverij om een hoekje kijken.

„De intreding van beterschap deed zich kennen, doordat de moeheid en lusteloosheid succesievelijk verdwenen en de gewone levensgeesten weder terugkeerden, de geelachtige teringkleur bijna was verwijderd, de lichaamskrachten meer en meer toenamen, de eetlust beter werd, het opgeven zeer veel

niet zonder meer aan een ieder vrij te laten, en welke daarom aan den niet-geneeskundige worden verboden, voorzover hij daartoe niet door eene wettelijke bepaling wordt bevoegd verklaard.

Hierop doelt het aan art 1 der wet toe te voegen 2de lid:

„Aan anderen is de uitoefening slechts geoorloofd met inachtneming van de grenzen, door de wet gesteld.”

Een derde waarborg is gezocht in het, voor de uitoefening der geneeskunst op het vrije terrein door ongediplomeerden stellen van een aantal gebods- en verbodsbepalingen, welke ten deele nieuwe voorschriften inhouden, ten deele normen, reeds in de wet voor de „geneeskundigen” gesteld, uitbreiden tot de niet-geneeskundigen

Als vierde waarborg wordt in de wet opgenomen een administratieve controle op de uitoefening der geneeskunst door ongediplomeerden, speciaal ook wat betreft behandeling van jeugdige personen.

Een vijfde waarborg ten laatste bestaat in een bepaling, waarin aan deze personen bij voorbaat wordt ontzomen het eventueel beroep op gemis of onvoldoende bezit van medische kennis of bekwaamheden.

verminderde of geheel ophield, eventuele braken niet meer voorkwamen, het zweeten bijna geheel was opgehouden, en ingeval van temperatuursverhoging deze bijna normaal werd en verder alle stoornissen in het organisme, die met deze ziekte in verband stonden, zich zelden of in het geheel niet meer voordeden.”

De schrijver scharrelt wel wat te veel met algemeenheden om vertrouwen te wekken.

De geelachtige teringkleur bijna verwijderd; het opgeven zeer veel verminderd; het zweeten bijna.... temperatuur bijna normaal; stoornissen zelden....

Zoo kan men wel mooie resultaten opscheppen. Ik trok eens bijna de honderdduizend, op één cijfertje na. De zes had een zeven moeten zijn. Nu raad ik een ieder aan: speel in de loterij, want ik had bijna eens de bom!

„Uit een en ander is gebleken, dat na een korten tijd gebruik, de tubercel-bacillen geheel onschadelijk zijn gemaakt, terwijl in vele gevallen zoodanige patiënten in hoogstens zes maanden waren genezen.”

Zoodanige patiënten? Welke patiënten? De schrijver vertelt hoe de beterschap zich deed kennen, dus zullen de patiënten van het eerste of begin tweede stadium zijn.

Hier moet ik even opmerken, dat Eilers, óók een specialiteit in tuberculose-bestrijding, zoo niet de specialiteit, in een van zijn gewaardeerde opstellen zegt dat niemand weet of hij in het eerste stadium van tuberculose is. Alleen in het tweede stadium openbaart de ziekte zich. Wie heeft nu gelijk? Ik dweep met Eilers, hoewel mijn vriend in langen tijd niets van zich liet hooren, maar dat neemt niet weg dat hij 't wel weet en ik hem ten volle vertrouw. Hij heeft dus gelijk en wat de brochure zegt van een eerste stadium klopt blijkbaar niet.

Maar wie bepaalt niet nu dat die tubercelbacillen geheel onschadelijk zijn gemaakt? Ook al de patiënten zelf? Dat is toch wel wat kras! Volgens het boekje met getuigschriften over M. D., (ook al 16 blz. dik,) gaat de geheele behandeling per brief, hoe weet de schrijver nu dat de bacillen onschadelijk zijn geworden? Enfin, van wondermensen kan men wonderlijke dingen verwachten!

„Bij patiënten, waar geen genezing meer kon worden bereikt, kon evenwel na eenigen tijd gebruik de gunstige werking van *Maxima Doctrina* worden waargenomen. In geval van overlijden moest dit dikwijls niet aan de ziekte, doch aan zwakte worden toegeschreven.”

Verscheidene van de boven aanbevolen wetsbepalingen vinden wij terug in de verordeningen van het beloofde land der vrije uitoefening, in Duitschland.

Ieder die, onbevoegd zijnde, de geneeskunst als bedrijf wilt uitoefenen, moet daarvan kennis geven aan den „Kreisarzt” van zijn district, onder opgaaf van woonplaats, terwijl een dergelijke kennisgeving bij verhuizing, opnieuw moet geschieden. Verder is hij verplicht tot het aanhouden van registers, waarin o.a. de namen van zijne patiënten en de behandelingswijze moeten worden vermeld en welke registers op aanvraag en op gezette tijden aan de geneeskundige ambtenaren moeten worden vertoond.

Hierdoor is het mogelijk na te gaan op welke wijze de onbevoegden tegenover het publiek optreden, of dit met bedrog gepaard gaat en of hun behandeling ook nadeel aan den lijder kan berokkenen.

Ook de behandeling van sommige met name genoemde ziekten (geslachtsziekten e. d. g.) is hier verboden.

Bovendien is de onbevoegde als zakenman onderworpen aan de „Reichsgewerbeordnung”, zoodat

In geen geval aan kwakzalversrommel of aan M. D. ! Dat begrijpt een ieder wel.

Nu krijgen we een opsomming van diverse vormen tuberculose als: keel-, buik-, klier- en gewrichtstuberculose, welke allen met uiterst gunstige resultaten zijn behandeld met M. D. !

„Van deze soort tuberculose zijn genezingen tot stand gebracht, die aan het ongelooflijke grensden, niettegenstaande de genezing altijd twijfelachtig is indien de patient in een te ver gevorderd stadium of in een te ver gevorderden staat van verzwakking verkeert”.

Dus de genezingen zijn tot stand gebracht, niettegenstaande de genezing altijd twijfelachtig is, enz.

Wat een geluk toch voor de T.b.c.-lijders dat M. D. is uitgevonden, en zijn wonderbare kracht zoo heerlijk werkt. En niet alleen in de reeds genoemde vormen van tuberculose werkt M. D. zoo voortreffelijk, neen

„In meer andere vormen van tuberculose, als hierboven genoemd, is deze ziekte met evenveel succes met *Maxima Doctrina* behandeld geworden. Dientengevolge mag met beslistheid worden aangenomen dat in welke vorm deze ziekte zich zou mogen voordoen, dezelfde resultaten zullen worden verkregen”

Dit is taal van den echten kwakzalver. In welken vorm deze ziekte zich zou mogen voordoen, zullen met M. D. dezelfde resultaten worden verkregen. En dat alles zonder eenig onderzoek, het is brutaal gezegd. Toch was ook M. D. niet volmaakt, zooals trouwens vele zaken op onze aarde niet volmaakt zijn, want trots de prachtige resultaten vroeg ook M. D. nog om verbetering in geneeskunst, wat blijkt uit het volgende zinnetje:

„Bovendien is er in den laatsten tijd nog veel verbetering omtrent geneeskunst aan *Maxima Doctrina* kunnen gebracht worden, waardoor genezingen zijn bereikt, die voorheen niet konden worden verkregen.”

En 't was reeds *Maxima Doctrina* = de hoogste wetenschap! Dus nu verbeterde hoogste wetenschap!!! Als 't nu niet trekt, trekt 't nooit! Als de T.b.c.-lijders nu niet genezen, dan is het hun eigen schuld! Het zou waarlijk de moeite waard zijn de geheele brochure uit te pluizen, maar we zullen dat niet doen, om dat de zaak waarom het gaat, de tuberculose-bestrijding, te ernstig is dan dat wij die ook maar in 't minst door kwakzalverij zullen laten benadeelen.

Wat *Maxima Doctrina* is, waaruit het is samengesteld is mij onbekend. Doch de wijze waarop het goedje wordt aanbevolen is de echte kwakzalversmanier

de vervolgingen wegens misbruiken in den handel „unlauterer Wettbewerb” herhaaldelijk voorkomen.

Wanneer wij nu zien, dat in datzelfde Duitschland, met zijn niet minder strenge maatregelen dan de in dit rapport voorgestelde, de kwakzalverij hoogtij viert, dan houden wij ons hart vast bij de gedachte, wat er in ons land zou gebeuren, wanneer het aangeboden wetsontwerp wet zou worden.

BERICHTEN.

De zieke weet niet waardoor hij beter wordt. Het Duitse Reichsgericht heeft beslist, dat de getuigenis van een zieke, dat hij door deze of gene behandeling is genezen van geen waarde is. Een gewezen koopman, terechtsaande wegens verboden kwakzalverij had verzoekt 31 personen als geuigen te hooren die door hem van hun 18sten bevrijd waren. De rechtbank had dit geweigerd; zij hield zich overtuigd dat al die menschen zeker er van waren, bij de behandeling van den klaagde baat te hebben gevonden. Dat behoefde hun dus niet te worden gevraagd. Maar of zij werkelijk hun verbetering aan die behandeling te danken hebben kunnen zij niet beoordeelen. Het was dus overbodig hen te dagvaarden. Het Richtgericht bevestigde deze opvatting, die door de Nederlandsche rechtsgeleerde kwakzalversvrienden waarschijnlijk niet wordt gedeeld.

(N. T. G.)

en dat zegt genoeg om M.D. op de lijst der kwakzalverij te plaatsen en niet het minste vertrouwen te stellen in de praatjes welke de brochure bevat. Zelfs de brochure acht ik zeer gevaarlijk en de verspreiding ervan zou verboden moeten worden.

Of is het niet gevaarlijk als men den zieke den volgende raad geeft?

„Bij longklier-tuberculose komt enkele malen voor, dat de ziekte aan den rug of zijvlakte ter hoogte van de longen naar buiten werkt, waardoor een dikte of een soort van abces zich vormt. In dat geval is het gewenscht, indien na drie à vier maanden gebruik van *Maxima Doctrina*, die dikte uit zichzelf niet open gaat, of geen teekenen geeft van te zullen verdwijnen, hierover dan den dokter te raadplegen of een speciale behandeling daarvoor noodig mocht zijn, opdat de vuile stoffen, die zich daar hebben verzameld, verwijderd kunnen worden.”

Na drie of vier maanden den dokter raadplegen! De kwakzalver is bang dat zijn standje verloopt als de dokter eerder wordt geraadpleegd.

Of is het geen schande, als de schrijver in zijn prachtstijl zegt:

„Omtrent den aard en het stadium der ziekte te bepalen in sommige gevallen noodzakelijk zijn, daarvoor den huisarts te raadplegen.”

In sommige gevallen den huisarts raadplegen! In alle andere gevallen bepalen de patienten den aard en het stadium zelf. Schandelijker, brutaler en misleider kan het al niet.

Per brief wordt alles afgedaan!

„Voor buik-, gewrichts-, open- en klier-tuberculose is de samenstelling van het medicijn niet geheel dezelfde als voor long en andere tuberculose, daarom is het gewenscht met de aanvraag van medicijnen de aard der ziekte te melden. Bovendien wordt nog in enkele gevallen een smeersel toegediend, waarmede de plaatsen der aandoening 1 x daags moeten worden gesmeerd.”

Uit de aangehaalde gedeelten der brochure blijkt voldoende dat we te doen hebben met rasechte kwakzalverij en moeten we een ieder waarschuwen zich niet in te laten met *Maxima Doctrina*, of met den exploitant ervan, en ook de brochure niet ter lezing te geven aan T. b. c.-lijders of vermoedelijke T. b. c.-lijders, want het lezen van dit pamflet is voor den zieke hoogst gevaarlijk, door de tegen alles indruischende verkeerde raadgevingen, die er in voorkomen.

MEMENTO.

Mededeelingen van verschillenden aard.

Potter's Geneesmiddel tegen asthma.

Ieder getrouw courantenlezer kent dit middel zeker reeds bij naam. Bijna dagelijks komt het kereltje met zijn arm omhoog en uitgestrekte wijsvinger ons vertellen:

„Geen Asthma meer. Ieder asthmalijder moet weten dat Potter's Asthma Cure oogenblikkelijke verlichting geeft. Van af de eerste inademing wordt de pijnigende hoest tegengehouden en wordt de ademhaling vrijer. Potter's Geneesmiddel tegen Asthma is het beste voor alle ongesteldheden der ademhalingsorganen zoowel bij kinderen als bij volwassenen. Lijdt u alreeds jaren aan deze droevige ziekte? Wacht dan niet langer doch gebruikt Potter's Geneesmiddel tegen Asthma. Zodoende zult u aanvallen voorkomen en een geruste slaap zal u verzekerd zijn.

Potter's Geneesmiddel tegen Asthma is verkrijgbaar in alle apotheken en Drogisterijen. Prijs per bus f 1.50—. Potters Asthma Cigaretten f 1.50— per doos. Eischt Potter's, het ware middel tegen Asthma.”

Ach, die arme asthmalijders! Zij zijn een goudmijn voor de kwakzalvers.

Een geneesmiddel tegen asthma? De geneesheeren staan nog steeds voor dit vraagstuk; wel weten zij en maken van die wetenschap gebruik om aanvallen te verzachten en wenden daartoe middelen aan, die de ervaring hun aan de hand gedaan heeft.

Dezelfde middelen, voldoende bekend en in iedere apotheek verkrijgbaar, worden nu door de kwakzalver, ieder op zijn manier, hemelhoog aangeprezen als het middel ter genezing bij uitnemendheid. Kruiden, bevattende *stramoniumbladen* en *salpeter*, waarvan, aangestoken, de damp moet worden ingeademd, cigaretten, dezelfde bladen bevattende, nemen onder die middelen wel een eerste plaats in.

En hoe staat het nu met Potter? Door een onderzoek, ingesteld door de heeren KEULEMANS en LIEM, apothekers te Amsterdam, is gebleken, dat zijn middel bestaat uit *stramoniumbladen* en *salpeter*, waarbij *lavendelbloemen*, zeker voor het aroma, zijn gevoegd.

Moeten wij er nu nog meer van zeggen?

Valda-Pastilles.

(Aanvulling).

In deze wonder-pastilles is behalve *Arabische gom*, *suiker*, *menthol* en een *groene kleurstof* nog aangetroffen: een weinig *Eucalyptol*. De waarde als geneesmiddel tegen alle ernstige kwalen waarbij de pastilles heeten te helpen, wordt er geenszins door verhoogd.

De Witt's nier- en blaaspillen.

't Is ongeveer zes jaar geleden, dat ons land in rep en roer werd gebracht, door de ongevenaarde reclame die voor bovengenoemde pillen werd gemaakt. Hun leven was echter hier te lande van korten duur naar wij meenden. Door een snel optreden daartegen — ook onzerzijds — en zelfs door een waarschuwing vanwege de Hoofdcommissaris van Politie te Amsterdam, verdwenen de schreeuwerige reclames en uit de bladen en van de straat.

Zes jaar zijn voorbijgegaan en daar worden ons, tot onzen schrik, van welwillende zijde, eenige exemplaren gezonden van de *Provinciale Overijssche* en *Zwolsche Courant*, bevattende een drietal verschillende, geïllustreerde advertenties ter aanbeveling van de *De Witt's pillen*. Een dier advertenties laten wij, ter herinnering, hier volgen:

„Zijt ge bekend met de kenteekenen van NIERZIEKTE?”

Iedereen heeft wel eens gehoord van Nierziekte, doch het is merkwaardig hoe weinig menschen de symptomen van deze kwaal kennen. Kent gij ze? Kunt ge zeggen of ge aan deze kwaal lijdt of niet? Wij zullen U er hier eenige noemen, te weten: Folteringen en pijnen in de armen, beenen, spieren en gewrichten, zwellingen onder de oogen, troebele urine, hoofdpijn, slechte smaak des morgens in den mond, gezwollen en pijnlijke voeten, algeheel gevoel van zwakte en lichtgeraaktheid, en een slaperig zwaar gevoel den geheelen dag. Indien ge een der symptomen bemerkt, dan kunt ge er niet te gauw bij zijn, want het is doorgaans een voorbode van ernstiger ziekten als Rheumatiek, Rugpijn, Jicht, Heupjicht, Lendepijn, Graveel en Steen. Ze zeggen U, dat Uw nieren zwak zijn en versterking onmiddellijk noodig hebben. Nu weet ge waarom uitstel gevaarlijk is. Koopt U direct een doosje *De Witt's Nier- en blaaspillen*. Deze wonderbaarlijke pilletjes worden voornamelijk bereid voor Nierziekte, en het succes is te danken aan het feit, dat ze niet eenvoudig door de ingewanden passeeren, maar recht doordringen tot de nieren en de blaas, het dodelijke vergift verwijderen, de nieren versterken en ze in staat stellen hun werk te verrichten. Wees niet tevreden met de gewone nier- of rugpijnpillen, omdat ge niet weet of Uw nieren wel zijn aangetast. U zult, indien U het werkelijk aan de nieren hebt, reeds na 24 uur een algeheele verlichting constateeren, omdat de *De Witt's Pillen* direct werken en het vergiftige zuur verwijderen.

Indien Uw Urine na het gebruik dezer pillen een blauw- of groenachtige kleur aanneemt, behoeft gij U niet ongerust te maken. Hierdoor wordt aangetoond, dat een der bestanddeelen der pillen, hetwelk uitmuntende antiseptische eigenschappen bezit, zijn werking verricht. Dit kenmerk onderscheidt de *De Witt's Pillen* van alle andere nierpillen. Het is tevens een bewijs voor U, dat ze hun genezende kracht op de nieren en de blaas uitoefenen. Het middel is beslist onschadelijk en brengt bijna altijd een volmaakte genezing tot stand.”

Reeds in ons blad van *Maart 1914* hebben wij tegen deze pillen gewaarschuwd; wij kunnen dus volstaan met een deel dier waarschuwing te herhalen:

In geen enkel opzicht onderscheidt zich de advertentie van de firma DE WITT EN CO. van de snorkende reclames van de meeste kwakzalvers; wij willen thans nagaan of haar daden ook aanleiding geven om hier van kwakzalverij te spreken.

Een scheikundig en microscopisch onderzoek van de *DE WITT'S Kidney en Bladder Pills*, zoo heeten zij op het proefdoosje, verricht door de heeren N. KEULEMANS, L. H. BOGTSTRA en C. BLONBERG te Amsterdam, toonde aan de aanwezigheid van *methyleenblauw*, *infusoriënaarde*, poeder van *zoethout* en zeer weinig poeder van een vrucht uit de plantenfamilie der *Umbelliferen*, naar welke laatste de pil ook bij doorbreken riekt. Als omhulsel van de pillen werden *kalk* en *suiker* aangetroffen. *)

Het hoofdbestanddeel was wel het methyleenblauw en dit is ook als het meest werkzame te beschouwen. En nu noemen wij het *onverantwoordelijk*, dit middel aan te bevelen tegen de meeste der kwalen, in de advertentie en de andere geschriften genoemd.

Een enkele maal wordt het methyleenblauw inderdaad door geneesheeren voorgeschreven, zelfs is het bij rheumatiek beproefd, maar bij *nier- en blaaslijden* is het gebruik ongetwijfeld *af te keu-*

*) De aanwezigheid van een kleine hoeveelheid *zink* kon tevens worden vastgesteld. Vermoedelijk was dit voorhanden als verontreiniging van het gebruikte methyleenblauw.

ren. In STOKVIS, *Voordrachten over geneesmiddelleer*, in 1909 herzien door Dr. H. ZEEHUISEN, lezen wij op blz. 235, 3e deel: dat *methyleenblauw* „dikwijls tot bezwaren bij de urineloosing, tot prikkelingsverschijnselen der blaas aanleiding geeft”. En zoo'n middel wordt den goedgelovigen in handen gegeven, die lijden of meenen te lijden aan kwalen, waarbij prikkeling van nieren en blaas zooveel mogelijk moet worden voorkomen.

Onze twijfel aan de goede trouw van DE WITT EN CO. is derhalve door het onderzoek aanmerkelijk bevestigd, maar er is meer, dat ons in die firma de echte kwakzalster doet zien. De verklaring, te lezen vóór het gebruik der pillen:

Indien de urine na het gebruik dezer pillen een blauw-groenachtige kleur aanneemt, wordt hierdoor aangetoond dat één der bestanddeelen behoorlijk werkt, is, in één woord, een leugen. Er wordt niets anders door aangetoond, dan dat de patiënt methyleenblauw heeft ingenomen. Dit verschijnsel vertoont zich bij *iedereen* die *gezonde nieren* heeft. Juist echter bij *zieke nieren* (wij citeeren nogmaals STOKVIS) wordt de afscheiding van methyleenblauw vertraagd.

Het zoogenaamde bewijs komt dus faliekant uit.

Wij meenen dientengevolge het recht te hebben onze lezers ernstig te waarschuwen voor het gebruik van de *De Witt's Nieren- en Blaaspillen*; de lijders aan nier- en blaasziekten zouden van den wal in de sloot raken.

RECHTSZAKEN.

Eilers.

De wonderdokter E. uit Oegstgeest is te Heerenveen wegens onbevoegd uitoefenen van geneeskunde veroordeeld tot f 200 boete of 30 dagen hechtenis.

Dit is een bevestiging van het vonnis van het kantongerecht te Heerenveen. De eisch was f 300 boete of 150 dagen hechtenis.

E. heeft tegen dit vonnis cassatie aangeteekend.

CORRESPONDENTIE.

A. de G. Lz. te S. Het gezonden middel van K. is een *plantenpoeder*, dat niet nader bepaald kon worden.

C. E. W. te V. Dank voor den gezonden overdruk. Wij hadden reeds de vrijheid genomen een gedeelte van uw artikel over te nemen, wetende daarmede in uw geest te handelen, maar helaas! zijn wij door plaatsgebrek genoodzaakt het tot een volgend no. uit te stellen.

A. M. P. te Z. Het is niet mogen gelukken de samenstelling van die *comprimés* tegen diabetes vast te stellen. Wat die man in zijn middelen doet is ons een raadsel; reeds meermaals kon een nauwkeurig onderzoek dat raadsel niet oplossen.

A. J. van H. Jr. te 's-G. Dank voor uwe herhaalde zendingen. Wij houden ons verder aanbevelen.

C. V. te U. Wij zullen de *pastilles* laten onderzoeken; nadere mededeelingen zullen dan volgen.

Mevr. D. te 's-G. Het onderzoek van *Duo-Formula* is nog niet afgelopen; het gaat met veel bezwaren gepaard. Intusschen doet gij verstandig het middel te wantrouwen: de advertentie zegt genoeg.

Voor de toezending van de *Jouster Courant* zeggen wij dank. 't Is bar, zooveel kwakzalversadvertenties in één blad. Maar van die kleinere bladen moeten de kwakzalvers het juist hebben. Al de in die advertenties aanbevolen middelen zijn oude bekenden en reeds in het *Maanblad*, onder waarschuwing, besproken.

J. W. v. d. H. te P. Zie over de *De Witt's pillen* dit no. Tegen het *Breukverband-apparaat* van Brooks hebben wij reeds gewaarschuwd. Wij komen er op terug. Dank inmiddels voor uwe medewerking.

W. H. B. te R. Voor uw voorstel is veel te zeggen, maar de hoge kosten van drukken en papier vormen een beletsel.

Veel moest tot een volgend no. worden uitgesteld.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te *Amsterdam*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; W. BINNENDIJK, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester W. BINNENDIJK, Arts, MARNIXSTRAAT 368, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post.....per jaar f 1.25.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij: Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Mijnhardt.
Mededeelingen van verschillenden aard: Zwitsersche kruiden. — Zenuw-hoofdpijnpoeders van Dr. Meenk. — Eilers en de Medici.

Boekbeschuwing: De dokter in huis.
Uit de pers: „Kou” en kwakzalverij. — Slachtoffers klacht.

Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Aan de leden en abonné's.

Tot mijn spijt kwamen verschillende contributiekaarten en abonnementsquitanties onbetaald terug. Ik verzoek hen, die de contributie over 1920 nog niet betaalden, mij een postwissel te zenden. Bij het niet ontvangen daarvan binnen 14 dagen, zal opnieuw gedisponeerd worden.

De secretaris-penningmeester
W. BINNENDIJK.

De Vereeniging tegen de Kwakzalverij zal, op den in Augustus 1920 te houden Hygiëne-Tentoonstelling in de Diergaard te den Haag, met een inzending betreffende Bestrijding der Kwakzalverij uitkomen.

Mijnhardt

en het gevaar aan zijn optreden verbonden.

Ach! 't is zoo vervelend, telkens weder op hetzelfde onderwerp te moeten terugkomen maar er is geen keus; onophoudelijk waarschuwen tegen sommige kwakzalvers is soms plicht. In ons nummer van Februari j.l. toen wij eenige oude bekenden onder handen namen hadden wij het vooral op AKKER en zijn kwakzalversmiddelen gemunt maar wij weten niet of MIJNHARDT niet nog gevaarlijker is.

Sedert eenige jaren bestaat er in Zeist een inrichting, die zich, o.m. in hare circulaire, noemt: Pharmaceutische fabriek A. MIJNHARDT-Zeist. Groothandel in Pharmaceutische Artikelen en Diverse Spécialités. Zooals bekend uit de in bijna alle bladen opgenomen adverteer-

ties, wordt het publiek voortdurend met de aankondiging van nieuwe middelen gelukkig gemaakt; op het oogenblik loopt hun getal al naar de twintig. Er is bijna geen ziekte, waarvoor de fabriek geen hulp verschaft.

En nu hebben wij het nog minder tegen de middelen in 't algemeen dan tegen het optreden van MIJNHARDT, welk optreden wij als hoogst gevaarlijk beschouwen. Wij schreven reeds vroeger o.a.: De middelen zijn, in 't algemeen, samengesteld uit zeer gewone bekende stoffen, waarvan de meeste reeds lang door de geneesheeren met succes worden aangewend. Zijn derhalve de praeparaten van de Zeister fabriek volkomen overbodig, in de wijze, waarop zij aan het publiek worden aanbevolen, liever gezegd, door de voortdurende advertenties worden opgedrongen, schuilt een groot gevaar. Moeten wij nog eens zeggen waarin dat gevaar bestaat?

Onder de middelen, door MIJNHARDT in zijn tabletten gefabriceerd, bevinden zich verscheidene, die lang niet onschuldig zijn en die slechts onder controle van een bevoegd deskundige mogen worden aangewend. Een geneeskundige zal het gebruik daarvan slechts aanraden, wanneer hij, door onderzoek van den patiënt, zich een oordeel heeft gevormd omtrent de kwaal, die bescreven moet worden en het gebruik doen ophouden, wanneer hij bemerkt, dat het aanbevolen geneesmiddel geen of zelfs een nadeeligen invloed op den lijder uitoefent.

Geheel anders staat MIJNHARDT hier tegenover. Even als alle echte kwakzalvers houdt hij geen rekening met den persoon van den zieke en met den aard zijner ziekte. De patiënt moet zelf maar uitmaken waaraan hij lijdt, (en hoe weinigen daartoe in staat zijn is bekend) hij moet zelf maar uitzoeken wat hij meent te moeten innemen en of hij daarbij schadelijke inwerking ondervindt, laat MIJNHARDT volkomen koud. Als hij maar zooveel mogelijk van zijn tabletten verkoopt is hij tevreden, het belang van den lijder beteekent voor hem niets.

Ten bewijze dat de hulp van MIJNHARDT, behalve gevaarlijk, ook geheel overbodig is, laten

wij hier nogmaals de samenstelling van enkele zijner producten volgen:

Staaltabletten tegen bloedarmoede, rugpijn, duizeligheid enz. komen overeen met de bekende staalpillen (Blaudsche pillen).

Thermotabletten, die genezing heeten te brengen bij hoest, keelpijn en verkoudheid bestaan uit drop, suiker en pepermuntolie.

Zenuwtabletten, tegen zenuwachtigheid, slapeloosheid, examenvrees en dergelijke, bevatten broomkalium, broomnatrium en broomammonium.

Laxeertabletten, ter verwijdering van gal en slijm hebben als hoofdbestanddeel het gevaarlijke phenolphthaleïne.

Hoofdpijntabletten bestaan alleen uit antipyrine.

Maagtabletten, tegen maagzuur, maagpijn enz. bestaan in hoofdzaak uit dubbel koolzure soda, (zuiveringszout).

Influenzatabletten bevatten zwavelzure kinine en salicylzure soda.

Transpireertabletten ter verdrijving van rheumatische pijnen en pijn in spieren en gewrichten bevatten o.a. 84 proc. salicylzure soda. Wij zullen het hierbij laten; onze lezers zullen overtuigd zijn van de juistheid onzer bewering. Maar wij hebben met MIJNHARDT nog niet afgedaan. Tijdens de vroegere influenza epidemie verschenen de Influenzatabletten; te verwonderen is het niet, dat MIJNHARDT ook thans zou trachten zijn slag te slaan.

Dezer dagen verscheen in de meeste bladen de volgende advertentie:

„Influenza en Griep. Gebruik hier tegen als voorbehoedmiddel Glorintabletten. Per doos 50 cent.

Deze ontsmetten de slijmvliezen van mond en keel, waarlangs waarschijnlijk de besmetting plaats vindt.

Indien men reeds ziek is, neme men als Geneesmiddel Sanaperin-tabletten, Per koker 75 cent.

Deze nemen spoedig het algemeen gevoel van

onwel zijn weg, alsmede hoofdpijn en pijnen in spieren en gewrichten."

Hier treedt het gevaarlijke, het schandalige van MIJNHARDT's optreden meer dan ooit op den voorgrond. Zoo ergens, dan is bij griep het inroepen van geneeskundige hulp een eerste vereischte voor genezing en bovenal ter voorkoming van de zeer nadeelige gevolgen. En wat geeft MIJNHARDT in zijn voorbehoed middel? Niets anders dan een beetje chloras kalicus, want daaruit bestaan volgens het onderzoek van den heer N. KEULEMANS de Glorintabletten. En wanneer dit middel nu niet helpt (hoe is 't mogelijk?) en men toch door de ziekte wordt aangetast, dan beveelt M. aan zijn Influenzatabletten zou men zeggen? Mis; er moet nog meer worden verkocht; in dit geval de Sanaperintabletten. In het Maandblad van April 1919 hebben wij reeds over deze tabletten geschreven. Zij worden aanbevolen als zeker pijnstillend middel bij kiespijn, hoofdpijn en rheumatiek. Verdrijven spierpijn en lende pijn en pijn in de ledematen alsmede het gevoel van onwelzijn, ontstaan door gevatte koude." Tegen influenza en jicht kunnen zij ook dienst doen. De tabletten bestaan uit aspirine en kinine, een combinatie, die ook somwijlen door geneeskundigen wordt voorgeschreven maar waaromtrent wij (in het Pharmaco-therapeutisch Vademecum van Pinkhof en v.d. Wielen) lezen: Met kinine en cinchonidineverbindingen, vooral in zure oplossingen, vormt aspirine op den duur, chinotoxine, dat zeer vergiftig is. Voorzichtigheid is hier dus geboden!

En inmiddels gaat MIJNHARDT maar met zijn gevaarlijke praktijken voort en vindt hij vooral bij de drogisten (en helaas! ook bij sommige apothekers) getrouwe helpers. Hier moet wat tegen gedaan worden — maar wat?

Konden de advertenties maar verboden worden — advertenties waarin voortdurend door een onbevoegde geneeskundigen raad wordt gegeven, dan was er al veel gewonnen maar het schijnt, dat dit bij onze tegenwoordige wetgeving niet gaat. Rest ons dus niets anders dan de aandacht opnieuw te vestigen op een middel, o.i. een hulpmiddel, dat de geneeskundige wet aangeeft met het doel de kwakzalverij tegen te gaan. Reeds dikwijls hebben wij er over geschreven en — wat MIJNHARDT betreft — merkten wij in het Maandblad van Juli 1918 het volgende op:

In vele van de tabletten — wij toonden dit reeds aan — komen stoffen voor, die door onbevoegden niet beneden een opgegeven hoeveelheid (lijst C.) mogen worden verkocht.

Van dit bestrijdingsmiddel is, wanneer de autoriteiten dit willen, gebruik te maken.

MIJNHARDT zelf is daardoor misschien niet direct te treffen.

Bij aflevering in 't groot aan zijn afnemers — wederverkoopters kan misschien de ter verkoop toegestane hoeveelheid worden bereikt maar door die afnemers-verkoopters te vervolgen kan menden verkoop beperken, en dus indirect den fabrikant in zijne gevaarlijke handelwijze beteugelen.

„Verkrijgbaar bij Apoth. en alle Drogisten” adverteert MIJNHARDT. Nu zijn weliswaar de apothekers niet onderworpen aan de bepalingen van lijst C. en kunnen deze, op dien grond niet worden

vervolgd maar wij meenen te mogen veronderstellen dat er slechts enkele onder hen zullen worden gevonden, die hunne eervolle positie in de waagschaal zullen stellen door als helpers van den bijna alles-genezer op te treden. De voornaamste medewerkers zullen wel de z.g. drogisten zijn en hun leverancier heeft ervoor gezorgd, dat door opzichtige reclame-biljetten de aandacht van het publiek en van de rechterlijke macht wordt gevestigd op de personen die zijne middelen verkoopen.

Mededeelingen van verschillenden aard.

Zwitserse kruiden.

De Kwakzalverij heerscht nog veel erger dan menigeen weet. Ook wij zijn van alle gevallen nog lang niet op de hoogte en slechts door de hulp van ons goedgezinden worden wij nu en dan in kennis gebracht van het bestaan van z.g. wondermiddelen, die vooral op het platte land veel aftrek vinden. Zoo ontvingen wij kort geleden de volgende circulaire toegezonden (voor welker toezending wij onzen dank betuigen), die in een bekend dorp huis aan huis werd bezorgd.

Zij luidde aldus:

„De vriend van Arm en Rijk zijn de Zwitserse kruiden. Dit is een erfenis van een Hongaarsch Dokter of een echte Polak. Deze kruiden zijn voor de maag, het uurwerk van den mensch, geneest vele inwendige ziekten, voor een bedorven of zwakke maag, alle pijn in den rug of leden, voorst koorts, vuil bloed, een benauwde borst, het wekt den eetlust op, loomerigheid, waterzucht, voor vrouwen die lijden aan witte vloed, zwakke vrouwen enz. Deze kruiden zuiveren en doen het bloed krachtiger stroomen en verrijken hetzelfde.

Onmisbaar in elk Huisgezin. De kruiden doden alle wormen van oude en jonge personen, Het is mijn geheim dat bij niemand anders verkrijgbaar is dan bij mij. Wie weet wat onder deze kruiden behoort, geeft geen geld meer uit aan kwakzalvers, die beloven U gezond te maken en verkoopen niets als vuiligheid, maar hier kan men alles scheikundig laten onderzoeken door Dokters, Professoren of wie het ook zij. . .

Door Godes zegen groeien deze kruiden voor het heil van het menschedom. Nu zal men zeggen dan heeft men geen Dokters meer noodig, dat is onzin. Dokters heeft men altijd noodig maar niet bij alle ziekten. Probeer en men zal er zich wel bij vinden.

Duizenden menschen zijn door deze kruiden genezen die veel geld verdokterd hebben en toch geen baat vonden, maar alleen door deze kruiden volkomen genezen zijn. Probeer het, de ontdekking is de beste leermeesteres.

Nu nog een woordje aan de vrouwen. Moeder hebt ge uw kinderen lief, welnu geef ze kruiden te drinken, geen zwakke maar sterke kinderen worden zij. Voor klieren, wormen en maaien, die hun voedsel verslinden en den groei en bloei der kinderen beletten, zijn deze kruiden onbetaalbaar, daar zij alle wormen en maaien doden ook voor engelsche ziekten bijzonder aan te bevelen.

Nogmaals geen zwakke kinderen meer door mijn wonderkruiden. Vrouwen die zwak zijn, drinkt kruiden, het doet het bloed krachtiger en zuiver stroomen en verrijkt het bloed en dan wordt men gezond en sterk. Menschen die 's morgens benauwd

zijn van slijm, gal, enz Met een pak kruiden is men klaar. Deze kruiden zet men op Jenever, Wijn, Brandewijn of water en gebruik 's morgens een lepel en 's avonds een lepel, dat is voor drank. Neemt men water dan trekt men ze als thee en neemt men 's morgens een klein kopje en 's avonds een klein kopje. Voor kinderen een halve lepel 's morgens, 's middags en 's avonds: het zuivert het geheele lichaam. Ook bij mij verkrijgbaar:

Hulsbalsem de oudste en meest bekende Balsem. Zuivere Urbanus- en Pinkpillen uit de beste apotheek. Echte Haarlemmer Olie 25 cent per fleschje. Men kan gerust alles scheikundig laten onderzoeken, niet goed geld terug, geen kwakzalverij, maar het geheim van een Hongaarsch Dokter of een echte Polak. Groote pakken kruiden 45 cent. Zegt het voort.

A. J. Scheffers, Kerkplein 13, Den Haag.

Men wordt beleefd verzocht dit biljet te bewaren, en ongeschonden terug te geven."

Waarlijk, deze circulaire zal op lichtgeloovigen indruk maken, die waarschuwing van geen geld meer uit te geven aan kwakzalvers is kostelijk. Van de toestemming om alles te laten onderzoeken, hebben wij gebruik gemaakt (vermoedelijk hadden wij het zonder die toestemming ook wel gedaan) en verzochten den heer JOHNS. JELGERHUIS SWILDENS te Amsterdam ons in deze behulpzaam te zijn. Voldoende aan dit verzoek, bericht ons de heer S. dat de volgende bestanddeelen werden aangetroffen:

Althaeabladeren,
Sennabladeren,
Gewone Kamillen,
Vlierbloemen,
Lindebloesem,
Duizendguldenkruid,
Klaprozen,
Althaeawortel,
Zoethoutwortel,
Kalmuswortel
en Gemberwortel.

Wanneer we nog een paar verdwaalde lijnzaadjes en enkele vruchtjes van gezegende distel niet meerekenen komen wij toch tot een respectabel aantal kruiden en als nu de waarde als geneesmiddel zou afhangen van het getal bestanddeelen, dan moesten de Zwitserse kruiden wel een belangrijk middel zijn.

Heeft men echter eenige kennis omtrent de geneeskrachtige eigenschappen van de bovengenoemde kruiden en leest men nu in de circulaire tegen welke talrijke, zoozeer verschillende kwalen die kruiden als afdoende worden aanbevolen, dan zal men het met ons eens zijn, dat die erfenis van den Hongaarschen Dokter een echte kwakzalverij is en dat die mijnheer SCHEFFERS uit den Haag, tevens verkooper van Hulsbalsem, Urbanus- en Pinkpillen wel zijn best doet om die kwakzalverij te verspreiden.

Zenuw-hoofdpijnpoeders, recept van Dr. Meenk.

Onder het portret van een eerbiedwaardig persoon staat: „Dit is mijn recept. Het beste voor Hoofdpijn- en Zenuwaandoening. Dr. J. B. Meenk". Wie die docter is, weten wij niet, maar misschien zal de heer E. M. BRASKAMP in DEN HAAG er meer van weten, want, wanneer wij het papiertje met het portret omkeeren lezen wij:

„Zenuw-Hoofdpijpoeders. Recept van Dr. Meenk genezen binnen 10 minuten de hevigste aanvallen van zenuwleed. Prijs 5 cents per poeder. Wettig gedeponereerd. E. M. Braskamp, Den Haag. Vraagt mijn anti-influenzapoeders merk Scaldis, krachtadig transpiratiemiddel, binnen twee dagen volkomen welzijn. Geneest met succes Kiespijn en Koorts in het hoofd”.

Wij hebben ons voor ditmaal alleen tot de Zenuw-Hoofdpijpoeders bepaald, want de kennismaking met die poeders was niet in staat om hoog op te zien tegen de andere middelen door den onbekenden doctor voorgeschreven.

Het onderzoek door den heer N. KEULEMANS ingesteld, toonde aan, dat het middel *alleen* bestond uit *Antifebrine* een bekend geneesmiddel, dat echter met de grootste voorzichtigheid mag worden ingenomen en in handen van leeken gesteld, zooals hier per advertentie het geval is, onherstelbare ongelukken kan veroorzaken. Zou DR. MEENK, als die werkelijk bestaat of bestond, dat niet geweten hebben?

Behalve deze en de „influenzapoeders merk Scaldis” zijn er nog meer speciale middelen uit het brein van den geleerde gesproten. Bij de poeders bevond zich n.l. nog het volgende briefje:

„Deze poeder met een weinig water gedronken bestrijdt met succes de zwaarste hoofdpijn, is tevens onschadelijk, maar voorkomt hoofdpijn niet. Daarvoor dient men een anderen weg te volgen. Men dient indien men veel lijdende is aan hoofdpijn of zenuwaandoeningen, te bedenken, dat de meeste invloeden der maag en onzuiverheden des bloeds daarvan de oorzaak zijn. Nu is er geen beter natuurmiddel als de bloedzuiverde pillen van Dr. Meenk. 2 daarvan ingenomen, werken zeer bedarend, afvoerend en bloedzuiverend. Dezelfde zijn in doosjes van 25 stuks met gebruiksaanwijzing à 30 cent per doosje bij de verkoopers der poeders te verkrijgen met het cachet van Dr. Meenk. Weigert iets anders dat niet met de poeders samenwerkt. Indien de pillen niet voorradig zijn bij den winkelier, vraagt of hij ze bestelt of zendt een postwissel van 30 cent en u ontvangt een doosje franco van den Gen. agent E. M. Braskamp, Den Haag.

N.B. Zoogenaamde Vlaamsche poeders zonder portret zijn namaak en waardeloos.”

De mededeeling in 't begin van dit briefje „Deze poeder is tevens onschadelijk” geeft ons de vrijheid om de genoemde middelen van den „Gen. agent E. M. Braskamp” — ook zonder nader onderzoek — als kwakzalverij te beschouwen.

Eilers en de Medici.

Zooals onze lezers weten is de veelzijdige heer Eilers te Oegstgeest, behalve fabrikant van een middel tegen tuberculose, ook Redacteur en Uitgever van een maandblad genaamd „De Nederlandsche Oranjevlag” Hoe hij er tijd voor kan vinden om, naast zijn practijk en fabriek, ook nog iedere maand een courant vol te schrijven is zijn geheim, en dat gaat ons ook niet aan.

Wij willen echter even wijzen op een stukje voorkomende in het nummer van Januari 1920 van zijn blad, getiteld: „Aan mijn patiënten” waarin hij vertelt dat met 1 Januari j.l. zijn zaak een Naamlooze Vennootschap is geworden, in welk stukje het volgende voor komt:

Het vorig jaar, door droeve samenloop van omstandigheden met een paar heeren Medici van den eersten rang samen zijnde, zeiden zij woordelijk het volgende:

„Eilers, de reden dat de Medici jouw middelen niet kan toepassen, is: dat wij de samenstelling niet weten.”

Ik begon fijntjes te lachen en zeide: Hé! en in het maandblad van de kwakzalverij heeft al

zoo dikwijls de samenstelling gestaan, en de scheikunde heeft er zich al zoo dikwijls mede bezig gehouden, en weten de heeren Medici het nu nog niet?”

Waarop zij zeiden: Het maandblad is een leugenaar en de scheikunde kan jouw middelen niet scheiden, dat weet je maar al te goed.”

Die Medici van den eersten rang waren nu niet eersterangs beleefd, met dat jouw en je, maar wat we Eilers willen vragen is: welk blad is dat: het maandblad van de kwakzalverij?

Wij meenen dat „Voor Recht en Vrijheid” het blad van de kwakzalverij was, en dat dit blad reeds lang weer verdwenen is

of, maar dat is haast onmogelijk, bedoelt Eilers soms ons blad? Maar ons blad heet „Maandblad uitgegeven door de Vereniging tegen de kwakzalverij” Dat is natuurlijk juist contrarie!

Mocht Eilers echter toch ons blad bedoelen, dan is het eerstens zijn plicht om den naam van het blad goed te noemen, wat men van een Redacteur toch mag verwachten, en ten tweede die heeren Medici laten aanwijzen, waarom zij voor leugenaar schelden, of minstens die leugens laten bewijzen.

Doet Eilers zulks niet, dan zullen we het maar beschouwen als een uit zijn duim gezogen mop, al vinden we het dan ook in strijd met zijn opvoedkundige lessen over fatsoen in „De Nederl. Oranjevlag” ten beste gegeven. M.

BOEKBESCHOUWING.

De dokter in huis.

Populair Tijdschrift voor de Volksgezondheid.

Redactie: Dr. J. VOORHOEVE.

Het doel van bovengenoemd nieuw Tijdschrift is: Vriend en Raadgever voor het huisgezin te zijn in gezonde en zieke dagen, opmerkzaam te maken op de gevaren, die in de hedendaagsche samenleving gezondheid en leven bedreigen, maatregelen aan te geven en wegen te wijzen voor het behoud eener goede en het herstel eener geschokte gezondheid.

De Dokter in Huis zal niet eenzijdig zijn en behandelt daarom tien rubrieken w.o. de verschillende geneeswijzen, de beschrijving van de oorzaken, de verschijnselen en behandeling van vele ziekten (algemeene en speciale, zooals oog- en oorziekten), het herkennen van ziekten door den leek, interessante ziektegevallen uit de praktijk en zes andere groepen die minder gevaarlijk zijn in leeken-handen dan de vier genoemden.

Gewoonlijk wordt in ons maandblad geen aankondiging gedaan van litteratuur op medisch gebied. Toen ik het bovenbedoelde maandblad had doorgelezen, kon ik echter de lust niet weerstaan mijn meening over dit nieuwe tijdschrift te zeggen en ik hoop hiermede in het belang van onze lezers gehandeld te hebben.

Het maandblad zal behalve homoeopathie, ook allopathie geven. Ik heb het er niet in kunnen vinden. Misschien dat de gewone geneeskunde stiefmoederlijk aan het einde der jaargang behandeld wordt? Nu staan wij nog in het teeken der homoeopathie.

Het blad zal de herkenning der ziekten door den leek geven. Niets is echter moeilijker dan het stellen van een juiste diagnose. Wanneer dit in handen van een arts is, kan men in ieder geval gerust zijn dat de vereischte theoretische en practische kennis elkaar zullen aanvullen, om tot een voor den zieke gunstig resultaat te komen. Gaat men echter aan leeken

leeren, hoe een ziekte herkend wordt, dan zullen er menigmaal grove fouten gemaakt worden, omdat dezelfde symptomen bij ernstige en niet-ernstige ziekten voorkomen. Uit het Tijdschrift zal ik een voorbeeld nemen: keelontsteking.

Collega VOORHOEVE geeft eenige oorzaken van keelontsteking en daarna de verschijnselen. Een ouderwetsch prentje erbij toont, hoe men een keel moet bekijken. Wij behoeven elkaar, meen ik, niet te vertellen dat het onderzoeken van een keel soms, en vooral bij kinderen, dikwijls moeilijkheden oplevert.

Als ernstige keelontsteking wordt diphterie vermeld maar een keelontsteking als symptoom van een ernstige ziekte zooals roodvonk, is toch ook waard genoemd te worden, al lezen wij dit nergens.

Vervolgens worden een zestiental „huis”middelen opgenoemd waaronder Aconitum D3 of D4, Belladonna D3 of D4, Mercur. cyanatus D.6. Waarom niet als huismiddel de menschen een gorgeldrank in handen gegeven zooals bijvoorbeeld 2% waterstofsperoxyd?

Tegen een voorlichting van leeken, zooals collega VOORHOEVE in zijn Tijdschrift voor de Volksgezondheid die geeft, heb ik ernstige bezwaren. En ik ben blij dat juist die keelontsteking mijn verontwaardiging heeft opgewekt, want tegen een keelontsteking waarvan de juiste aard niet is vastgesteld, geeft men maar geen druppeltjes Belladonna D 3 of Apis D3. Ik beklag de arme kinderen, die door betweterige ouders, voorgelicht door het nieuwe Tijdschrift: „de Dokter in Huis” mishandeld worden met Aconitum D3 of andere interne middeljes. Om niet te spreken van de groote gevaren die dreigen, als zoo'n geheele zelfdokterende familie de diphterie-keel van het zieke zusje met een lepel wil onderzoeken en allen daardoor met diphterie worden besmet.

Tenslotte bevat het Tijdschrift een Medische Brievenbus. Als middel o.a. tegen winterhanden wordt als een der beste genoemd „echte” glycerine. Tegen adenoïde vegetaties: calcarea carbonica en sulfur. Tegen heeschheid: hamamelis extract

Ook tegen deze wijze van voorlichting van het publiek moet ik ernstig waarschuwen. Het is ongeveer gelijk aan de beruchte genezing per brief, waarover in dit maandblad al genoeg geschreven is. Of nog niet genoeg?

Het is dan ook uit het oogpunt van bestrijding der kwakzalverij dat ik ernstige bezwaren heb tegen een blad als het door collega VOORHOEVE geredigeerde. Het kan niet anders of zoo'n blad moet de kwakzalverij in de hand werken.

Populair maken der geneeskunde is goed, vooral in dezen tijd, nu juristen en anderen de onbevoegden recht tot uitoefening der geneeskunde willen geven. Maar dan moeten wij het publiek voorlichten over de moeilijkheden waarvoor wij gesteld worden in de praktijk, dan moeten wij hun vertrouwen trachten te winnen voor onze herkenning en behandeling der ziekten, zij die behandeling dan homoeopatisch of allopathisch

Wanneer men echter de diagnose door het graag-zelf dokterende-leekenpubliek laat stellen loopt de patient gevaar, dat het gunstigste moment om onder behandeling te komen, voorbij is. En wat betreft besmettelijke ziekten, bestaat er voor de maatschappij een zeer groot gevaar dat

patienten niet tijdig geïsoleerd worden en haarden van besmetting vormen tusschen de familieleden die het toch zoo goed meenen met hun naasten.

W. B.

UIT DE PERS.

„Kou” en Kwakzalverij.

In het Maanschrift *Het Groene en Witte Kruis* geeft de heer C. E. WINDEMULLER, arts te Vaassen lessen in de Practische Gezondheidsleer.

In het no. van Februari j.l. wordt de „kou” behandeld en daarin komen gedeelten voor, die wij gaarne overnemen.

Het artikel begint aldus:

„Kou is het Manusje van alles in de ziekteleer der volksgeneeskunde. Kou en kouvatten zijn de levensbronnen, de goudmijnen der Abdij-stroop- en Lia-mannen, mitsgaders de Meinhardten en Wybertsen en Ponceletten.

Aanschouwt de aandoenlijke plaatsjes in advertentie's in de groote en kleine bladen de hoestende en proestende, met neusdoek manoeuvreerende mannetjes in een regenbui; de akelig-magere benauwde-gezichten-trekkende en borst-omklemmende asthma- of bronchitis-lijders, die maar één flacon van 't één of ander noodig hebben, om subiet te genezen (drie tegelijk gekocht geeft prijsvermindering!! niet consequent!) Het kouvatten speelt gewoonlijk de rol bij wijsheden, die deze heeren in hun reclame's verkondigen.

Tuberculose, asthma, bronchitis, keelpijn, neusverkoudheid, reumatiek, en zeker nog tal van andere ziekte's en ziekte-verschijnselen worden door de kwakzalvers-grootmeesters der geneesmiddel-handverkoop als door „kou” en „kouvattend” ontstaandesignaleerd!

Zij weten wel wat zij doen! Want het menschedom gaat daar gretig op in! En heusch niet alleen het minder ontwikkelde deel ervan; het Nederlandsche volk (een ander ken ik niet voldoende) is over het geheel verbazend knap in de geneeskunde; ieder kan meepraten over alles in dezen; als gij kiespijn hebt en gij spreekt er vijf bureu over, hebt gij in minimum van tijd vijf geneesmiddelen: eau-de-cologne (van buiten); petroleum (van binnen); kruidnagelolie (van binnen en van buiten); tabaksap (van binnen) en koortspillen. Een zesde buurman, gedemobiliseerd, raadt U vast en zeker „asperine”. En zoo met alle kwalen.

Maar op één punt is de Nederlander slecht onderrecht, n.l. over de leer der ziekte-oorzaken; want hij is hierin zeer en zeer eenzijdig: hij kent er maar één... „kou”.

Zoodat, als de kwakzalvers-advertentie's de middelen voor alle kwalen maar aanprijzen onder het symbool: „kou” de rechtgeaarde Nederlander zich op veiligen bodem voelt, gaarne oor zijn leent en graag zijn beurs opent.”

De Schrijver deelt nu verder uitvoerig mede, wat er nu eigenlijk in werkelijkheid onder „kou” en kouvatten is te verstaan, wijst op de gevaren, die er zijn verbonden aan de overschatting van de koudeoorzaak om aldus te besluiten:

„Noem dus niet alles „kou”, en verzuim geen misschien kostbaren tijd met alles op dezen zondebok te laden!

Hetzelfde moet gezegd worden voor de aanwending van al die prachtproducten van de heeren, in 't begin van dit praatje genoemd: Abdijstroop, Lia-stroop, Anga-bonbons, Druivenborsthoning... enz. enz. enz.

De vingers die de pen hanteeren jeuken me, om de aartskwakzalvers-bende te lijf gaan, — en het zal nog wel eens gebeuren ook!

Bij dit onderwerp, de kou, behoort echter de

noodige koelheid; we bepalen ons dus voorloopig tot het hierbij noodige.

Weet gij, wat bereikt wordt met het gebruik van al die middeltjes, die, nu ja, dikwijls op zich zelf geen ander kwaad sichten dan verlies van eetlust en verlichting van... de portemonnaie?

Slechts dit: tijdverlies. Vele malen zal, gelukkig, een eenvoudige „verkoudheid” met lichte ontsteking van luchtpijp, keel, neusslijmvlies, genezen met of zonder geslobber van suikerwater of ander zoet „spul”. Maar hoe vaak wordt er weken en maanden geknoeid met kwakzalversmiddelen, afgaande op de handige opsomming van verschijnselen in de revlame's, totdat het nuttelooze van dit gepampel wordt ingezien, en eindelijk de dokter een ernstige verwaarloozing moet vaststellen?! Hoe vaak wordt niet tuberculose in het beginstadium, asthma enz. voor, „kou” versleten en als zoodanig mishandeld met stroopjes, opberging in stinkende en broeierige bedstee onder hoopen dekens, terwijl juist frissche lucht, eetlust opwekkende middelen en misschien ook een goed, d.w.z. deskundig gekozen geneesmiddel op hun plaats zijn?!

Dát is 't gevaar: tijdverlies!

Dát is 't gevaar; het verzuimen van noodige maatregelen!

Dát is 't gevaar: niet de dokter, die elk geval op zich zelf beoordeelt en naar zijn beste weten tracht te ontleden en te behandelen, maar de grootkwakzalver-fabrikant daarginds in een Klooster Sancta Paulo in weet-ik-wat-voor-3e-achterdwarsstraat in Rotterdam, die weet precies wat je mankeert en waarmee je genezen bent! Hij heeft niet eens een dotje van je blonde haren noodig of een potje vershgelooode p...s, om er achter te komen, hij weet het zóó wel: „indien gij hoest”...enz.

Waarlijk het is niet zóó, als men zegt: die dokters zijn alleen maar zoo fel gebeten op de kwakzalvers uit concurrentientijd,...och arme!

Neen, de dokters vinden het alleen maar schandalig, dat een arme, eerlijke arbeider, die voor eenige guldens in het jaar in het ziekenfonds verzekerd is voor elke ziekte en de levering van alle geneesmiddelen, sterft, met achterlating van vrouw en 4 kleine kinderen, na 30 flesschen Abdijstroop te hebben verslonden, een kapitaal van f 45 dus; „want dat was zoo goed, en 't stond precies zoo in de krant wat ie mankeerde en 't had die en die óók zoo goed geholpen... en 't was niks as zware kou”, — en toen had ie de tering en toen ging ie dood.

En hier had de dokter misschien óók weinig kunnen doen; misschien iets meer dan meneer L. I. Akker. Maar daar gaat het niet over: het gaat over het feit, dat die dokters zooveel gemak hebben van de kwakzalvers; want nu strijken ze hun ziekenfondsgeld op (ad f 3.50 per persoon) en ze doen er niks voor en ze geven geen grammetje of kubiek-centimetertje medicijnen weg, en de stroop-man doet het werk, wel niet voor niks, o, nee, hij verdient er aardig wat an. — En toch vechten de dochters maar steeds tegen de kwakzalverij... uit eigenbelang!?”

Slachtoffers-klacht.

Het onderstaande als ingezonden voorkomende in het Soerabajasch Handelsblad van 30 Januari j.l., werd ons van welwillende zijde toegezonden. Gaarne nemen wij het over en uiten daarbij de wensch, dat slachtoffers hier te lande ook eens hunne ervaringen mededeelen. Zij doen er een goed werk mee.

„Gezichte Redactie,

Beleefd verzoeken wij u opneming van het volgende:

K W A K Z A L V E R I J.

Met onderstaande uiteenzetting betreffende de handelingen van Tabieb Abdulkarim, doekoen

Hindoestan te Soerabaja, die eens per week adverteert, verschillende ziekten te kunnen genezen, als hartkwalen, maagkrampen, zambelen etc., bedoelen wij het goedgelovig publiek te waarschuwen, niet al te gauw met contanten klaar te staan, alvorens door genoemden Tabieb Abdulkarim met succes behandeld te zijn.

Wij zijn er door onze goedgelovigheid ingelooopen en hebben ons bij elkaar een f 500, uit den zak doen kloppen. Wij willen daarom beletten, dat ook anderen er in vliegen.

Ziehier, hoe die z.g. wonderdokter te werk gaat..

Komt men bij hem of laat men hem bij zich komen voor de een of andere kwaal, dan bestaat het heele onderzoek, welke kwaal men ook heeft, (oorziekte, buikkwaal, maagkrampen etc.) in het voelen van je pols.

Daarna zegt hij met een heel ernstig gezicht: „O, mijnheer (mevrouw) hoeft niets te vreezen. U wordt beter, ik denk binnen een maand.

Ik weet wat U scheelt, maar... (en nu komt de aap uit de mouw) de heele behandeling kost U... zooveel (gewoonlijk vraagt hij van f 50 tot f 250). Nu moet U de helft vooruit betalen, want dat heb ik noodig om de obats te bekostigen!” Men is allicht geneigd, om daaraan te voldoen, vooral als men met een kwaal lang heeft rondgesukkeld en handen vol geld aan doktoren heeft uitgegeven, zonder resultaat. Ten einde raad gaat men wel eens naar zoo'n doekoen, vooral als men ziet, dat de man openlijk adverteert „hartkwalen” te kunnen genezen.

In den eersten tijd leg je zoo'n advertentie zonder meer op zij, maar zoetjes-aan begin je te denken: „Zou ik het eens probeeren? Je kunt nooit weten.” en je piekert net zoo lang, totdat je er eindelijk toe overgaat, en dan ben je o, zoen gemakkelijk, te vangen. Die doekoen imponeert door zijn definitief optreden.

Je betaalt de bedongen som voor de helft uit en je krijgt van hem obat. Wij ondergeteekenden hadden beiden niet dezelfde kwaal: buikkwaal en oorsuizingen.

Beiden kregen wij kleine pakjes met obat, laxeerend werkend, daarna pillen, voor beide ziekten dezelfde pillen, en dan verscheiden poeders en drankjes voor beide kwalen precies hetzelfde.

Toen hij echter begon met oordruppels voor de oorsuizingen, ook voor de buikkwaal voor te schrijven, om in te nemen, toen hadden wij er genoeg van en vroegen een gedeelte van het door ons gestorte geld terug, waar de doekoen natuurlijk feestelijk voor bedankte, onder voorgeven, dat hij het geld aan de obats had besteed, er zelfs op had toegelegd.

Je geld ben je kwijt, maar je kwaal niet

Misschien zullen er patiënten zijn, die toevallig door hem zijn genezen en willen protesteeren, tegen dit ariekeltje, maar wij laten het aan het publiek over, wat te denken, van wat wij hierboven schreven. Wij vinden het een reuzenbetenemerij, wanneer oordruppels ook buikkwalen kunnen genezen, wat?

Met dank voor de plaatsing

SLACHTOFFER A. en B.

CORRESPONDENTIE.

V. D. te R. Dank voor het gezondene; wij houden ons verder aanbevolen.

W. H. B. te R. Ook wij vinden het aardiger als men, bij overneming van stukken uit ons blad, de bron vermeldt.

Doeh ook zonder dat zien wij gaarne, dat men tot die overneming overgaat. De hoofdzak is toch dat men onze beschouwingen verder verspreidt. Of die denkbeelden van ons afkomstig zijn of van een ander doet weinig ter zake.

Mej. J. C. R. te D. Daar besloten is op de tentoonstelling in Den Haag uit te komen, kan aan uw voorstel, hoe goed ook de bedoeling is, geen gevolg worden gegeven.

Het verslag te laat voor dit no. ontvangen; het zal in het no. van Mei worden opgenomen.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te *Amsterdam*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; W. BINNENDIJK, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester W. BINNENDIJK, Arts, MARNIXSTRAAT 182, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzoekt.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post.....per jaar f 1.25.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij: Mededeelingen van het Bestuur.

Berichten: Prof. Dr. Hector Treub †. — Lezing over Kwakzalverij.

Mededeelingen van verschillenden aard: D. D. D. — Weer een middel tegen rheumatiek. — Kinkhoestdrank.

Uit de pers: De nieuwe Spaansche wet op de specialité's. — Een definitie voor het begrip „geheimmiddel”. — Van toovenarij en bijgeloof.

Ingezonden: De dokter in huis.

Correspondentie.

Feuilleton: Bijgeloof en kwakzalverij.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij Mededeelingen van het Bestuur.

Het adres van den ondergeteekende te Amsterdam is, van 1 Mei af, Marnixstraat 182. Voor alle mededeelingen de administratie van het Maandblad betreffende, gelieve men zich tot hem te wenden.

W. BINNENDIJK,
Secretaris-Penningmeester.

BERICHTEN.

Prof. Dr. Hector Treub †

Alweer is onze Vereeniging een harer hechtste steunpilaren ontvallen. Prof. Treub was ons streven met hart en ziel toegedaan; ofschoon zijn optreden voor de buitenstaanders zelden tot uiting kwam, ondervonden zij, die met het werken der Vereenigingen meer van nabij bekend waren, hoe groot de steun was, die ook bij de bestrijding van de kwakzalverij van hem uitging. Zijn medewerking bij de Sequah-campagne, zijn hulp bij het tot stand komen van het helaas! spoedig teniet gegane Internationaal Comité tot bestrijding der kwakzalverij willen wij slechts in herinnering brengen om te toonen hoe hij met zijn bekende energie een onzer beste strijders was.

En hoe hij over de Kwakzalverij en het kwaad door deze gesticht dacht, is algemeen bekend geworden door de prachtige rede, uitgesproken op 10 November 1905, bij de herdenking van het 25 jarig bestaan onzer Vereeniging, een rede, die door de opneming in het *Gedenkboek*, onder veler oogen is gekomen.

Even als door zoovelen, wordt het verlies van dien waren vriend en helper in onzen strijd ook door ons diep gevoeld. Zijn nagedachtenis zullen wij hoog in eere houden!

Lezing over Kwakzalverij.

Te *Stad Delden* is in een vergadering van het Groene Kruis, door den arts J. L. WINKLER

PRINS, een lezing gehouden waartrent van welwillende zijde ons het volgende wordt meegedeeld:

De spreker begon met zijn onderwerp te verdeelen als volgt: 1o. Wie noemt men een kwakzalver en wat is kwakzalverij? 2o. Onder welke vormen treedt kwakzalverij op? 3o. Hoe wordt zij het best bestreden en wat zijn de resultaten? Na eerst de afleiding van den naam te hebben nagegaan en aangetoond te hebben dat de kwakzalverij vrijwel over de geheele wereld is verbreid, werd men ingelicht over preparaten van kloosters in Frankrijk, die allen aan de markt werden gebracht om de menschen het geld uit den zak te slaan, verder werden Duitschland met zijn „Natuurheilkünstler” en Engeland met zijn couranten vol kwakzalversadvertenties behandeld. Als vorm, waaronder kwakzalverij voorkomt, werd „de huiselijke” als de onschuldigste genoemd; als tweede vorm die dergenen, die een systeem van behandeling ontdekt hebben, waarmede zij „alles” kunnen genezen. Voorbeelden hiervan waren Pastor Kneipp en Pastor Felke te Repeln met zijn oogendiagnose en leeminwikkeling. Als derde vorm, van analogoos slag, maar niet van zoo betrouwbare onbezwaarbaarheid werden behandeld Dowie, de profeet van Zion en Mrs. Eddy, de „Christian Scientist.” Hieruit blijkt dat de domheid ten allen tijde een macht is geweest, die grooter was, dan alle cultuurfactoren, hoe deze ook mogen heeten. Den volgt de vorm, welks aanhangers zonder uitzondering weten, dat ze liegen in wat ze zeggen en wat ze doen, het oude gilde der marktshreewers. Als een bekend voorbeeld hiervan werd Sequah besproken met zijn massage, massage onder muziek, enz. Spreker verklaarde verder op zeer bevattelijke wijze de methode hoe een kwakzalversmiddel ontstaat en welke menschen zich aan deze bedriegerij schuldig maken. Hoe men de kwakzalverij ook beschouwt, domheid ligt er altijd aan ten grondslag. Wat de bestrijding betreft, komt hiertoe in de eerste plaats hulde toe aan de Vereeniging tegen de Kwakzalverij, die met haar Maandblad goed werk verricht. Verder moeten de kwakzalversadvertenties uit de bladen verdwijnen. Spreker haalt daarna verschillende schrijvers aan die zich uitspraken over dit onderwerp, o.m. Prof. TREUB, die zegt: „leg den nadruk op een goede uitvoering der wet,

regelende de uitoefening der geneeskunst en die der artseneijbereidkunde. Prof. STRAUB zegt: „maak de tegenstelling tusschen de strenge, wetenschappelijke geneeskunde en de bonte, onnadenkende kwakzalverij zoo groot mogelijk.” Dr. STEPHAN zegt: „ge moet het publiek zelf het begrip der ware geneeskunst aantoonen.” Prof. VIRCHOW zegt: „alleen beter onderwijs en voorlichting der menigte zal helpen.” Dr. ABRAHAMS wil een aparte wet tegen de kwakzalverij. De resultaten der bestrijding zijn tot nog toe pover, en dat het ooit gelukken zal de kwakzalverij geheel uit te roeien, dat gelooft niemand; dan zou eerst de domheid de wereld uit moeten zijn. De duidelijke lichtbeelden, die vele Kwakzalvers uit den ouden en nieuwen tijd op het doek deden verschijnen droegen mede bij tot het welslagen van de leerrijke en belangrijke rede. Groene Kruis besturen en leden van onze Vereeniging werkt mede tot de bestrijding der Kwakzalverij en tot de bevordering der gezondheid!

Mededeelingen van verschillenden aard.

D. D. D.

De enorme reclame, die tegenwoordig weer voor dit middel wordt gemaakt, noodzaakt ons er met enkele woorden aan te herinneren, dat door ons reeds herhaalde malen tegen dit gevaarlijke kwakzalversmiddel is gewaarschuwd. Het laatst nog in het Maandblad van October 1914.

In dat no. is vermeld, hoe een lijder aan beenzweren, door het gebruik van D. D. D., de ernstigste gevolgen heeft ondervonden.

Het middel bestaat uit Salicylzuur, Phenol (carbolzuur) Gaultheria-olie (wintergroen-olie) en Glycerine, opgelost in gemethyleerden en groen gekleurden spiritus. Men zij voorzichtig!

Weer een middel tegen rheumatiek.

Het getal middelen tegen rheumatiek aanbevoelen is, gelooven wij, ontelbaar; het is bijna onbegrijpelijk, dat er nog lijders aan die kwaal zijn.

Hoevele van die middelen hebben wij reeds in ons blad de revue laten passeeren, waarbij wij meestal tot de overtuiging kwamen, dat van de

beloofde genezing niets terecht kon komen en hoeveel andere zijn er nog, waarvan wij zelfs de namen niet kennen. Zoo nu en dan brengt het toeval ons weder een advertentie onder de oogen, waarin weer zoo'n rheumatiemiddel wordt aan-geprezen, zooals o.a. het geval was met onderstaande annonce:

„Rheumatiem. In vijf dagen radicaal de pijnen kwijt. Vele dankbetuigingen. Zend f 1.50 per postwissel onder No. 1771, aan Sinjewel's Adver-tentie-Bureau. IJmuiden.”

„In 5 dagen de pijnen kwijt” 't leek ons wel de moeite waard om er f 1.50 aan te versnoepen.

Tegelijk met het middel ontvingen wij de vol-gende g e s c h r e v e n gebruiksaanwijzing :

„Gebruik aan wijzing Men neemt de helfd van den poeder op een half fleschje Branden wijn neem daar voor in Bed gaan een Jeneverglasje van in. en u zal in vijf dagen de pijnen kwijt zijn. toch moet u er mede door gaan tot de poeder op is. ik ben 70 jaar geworden en heb 36 jaar veel pijnen geleden en nu alleen door deze poeder

Radicaal van de pijnen bevrijd, alsmede 67 die mij dank betuigingen hebben gezonde

zoo dat ik niet twijfel of UEd zal er ook door genezen dat u van herten word toe gewenscht door Th. Bruijnzeels sj.

Velsen”

Het poeder dat die heilzame werking moest uitoefenen (de jenever zal het toch niet doen ?) was niets anders dan fijngewreven C o c h e n i l l e — ook bekend onder den naam van p e r e r o o d — zooals bij het onderzoek door den heer N. KEULEMANS bleek.

Met dit resultaat voor oogen willen wij, niet-tegenstaande de ervaring van den heer B, en de dankbaarheid van de 67 lotgenooten, onze le-zers toch raden van de aanbieding in de advertentie geen gebruik te maken. Aan de geneeskraft van cochenille tegen rheumatiem gelooven wij niet, wel aan de mogelijkheid, dat men door het aftreksel aan den drankkangeraken en dit laatste is toch niet heilzaam voor rheuma-thiek?

Een onderdrukt gelach was het gevolg.

— Jou vent te volbloedig ! hij kan wel in een lampeglas. En buurman was heelemaal niet volbloedig, want hij was het laatste jaar al zoo mager als brandhout en liep met den dood in zijn schoenen.

— Nu heeft hij die rommel geslikt en is toch gestorven.

— Ik zal je vertellen, z'n tijd is er geweest en de jongen van drie hoog, je weet wel, die heeft verleden week al de begrafenis gezien. Die is met een helm geboren en ziet alles vooruit. Hij heeft het tegen zijn moeder gezegd en precies verteld hoe de stoet zou zijn. Natuurlijk heeft zijn moeder het niet verder mogen vertellen, maar hoe gaast het, als paaste buur heeft ze 't mij gezegd. Ik was er vol van, dat begrijp je en ik zei het in 't winkeltje.

De vrouwen knikten bevestigend, waaruit te begrijpen was dat zij het nieuws allemaal wisten. De lijkwagen was vóó gekomen en had zijn som-bere last ontvangen. Een volgkoets kwam aan-rijden, en nu rekten alle halsen zich om te zien wie er in zouden gaan.

— Dat is zijn vader, de ouwe ziel ; dat is zijn broer ; dat is zijn oudsten jongen en die lange, een neef van zijn vrouw.

De stoet ging voorwaarts en was dra den hoek om, uit het gezicht.

Nu gingen de vrouwen nog wat napspreken over het sterfgeval ; met een helm geboren ; slaap-wandelen en andere obscure zaken, waarvan ik het een en ander kon opvangen.

Die jongen, die met een helm geboren is, en andere gevallen van dezelfde soort kwamen nu op 't tapijt, en men kon de vermakelijkste on-zinnigheden hooren, die voor vaste waarheid werden verteld.

Zoo is iemand, die met een helm geboren is, altijd gelukkig. Maar weet je wat het geval is ? De bakkers en vroedvrouwen die gappen zoo'n helm en houden hem zelf. Zij zijn dan voor al-lerlei gevaren en ongelukken behoed en hebben een gelukkig leven. Maar de persoon waarvan den helm is weggenomen is er slecht aan toe, want die heeft altijd last van zenuwen, slaapwandelen en nachtgezichten, vooruitzien.

De vroedvrouwen moeten zelfs volgens de wet,

Kinkhoestdrank.

Wij hebben het reeds zoo dikwijls gezegd — en zouden het zoo gaarne in elk no. herhalen — men kan ons of liever de zaak die wij voorstaan krachtdadig helpen wanneer men ons, door toe-zending van de kleinere, plaatselijke bladen in de gelegenheid stelde kennis te nemen van de onderscheidene kwakzalversadvertenties, die juist in die bladen voorkomen. In de groote, politieke bladen, die zeker niet vies zijn om, in welke richting zij zich ook bewegen, het geld van kwakzalvers op te strijken, is het so o o r t van de bedoelde advertenties meestal beperkt. De getrouwe lezer van die bladen vindt, in den regel, meestal dezelfde aanbevelingen. In de klei-nere bladen kan men de kaart van het land beter leeren kennen; elke provincie heeft zijn eigenaar-dige middelen, die druk geadverteerd worden en waartegen toch een waarschuwing zeer van noode is. Nu kan men van ons niet vergen, dat wij in al die bladen op de zoek naar kwakzalversadver-tenties gaan; zendt men ons echter het blad, liefst

zooals een oud vrouwtje beweerde, verplicht zijn, den helm, waarmee een kind geboren is te ver-branden.

Een ander beweerde dat zij den helm wel mo-gen bewaren, maar hem later aan den oorspron-kelijken eigenaar terug moeten geven, die hem goed moet bewaren, en er gelukkig mee zal zijn.

We zullen de vrouwtjes maar laten praten om-dat wij al de griezeligheden niet willen naver-tellen, daar zij alles „van hooren zeggen” wisten, en de voorspellingen — ze zijn nooit uitgekomen.

Van den helm, waarmee sommige kinderen geboren worden gaan onder het volk zulke vreem-de geruchten, dat dit vlies wordt beschouwt als een wonderding. Iemand die een zoodanigen helm bij zich draagt is ook onkwetsbaar voor kogels, enz.

Van den helm kwam het al spoedig op slaap-wandelen of nachtwandelen, daar dit er nauw mede in verband schijnt te staan.

Slaapwandelaars of nachtwandelaars noemt men die menschen die 's nachts slapende opstaan en dan gaan wandelen, spreken, schrijven en zelfs moeilijker bezigheden verrichten, zonder te ont-waken. Men heeft er zelfs gezien, die verstan-diger en vernuftiger waren dan in wakenden toe-stand.

Slaapwandelen kan hem die door deze ziekte aangedaan is ook op den dag overvallen, zooals soms gebeurt bij een middagslaapje.

Castellus zegt een beroemd godgeleerde gekend te hebben, die alle dagen na den maaltijd in slaap viel, en zoo tra de slaap hem goed te pakken had, stond hij op, liep, sprak met zijn vrouw, en keerde vervolgens naar den stoel terug waarin hij in slaap gevallen was. Bij zijn ontwakken wist hij niet 't minste van hetgeen er voorgevallen was.

Er worden van slaapwandelaars al heel wonder-lijke verhalen gedaan, te wonderlijk zelfs, om ze op gezag van één mensch te gelooven.

Zoo verzekert La Mothe le Vayer, dat zekere Le Ferre een inwoner van Rouaan, in zijn slaap op de vragen, die men hem in onbe-kende talen deed, in dezelfde talen antwoordde, zelfs in 't grieksch en indiaansch, welke talen hij nooit geleerd noch gesproken had.

Een vrouw in Gascogne, zou gedurende haar ziekte van het begin tot het einde spaansch ge-

FEUILLETON.

Bijgeloof en Kwakzalverij.

Het was in een der achterbuurten van Amster-dam, dat op een mooien najaarsmorgen een be-grafenisplechtigheid moest plaats vinden. De lijkwagen stond om den hoek van de straat te wachten op een sein van den aanspreker om vóór te komen. Dit sein wordt eerst gegeven als alles in het sterfhuis gereed is, om de kist dadelijk bij het voorrijden van den lijkwagen naar buiten en in den wagen te plaatsen. Een goede maatregel om veel gekijk van nieuwsgie-rigen te voorkomen en dus aanstoot te vermijden.

Buurvrouwen stonden het sterfgeval te be-spreken. Zij wisten haarfijn het verloop van de ziekte te vertellen; wat de dokter gezegd en ge-daan had; hoe lang de overledene was ziek ge-weest; hoe laat gestorven en wat zijn laatste woorden en wenschen waren geweest, en nog veel dat met de ziekte, noch met het sterfgeval in verband stond.

Dat de overledene een brave, goede ziel was geweest, spreekt van zelf — want — zei een vrouwtje — hij speelde een week of wat geleden nog met de jongste van mij.

— Och ja — zei een ander — we krijgen al-lemaal een beurt, de eene vroeg en de andere laat, maar je kan je zelf toch wel een beetje in acht nemen ook, zeg ik maar.

— Ouwe menschen moeten sterven en jonge menschen kunnen sterven, zeggen ze wel eens; maar ik zeg, als je een dokter over den vloer hebt, moet je doen wat die zegt en zijn middelen ge-bruiken, maar niet de drankjes en poeders laten staan en rommel van een ander gaan innemen.

— Ja, jij bedoelt dat hij bij den waterkijker is geweest, maar die heeft het toch goed gezien en dadelijk gezegd, dat hij het aan het hart en de nieren had. Hij moest maar veel eten, en dik-wijls eten.

— Nou, en ik ben een keer voor hem naar dien waterkijker geweest — zei een ander vrouwtje — en toen zei ik dat ik voor mijn eigen man kwam en wat denk je ? Hij moest niet zoo veel eten, want hij overlaadt zijn maag en wordt veel te volbloedig!

met de advertenties aangestreept, dan begrijpt men, dat men onze taak zeer verlicht.

Dankbaar erkennen wij, dat aan een vroeger verzoek in deze richting reeds door enkelen voldaan is, zooals uit verscheidene nos. van ons blad reeds gebleken is. Aan zoo'n welwillendheid hebben wij het te danken, dat wij de volgende advertentie onder de oogen kregen:

„Tegen Kinkhoest, Bronchitis en Asthma gebruike men het bekende middel genaamd: „Kinkhoestdrank”, volgens recept van Dr. Th. Brummer, Nederl. en Duitsch Arts, vroeger te Ter-Apel, thans te Groningen. Aangenaam in gebruik. Zeker werkend. Prijs per flacon met gebruiksaanwijzing (tijdelijk verhoogd) f 1.60. Overal verkrijgbaar. Wettig gedeponceerd. En gros-verkoop Grijpma & de Hosson, Leeuwarden Groningen.”

Wij moeten helaas! verklaren, dat het bekende middel van den Nederl. en Duitschen Arts ons tot nu toe geheel onbekend was en dat wij thans, nu het door het onderzoek van den

sproken hebben, schoon zij voorheen en later, toen zij hersteld was, daar niet het minste van verstond.

Een meisje van zeventien jaar maakte in haar slaap niet alleen allerlei wonderlijke gebaren, lachte en weende luid, maar vertoonde ook alle overige hartstochten op zulk een wijze, als de kunstigste pantomime zou hebben kunnen doen.

Zij maakte zeer verstandige zedekundige aanmerkingen uit de Schrift, en hield de stichtelijkste gesprekken over de opvoeding der vrouwen in 't bijzonder, met hare zusters en anderen, die zij zich voorstelde dat tegenwoordig waren.

Plater verhaalt van een boekdrukker Johannes Oporinus, dat deze eens op een avond was begonnen een grieksch proefblad te corrigeeren, daarbij in slaap viel en echter voortging met de proef te lezen, zonder dat hij na het ontwaken, daar iets van wist.

Blancard maakt melding van een geleerd Engelschman, die in zijn slaap schoone verzen maakte, terwijl hij wakende in 't geheel geen dichter was.

Hendrik van Heer kende een jongeling die van zijn vroegste jeugd afeenslaapwandelaar geweest was, en liefhebberij voor de dichtkunde had. Als hij op den dag zijn gedichten niet naar zijn zin kon krijgen, stond hij 's nachts slapende op, verbeterde zijn werk en las hetgeen hij geschreven had met luider stemme; dan begon hij te lachen en verheugde zich over zijn gelukkige invallen, ja verlangde dat zijn makkers, die met hem in dezelfde kamer sliepen zich met hem zouden verblijden.

Dan lag hij zijn papieren weer bij elkander, sloot zijn lessenaar, ontkleedde zich en ging te bed. Bij het ontwaken wist hij niet 't geringste van wat hij des nachts gedaan had. Hij stond verbaasd als hij zijn papieren weder in handen nam, zijn gedichten met eigen hand verbeterd te zien en had er zoo weinig begrip van dat het mogelijk was, dat anderen hem door herhaalde verzekering moesten overtuigen, dat het inderdaad zoo was toegegaan. Op lateren leeftijd nam hij slapende, dikwijls zijn kind uit de wieg, droeg het op den arm de kamer op en neer en had de oogen wijd open, hoewel hij verzekerde in dien toestand niets te kunnen zien.

heer N. KEULEMANS voor ons bekend geworden is, op het „zeker werkende” van het geheimmiddel nog wel iets hebben af te dingen.

In het April no. van den vorigen jaargang konden wij mededeelen dat een stroop van een anderen weldoener, de Angasiroop van Mijnhardt gelijk was aan de samengestelde thijmsiroop, in elke apotheek voorhanden.

Welnu de Kinkhoestdrank van Dr. Brummen komt ook daarmee overeen, alleen bevat hij nog boorzuur en een kleine hoeveelheid van een broomverbinding. En juist door de aanwezigheid van die laatste stoffen heeft de overigens vrij onschuldige stroop een gevaarlijk tintje gekregen; het inwendig gebruik is niet in alle gevallen onschadelijk.

Men bedenke zich nog wel ernstig voor men bij de kwalen, in de advertentie genoemd, hulp zoekt bij den kinkhoestdrank in plaats van bij den ter zake kundigen geneesheer.

Toen dit slaapwandelen eindelijk in den ouderdom ophield, begon hij in den slaap te praten, en voorspelde menigmaal de gevallen die hem overkomen zouden.

Of die voorspellingen zijn uitgekomen, wordt door van Heer niet gemeld.

Er zijn van slaapwandelaars nog heel wat bijzonderheden te melden. Zoo zijn er die gevaarlijke klimtochten ondernemen; arbeid verrichten die zij gewoon zijn op den dag te doen; soms ook iets doen waartoe zij wakende niet in staat zijn.

Al deze geschiedenissen bewijzen, dat de ziel, althans bij sommige menschen, zelfs in den diepsten slaap wakzaam is. Maar het wonderlijkste bij de slaapwandelaars is, dat zij gedurende den tijd dat de uiterlijke zintuigen slapen, de nauwkeurigste gewaarwordingen schijnen te ontvangen, en de ziel het gemis der zintuigen op een onbegrijpelijke wijze aanvult.

Uit de vrijwillige bewegingen dier slapende menschen blijkt toch, dat zij zonder oogen zien, zonder ooren hooren, en alles waartoe zij anders de zintuigen noodig hebben, zonder het geringste gebruik derzelve kunnen volbrengen.

Maar hoe kan het geschieden? Hoe kan de ziel zinnelijke gewaarwordingen zonder behulp der zintuigen maken?

Dit zijn vragen die wel nooit beantwoord zullen worden, dan alleen met veronderstellingen en daar schiet men ook niet veel mee op.

Nu zijn er juist op het gebied van het onbegrijpelijke of laten we zeggen het geheimzinnige, veel bijgeloovige menschen, en deze worden geëxploiteerd door anderen die van de bijgeloovigheid gebruik maken om hun zak te vullen: de somnambules en helderzienden, alias kwakzalvers.

Zij maken de menschen wijs, dat zij, door met een helm geboren te zijn de toekomst kunnen voorspellen, ziekten aanwijzen en de rechte geneesmiddelen er voor opgeven, alles in den slaap.

Ja enkelen hebben een helper, een hypnotiseur, die de somnambule in een hypnotischen slaap brengt, maar het is is al lood om oud ijzer, kwakzalverij.

Wij kennen een dame, zij is al vele malen veroordeeld, die zich zelf in slaap brengt en als de scene, het boerenbedrog is afgeloopen, zich zelf ook weer doet ontwaken. Het bedrog ligt er

UIT DE PERS.

De nieuwe Spaansche wet op de spécialités.

Voor het eerst is in Spanje de handel in spécialités wettelijk geregeld, door een K.B., dat in 23 paragrafen de bereiding, den uitvoer en den verkoop behandelt.

In de inleiding wordt de volgende definitie van pharmaceutische spécialité gegeven: „Elk geneesmiddel van bekende samenstelling, met den naam van den bereider of een fantasienaam voorzien, dat in eene uniforme verpakking in den handel komt en ten verkoop in eene apotheek of daarbuiten bestemd is. Preparaten, waarvan de samenstelling geheel of ten deele onbekend is, of welke slechts met de aanduiding „bereid uit” voorzien zijn, worden als geheimmiddelen, waarvan de verkoop verboden is, beschouwd.”

Geen spécialité mag verkocht worden, wanneer zij niet vooraf in een daartoe bestemd register is ingeschreven; alle niet ingeschreven preparaten worden als geheimmiddelen beschouwd.

Van de inschrijving zijn vrij:
1e. Spécialités, die precies volgens Spaansche of buitenlandsche officineele voorschriften bereid zijn; op het etiket en andere begeleidende drukwerken moet daaromtrent de noodige aanwijzing voorkomen.

2e. Preparaten, welke uitsluitend uit den pharmaceutischen vorm van een enkel, niet sterkwerkend geneesmiddel in eene bepaalde hoeveelheid bestaan.

een voet dik op en toch heeft zij een grooten toeloop van zieken en vermeende zieken.

Men leest zelfs nu en dan annonces waarin wordt bekend gemaakt dat de somnambule met den helm geboren is, dus moet het vermelden van dien helm eenigen indruk op de domme menigte maken.

Zooals reeds gezegd hebben slaapwandelaars ook een zeker aanzien onder het volk, ook omdat men meent dat slaapwandelaars meestal met een helm geboren zijn.

De jongen van drie hoog waarvan de vrouwtjes spraken, leed toevallig ook aan slaapwandelen, en werd dan ook met eenig ontzag bejegend. Maar de lange, magere jongen, met het bleek gezicht maakte volstrekt niet den indruk van een profeet te zijn, wel van een ziekelijk lichaam met zich om te dragen. Hij ging ook volstrekt niet prat op zijn helm en slaapwandelen.

De spraakmakende gemeente vertelde al de buitenissigheden wel, maar hij wist er zelf niets van. En zoo zijn er meer van die domheden, van die volksoverleveringen die door geslepen lui worden benut om er geld uit te slaan, zonder dat zij er zich een gewetenszaak van maken.

Somnambules, kaartlegsters, kwakzalvers, zij leven allen ten koste van de domheid en als een vampier zuigen zij zich zat, zonder zich om hun slachtoffers te bekommeren.

Alleen ontwikkeling kan hierin verbetering brengen en dat soort parasieten in het uitvoeren van hun bedrijf knotten, niet geheel uitroeien; want ook onder de meer ontwikkelden treft men nog lieden, die aan genoemde bedriegers gelooven en hun geld er heen brengen.

Ontwikkeling in 't algemeen, zal ons echter al een heel eind verder brengen in den strijd tegen al dat bedrog, al die kwakzalverij.

En dan, als er eens een wet tegen de kwakzalverij tot stand zal komen, dat men dan ook de helderzienden en somnambules niet vergete. Dit bedrog dient den kop ingedrukt te worden, als zijnde een gevaar voor de samenleving even groot als de zuivere kwakzalverij zelf.

MEMENTO.

Zij mogen geen fantasieaam dragen, (terwijl het bestanddeel en de dosis vermeld moeten worden).

3e. Voedings- en versieringsmiddelen en cosmetische preparaten, die uitsluitend voor het toilet dienen.

4e. Preparaten, die de apotheker uitsluitend voor handverkoop in zijne eigene apotheek bereidt. Zij moeten, wat etikettering enz. betreft, aan de voorschriften van het K.B. voldoen.

Spécialités mogen slechts door apothekers bereid worden. Wensch eene vennootschap spécialités te maken, dan moeten de directeur en het technisch personeel apothekers zijn en moet uitdrukkelijk gemeld worden, wie voor de bereiding aansprakelijk is.

Om een spécialité irgeschreven te krijgen, moet bij de aanvraag overgelegd worden eene nauwkeurige opgave van de samenstelling en van de motieven, die er den eigenaar toe gebracht hebben, om haar in den spécialitévorm in den handel te brengen. Tevens moeten irgeleverd worden een exemplaar (voor buitenlandsche drie) der spécialité, met etiket, verpakking en prospecti. De Kon. Nat. Akademie van Geneeskunde beslist over alle vragen, welke betrekking hebben op de therapeutische of pharmacologische werking van het preparaat. Wanneer de aanvraag toegestaan wordt, ontvangt de vrager eene vergunning, waarin het nummer, waaronder het preparaat irgeschreven is en verdere bijzonderheden vermeld staan. De vergunning is persoonlijk, dus niet overdraagbaar of verkoopbaar. Een nieuwe bezitter van de spécialité moet opnieuw vergunning vragen.

Blijkt het later, dat de samenstelling eener spécialité afwijkt van het gedeponeerde voorschrift, dan wordt de inschrijving geschrapt en kan het preparaat niet meer door denzelfden persoon ter inschrijving aangeboden worden. Buitenlandsche aanvragers moeten bij hun verzoek een door het geneeskundig staats-toezicht van hun land gelegaliseerde vermelding van hunne positie inzenden. Op de etiketten en andere drukwerken der spécialité moeten duidelijk en helder vermeld staan: naam van de spécialité, naam en positie van den bereider, fabriek, nummer en datum van inschrijving en samenstelling. Op de omsluiting moeten ook al deze bijzonderheden, behalve de samenstelling, te lezen zijn. Spécialités, die uitsluitend in de apotheek verkocht mogen worden, dragen een bijzonder kenmerk.

Spécialités, welke sterkwerkende geneesmiddelen bevatten, mogen alleen in apotheken verkocht worden. Als sterkwerkend gelden de geneesmiddelen, wier maximaaldosis per keer tot 500 mg. bedraagt, verder alle antipyretica, drastica, emetica en emmenagoga, onverschillig, in welke dosering en van de uitwendige middelen die welke blaartrekkend of bijtend zijn. Spécialités, welke uitsluitend uit een of meer van de genoemde sterkwerkende geneesmiddelen bestaan (afgezien van indifferente bindmiddelen), mogen alleen op geneeskundig voorschrift afgegeven worden.

Behalve in apotheken mogen de overige spécialités slechts in drogistwinkels verkocht worden.

Voor de spécialités, die zich nu nog in het land en in den handel bevinden, wordt 2 jaren tijd gegund, om de inschrijving aan te vragen. Na dien tijd worden alle niet ingeschreven spécialités als „in het geheim bereid“ beschouwd en wordt degene, in wiens bezit zij aangetroffen worden, gestraft.

Voor de spécialités, die thans ingevoerd mochten worden, geldt reeds het vermelde K.B.

(Pharm. Weekbl.)

't Is treurig maar Nederland is bijna het eenige land waar de verkoop van spécialités zoo goed als niet geregeld is.

Eene definitie voor het begrip „geheimmiddel“.

In Duitschland is onlangs eene belasting op geheimmiddelen ingevoerd. In een redactioneel hoofdartikel bespreekt de *Pharmaceutische Zeitung* (1920, 145) het begrip geheimmiddel en toest die aan een aantal definities, die daarvoor gegeven zijn. De redactie vindt geen dezer definities voldoende en zij stelt derhalve de volgende lezing voor:

„Een geheimmiddel is een in de wetenschappelijke geneeskunde en pharmacie niet erkend, ter voorkoming, vermindering of wegneming van ziekten, aandoeningen (Körperschäden) of ongesteldheden van elken aard, bij menschen of dieren in geneesmiddelvorm aan te wenden middel, waarvan de natuur, of, wanneer het uit meerdere bestanddeelen is samengesteld, waarvan de samenstelling op de kleinhandverpakking

niet naar hoe danigheid en hoeveelheid volledig en algemeen begrijpelijk vermeld is.“

Deze definitie zou volgens de opstellers eene vrij goede basis ter beoordeeling vormen, ofschoon zij in een aantal gevallen toch nog in den steek zou laten. Zoo o.a. bij beantwoording der vragen:

a. Is het middel in de wetenschappelijke geneeskunde en pharmacie erkend?

b. Is, wanneer zulks met het geval mocht zijn, de vermelding der samenstelling volledig en algemeen begrijpelijk, waarbij het begrip „volledigheid“ nog niet dat van „juistheid“ behoeft in te sluiten?

Men kan de beoordeeling van deze vragen niet aan den rechter overlaten, doch zal daar deskundigen (medici en pharmaceuten) voor moeten aanwijzen. Om echter een vaste lijn bij de beoordeeling te krijgen, zal een centraal laboratorium voor geneesmiddelenonderzoek opgericht moeten worden.

(Pharm. Weekbl.)

Van toovenarij en bijgeloof.

Met toestemming van de Redactie, nemen wij het volgende uit de *Nieuwe Rotterdamse Courant* over:

De rechtbank te Bordeaux had kort geleden uitspraak te doen in een geval, dat in vrije vereenvoudiging ongeveer aldus samengevat zou kunnen worden: Wanneer men iemand geweldig afranselt, kan men dan als geldige reden voor straffeloosheid of als alleszins verzachtende omstandigheid opgeven, dat degeen, die men afranselde, u of een der uwen of een vriend of vriendin van u met duivelsche praktijken betooverde en dat gij door hevige slagen den duivel uit hem hebt willen bannen? Kan voor mishandeling in geval van „betoovering“ een soort noodweer ingeroepen?

De zaak zag er eenvoudiger uit, dan ze wel was. Onder de vier mishandelaars, die strak en stijf en met blijkbaar oprechte overtuiging volhielden, dat een goede kennis van hen, een vrome juffrouw Mesmin, door een boosaardig Syrisch priester betooverd werd, bevonden zich een bankier en een commissaris van politie.

Dit soort personen gaat gewoonlijk — zij het misschien ook geheel ten onrechte — door voor nogal positief van aard en het groot publiek was dan ook zeer getroffen geweest door het geval, dat deze personen zoo vast en zeker aan de mogelijkheid van betoovering geloofden Bordeaux en niet alleen Bordeaux was in twee partijen verdeeld, degenen, die er aan geloofden en die er niet aan geloofden. En het was zeer onzeker, na al de interviews en consultaties en „historische onderzoekingen“, die in de bladen vermeld waren, welke partij de sterkste was.

De advocaat van de heeren mishandelaars behandelde de toovenarij natuurlijk op de meest ernstige, geleerde en wetenschappelijke wijze, belangrijke werken over de materie aanhalend en de geheele zaak in een kunstig mysterie hullend. Zoo werd de rechtbank noodzakelijkerwijze wel gesteld voor de oplossing van de vraag: Kan men iemand van uit de verte „betooveren“, hem door duivelsche bezweringen van grooten afstand af — het gold hier den afstand Bordeaux—Nantes, ongeveer 250 kilometer — allerlei ziekten en kwaad bezorgen, zoodat degeen, die betooverd wordt verzachtende omstandigheden kan aanvoeren of zoo noodig noodweer kan pleiten als hij door afranseling van zijn betooveraar aan het duivel-bannen gaat?

De rechtbank te Bordeaux heeft een wijze, en tegelijk voorzichtige uitspraak gedaan. Ze heeft gezegd, dat bij den „huidigen stand van de wetenschap de mogelijkheid van het betooveren niet als bewezen kan worden aangenomen“ en dat men daarom ook niet bij wijze van noodweer iemand, die men voor een betooveraar houdt kap gaan afranselen en dat een „betoovering“ ook op zichzelf niet als verzachtende omstandigheid aangevoerd kan worden.

vering“ ook op zichzelf niet als verzachtende omstandigheid aangevoerd kan worden.

Gelukkig maar voor den Syrischen priester, want de bankier en de commissaris van politie, in plaats van er berouw over te toonen, dat zij van Bordeaux naar Nantes gereisd waren en daar den priester in kwestie schrikkelijk afgerost hadden, hadden integendeel verklaard, dat de stokslagen helaas onvoldoende gebleken waren, dat de betoovering aanhield en dat het hen zeer speet, dat zij niet de methode gevolgd hadden, die in klassieke werken over het duivelbannen aangegeven werd, en den priester met een stevig vuurtje de voeten geroosterd hadden!

Sedert dit proces heeft men in Fransche bladen allerlei oude geschiedenissen over betooveringen opgehaald en men heeft bovendien geconstateerd, dat het geloof er aan nog op onverwacht ruime wijze verbreid is.

Dit heeft tot verdere onderzoekingen naar bijgevoerd gebracht en een groot Fransch blad is tot de conclusie gekomen, dat de industrie van de waarzeggerij te Parijs tot een ongekenen bloei gekomen is. Er moeten thans te Parijs nog meer waarzeggers en waarzegsters dan antiquairs zijn. En dat wil wat zeggen.

INGEZONDEN.

's-Gravenhage, 24 April 1920.

Geachte dactie!

Naar aanleiding van Uwe beoordeeling van het Tijdschrift: „De dokter in huis“, stel ik er prijs op, U mede te deelen, dat noch ikzelf noch mijn zoon, Dr. J. VOORHOEVE, geneesh.-direct., van het Homoeop. Ziekenhuis te Utrecht, redacteur is van dit blad, maar Dr. J. VOORHOEVE te Dillenburg (Nassau), tevens schrijver van „Homoeopathie in de Praktijk“. Uit hetgeen wij in het eerstvolgende nummer van het Homoeop. Maandblad zullen zeggen over de uitgave van „De dokter in huis“, zal U blijken, dat wij er niet mede ingenomen zijn.

Hoogachtend,

Uw. dw.

Dr. N. A. J. VOORHOEVE.

CORRESPONDENTIE.

Aan velen. Het doet ons leed, meer dan wij kunnen zeggen, dat wij over het veel geadverteerde middel *Duo-formula* tegen rheumatiek nog geen definitieve mededeeling kunnen doen. De geheele advertentie, de vorm daarvan en de beloften van geheele genezing daarin gedaan, dit alles is voldoende om de geneesmethode en het middel met *het grootste wantrouwen* te bejegenen en voor ons is er geen twijfel aan, dat een bespreking van dit middel in ons blad geenszins ongepast is. Om echter het groote publiek te overtuigen is het, vooral in dit geval, gewenscht de samenstelling mee te deelen... en daartoe zijn wij nog niet in staat. Vermoedens bestaan wel doch *zekerheid* daaromtrent is nog niet verkregen, niettegenstaar de langdurig onderzoek. Dit onderzoek wordt echter voortgezet; wij moeten dus nog afwachten.

Laten onze lezers dit ook doen en het middel nog niet aanschaffen. Zij zullen er wel bij varen.

Tj. Z. te H. Wij hebben deernis met u; wend u eens tot het Bestuur van het *Groene Kruis* ten uwent, misschien kan deze Vereeniging hulp verschaffen.

— Het Verslag van de Gezondheids-Commissie, zetelende te Aalsmeer, in dank ontvargen.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; W. BINNENDIJK, Arts te Amsterdam, SECRETARIS PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester W. BINNENDIJK, Arts, MARNIXSTRAAT 182, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post.....per jaar f 1.25.

INHOUD:

Hoofdartikel: Rheumatiek genezen in een maand.
Berichten: Een wonderdokter te Halsteren. — De geneesheeren en de patentmiddelen.

Mededeelingen van verschillende aard:
Weer eens Bijsterveld. — Onrechte Winsummerzalf. — Mid-
del tegen suikerziekte uit Bladel. — Kwakzalverij en sui-
kerziekte. — Populariseeren van de geneeskunde. — Eilers,
Kampenaars en Bolsjewieken.

Uit de pers: De Delftsche Overheid en de Kwak-
zalverij.

Correspondentie.

Rheumatiek genezen in een maand.

De blijde boodschap van uit Engeland, door een zekeren Mr. ARTHUR RICHARDS, hier te lande gebracht, heeft gewis reeds bijna iederen Nederlander bereikt. Dank zij de medewerking van groote en kleine bladen van allerlei richting is de groote advertentie prijkkende met een soort van kalender, aan talloze personen onder de oogen gekomen en ongetwijfeld hebben reeds velen aan het aanlokkend aas gebeten. Want, wij moeten het erkennen, handig waren de verschillende annonces ingekleed en menig lijder aan rheumatiek en jicht, denkende „baat het niet het schaadt ook niet” zal een briefkaart naar Londen gezonden hebben om het universeel geneesmiddel in zijn bezit te krijgen.

Aanlokkelijk waren de aanbiedingen zeker.

Wij laten een paar volgen: „Wonderbaarlijk succes der „Duo-Formula”, de nieuwe Engelsche uitvinding, die, zelfs in als hopeloos beschouwde gevallen, groote verlichting en genezing geeft.”

„Welke andere middelen u ook geprobeerd moge hebben, hoevele malen u moge gezegd zijn geworden dat voor u geen hoop is, hier is een Behandeling die iederen dag Rheumatiek geneest. Ik vraag u mij mijn woorden te laten staven op mijn kosten — niet de uwe.”

En dan komt de slag van den vuurpijl:

„10-daagsche behandeling gratis.

Mr. Arthur Richards, die het eerste de „Duo-Formula”-Behandeling ontdekte en haar sedert voortdurend tot haar tegenwoordigen volmaakten staat verbeterd heeft, zegt: Ik wensch een ieder, die aan Rheumatiek of Jicht lijdt, een 10-daagschen voorraad te geven. Niet slechts een monster, doch een werkelijk baatgevend voorraad — een derde der Volledige Behandeling. Hoe oud

U ook moge zijn, hoe langdurig of hardnekkig ook Uw geval, hoevele ook Uwe teleurstellingen in het verleden, laat deze 10-daagsche behandeling U nieuw leven en nieuwe hoop geven. Als U voor altijd vrij van Rheumatiek wenscht te zijn, aarzelt niet. Zendt Uw naam en adres per 5 cents briefkaart nu aan: Mr. ARTHUR RICHARDS.”

Zooals wij reeds in ons vorig no. schreven, bestond er voor ons, juist door de wijze van aanbeveling, geen twijfel of wij hadden hier met kwakzalverij te doen; dusdaagse advertenties hadden wij al meer leeren kennen, aanbiedingen van gratis-proefnemingen, zij waren ons niet vreemd en steeds kwam bij nader onderzoek de kwakzalver om den hoek kijken. Dat wij niet alleen er zoo over dachten en dat menigeen de aangeboden genezing niet zoo grif vertrouwde, werd ons duidelijk uit de talrijke brieven om inlichting, die bij ons inkwamen.

Helaas! moesten wij het antwoord op die brieven tot heden uistellen. Wat voor ons zoo goed als zeker was, konden wij onze lezers eerst duidelijk maken, nadat wij de waarde van het middel aan zijn samenstelling getoetst hadden en met het onderzoek daarnaar is — de deskundige zal het begrijpen — veel tijd heengegaan. Ten slotte mocht het den heer N. KEULEMANS gelukken in Duo-formula twee stoffen te ontdekken, die, vooral vroeger, wel eens als geneesmiddel werden gebruikt maar waaraan een specifieke werking tegen rheumatiek nooit is toegeschreven en tegenwoordig nog niet wordt toegeschreven. Het zijn guajakhars en gutti-gom. Het is vooral tegen het gebruik van dit laatste middel dat wij met kracht moeten waarschuwen. Deze gom, met den wetenschappelijken naam Gummi Gutti, is een gevaarlijk, sterk purgeermiddel, waarvan 20—30 gram reeds voldoende zijn om een paard te doden. Het is schandelijk een voortdurend gebruik van deze stof aan te bevelen terwijl daarbij de waarde als geneesmiddel tegen rheumatiek door geen der zake kundige zal worden beaamd. En met de guajakhars staat het in dit laatste opzicht niet beter.

Maar, zal men ons tegenwerpen, die Mijnheer RICHARDS is van een ander gevoelen; hij is zóo

zeker van zijn zaak, dat hij iedereen in de gelegenheid stelt gratis van zijn wondermiddel te profiteren.

Jawel; met GOETHE zeggen wij: „hij is de eerste niet.” Zulk optreden is een *truc*, die veelal succes heeft maar bedenkt eens, waarop die *truc* gebaseerd is. Het is een gewoon verschijnsel, dat een lijder vooral iemand met een langdurige kwaal, bij aanwending van een nieuw geneesmiddel beterschap ondervindt of meent te ondervinden, vooral wanneer zoo'n middel op suggestieve wijze ter zijner kennis wordt gebracht. Wat gebeurt er nu? Gretig wordt naar het aangeboden gegrepen, men voelt genezing, of meent die te gevoelen, de beterschap gaat vooruit..... en de hoeveelheid van het gratis-verschafte middel is opgebruikt. Wat nu? Het middel laten varen? Dat nooit en nu begint de kwakzalver den oogst van het uitgestrooide zaad(de schatten verslindende advertenties) binnen te halen; er worden telkens en telkens tegen *grof geld* medicijnen besteld, en de genezing?!

Denk hier eens over na, lezer!

BERICHTEN.

Een nieuwe wonderdokter. Door de politie te Halsteren is proces-verbaal opgemaakt tegen den hospitaalsoldaat A. G., wonende te Ermelo, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde. De man had zich onder Lepelsraat gevestigd en werd door verschillende personen bezocht, totdat hij merkte dat de politie hem zocht en er toen vandoor ging.

(De Zoom.)

De British Medical Association en de patentmiddelen. Het Hoofdbestuur der British Medical Association stelt aan de Algemeene Vergadering van dit jaar voor, de meening uit te spreken, dat een bevoegd geneeskundige geen gebruik behoort te maken van middelen, waarvan de samenstelling hem niet bekend is, en zulke middelen niet behoort aan te bevelen.

(Pharm. Weekbl.)

Mededeelingen van verschillenden aard.

Weer eens Bijsterveld.

Onlangs ontvingen wij het volgend schrijven: „Onder kennissen en vrienden te G. wordt veel gewerkt met den bekenden „waterkijker” BIJSTERVELD te Rotterdam; niettegenstaande allerlei argumenten, die ik er tegen aanvoer. Een zoo'n patient had last van zenuwen, waardoor hij zijn werk niet goed kon doen. De „wetenschap” staat machteloos, B. zou helpen. Een middel uit 't Buitenland moest komen; hier was 't voor geen f 1000 te krijgen. en bovendien zei B. voor je broers zou 't ook goed zijn. Twee ervan hebben nu ook de pillen ± 500 stuks elk, 30 ct. per stuk dus elk voor ± f 150.— Nu lijkt me dat, al was 't een goed middel voor de zenuwen toch veel te duur. Zou nu, zooals ik uit 't Maandblad merk dat meer gebeurt, door Uw deskundigen, de samenstelling vastgesteld kunnen worden, dan zouden die menschen misschien zien, dat zoo'n kwakzalver zijn eigen portemonnaie behandelt, dikwijls ten koste van de gezondheid der patienten. Den eenen dag moet patient de groote pillen gebruiken die de zenuwen zouden sterken en den anderen dag de kleintjes die dan weer kalmeeren.

De eerste weken heeft de patient door 't gebruik hoofdpijn, maar nu wil hij toch doorgaan in de hoop dat 't beter zal worden. Ik hoop dat U aan deze 10 pillen genoeg heeft meer kon ik niet krijgen, 't is toch al voor f 3.—

U zoudt me zeer verplichten,

Hoogachtend
C. V.”

Wij erkennen gaarne, dat wij het verzoek tot onderzoek van de middelen met genoeg ontvingen. Verschillende producten van Bijsterveld zijn reeds van onzentwege geanalyseerd en hunne samenstelling openbaar gemaakt; allerlei geneesmiddelen, zoowel werkzame als werkeloze blijken van Bijsterveld's gading te zijn maar wat de stoffen zouden zijn, die hier te lande voor geen duizend gulden te krijgen waren, ja, daar waren ook wij erg nieuwsgierig naar.

Als altijd vonden wij den heer N. KEULEMANS bereid het onderzoek op zich te nemen en het resultaat van dit onderzoek leert ons het volgende:

De middelen waren niet zoozeer pillen als *comprimés* en wel groote en kleine. (B. werkt tegenwoordig veel met dit soort *pastilles*). De groote, die dus „de zenuwen moesten sterken, bleken, als werkzaam bestanddeel te bevatten: *kinine* en een *ijzerzout*, stoffen die zeker hier voor minder dan f 1000.— te krijgen zijn terwijl in de kleine een samentrekkend smakende stof aanwezig was, die niet nader kon worden vastgesteld. De reuk naar *valerian* en *kaneel* was echter merkbaar.

Uit het boven medegedeelde zal nu de schrijver van den brief zijn antwoord zelf wel kunnen opmaken. Hij zal het met ons eens zijn, dat het hoogst onverstandig en onvoorzichtig is zijn gezondheid toe te vertrouwen aan personen als BIJSTERVELD.

Wij hebben met dienselfden kwakzalver nog een appeltje te schillen. Van een geneesheer ontvingen wij, met verzoek om onderzoek, eenige tabletten, door BIJSTERVELD als geneesmiddel tegen *tering* verstrekt. Ook deze *comprimés* werden door den heer KEULEMANS onderzocht met het resul-

taat, dat daarin geen andere *werkzaam* bestanddeel werd aangetroffen dan *Ichthyol*, de tegenwoordig vrij algemeen bekende stof, verkregen door destillatie van bitumineuse gesteenten. Hoevel voor *uitwendig gebruik* een geneesmiddel van groote waarde, is het, waar het voor *inwendig gebruik somwijlen* werd aanbevolen — o.a. bij tuberculose — niet steekhoudend gebleken. Waar de geneeskundige het derhalve niet aanwendt, heeft de kwakzalver zich ervan meester gemaakt, ongetwijfeld zeer ten nadeele van den t.b.c.lijder, die heel iets anders dan dergelijke middelen noodig heeft.

En intusschen gaat die kwakzalver maar voort met zijne gevaarlijke practijken steeds meer en meer slachtoffers makend. Wordt er dan, van de zijde die voor het welzijn van de burgers te zorgen heeft, nooit iets tegen dit euvel gedaan?

Oprechte Winsumer Zalf.

In de bladen, in het Noorden van ons land verschijnende, vindt men voortdurend allerlei aanbevelingen van deze zalf onder de meest aanlokkende opschriften als „Zorg voor uw lichaam” enz. In de *Leeuwarder Courant* luidde de advertentie onlangs aldus:

„Zocht U vergeefs naar een snelwerkend middel ter genezing van steenpuisten, bloedvinnen, negenoogen, open beenen, zwerende borsten, fijt, wratten, likdoorns, ring-, baard- en dauwworm, winterhanden en wintervoeten, brandwonden, beproef dan ééns een busje Oprechte Winsumer Zalf, en in enkele dagen is U genezen.

Prijs per bus f 0.75 en f 1.35. (Hoe grooter bus, hoe voordeliger in 't gebruik).

Verkrijgbaar bij Apoth. en Drogisten en Winkeliers. Gen.-Agent J. C. de Vries, Winsum (Gr.)”

Bij bestelling aan den fabrikant (ons was gelukkig geen enkele apotheker bekend, die zich verwaardigde een middel, met zoo'n aanbeveling de wereld ingezonden, te verkoopen) ontvingen wij een kokertje waarin zich bevond een zalfstift gewikkeld in perkamentpapier, welke zalf, volgens het onderzoek van den heer N. KEULEMANS te Amsterdam, bestond uit *Venetiaansche terpentijn* en *geel was*. Leest men nu nog eens de advertentie na en ziet men tegen welke verschillende, sommige *hoogst ernstige kwalen*, de zalf wordt aanbevolen, dan staat men versteld over de brutaliteit van den fabrikant, die zijn middel bij dergelijke ongesteldheden *durft* aan te raden. Wij noemen het *misdadig* o.a. bij *negenooogen*, *zwerende borsten* e.a. die een deskundige, en bovenal *aseptische* behandeling vóór alles noodig hebben, de menschen af te houden van doelmatige hulp in te roepen en hun toevlucht te doen zoeken bij in dit geval *nietswaardige* kwakzalverijen. En dat het het doel is de lijders tot koopen daarvan te bewegen blijkt, behalve uit de bovenstaande advertentie, uit het volgend biljet, dat bij de zalf gevoegd is:

„Onder de talloze kwalen, waarmede het menschedom gekweld wordt, kunnen wij zeer zeker de zweren, onder verscheidene vormen, noemen.

Niet alleen dat deze zeer pijnlijk zijn, maar sommige, zooals *negenooogen*, kunnen het leven zelfs in gevaar brengen. Deze zweren, die niets anders zijn dan opeenhooping van vuile stoffen, moeten zoo spoedig mogelijk verwijderd worden, wil men zijne gezondheid er niet onder doen lijden.

De uitvinding der Oprechte Winsumer Zalf is

reeds van betrekkelijk ouden datum en de verrassende resultaten, die er mee verkregen zijn, hebben deze zalf gemaakt, tot een artikel, dat in geen enkel huisgezin mag en kan gemist worden. Alle mogelijke zweren, steenpuisten, negenoogen, bloedvinnen, alsmede verouderde wonden, open beenen, dauw-, baard- en ringworm, zwerende borsten, brand- en andere wonden, winterhanden, genezen er in drie tot vier dagen volkomen door, terwijl de pijn reeds in 't begin van de aanwending der zalf vermindert en spoedig geheel verdreven wordt.

Was de Oprechte Winsumer Zalf een artikel dat zich nog naam moest maken, dan zouden wij het niet zoo *met klem durven aanbevelen*, doch de *talloze attesten van personen die er door genezen* werden en de zalf bijzonder hebben aanbevolen maken dat wij met een gerust geweten kunnen verklaren, dat de de Oprechte Winsumer Zalf *voor alle mogelijke zweren en verwondingen*, van welken aard ook, *niet te overtreffen is* en daarom in geen enkel huisgezin behoort te ontbreken. Wie een busje Oprechte Winsumer Zalf bezit, behoeft zich nooit over de bovengenoemde kwalen ongerust te maken, daar steeds het middel binnen zijn bereik is om die kwalen in den kortst mogelijken tijd te genezen.”

Is 't niet meer dan ergerlijk? En dat durf men aanbevelen onder het motto: „Zorg voor uw lichaam.”

Zeker: zorg voor uw lichaam, zeggen ook wij, en gebruik bij zweren nooit de Winsumer zalf!

Middel tegen suikerziekte uit Bladel.

Alweer wordt ons gevraagd naar ons advies omtrent de volgende advertentie, die tegenwoordig weer herhaalde malen in de couranten voorkomt:

„Middel tegen Suikerziekte. Inlichtingen te bekomen letter A. B., hulpkantoor Bladel”.

Ofschoon wij reeds eenige malen over dit middel geschreven hebben, willen wij daarop nog eens terug komen.

Wie inlichtingen verzoekt, ontvangt een schrijven van zekere Mevrouw C. v. D. W. T. te Bl. die mededeelt zelf drie jaar lijdende te zijn geweest aan bovengenoemde ziekte, en den raad te hebben gekregen aftreksel te drinken van een kruid, dat daar groeit, met het gevolg dat zij reeds na vier weken zooveel beter was dat zij bijna geen diëet meer behoefde te houden en al spoedig zonder diëet geheel vrij van suiker was. Nu verkoopt zij het kruid, en heeft de hardnekkigste gevallen zien beter worden. De kosten bedragen f 1.45 per 5 ons, wat voor 20 à 30 dagen voldoende is.

De wijze van toebereiding is 1½ L. kokend water laten trekken (minstens 10 minuten) op 45 gram der kruiden, en daarvan 3 maal daags een kop drinken.

Reeds vroeger heeft de heer D. BIERHALDER, te Baarn de kruiden voor ons onderzocht.

Het bleek dat deze bestonden uit het veelvuldig verspreide plantje, bekend o.a. onder den naam van *Varkensgras* (*Polygonum aviculare*) Van dit plantje hebben zich reeds verscheidene kwakzalvers meester gemaakt en het aanbevolen als geneesmiddel tegen allerlei kwalen, zelfs tegen *tering*. Onder de mooiste benamingen — wij hebben er in ons blad al dikwijls op gewezen — als *Orvietanose*, *Homeriana-thee*, *Weide-*

man's Zwitserse borstthee, Emil Goerdel's -thee en Wagner's echte Russische thee en met de noodige reclame werden alle mogelijke verwachtingen bij het gebruik van dit plantje opgewekt — maar bij die opwekking bleef het. Resultaten werden niet verkregen, wat voor den deskundige niet bevreemdend was, omdat de geneeskragtige waarde van Varkensgras vrij wel betwijfeld wordt.

Wij verwachten dan ook geen beter uitkomst bij de aanwending van dit plantje als geneesmiddel tegen *Suikerziekte*. 't Is niet te zeggen hoeveel middelen tegen deze ziekte, zoowel te goeder trouw, als alleen uit winstbejag, zijn aanbevolen en hoevelen door die middelen al zijn teleurgesteld.

Zoo ergens, dan is 't bij suikerziekte moeilijk uit te maken of verbetering van de kwaal het gevolg is van een gebruikt geneesmiddel of van andere oorzaken, diët enz. Wij hebben dan ook vroeger aangenomen, dat de verkoopster van het kruid te goeder trouw was, dat zij zelve geloofde wat zij schreef. Nu zij echter niettegenstaande onze herhaalde waarschuwingen, voortgaat met van den verkoop een „zaakje” te maken en den naam van het middel geheim houdt, moeten wij haar wel als kwakzalster beschouwen.

Kwakzalverij en Suikerziekte.

In *Het Vaderland* is onlangs een belangrijk artikel van den heer DE BURG verschenen over de moderne behandeling van suikerziekte. De schrijver waarschuwt daarin o.a. ook tegen de kwakzalverij die, onze lezers kunnen het weten, bij de bestrijding van de diabetes zeer op den voorgrond treedt en wel in de volgende, zeer behartenswaardige woorden:

„Diabetes is een ziekte, die vooral de aandacht van kwakzalvers trekt. Dit is verklaarbaar, omdat zij zoo gemakkelijke een (schijn)-succes bereiken. Zij geven bv. kruiden om „thee” er van te zetten, die de urine-afscheiding bevordert. De urine verdunt hierdoor, het percentage suiker blijkt bij onderzoek gedaald en de patient meent dat hij op den goeden weg is.

Maar hij vergeet, dat de hoeveelheid suiker gelijk is gebleven. Evenals bij andere chronische ziekten is ook bij diabetes het kwakzalveren hoogst gevaarlijk.”

Populariseeren van de geneeskunde.

In ons no. van April j.l. namen wij een bespreking op over „*De dokter in huis*”, een populair tijdschrift voor de Volksgezondheid, onder redactie van Dr. J. VOORHOEVE te Dillenburg (Nassau). Met den inhoud van dit stuk was die Redacteur het minder eens en minder ingenomen. In no. 4 van het tijdschrift wordt daaraan uiting gegeven op een wijze, die ons weerhoudt van antwoord te dienen. In het *Homoeopathisch Maandblad* van Mei j.l. wordt de zaak, waar het om te doen was, zakelijk behandeld en wel aldus:

„Dat wij in het algemeen niet kunnen meegaan met degenen, die het populariseeren van de geneeskunde in de hand werken, weten onze lezers. Ten overvloede willen wij dit thans nogmaals openlijk uitspreken, vooral na de beoordeeling gelezen te hebben van het populair tijdschrift „*De dokter in huis*”, zooals deze door den arts

W.B. gegeven wordt in het Maandblad der Vereeniging tegen de kwakzalverij.

„Populair maken der geneeskunde”, wordt daar gezegd, „is goed, vooral in dezen tijd, nu juristen en anderen de onbevoegden recht tot uitoefening der geneeskunde willen geven. Maar dan moeten wij het publiek voorlichten over de moeilijkheden, waarvoor wij gesteld worden in de praktijk, dan moeten wij hun vertrouwen trachten te winnen voor onze herkenning en behandeling der ziekten, zij die behandeling dan homoeopathisch of allopathisch. Wanneer men echter de diagnose door het graag zelflokerende leekenpubliek laat stellen, loopt de patient gevaar, dat het gunstigste moment om onder behandeling te komen, voorbij is.”

Met deze woorden kunnen wij ons geheel vereenigen. Het gevaar van alle papieren huisdokters en van alle populaire tijdschriften, die zich op het gebied der geneeskunde bewegen, bestaat daarin, dat aan den leek op dit gebied de indruk wordt gegeven, dat hij in mindere of meerdere mate in staat is, een ziekte te beoordeelen en te herkennen, en dan ook te behandelen. Wie evenwel weet, met welke ontzaglijke moeilijkheden het stellen van een juiste diagnose dikwerf verbonden is, wie er mee bekend is, dat er jarenlange studie vereischt wordt, om de werking der geneesmiddelen op het gezonde menschelijk lichaam goed te leeren kennen, teneinde ze bij den zieke te kunnen aanwenden, die zal er huiverig voor zijn, dezen indruk bij den leek te wekken of te versterken.

Ongetwijfeld mogen wij den leek aangaande allerlei ziekten op populair wijze inlichten, mogen wij hem wijzen op velerlei verschijnselen, die te kennen ook voor den niet geneeskundige van gewicht zijn, mogen wij de gevaren opnoemen, die zich bij besmettelijke ziekten voor de omgeving voordoen, mogen wij hen ook de geneesmiddelen aan de hand doen, die gebruikt kunnen worden bij plotseling intredende ongevallen, of in oogenblikken waar geen geneesheer te bereiken is. Dit alles is zeker niet af te keuren. Maar tevens moeten wij er aan den anderen kant voor waken, dat wij in dit opzicht niet te ver gaan, en bij het geven van raad aan den leek, er telkens de aandacht op vestigen, dat om een z'ekke goed te kunnen behandelen, voorafgaande deugdelijke bestudeering van de medische wetenschappen dringend noodzakelijk is, en de leek zich derhalve bij voorkomende ziektegevallen tot den terzake kundige moet wenden en niet op eigen kennis, opgedaan door het lezen van populair geneeskundige geschriften, zijn vertrouwen behoort te stellen.”

Eilers-Kampenaars en Bolsjewieken.

Onze welbekende tuberculose-bestrijder H. J. Eilers heeft ruzie met het Bestuur van de stichting tot bestrijding der Tuberculose te Kampen, en in het door hem geredigeerde en uitgegeven blaadje „*De Nederlandsche „Oranjevlag*” trekt Eilers geducht van leer tegen genoemd bestuur.

De zaak zit zoo: Op dringend verzoek van eenige zijner patiënten te Kampen, die medelijden hebben met het groot aantal tuberculoselijders aldaar, heeft Eilers te Kampen een dag zitting gehouden.

Natuurlijk zou ieder dat een nobele daad vinden, en vooral die medelijdende patiënten!

Niet echter het bestuur van genoemde stichting. Dat bestuur ging zelfs zoover om een man voor de deur te zetten waar Eilers zitting hield en die man had een arm vol strooibiljetten die hij gratis uitdeelde aan een ieder die bij Eilers in- of voorbij ging.

Nu is dat alles nog niets, maar het gaat over den inhoud van het strooibiljet en die was voor Eilers nu niet aanbevelend.

In een achttal punten werd Eilers wat men noemt, uitgekleeft, het publiek gewaarschuwd en aangeraden liever den huisdokter te raadplegen, of het Consultatie-Bureau van de Stichting tot Bestrijding der Tuberculose.

Wij zouden de kibbelarij misschien buiten beschouwing gelaten hebben, als Eilers er ons niet bijgehaald had.

Punt 2 van het Kamper strooibiljet zegt, volgens het blad van Eilers:

„H. J. Eilers is een goede bekende, wij zouden kunnen zeggen, een gesignaleerde in het Maandblad tegen de Kwakzalverij. Nog duidelijker hij is een *Kwakzalver*. Maar hij is ook in de provincie Noord- en Zuid-Holland op de Kantongerechten van vele plaatsen een al te bekende figuur, die door rechters tot eettelijke honderden guldens boete veroordeeld is wegens het ongeoorloofd uitoefenen van de geneeskundige praktijk, waar bijna zonder uitzondering aan het licht kwam, dat de Kleine Luiden, hunkerende naar verbetering van hun geschokte gezondheid, door nimmer uitblijvende teleurstelling het kind van de rekening werden: want de verstrekte middelen moesten steeds goed betaald worden en... brachten geen baat.”

De overige punten laten wij maar rusten, want de behandeling er van zou te veel plaatsruimte vergen. Het spreekt vanzelf dat Eilers alle punten stuk voor stuk beantwoordt, en daarom geven we ook zijn antwoord op het door ons aangehaalde punt 2. Hij schrijft dan:

„Punt 2. Daarin beweren zij, dat ik een gesignaleerde ben van de vereeniging tegen de kwakzalverij. Weet gij geachte lezer of lezeres, wat dat voor een soort vereeniging is? Ik zal het U uitleggen.

De vereeniging tegen de kwakzalverij en haar bestuur zijn de bolsjewieken, de communisten in de geneeskunde, welke hun bestaan zoeken in leugen, bedrog en eeroof, waarvoor zij zich door hare leden laten betalen. Eerlijkheid, waarheid en rechtvaardigheid zijn haar grootste vijanden. Opvoeding en beschaving bezit niet één lid van die sluipmoordenaarsbende.”

Is dat even mooi gezegd of niet? En nu heeft Eilers het aanhoudend, tot vervelens toe er over, dat opvoeding en beschaving bij het Nederlandsche volk totaal verloren zijn. Wij moesten erkennen Eilers geeft er wel een sprekend bewijs van.

Even tevoren zegt Eilers in hetzelfde artikel „een fatsoenlijk mensch liegt niet.” Maar wij zeggen: een fatsoenlijk mensch scheldt ook niet, Eilers! En het artikel dat vijf en een halve kolom van de Nederl. Oranjevlag vult, is, wat de weerlegging van de acht punten betreft, één groote scheldpartij, waarbij zelfs beschuldigingen van: laaghardige oplichterij en afzetterij (tuberculosebloempjes). Kijk, als iemand kwaad wordt, ruzie krijgt en dan in zijn drift iets meer zegt dan hij kan verantwoorden, dat kan! Maar als je ruim vijf

kolommen van een blad vol zit te pennen, dan is de drift alwel een beetje gezakt en als je dan steeds zit te schelden, dan toon je wel dat er gebrek aan opvoeding en beschaving is, doch niet bij je tegenstanders maar bij je zelf, en moet je maar geen opvoedkundige en godsdienstige artikeltjes meer schrijven, want dat strookt niet erg met de scheldpartijtjes.

Door de drift heeft Eilers zich leelijk in de kaart laten loeren, want wij: „bolsjewieken en communisten? dat heb je toch mis! Maar wat zegt niet een man die driftig is?!

„De ridders van de droevige figuur” zet Eilers boven zijn artikel en bedoelt dan de Kampenaars. Maar de figuur die hij zelf maakt is zeker in 't geheel niet ridderlijk, doch treurig en achterbuurtig, heusch! Leer toch ook eens zelfkennis en zelfbeheersching waar je zoo veel over piekert.

MEMENTO.

UIT DE PERS.

De Delftsche Overheid en de kwakzalverij.

In het 4de Keurboek van Delft, te beginnen op folio I, staat eene Ordonnantie afgeschreven, welke 5 Februari 1584 werd afgekondigd en die zich richtte tegen het onbevoegd uitoefenen van geneeskunde.

Het onderwerp is nog altijd actueel en de verordening de moeite waard om haar woordelijk te vermelden. Zij luidt als volgt:

„Alzoe mynen Heeren Burgemeesteren ende Regyverders deser stadt dagelicx bevinden, Dat veele personen hen de consten der medicijne phogen te onderwinden ende inwendige sieckten te cureren, sonder dat zy in eenige vermaerde universiteyt gepromoveert zijn, ofte gestudeert hebben, Dat ook mede verscheydene chirurgynen, aptekers, ende andere te buijten ghaende heur neeringe ende beroup hen onderwinden wateren ende urinen te besyen, daervan te oordelen ende recepten te ordineren, wesende alle tselve periculoes voor der menschen lichaemen, twelek in goeden Republijcken nijet en behoirt getolereert te worden.

Soe ist dat mijnen Heeren Schoudt ende Schepenen by advijs van Burgemeesteren deser stadt hebben gekeurt en geordonneert, keuren ende ordonneren by desen dat nu voortan nyemant bynnen deser stede ende vryheyt van dijen hem vervorderen zal te practizeren in medicine ofte te schryven brieven van Recepten, ofte den wateren te besyen ende daer uyt te oordelen tenzy dat hy an den Burgemeesteren van der stadt ghoet bescheyt brenge dat hij in eenige vermaerde universiteit naer naerstig suderen bequaem gevonden zy geweest ende toegelaeten tot zyn promotie van Doctoirschap ofte Licentiaelschap in der medicine, up te boete van thyen s'heeren ponden, te verbeuren by den gheenen dije contrarye van desen bevonden sal worden hem voor Medicijn (= medicus) uijtegegeven ofte in hoirluyder ampt ende werck getreden te hebben.

Wort noch verboden allen apteeckers hyer wonende ofte dye alhier noch zullen comen wonen. Dat zy hem metter medicijne nyet vorder en zullen bemoeijen, dan goede ende getrouwelycke aptheekers toe en staet, ende namentlycken, Dat zy egheen syecken en zul-

len gaen besoucken, omme hen als medicynen raet te geven, Dat zy oock egheen urinen ofte wateren, dye van yemanden tot hen gebracht mochten werden, en zullen onderstaen te besyen, omme eenich oordeel van sieckten dair uijt te gheven, ende dat zy oock eghene remedien uijt haer eyghen autoriteyt en zullen ordineren, maar dat zy alle tselve ende wes daer ancleeft zullen naelaeten als wesende alleen het officie van den Medicijns, ende dat zy hen alcyts zullen versyen houden van ghoeden ende onversturven droogen (=gedroogde kruiden) ende medicamenten, ten eynde de gemeente getrouwelicken gedyent mach werden, ende de medicijns hen moghen verzeckert houden, dat hunne ordonnancien ofte recepten wel ghemaekt worden. Alles mede ende elck poinct van desen op een boete van thyen s'heeren ponden, telcken te verbeuren by den Contraventeur.

Tot welcken eynde wort geordonneert dat de gegaegeerden medicijnen deser stadt gehouden zullen zijn tot vermaninge van mynen Heeren den Burgemeesteren te visiteren alle die apotheken bynnen deser stadt, bij hen hebbende een gesworen bode, die hen by gevoecht zal worden, dewelcken gehouden zullen zijn de valsche ofte versturven drooghen cruyden, wortelen ende andere specien dye inden recepten ende medicamenten gebrijckt worden wech te nemen, ende by den gesworen bode upt stadthuys te doen brengen, 't welcke d' apothekers gehouden zullen zijn te gehengen ende gedogen, ende haren doesen, bossen, booten ende andere vaeten daer toe te openen, sonder den medicijnen eenige resistentie te doen, ofte tselve te verhinderen ofte beletten met woorden ofte wercken, ofte den medicijnen ofte booden daeromme qualicken toe te spreken, up de boete van thijen sheren ponden ende correctie van Schepenen, te verheuren by den gheenen die contrarie van desen bevonden zal worden gedaen te hebben.

Wort noch allen Chirurgijnen verboden dat zij hen niet vorder en zullen moeijen dan de Chirurgije comprehendeert, Ende dat zy overzulk egheene urinen en zullen judiceren, nochte daer uyt eenige remedien ordonneren, nochte hen onderwinden en zullen eenighe inwendigen sieckten te cureren.

Dat oock van ghelycke degheenen die hen verstaen ende goede handelinge hebben van steen ofte gescheurtheyt te snijden, nochte oock eenige Oculisten die mette naelde de Catarracten off doen hen 't werck der medicijnen nyet en zullen ondervinden, als hyervooren vanden Chirurgyns geseyt is, mede up de verbeuren van thyen sheeren ponden, zoe wel by d' eenen als bij d' anderen te verbeuren, dye bevonden zal worden contrarie van desen ghedaen te hebben.

Ende wort overzulk verboden dat nyemant tzij man ofte vrouw eenigen urinalen ofte anderen teykenen van medicine sal moghen uythangen. Al mede opte boete van thyen sheeren ponden.

Alle welcken boeten bekeert zullen worden an den Officier, dese stede den anbrenger elcx een derden deel.

Aldus gepubliceert mette groote clocke vant stadthuys der stadt Delft den Ven february anno XVc vyer ende tachtich."

Telkens en telkens trad de Delftsche Overheid gestreng op tegen kwakzalverij en bepaalde scherp de grenzen, waarbinnen zich de medicinae doc-

tores, de apothekers en de chirurgijns hadden te bewegen.

In de 18de eeuw bij voorbeeld werd 26 Januari 1769 afgekondigd eene „Publicatie Omrent de ongeadmitteerde chirurgyns of zoo genaemde Beunhaezen". Dit liep voornamelijk over het „ra-seeren" en het „exerceeren" der „barbiererye". In den ouden tijd fungeerde de chirurgijn ook als „baardschrapper", terwijl in onze dagen de chirurg gewoonlijk alleen het scheermes hanteeren moet alvorens eene operatie te beginnen.

3 October 1793 werd nog bepaald „dat niemand, wie hij ook zy, hetzy Inwoonder deezer Stad, hetzy Vreemdeling, zig binnen deeze Stad of Jurisdic-tie van dien zal mogen geneeren met het toedienen van Geneesmiddelen en het behandelen van Ziekten en Gebreeken, tenzy hy alvorens zig aan het Collegium Medico—Chirurgicum zal hebben aangegegeven en tot het exerceeren van de Medicinale of Chirurgicale Practyk alhier zal zyn geadmitteerd".

Bij overtreding van deze verordening betaalde men eene boete van f 25 tot f 50.—

Eene omschrijving der bevoegdheid van de chirurgijns en barbiers, de eigenlijke gildebrieff, is gedateerd 23 Febr. 1584 en te vinden in het reeds gemelde 4de Keurboek. Later is deze zeer belangrijke ordonnantie telkens herzien en geamplieerd. Zeer curieus is de verordening door het vermelden van de toenmalige geneesmiddelen, doch het zoude mij te ver voeren dit alles hier te gaan behandelen. Tevens zou het mijn onderwerp betreffende maatregelen tegen het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde te buiten gaan.

Mag ik mij tenslotte een ongevraagd advies vergunnen aan het adres van jeugdige medici, die nog moeten promoveeren? Het is dit. Archieven van staat en gemeente bieden bij grondig onderzoek een ruim en dankbaar veld aan voor de geschiedenis der interne geneeskunde, de chirurgie, de positie van den geneesheer in het algemeen het verloop van epidemische pest en andere ziekten en alles wat daarbij behoort enz., tot het verzamelen van wetenschappelijk en interessant materiaal, hetwelk kan dienen voor academische proefschriften.

Dr. G. MORRE.

(Het bovenstaande is door ons, met welwillende toestemming van den Schrijver en de Redactie overgenomen uit de *Delftsche Courant*.)

Een ander artikel, uit hetzelfde blad, wordt in ons volgend no. geplaatst).

CORRESPONDENTIE

D. H. te W. De samenstelling van den *Fistelpot* is vermeld op bldz. 20 van het bekende boekje: *De kwakzalversmiddelen, hunne inhoud, enz.*, bewerkt door ABRAHAMS. Het door u gezonden monster wordt intusschen nog eens onderzocht.

— Wij betuigen onzen hartelijken dank aan hen, die ons verschillende bladen toezonden. Zij zullen spoedig zien, dat die toezending van nut is geweest.

L. A. J. D. te H. De poeders tegen hoofdpijn zullen worden onderzocht. Veel vertrouwen in het bijzondere van de geneesmiddelen van dien H. VAN AKEN hebben wij juist niet; in het Maandblad van April 1917 hebben wij twee middelen van hem besproken, n.l. de *Purgeer- en bloedzuiverende pillen*, bevattende *rababer* en *aloë* en de *Balsempillen* een samenstelling van *benzoëzuur*, *ammoniak-gomhars* en *codeïne*. 't Is dus geraden voorzichtig te zijn.

RED. „*Ons Orgaan*” te A. Aan uw verzoek zal worden voldaan.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te *Amsterdam*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; W. BINNENDIJK, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester W. BINNENDIJK, Arts, MARNIXSTRAAT 182, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post.....per jaar f 1.25.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij: Mededeelingen van het Bestuur.
Jaarverslag over 1919. — Rekening en Verantwoording over 1919. — Tentoonstelling te 's-Gravenhage.
Berichten: Beperven van advertenties.
Mededeelingen van verschillenden aard: Poeders tegen kies- en hoofdpijn van H. van Aken. — Valda pastilles: leugenachtige reclame. — Een noodlottig huismiddel. — Nog erger dan bij ons.
Uit de pers: Een aardige satire. — De vervolging van Eilers. — Middeleeuwsche kwakzalversmiddelen.
Rechtszaken: Een wonderdokter.
Correspondentie.
Herhaalde Waarschuwingen: Middelen van Mijnhardt.

Mededeelingen van het Bestuur.

Verslag over het jaar 1919 van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Het jaar 1919 is voor de Vereeniging een rustig jaar geweest. De ledenlijst bevatte 762 namen, in tegenstelling met een getal van 803 in het jaar 1918. Het batig saldo over het afgelopen jaar is f 1088.86 tegen f 2059.57½ het vorig jaar. Dit verschil vindt voornamelijk zijn oorzaak in de toename der kosten aan de uitgave van het Maandblad verbonden, terwijl de contributie gehandhaafd bleef op f 3.—. Aan het verzoek dat tot de leden werd gericht, om hetzij hun contributie vrijwillig te verhoogen, hetzij een extra bijdrage te schenken, werd slechts door zeer enkelen gehoor gegeven.

Wat de werkzaamheden der Vereeniging betreft, werden 21 middelen onderzocht. Van deze waren de praeparaten, door Mijnhardt in den handel gebracht, het belangrijkste. Wij hebben verscheidene malen gelegenheid gehad tegen het optreden van Mijnhardt te waarschuwen, als zijnde opdringerig en zeer gevaarlijk.

Onze mededeeling, dat het middel „Giliad” of „Goëlwater”, alle overeenkomst had met water uit de Hilversumsche waterleiding, heeft aan velen, die dit wonderproduct van een „chemicus” uit Hilversum, zoowel „in-als uitwendig tegen alle ziekten” gebruikten, de oogen geopend en naar wij hopen, de beurzen gesloten.

Thans zijn verschenen de rapporten der twee commissies, ingesteld naar aanleiding van het bekende adres der heeren van Houten, van Hamel en van Holthe tot Echten. Het kwakzalveren, heeft hierdoor het verdiende etiket: „gevaarlijk en

minderwaardig” gekregen. Bij ons is thans in bewerking de door de Vereeniging tegen de Kwakzalverij gevoerde enquête bij alle geneeskundigen in Nederland, betreffende goed geconstateerde en gedocumenteerde gevallen, waarbij de kwakzalverij aan den patient nadeel heeft veroorzaakt. Door de publicatie hiervan hopen wij het publiek en vooral hen, die gewicht hechten aan het oordeel der heeren v. H., v. H. en v. H. t. E. nader voor te lichten. Eilers houdt niet op adressen tot de Koningin te richten, intusschen werd hij enkele malen veroordeeld tot een geldboete.

De tijdsomstandigheden hadden een nadeeligen invloed op onze propaganda. De spreekbeurten der heeren Abrahams en Adriani Engel hebben echter niet nagelaten, velen voor onzen strijd te winnen.

Wij betreuren het overlijden van onzen oud secretaris-penningmeester A. J. WIJNNE. In het Maandblad van September l.l. zijn van deze plaats waardeerende woorden aan dezen ijverigen medewerker gewijd.

Bij een Commissie uit het Bestuur is thans een plan in bewerking om in Januari 1921 het veertigjarig bestaan der Vereeniging feestelijk te herdenken. Deze Commissie kan echter niet alles alleen doen. Eindelijk moeten de leden hun krachten ook eens gaan geven aan het doel, de Vereeniging groter en sterker te maken. Groter, door het aanwerven van nieuwe leden; sterker, door vrijwillig de contributie te verhoogen of een vrijwillige bijdrage te geven. Laten de leden nu toch eindelijk eens inzien, dat zij met het ontvangen en lezen van het Maandblad onzen strijd niet voldoende steunen. Werkt onder vrienden en kennissen, en brengt ons veel nieuwe leden! Dan gaan wij rustig de toekomst in, en kunnen wij in staat blijven met kracht de kwakzalverij te bestrijden.

De Secretaris-Penningmeester,
W. BINNENDIJK.

REKENING en VERANTWOORDING over het jaar 1919.

ONTVANGSTEN.		UITGAVEN.	
Batig Saldo 1918	/ 2059.57½	Secretariaat	/ 358.36
745 contributies	2235.—	Porti enz.	42.87½
151 abonnementen	197.05	Redactie	600.—
58 Boekhandel-abonnementen	58.—	Verschotten redactie	67.22
880 restituties à 10 cent.	88.—	Drukker	1965.73
Achterstallige contributie	13.20	Inningskosten contributie	97.45
Ned. Maatsch. tot bevord. der geneesk.	50.—	Abonnement Persbureau	27.75
Afd. Gooi en Eemland Ned. Mij.	10.—	Lidmaatschap Gezondheids-congres	5.—
Afd. den Haag	10.—	Aankoop Kwakzalversmiddelen	60.87
Afd. Alkmaar	10.—	Bijdragen Maandblad	113.—
Maatsch. voor Pharmacie	25.—	Abonnement H. P.	6.10
Departement Amsterdam Mij. Pharmacie	10.—	Propaganda	145.90
Gezondheidscommissie Amersfoort	6.—	Vergaderingen	168.—
" Heusden	6.—	Beheer Ass. Cassa	10.10
" Warfum	6.—	Batig saldo 1919	1058.86
" Zierikzee	6.—		
Groene Kruis Boskoop	2.50		
" Grave	6.—		
Witte Kruis Zaandam	10.—		
Mevr. S. te Workum	5.—		
L. te Utrecht	10.—		
E. te Enschedé	5.—		
Mej. S. te Naarden	2.50		
R. te H. extra bijdrage	10.—		
Rente Assoc. Cassa	48.08		
Verkoop „kwakzalversmiddelen”	6.11		
Restitutie reiskosten	12.20		
	f 4907.21½		/ 4907.21½

Goedgekeurd door de Commissie tot nazien van de Rekening. Amsterdam 19-6-'20.

(w.g.) F. BLOMBERG-SWART.
Dr. C. HIJMANS.

Nagezien en accoord bevonden door het dagelijksch bestuur. Amsterdam 23-6-'20.

(w.g.) P. W. DE KONING.
A. LIND.
W. BINNENDIJK.

Van het plan om deel te nemen aan de in Augustus a.s. te houden Hygiënetentoonstelling in den Haag moet wegens de hooge kosten, daaraan verbonden, worden afgezien.

BERICHTEN.

Beperken van advertenties. In de N. Rott. Crt. lazen wij een bericht, dat de Vereniging „de Nederlandsche Dagbladpers” besloten heeft, dat met ingang van 1 Juli a.s. de omvang van alle Dagbladen, met het oog op de ongekende stijging van den papierprijs, beperkt zal moeten worden.

In verband daarmee zullen, even als de N. Rott. Crt., verschillende groote bladen hunne advertentierubriek moeten inkrimpen en nu hopen wij maar, dat eindelijk de tijd gekomen is, dat de *kwakzalvers-advertenties*, die zooveel onheil stichten, zullen worden geweigerd.

Alsdan zou uit het kwade nog het goede geboren worden.

Mededeelingen van verschillenden aard.

Poeders tegen kies- en hoofdpijn van H. Van Aken.

Kort geleden ontvingen wij onderstaand schrijven :

„Geachte Redactie.

Hierbij zend ik U twee poeders, die uit dezelfde stof of stoffen bestaan en hier algemeen gebruikt worden voor kies-, hoofdpijn, enz. enz. Gaarne had ik dat u deze eens wilde onderzoeken, als 't tenminste niet te veel moeite en onkosten veroorzaakt.

Ik vraag u dit naar aanleiding van het volgende : gisteren (Zondagmiddag circa half drie kreeg ik de boodschap om dadelijk eens naar een vrouw te komen hier op 't dorp. Haar man vertelde me, dat ze hevige kiespijn gekregen had en daarom met korte tusschenpoozen — hoe lang deze waren, wist hij echter niet — 4 van deze poeders geslikt had. De laatste om twaalf uur 's middags, Zoo \pm half drie kreeg ze 't echter benauwd; bij mijn komst vond ik patiënte in diepen slaap, waaruit ze echter wel even gewekt kon worden door aanroepen, doch direkt weer in slaap viel. De huid voelde koud aan (geen zweten), was erg bleek, alleen aan de lippen en de wangen licht cyanotisch. Geen pols te voelen : bonzende hartslag, doch niet onregelmatig. Pupillen niet vernauwd en ook niet verwijd : reageeren echter zoo goed als niet op licht. Door de hevige slaap kon ze me niets antwoorden. 's Avonds \pm 7 uur, bij mijn laatste bezoek, was ze wakker, antwoordde goed en klaagde nog wat over misselijkheid en hoofdpijn.

't Is hierom, dat ik graag wilde U die poeders eens voor me onderzocht, als 't eenigszins kan.

Dat de toestand van pat. afhankelijk was van die poeders, dat is wel zeker.

Bij voorbaat mijn dank.

Hoogachtend,

Uw dw. dn.

D. arts.”

De heer H. VAN AKEN, volgens het opschrift op zijn middelen : *Apotheker Spécialiste*, oud-leerling van het Gasthuis van Gent, te *Selzaete*, is blijkbaar bezig de bewoners van ons land,

vooral de zuidelijke, met zijn producten gelukkig te maken.

Het is niet de eerste maal, dat wij van zijn optreden gewag maken. In het Maandblad van April 1917 hebben wij reeds twee middelen van hem besproken, n.l. de *Purgeer- en bloedzuiverende pillen*, bevattende *rabarber* en *aloë* en de *Balsempillen* een samenstelling van *benzoëzuur*, *ammoniak-gomhars* en *codeïne*.

Geen nieuwe geneesmiddelen, maar lang niet onschadelijk, zoodat een geregeld gebruik niet zonder gevaar is. Bij de ons ter onderzoek gezonden poeders volgt VAN AKEN dezelfde gedragslijn. De heer N. KEULEMANS heeft aangetoond, dat de poeders bestonden uit het bekende geneesmiddel *Antifebrine* en wel dat elke poeder ongeveer 300 milligram van die stof bevatte. Het resultaat van het onderzoek klopt geheel met bovenstaande beschrijving van het ziektegeval na het gebruik der poeders. De patiënt leed aan een soort van *vergiftiging* want tot zoo'n nawerking is *antifebrine* in staat. Het is een middel, dat met de grootste voorzichtigheid en met regelde contrôle van den geneesheer moet worden gebruikt en wij noemen het *schandelijk* wat hier door VAN AKEN in dit geval wordt verricht.

Men zij op zijn hoede !

VALDA-PASTILLES.

Leugenachtige reclame.

Het lust ons niet de kwakzalverachtige advertenties omtrent *Valdapastilles*, waarop bijna dagelijks onze courantenlezers worden onthaald, telkens op hunne onjuistheden te toetsen; wij zouden wel dagwerk hebben. Soms echter loopt het de spuigaten uit. Zoo begint een reclame, dezer dagen verschenen, aldus : „Verkoudheid gedurende den zomer is gevaarlijker dan in den winter. Men moet haar niet veronachtzamen, niet zeggen : „Met het mooie weer zal het wel overgaan”. Het mooi weer gaat voorbij en de verkoudheid blijft, indien zij niet energiek wordt bestreden met behulp van de *Valda Pastilles*, een antiseptisch geneesmiddel met vluchtige bestanddeelen.”

Dit begin is, in één woord, *leugen*. Dit begrijpt ieder, die een beetje nadenkt. Meer zullen wij er niet van zeggen, onze plaatsruimte is ons te kostbaar, maar dat *gomballetjes* met *menthol*, dienst kunnen doen om een kwaal *energiek te bestrijden*, die, volgens de fabrikant van de *Valda-pastilles* (niet volgens ons) zoo *gevaarlijk* is, wagen wij, ook *energiek*, te betwijfelen.

Een noodlottig huismiddeltje.

In de vorige maand heeft te Rotterdam voor den Kantonrechter terecht gestaan de fabrieksarbeider D. den H., beschuldigd dat hij, zonder dat zulks noodzakelijk was de artsijunkunst, zijnde een beroep waarvoor de Wet een toelating vordert en tot de uitoefening van welk beroep den H. niet was toegelaten, heeft uitgeoefend, door alstoen een geneesmiddel tegen bedwateren, bestaande uit een hoeveelheid zoete en karnemelk, vermengd met peterseliewortels, huislook en een ons cremor tartari te hebben bereid en afgeleverd tot genezing van genoemde kwaal, waaraan een kind van den schipper B. lijdende was.

Beklaagde verklaarde in zijn militairen dienst-

tijd van een milicien een recept tegen bedwateren te hebben gekregen. Toen hem nu een middel tegen die kwaal door de vrouw van schipper B. was gevraagd, had beklagde, te goeder trouw, dit volgens het door dien milicien geschreven recept klaargemaakt. Het deed beklagde zeer groot leed dat het gebruik van het door hem gemaakte drankje den dood van het kind tengevolge had.

Getuige B., de vader van bedoeld jongetje, had, zoo ook zijn vrouw, den door beklagde toebedeenden drank aan zijn 7-jarig zoontje toegediend, Nadat 's avonds zijn kind eenige malen den drank had ingenomen, kreeg het hevige braken en buikloop, tengevolge waarvan het in dienzelfden nacht is gestorven.

Dr. H. had het lijk van het kind in het Ziekenhuis geschouwd. Getuige was van oordeel, dat de dood van het bedoelde kind te wijten is aan de toepassing van de te groote hoeveelheid cremor tartari in den drank, daar voor een groot mensch de hoeveelheid is 10 gram en in dien drank aanwezig was de hoeveelheid van 1 ons (100 gram).

Het O. M., waargenomen door mr. v. d. Teen de Lille, meende, waar nu weder gebleken is tot welke verschrikkelijke gevolgen het onoordeelkundig toepassen en het verstrekken van z.g. huismiddeltjes kan leiden, een strenge straf in deze te moeten eischen en verzocht oplegging aan bekl. van eene geldboete van f 100 subs. 30 dagen hechtenis.

De uitspraak luidde een geldboete van f 100.— subs. 20 dagen hechtenis.

Het is nu maar te hopen dat de man zijn artsenijbereidkunst laat varen, anders vallen er nog meer slachtoffers. Het is wel treurig dat het kind moest sterven door de domheid der ouders. He-las! Hoevelen zijn er reeds te grave gedaald door het gebruiken van middelen door kwakzalvers aanbevolen en duur verkocht! De kwakzalverij bloeit in Nedeland als gevolg van de wetteloosheid op dit gebied en door de domheid van de koopers der artikelen.

Een staaltje van domheid vinden wij nog in het Rotterdamsch Nieuwsblad.

De Redactie schrijft :

„Wij hebben gisteren gemeld, dat de ambtenaar van het O.M. bij het Kantongerecht alhier f 100 boete subs. 30 dagen hechtenis eischte, wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, tegen D. den H., een fabrieksarbeider, die een schipper voor zijn kind een geneesmiddel tegen bedwateren zou hebben verstrekt, met den dood van den kleine als noodlottig gevolg.

Dit geeft een abonné — we schrijven 1920 — het volgende in de pen:

„Er is een beter middel, ik spreek uit onder-vinding met eigen kinderen en als men 't middel hoort, moet men lachen, maar die 't gebruikt, ziet z'n wensch vervuld. Daar komt 't: Men neemt 'n enkelen droppel water van den persoon in kwestie en doet 't in een fleschje met kurkstop er op en geeft het den busbode mee, met verzoek het bij een te begraven lijk in de kist te willen leggen. Als 't water in het fleschje opgedroogd is, heeft het bedwateren opgehouden en dat is met enkelen weken.

Deze gekke remedie kost u maar 7 cent voor 'n fleschje en 'n footje voor den bedienaar.”

De schrijver zegt, dat ook anderen het mid-

del met succes hebben toegepast. Er gebeuren immers, voegen wij er bij, zoo veel dwaze dingen in dezen in veel opzichten dwazen tijd."

Wat zullen nu de bedienaars ter begrafenis het druk krijgen met van die fleschjes met druppeltjes er in!

Ja, waarlijk we schrijven 1920, maar aan boven vermeld schrijven zou men het niet zeggen.

MEMENTO.

Nog erger dan bij ons.

Onze couranten, die voorlichtsters van het publiek, doen ontzaggeijk veel kwaad door het opnemen van de talrijke kwakzalvers-advertenties, die dat publiek onuitsprekelijk veel schade berokkenen. Soms moet men intusschen toch nog zeggen het kan nog erger, wanneer men hollandsche bladen ziet, die in het buitenland verschijnen.

Een onzer meest belangstellende leden heeft de welwillendheid ons nu en dan enkele Zuid-Afrikaansche bladen te zenden en telkens vragen wij ons, bij de lezing, af: hoe is 't mogelijk dat zoo iets gedrukt mag worden?

Tusschen het redactioneële gedeelte in, wemelt het van aanbevelingen van kwakzalversmiddelen, sommige bij ons bekend, andere niet. Een paar woorden willen wij, bij uitzondering, eens daaraan wijden om onze lezers te doen zien hoe het, in dit opzicht, bij onze stamgenooten gesteld is. Wij hebben voor ons 4 bladzijden van *De Zuid-Afrikaan, verenigd met Ons Land* van 10 Januari 1920. Daarin worden de volgende middelen aanbevolen: *Chamberlain's koliek, Cholera en Diarree Middel, Sleggs veilig en zeker hoofdpijn-middel, Wheeler's Capillarine, Pink-pillen, Fowler's beroemde Vrouwen Pillen* en andere praeparaten van dien vrouwen-vriend, *Carter's kleine leverpilletjes, Dr. Cassell's tabletten* tegen zwakke maag enz., *Feluna Vrouwenpillen, Foster's Rugpijn-nierenpillen, Lennon's Hollandse Medicijnen* en ten slotte een zeventien-tal onfeilbare medicijnen tegen alles en nog wat, (op de wijze van Mijnhardt) afkomstig van de *Gezondheid Medicijnmaatschappij, Apothekers, Adelaide K.P.*

Men zou bijna lust krijgen om onze Nederlandse Couranten in de hoogte te steken!

UIT DE PERS.

Een aardige Satire.

Onder den titel „Ter Zijde” bevat de *Delftsche Courant* het volgende:

„Voor menschen die met hun gezondheid tobben daagt een nieuw licht. De kwakzalver zal wettelijk gesanctionneerd worden. Slaapsters, magnetiseurs, clairvoyanten, geestenbezweerders, wonderdokters, urinekijkers, boertjes enz. zullen nu ongehinderd menschen kunnen redden. Kwakzalver wordt een titel dien men op zijn visitekaartje of naambordje kan zetten „Jan Decipiatur, Kwakzalver.” Als de kinderen tegen elkaar opsnijden en zeggen: Mijn vader is professor, Mijn vader is generaal dan zal er een de andere verstommen met den uitroep: Mijn pa is kwak.

Er zal ook wat meer relief komen in het kwakkendom. Tot nu waren ze kwak zonder meer, binnenkort zullen we lezen van een beroemden kwak, van een der grootste kwakzalvers, van een middelmatig, van een bescheiden doch veel ge-

zochten kwak wiens verdiensten in de kwakzalverij door de regeering erkend werden.

Een gemeente die met haar tijd medegaat zal een gemeente-kwakzalver benoemen en het rijk inspecteurs bij den burgerlijken kwakzalverdienst.

Het heilbrengende voorstel van de Staatscommissie opent nieuwe verschieten. Nu voor de uitoefening der geneeskunde, geen kennis, oefening, of bevoegdheid meer verlangd wordt, zal de staat de vrije baan ook moeten openstellen voor andere beroepen. Een jongmensch met sjenieigheid voor detectiveverhalen moet gelegenheid krijgen als rechter zitting te nemen. Iemand met een net handschrift en belangstelling voor erfemissen zal geschikt zijn voor notaris. De bolleboos der familie, die zoo knap is in rekenen uit het hoofd kan als leeraar in de wis- en natuurkunde worden toegelaten. De soldaat, die netjes is op zijn uniform en een goede commandostem heeft komt in aanmerking voor staf-officier.

Een enkele toevoeging zou ik in het ontwerp tot bevordering der kwakzalverij willen zien aangebracht n.l.: Artikel 17c. „Het is aan officieel toegelaten kwakzalvers verboden te beproeven om medische termen te gebruiken.”

Dat is niet om aan te hooren! Als een kwak spreekt van „senuwe op 't borsie” van „klieren op 't hart” of van wurrempies in 't bloed” dan blijft hij in stijl, dan drukt hij zich als een bekwaam vakman uit en men kan met welgevallen en vermaak naar hem luisteren. Maar als hij met een strak gezicht vertelt dat zijn „pianose” is dat de zieke lijdt aan „gasspiritus” (gastritis) of aan „kattehaar” (catarrh) of wanneer hij 't heeft over „dyspepsie van 't oog” of over myopie van de linker-alvleeschklier” dan berokkent hij schade aan de weldra officieel geëerde waardigheid van kwakzalver. En bovendien brengen zulke uitingen de burgerlijke beleefdheid in gevaar.

EGO.”

De vervolging van Eilers.

Vermoedelijk hebben onze lezers reeds gezien, dat tegen Eilers te *Amsterdam* proces-verbaal wegens onbevoegde uitoefening der geneeskunst is opgemaakt. Het is niet onaardig eens na te gaan hoe dit feit door bladen — van geheel verschillende richting — den volke wordt meegedeeld

Het Volk schrijft:

„HET SPREEKUR VAN DEN KWAKZALVER

Onverwacht politie-bezoek

In enkele dagbladen stond het in de advertentiekolommen aangekondigd: De „Wonderdokter” Eilers uit Oegstgeest zou op 9 Juni spreekuur houden in een lokaliteit aan het Damrak en — hoe zou het ook anders — de belangstelling was enorm

Tuberkuleuse stakkers die bij doktoren en specialisten geen baat meer kunnen vinden, leiders aan maagziekten en andere ellende, zij allen zouden door de „wonderdokter” worden genezen, voor eens en altijd.

Och arme, hoevelen lieten zich verlokken om dien „redder der kranke menschheid” hun goede en dure geld, voor een onbenullig konsult en wat kruiden en slappe watertjes, in handen te spelen.

De wachtkamer zat gisteren vol met mannen vrouwen en kinderen. Maar tegen het middaguur vond ook de politie het raadzaam eens op dokters-visite te gaan.

„Dokter” Eilers was, toen de politie-mannen

onaangediend en natuurlijk voor hun beurt, de spreekkamer binnentraden, juist bezig met het „onderzoeken” van een patiënt. Deze en andere goedgehoovigen die reeds op doktersbezoek waren geweest, werden uitgenoodigd mee te gaan naar het politiebureau Warmoesstraat, alwaar hun mededeelingen op schrift werden gesteld. Ook de heer Eilers ging denzelfden weg en kon ten slotte huiswaarts keeren, evenwel met achterlating van „instrumenten” en wat meer ter uitoefening van zijn ambt in het spreekvertrek aanwezig was. Dit alles is ter beschikking van de justitie gesteld, die zal hebben te beoordeelen, in hoeverre een gerechtelijke vervolging tegen den „wonderdokter” zal kunnen en moeten worden ingesteld.”

Het Centrum vermeldt het feit aldus:

„EILERS GEVERBALISEERD.

De politie heeft dezer dagen hier ter stede den bekenden kwakzalver Eilers uit Oegstgeest geverbaliseerd wegens het uitoefenen van medische functies zonder daartoe bevoegd te zijn.

Deze heer Eilers houdt te Oegstgeest een „Internationaal Chemisch Laboratorium”. Op de uitgebreide vragenlijst, welke zijn patienten „zonder onderscheid of terughouding nauwkeurig” moeten beantwoorden, staat een schitterend wapen, waarop 'n keizer jaloersch zou worden! Het wapenschild vertoont u een dravenden leeuw, de tong uit zijn bek en den staart magnifiek gekruld. Het beest holt langs een gebergte door de woestijn. Niet zonder reden, want een zwaard (vermoedelijk dat van Damocles) zweeft achter het dier aan en zal zoo dadelijk den leuwenkop doorklieven. Dit wapenschild wordt bewaakt: *links* door een hond, wien de tong natuurlijk ook uit den bek hangt en wiens staart op een trotschen zwanenhals lijkt; *rechts* door weer een leeuw met een dubbele pluim in zijn staart en de tong . . . zie als voren. Boven op deze heerlijkheid rust een kroon met zeven spitsen; blijkbaar dus een nog al hoog geplaatst exemplaar. Boven die kroon prijkt een kruis, links is een anker aangebracht en rechts een hart. Onder dat heele stel loopt een lint (of hoe noemt men zoo'n rol in de heraldiek?) met het opschrift: *Dei de Deo pro Deo*.

Ziedaar Dit inschrift en de genoemde attributen van geloof, hoop en liefde zijn een onbeschaamde profanatie; de rest is onzin. Het heele ding maakt als reclame voor een kwakzalver, een stuitenden indruk.

Aan den binnenkant de vragenlijst.

Meneer Eilers is erg accuraat! Hij stelt niet alleen vragen naar den toestand van de maag, naar de pijnen in den rug en in de borst en wat dies meer zij; hij wil ook precies den naam van den behandelenden geneesheer weten, zijn woonplaats, de gemeente, de straat, het nummer! Wat gaat dat Meneer Eilers aan? Zijn taak als kwakzalver, met een internationaal chemisch laboratorium, met een schitterend wapen en een latijnsche spreuk, is toch slechts de menschen gezond te maken! Wien zij als dokter hebben gehad, dat heeft voor hem geen belang?!

Meneer Eilers is geverbaliseerd. Hij zal moeten betalen. En dat zal niet *pro Deo* zijn!”

Wat zal Eilers hierop antwoorden? Misschien worden de Redacties van die bladen, evenals wij (men zie ons vorig no) voor bolsjewieken uitgemaakt.

Middeleeuwsche kwakzalversmiddelen.

Aan het *Handelsblad* ontleenen wij het onderstaande:

Kwakzalverij is ten allen tijde een voordeelig beroep geweest, dat door velen werd uitgeoefend. Ondanks alle voorlichting worden de kwakzalversmiddelen nog heden ten dage druk verkocht, maar de tegenwoordige producten der kwakzalvers zijn in de meeste gevallen van heel wat onschuldiger aard dan die, welke in de middeleeuwen de goëgemeente werden aangemeerd.

Sommige van die oude geneesmiddeltjes waren al heel merkwaardig. Van melancholie kon men genezen worden... mits men rijk was. Want als probaat middel tegen de zwartgalligheid gold: het drinken van opgeloste paalen.

Smaragden op het bloote lichaam gedragen, waren een puik middel tegen... dysenterie. Maar de armen konden van dit middeltje geen gebruik maken en moesten zich met een ander behelpen: rauwe wormen!!

Tot poeder gestampte en ingenomen saffieren waren uitmuntend voor de oogen, en gestampte koraal was een probaat middel tegen bloedspuwingen, terwijl hetzelfde middel werd te baat genomen tegen niersteen.

Een blauw-geslagen oog werd weer normaal als er een pleister, gedrenkt in schildpaddenbloed, op werd gelegd.

Slangen huid in azijn gedoopt, was goed voor kiespijn, terwijl de nervositeit, toen heel wat minder verbreid dan thans, genezen werd door het verorberen van gekookte arends-hiersens.

Buikvliesontsteking werd tegengegaan door rozenbladenpleisters, en zelfs tegen den angst had men een middeltje: wie een mengsel van asperges en witten wijn dronk, werd de dapperheid in eigen persoon!

RECHTSZAKEN.

Wonderdokter

Als vervolg van een kort bericht in ons vorig nr. opgenomen, laten wij hier een uitvoeriger relaas, ontleend aan *De Zoom*, volgen:

„Voor het kantongerecht stond gisteren o.a. terecht zekere Gr., wonende te Ermelo. Deze was tijdens de mobilisatie hospitaalsoldaat en gedurende geruimen tijd in kwartier te Lepelstraat.

Als goed opmerker wist hij verschillende recepten zoome de het leggen van verbanden toe te passen, waardoor hij vaak tijdens de mobilisatie personen die beenwonden hadden, hielp. Na de mobilisatie had hij in de streek waarin hij in garnizoen had gelegen, naam gemaakt, zoodat zijne hulp hier en daar werd ingeroepen.

Op een zekere dag werd hij verzocht naar Halsteren te komen bij van L., landbouwer, om hulp te verlenen bij de beenwonde welke zijne echtgenoot had. De dokter had dat been reeds eenigen tijd behandeld, doch het baatte niets. Tegen vergoeding der reiskosten kwam hij uit het hooge Noorden naar hier, ontving vrij logies en inkwartiering benevens twee gulden per dag. Gedurende zes weken bleef hij bij dezen landbouwer vertoeven en legde eenvoudige natte verbandjes op de beenwonde der vrouw die nuttig effect sorteerden zoodat de wonde genas. Jammer dat de vrouw door eene andere ziekte stierf.

De bureu riefen eveneens zijne hulp in o.a. bij

een zekere Fr. de K., wiens vrouw hij van hare keelpijn afhielp door haar een gorgeldrankje te verschaffen en bij het kindje van S. die een zwevend handje had, hetwelk hij door een zalfje en een verband genezing verleende. Gedurende 14 dagen verleende hij zijne hulp en bracht daarvoor in rekening f 9 75.

Een en ander werd door bekl., die ter terechtzitting was verschenen, erkend. De Ambtenaar van het O. M. achtte een en ander in strijd met de wet op de uitoefening der geneeskunde, waartoe bekl. de bevoegdheid mist. De eisch was voor de 3 gepleegde feiten elk eene gevangenisstraf van eene maand. Uitspraak over 14 dagen.”

CORRESPONDENTIE.

H. v. F. D. te H. Tot ons leedwezen heeft het onderzoek geen voldoende resultaat opgeleverd.

D. H. te W. Zoodat reeds gezegd, is de samenstelling van den *Fistelpot* opgenomen in het bekende roode boekje „De kwakzalversmiddelen” en wel op blz. 120. Bij een opnieuw door den heer KEULEMANS ingesteld onderzoek werden gevonden: *rause boter, phosphorzure kalk* en plantendeelen, o. a. *peper*.

P. L. v. d. H. te A. Uw schrijven, een bewijs van belangstelling in ons werk, hebben wij in dank ontvangen. Het optreden van dien *Astrologischen Raadgever* uit *Haarlem* was ons bekend; daar de man zich echter niet, voozoover wij weten, met de uitoefening van geneeskunde bezig houdt, valt de zaak buiten onze bemoeiingen.

Zeker werd vroeger aan guajakhars wel eenige waarde toegekend als geneesmiddel bij reumatiek, maar men is van die meening teruggekomen. Men ziet het meer; wanneer een geneesmiddel, vroeger door geneeskundigen aangewend, door dezen wordt verlaten omdat het verwachtte resultaat uitbleef, dan maken de kwakzalvers zich ervan meester.

W. H. te A. *De Prins* (n.l. het advertentie-gedeelte) in dank ontvangen. Tegen *Brooks's breukbanden-apparaat* hebben wij al meermalen gewaarschuwd. *Stols Electrophone* kennen wij niet, maar wat wij van al die gehoorverbeteringstoestellen weten, vervult ons met *groot wantrouwen*. Voorzichtigheid is hier de boodschap, f 97.50 is geen kleinigheid.

— Voor de toezending van het *Noord-Bevelands Advertentieblad* betuigen wij onzen dank. Juist dergelijke plaatselijke blaadjes stellen ons op de hoogte voor welke kwakzalversmiddelen in sommige streken van ons land reclame wordt gemaakt. Over het optreden van H. v. Aken te Salzaete vindt gij belangrijke mededeelingen in dit no. Toevallig was het artikel al geschreven toen wij uwe blaadjes ontvingen.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

Mijnhardt's middelen.

Uit de Pharmaceutische Fabriek te Zeist zijn in den laatsten tijd zooveel z.g. geneeskrachtige middelen aan het lijdend publiek aanbevolen, dat wij ze onder deze rubriek slechts in 't kort kunnen behandelen.

Mijnhardt's zenuwtabletten worden aldus aangekondigd:

„Een zenuwstillend middel, dat aan elken zenuwachtigen toestand een einde maakt. Dat U kalmte en rust schenkt en een verkwikkende slaap, dat gejaagdheid en onrust doet ophouden is een koker *Mijnhardt's Zenuwtabletten*”.

Het middel bestaat, behalve uit eenig keukenzout, uit *broomkalium, broomnatrum* en *broomammonium*, drie zeer bekende, door geneesheeren veel voorgeschreven geneesmiddelen, waarvan echter geen enkele medicus zal verklaren, dat het mengsel van deze stoffen aan elke zenuwachtigen toestand een einde maakt. Wat zij wel zullen verklaren is, dat het veelvuldig en langdurig gebruik van deze middelen, op eigen hand zonder eenige controle van den geneeskunde, gevaarlijke gevolgen na zich kan slepen.

Daar schijnt zich de firma MIJNHARDT echter

niet aan te storen. Zij beveelt maar aan: gedurende eenige maanden 4 maal daags een tablet”, „gedurende een of meer jaren 4 maal daags een tablet,” alsof het niets is.

Men doet verstandig, die raadgevingen niet te volgen.

Mijnhardt's hoofdpijntabletten bestaan, volgens het onderzoek van den heer N. KEULEMANS te *Amsterdam*, alleen uit *Antipyrine*. Hiervan zegt de fabrikant: „*stillen onmiddelijk* de hevigste *hoofdpijn* en doen haar in korten tijd voor goed genezen!! Een brutale bewering; vraag dit maar eens aan een geneesheer. MIJNHARDT laat bij hoofdpijn „*twee of vier pastilles*” gebruiken, een hoeveelheid, die voor sommige gestellen niet altijd ongevaarlijk is.

Mijnhardt's influenza tabletten verdrijven, volgens de etiketten „*influenza, pijnen en gevoel van onwel te zijn, door gevatte koude ontstaan*.” Zij bevatten, naar het onderzoek van den heer N. KEULEMANS, *zwavelzure chinine* (de gewone kinine) en is zijn ziekte goed te herkennen, dan is er kans op, dat deze middelen wel eens helpen, maar vóór dat *Mijnhardt* zijn wondermiddelen in den handel bracht bestond die kans ook.

Mijnhardt's transpireer-tabletten. Deze tabletten, zoo heet het „*bevorderen een flinke zweetafscheiding en verdrijven hierdoor reumatische pijnen en pijn in spieren en gewrichten, welke zich in het gure jaargetijde veelvuldig voordoen*.”

Zij bestaan, volgens het onderzoek van den heer en Mevr. BLOMBERG, apothekers te *Amsterdam*, uit ongeveer 84 proc. *salicylzure soda*, 6 proc. *dubbelkoolzure soda* en 10 proc. *zetmeel*, geparfumeerd met *lavendelolie*.

Een bijzondere uitvinding is het niet. *Salicylzure soda* bij reumatiek is een bekend geneesmiddel, maar een middel, dat niet iedereen ongestraft mag gebruiken. Vóór de aanwending raadplege mijn zijn geneesheer en, wanneer die er geen bezwaar in ziet... kan men zich het middel in elke apotheek aanschaffen, en heeft dan de zekerheid, dat het op zijn zuiverheid is onderzocht.

De hulp van MIJNHARDT is overbodig.

Mijnhardt's Laxeertabletten. Hiervan wordt verklaard: „Een zeker, zacht en heilzaam werkend laxeermiddel. Tegen hoofdpijnen, gal, last van het zuur, slechte spijsvertering, hartwater, gele gelaatskleur, maagpijn en beslagen tong. Zuiveren het bloed.”

Het werkzame bestanddeel in deze tabletten is, volgens ons onderzoek *phenolphthaleïne*, tegenwoordig zooveel door kwakzalvers gebruikt en waarvan de schadelijke werking reeds meermalen is waargenomen.

In het Maandblad van April 1912 hebben wij uit het *Med. Weekblad* een geval van ernstige vergiftiging meegedeeld, veroorzaakt door het gebruik van eenige tabletjes, *purgeen*, een z.g. specialité die *phenolphthaleïne* bevat. Het genoemde Weekblad waarschuwt: „Men moet dus met *purgeermiddelen*, waarin *phenolphthaleïne* aanwezig is, voorzichtig zijn.”

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, Voorzitter; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te *Amsterdam*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; W. BINNENDIJK, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester W. BINNENDIJK, Arts, MARNIXSTRAAT 182, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post.....per jaar f 1.25.

INHOUD:

Hoofdartikel: De Pers en de kwakzalversadvertenties.

Berichten: Een wonderdokter te Enkhuizen. Mededeelingen van verschillenden aard: Weer een nieuw middel tegen tuberculose. — Nog een middel tegen die kwaal; waarschijnlijk goed bedoeld, maar toch gevaarlijk. — Visser's middelen. — Sloan's liniment.

Ingezonden: Verkoop van kwakzalversmiddelen door apothekers.

Correspondentie.

Feuilleton: Duo-Formula van A. Richards.

De Pers en de Kwakzalversadvertenties.

Alweer de oude quaestie. Het betreft de moeilijkheid, die er voor Redactie en Administratie van bladen ingelegen is om juist te weten of een aangeboden advertentie kwakzalverij betreft of niet, een opmerking, die ons dezer dagen weer werd gemaakt. Opnieuw antwoorden wij daarop: Steeds heeft het Bestuur onzer Vereeniging en de redactie van ons blad zich bereid verklaard in dubieuze gevallen van raad te dienen maar het blijkt, dat die „aangeboden diensten” zelden aangenaam waren. Zeker is het, 't is ook in het openbaar beweerd, dat men aan onze „autoriteit” op verschillende gronden, minder waarde hecht en daar moeten wij ons bij neerleggen. Maar zou dan geen andere autoriteit kunnen of moeten optreden, niet alleen om van raad te dienen bij het opnemen van kwakzalversadvertenties maar zelfs om dat opnemen te beletten?

Wij brengen hier in herinnering wat wij in 't Maandblad van Maart 1909 aan de hand gaven:

In het weekblad *Truth* van 20 Januari 1909 is de quaestie van de kwakzalvers-annonces aan een beschouwing onderworpen en wel naar aanleiding van een Wet tegen de kwakzalverij, die 1 Januari 1909 in *Nieuw-Zeeland* in werking is getreden.

Die wet verbiedt nl. de aankondiging en de afgifte van alle praeparaten, die tot voorkoming, verzachting of genezing van kwalen van den mensch moeten dienen, wanneer zij door een bevoegde autoriteit (The Chief Officer of Health) als schadelijk voor de gezondheid of als bedriegelijk worden verklaard of onmogelijk de aangekondigde geneeskrachtige werking kunnen hebben. Het

wordt bij die wet als een overtreding beschouwd schadelijke middelen — „schadelijk” behoorlijk gequalificeerd — aan te prijzen, hoe dan ook, terwijl ook de drukkers, eigenaars of andere verantwoordelijke personen bij nieuwsbladen enz. gehouden worden dezelfde overtreding te begaan. Maar in het laatste geval niet, dan nadat ze door de bevoegde autoriteit gewaarschuwd zijn.

Dat beteekent dus, dat niet van uitgever of redactie in dit geval het toezicht op de advertentie-kolommen wordt gevegd, maar dat de autoriteit er voor waakt, dat aanbevelingen van middelen, die zij, op wetenschappelijke gronden, als schadelijk beschouwt, zoo spoedig mogelijk uit de bladen verdwijnen.

Als dit laatste ook maar geschiedt in onze bladen, onverschillig op welke wijze, dan zouden wij al veel gewonnen hebben, zoodat wij gaarne zouden zien, dat bij ons te lande een toestand geboren werd, zooals thans in *Nieuw-Zeeland* bestaat. De Centrale Gezondheidsraad zou o.i. het aangewezen lichaam zijn om als de bevoegde autoriteit op te treden.

Iets moet er geschieden, zoo als thans gaat het niet langer. Men denke niet dat wij, voor ons genoegen, onze aanvallen steeds richten tot redacties en uitgevers van nieuwsbladen en dat wij zelve doof zijn voor de bezwaren die van gene zijde herhaaldelijk worden aangevoerd. Integendeel, zeer gaarne zouden wij de pers niet tegenover, maar naast ons hebben, 't zou het algemeen ten goede komen, maar men houde het ons te goede, dat wij, waar wij, bij gemis aan wettelijke bepalingen, geheel aangewezen zijn op de welwillendheid van redacties en uitgevers om ons in onzen strijd te steunen, verdrietig, ja moedeloos worden, wanneer wij bemerken, dat bijna altijd te vergeefs een beroep op dien steun gedaan wordt.

BERICHTEN.

Een wonderdokter. Te Enkhuizen, werden in den laatsten tijd in de stadsplantsoenen herhaaldelijk boomen aangetroffen, waarvan de bast voor een deel was afgetrokken.

Deze beschadiging nam zóó in omvang toe, dat er in de plaatselijke bladen door den burgemeester tegen werd gewaarschuwd.

Thans heeft de politie aangehouden zekeren G., afkomstig uit Franeker, die in Enkhuizen als wonderdokter optreedt en als geneesmiddel in den regel de eerste of tweede bast van zekere boomsoort voorschrijft.

(N. v. d. D.).

Mededeelingen van verschillenden aard

Weer een nieuw middel tegen tuberculose.

Men had de welwillendheid ons te doen toekomen een bijvoegsel tot de *Nederlandsche Staatscourant* en de *Nieuwe Langendijker Courant*, bevattende de volgende advertentie:

BEKENDMAKING.

ingevolge art. 28 Wetboek van Koophandel.

Bij akte, op 9 Juli 1920 voor den te Zuid-scharwoude gevestigden notaris Johann Wilhelm Cornelis Kroon verleden, is tusschen de heeren Maurits Smit Gerritszoon, schilder, en Maurits Kool Pieterszoon, winkelier, beiden te Broek op Langendijk, aangegaan eene vennootschap onder de firma Maatschappij Senka, ter bereiding en verkoop van het T.B.C.-geneesmiddel, gevestigd te Broek op Langendijk, ten doel hebbende het bereiden en verkoopen van een geneesmiddel voor tuberculose.

De vennootschap is aangegaan met ingang van 1 Juli 1920 en eindigt op 30 Juni 1925, indien voor 1 April 1925 schriftelijk wordt opgezegd, anders loopt de vennootschap voor onbepaalde tijd door tot 30 Juni, volgende op de schriftelijke opzegging voor 1 April van dat jaar. Bij overlijden van een der vennoten met achterlating van eene weduwe, zal deze het recht hebben, in de plaats van haar overleden echtgenoot op te treden, of een opvolger aan te wijzen.

Ieder der vennoten is gerechtigd tot het teekenen met den naam der firma en tot het aangaan van alle handelingen en verbintenissen de vennootschap betreffende.

Geen der vennoten mag zonder schriftelijke toestemming van den ander roerende of onro-

rende goederen koopen, gelden ter leen opnemen of fondsen der vennootschap aan derden ter leen geven of hare bezittingen, van welken aard ook, verkoopen, beleenen of bezwaren, noch borgtocht, dading of eenige andere handeling, niet tot den gewonen werkkring der vennootschap behorende, aangaan.

Namens de Vennooten,

JOHANN W. C. KROON, Notaris.

Er staat ons dus weer wat nieuws te wachten. Een middel tegen de gevreesde ziekte, bereid door een *schilder* en een *winkelier*, naar wij vermoeden onbekende grootheden in de geneeskunst. Wij zullen op onze hoede zijn, en zoodra wij er meer van weten onze lezers op de hoogte stellen.

Het werken van de drie H's begint vruchten te dragen, ook wrange?

Waarschijnlijk goed bedoeld, maar toch gevaarlijk.

Wij ontvingen het volgend schrijven:

„Als getrouw lezer van het Maandblad tegen de Kwakzalverij kom ik met een vriendelijk verzoek tot U.

Hierbij zend ik U een potje zalf en een fleschje smeersel, dat ik gaarne onderzocht zou willen hebben betreffende de bestanddeelen die het bevat. De zaak is n.l. deze:

Sedert geruimen tijd verstrekt een zekere emeritus-predikant aan verschillende patiënten met tuberculose deze zalf en dit smeersel. Ook 2 van mijne patiënten zijn bij hem geweest en hebben de verzekering ontvangen binnen 10 weken van hun kwaal genezen te zullen zijn,mits ze geregeld en flink met die zalf en smeersel inwrijven. Eerst moet het smeersel ingewreven

worden en, als dit opgedroogd is, de zalf. Deze behandeling is buiten mijn weten begonnen en daar ik de zaak niet ongevaarlijk vind (het geldt een patiënt met tuberculose van de werkeloom — de andere patiënt heeft tuberculose in het onderbeen) zou ik gaarne willen weten in hoeverre deze ingrediënten prikkelend kunnen werken. De zalf zou hars, was en een plantenbestanddeel moeten bevatten.

Zoudt u mij kunnen helpen?

J. W. Arts.

Alhoewel ingewonnen inlichtingen ons doen vermoeden, dat de bedoelde emeritus niet uit zucht naar geldelijk gewin of voordeel maar uit liefdadigheid handelt, zoodat van *kwakzalverij*, zooals wij die opvatten, *geen sprake is*, mogen wij de zaak toch niet doodzwijgen, omdat zij o.i. een gevaarlijk karakter draagt.

Uit het onderzoek van den heer N. KEULEMANS is n.l. gebleken, dat de zalf bestond uit *pek*, *hars* en *was*, terwijl het *smeersel* veel overeenkomst vertoende met (*koe?*-) *mest*. Nu zal de voortdurende prikkel door het inwrijven met deze middelen veroorzaakt, de tuberculeuse gewrichten of beenderen alles behalve ten goede komen zoodat gevaar voor de lijders ernstig te vreezen is, zelfs ook dan, wanneer, zooals in den laatsten tijd wordt aanbevolen, bestrijken met een penseel van de door verwarming week gemaakte zalf in plaats van inwrijven wordt aangeraden.

Wij moeten met kracht waarschuwen: maak geen gebruik van de middelen zonder eerst uw geneesheer te hebben geraadpleegd.

Visser's middelen.

Wanneer men de bladen, in het Noorden van ons land verschijnende, nagaat, zal men er her-

gelijk, ik had een portie jicht, flereijn, rheumatiek, podagra, arthetica of hoe het al mocht heeten of genoemd worden. Ik had rimmetiek!

Natuurlijk ga je met rimmetiek niet naar den dokter, want je bent bang een gek figuur te maken, men zou je uitlachen.

Ik besloot te wachten tot ik in de courant eens een afdoend middel zou vinden, dan ben ik er ineens af.

En ziet, mijn geduld werd niet lang op de proef gesteld, je moet maar gelukkig zijn!

Daar las ik op zekeren dag de groote annonce van den nog grooteren MR. ARTHUR RICHARDS over zijn prachtmiddel „Duo-formula” Ik riep net als die (wie was 't ook weer?) eureka, eureka! en schreef direct een briefkaart naar MR. RICHARDS om zijn heilmiddel.

„Zie je,” zei ik tegen mijn oudje „op zoo'n idee zal nu een Hollander nooit komen”, en ik las haar de advertentie voor Let wel, een behandeling van *tien dagen gratis* en dan? vroeg mijn vrouw, „En dan, en dan? welnu, dan moet je betalen. Je zal toch zeker niet verlangen, dat die Mr. Richards mij een jaar lang of mijn geheele verder leven voor niets behandeld?” gaf ik korzelig ten antwoord.

Een paar dagen later komt er een dikken brief, en in dien brief zat een extra zakje en in dat zakje zaten 32 blauw gekleurde boontjes. Verder een partij drukwerk, waaraan ik een dag werk heb gehad om door te lezen. Maar daar heb ik geen spijt van gehad, want het is de moeite waard, al die getuigenissen te lezen van menschen die

haaldelijk advertenties in aantreffen afkomstig van een zekeren P. VISSER, te *Emmer-Erfscheidenveen* in Drenthe en dienende om de aandacht te vestigen op z.g. geneesmiddelen, vervaardigd door genoemden Visser.

Wij laten hier een viertal volgen overgenomen uit één no. van het *Nieuwsblad van het Noorden*:

VISSER's Asthmapoeder geeft direct verlichting. Per flacon 75 cent.

VISSER's Asthmapillen. Met deze pillen is geheele genezing mogelijk, zoo de asthma van geen ouden datum dateert. Prijs f 1.70 per flacon.

VISSER's Steenpuistenpoeder geneest binnen drie dagen Steenpuisten, Bloedvinnen, Negen-oogen, (moet ingenomen worden) Prijs per flacon 60 cent.

VISSER's Hoofdwassching tegen Roos en Haaruitval, bevordert de haargroei. Prijs per flacon 95 cent.

Ten einde eens kennis te maken met deze producten werden twee daarvan door den heer N. KEULEMANS onderzocht en wel met het volgend resultaat.

De *Asthmapillen* bevatten *joodkalium* en wel 100 milligram per pil en

het *Steenpuistenpoeder* bestond uit gedroogde *biërgist*, een weinig gekruid.

Dus, heel gewone, bekende middelen, door geneeskundigen dikwijls aangewend, maar waarvan niemand hunner b.v. bij de pillen zal beweren: „heele genezing mogelijk” of zooals bij het poeder: „geneest binnen drie dagen” en dat wel bij negenoogen!

Wat wij dan, behalve de bluf, tegen de middelen van VISSER hebben?

Precies hetzelfde wat wij hebben tegen die

door „duo-formula” genezen zijn. Ja, echt genezen zijn, ze zeggen 't zelf!

Allereerst las ik den brief.

„Mijnheer

Ik dank U voor Uw antwoord op mijn annonce en heb het genoegen U hierbij de 10-daagsche Gratis-Behandeling voor Uw Rheumatiek te zenden. Gelieve driemaal daags een tablet na een maaltijd te nemen. Alvorens echter te beginnen, gelieve bijgaand boekje aandachtig te lezen, want het geeft U belangrijke informatie. U zal lezen, dat deze tabletten de neiging van Uw gestel tot het vormen van urinezuur zullen stuiten.”

Kijk, die Mr. Richards is een goed mensch, dat blijkt uit zijn gratis-behandeling. Hij schijnt het er ook goed van te nemen, want driemaal daags een maaltijd, dat is nogal wat! Maar hij is een Engelschman en die eten misschien zoo dikwijls. Bij mij kan het er niet af, driemaal per dag! Doch ik zal mijn boterham's morgens en 's avonds een sneedje brood met koek, ook maar voor een maaltijd houden, dan kom ik toch aan driemaal eten en telkens een boontje toe.

Ik zat echter voor een moeilijk vraagstuk: hoe verdeel ik 32 boontjes over 10 dagen als ik er maar drie per dag mag gebruiken? Ik wist er geen raad mee. Mijn vrouw zei — eet die ook maar op — niet begrijpende dat ik daarvoor misschien de geheele gratis 10-daagsche behandeling kon bederven. O, die vrouwen! Ik heb de 2 overschietende boontjes maar bewaard, ik wil mijn geweten niet bezwaren.

FEUILLETON.

Duo-Formula.

van

Mr. A. RICHARDS.

Ik had het al lang voelen aankomen. Het begon in den grooten teen van mijn rechtersvoet. Allereerst dacht ik aan een likdoorn, maar een nauwkeurige inspectie leverde geen resultaat op. Dan, de pijn was ook iets anders van die van een likdoorn en begon zich ook te verplaatsen. De waterkijker wiens hulp ik direct inriep, zei: „U heeft het aan de lever en het hart, en de nieren zijn ook niet frisch.” Nu, ik zal niet beweren, dat die wel frisch zijn, maar zij verrichten hun werk zonder eenige stoornis en ik liet dat maar zoo. De rommel die de waterkijker voorschreef liet ik bij den drogist en hield mijn geld in den zak.

Maar die teen, die knie, die elleboog! Er moest toch iets niet in den haak zijn, want de pijn werd erger vooral als er regen op til was!

Eindelijk zei mijn oudje: „Maar man, dat is zekerlijk rimmetiek!”

Ik schrok ervan! Ja dat moest het wel zijn, maar ik wilde me toch groot houden, en een beetje uit valsche schaamte, omdat ik daar zelf niet eerder aan gedacht had, zei ik — och mensch, op mijn leeftijd heeft men nog geen last van rheumatiek, ik ben pas acht en zeventig!

Toch voor mijzelf moest ik bekennen, zij had

van MIJNHARDT te *Zeist*, wiens voetspoor de firma VISSER blijkbaar schijnt te volgen:

Over MIJNHARDT schreven wij meermalen:

„Het is een eigenaardig geval met MIJNHARDT en nog enkele anderen, BOOM, b.v. In strikten zin kan men hunne middelen niet als kwakzalversmiddelen beschouwen en toch is er in hun optreden iets, dat o.i. niet door den beugel kan.

In de samenstelling der middelen treft men niets bijzonders aan, meestal nemen zeer bekende, dikwijls veel gebruikte stoffen daaraan deel, terwijl enkele malen ook sterk werkende geneesmiddelen daarin voorkomen.

Onder allerlei fantasienamen worden nu deze middelen — waarvan de samenstelling geheim wordt gehouden — aan het publiek aangeboden en daarbij vermeld tegen welke kwalen zij, met succes, kunnen worden aangewend. De leverancier — of fabrikant — treedt hier op als *geneeskundige*, die geneeskundigen raad geeft, zonder dat hij iets weet van den patiënt en van zijn lijden. En de zieke, die meestal niet kan beoordeelen *wat* hem scheelt, slikt maar op advies van den man, die het te doen is, om zooveel mogelijk van zijn waar te verkoopen. Hier ligt iets in, dat tot allerlei gevaren aanleiding kan geven.

De patiënt neemt b.v. middelen (vooral als deze tot de sterkwerkende behooren) die geheel ondoelmatig zijn voor zijn kwaal, of hij tracht genezing te vinden bij de z.g. medicijnen, tegen zijn kwaal aanbevolen, terwijl hij een verkeerde diagnose omtrent zijn ziekte heeft gesteld — of en dit is het meest ernstige — hij slikt de middelen van den fabrikant terwijl hij een zware ziekte onder de leden heeft en den juisten tijd laat voorbijgaan om deskundige hulp in te roepen.

Men ziet dus, dat er aan het optreden van

Mr. Richards vergt echter wel wat al te veel, als hij wil dat ik voor ik aan den maaltijd begin telkens eerst dat geheele boekje lees. Ik heb het een paar malen gedaan maar kon het op den duur toch niet volhouden. „Alvorens te beginnen — zegt hij — gelieve bijgaand boekje aandachtig te lezen.

Neen, dat is te erg, en geheel overbodig, want met een paar woorden zegt hij al, wat ik in dat boekje zal lezen: dat deze tabletten de neiging van mijn gestel tot het vormen van urinezuur zullen stuiten. Waarom zal ik telkens dat boekje nog weer lezen? Ik heb ook nooit die neiging in mijn gestel opgemerkt. Zoo'n Engelschman is toch maar knap en weer heel wat anders dan een Hollandsche wonderdokter of specialiteit!

Verder zegt mr. Richards:

„Deze eerste behandeling is noodig in alle gevallen en terwijl uitstekende resultaten in dezen korten tijd op zulke eenvoudige behandeling volgen, moet zij echter opgevolgd worden met een vollediger en grondiger vorm van behandeling, voor uw eigen geval samengesteld. Om eene voortzettings-behandeling, gereed te kunnen maken, dien ik te weten, hoe lang u lijdende is en verdere bijzonderheden die u mij het best en gemakkelijkst op ingesloten Symptomenkaart kan geven. Ik zal dan weten precies welke graad van behandeling u noodig heeft om een volkomen genezing te verzekeren.”

Deze eerste behandeling, dat is die van die boontjes, is altijd noodig, is zooiets van een dun soepje of een kop bouillon voor het diner. De

MIJNHARDT ernstige bezwaren verbonden zijn en dat wij niet te ver gaan, wanneer wij zijn handelingen in ons blad bespreken.”

Misschien met eenige wijziging zouden wij hetzelfde op het optreden van VISSER kunnen toepassen.

Sloan's liniment.

Onder de kwakzalversmiddelen die een taai leven hebben, behoort ook het hierboven genoemde.

Herhaaldelijk worden bij ons inlichtingen naar dit smeersel ingewonnen en reeds talrijke malen hebben wij — ook in de rubriek „Herhaalde waarschuwingen” — medegedeeld, dat dit middel, bestaande uit *Cajuputiolie* en *Terpentijnolie*, lang niet onschadelijk is.

In ons no. van December 1911 namen wij, als waarschuwend voorbeeld, een ingezonden stuk op en het schijnt ons gewenscht, dit hier nogmaals te laten volgen:

„Geachte Relactie!

Ik wil U eens een boekje open doen over het reeds vroeger in dit Maadblad vermelde:

Sloan's nerve and bone family liniment, middel tegen: „rheumatisme, vliegende jicht, tandpijn, heupjicht, zijdepijn, aamborstigheid, gezwollen, verstaikingen, wonden en kneuzingen, brandwonden, keelpijn, samengetrokken spieren, zweere gommen, zweere tanden, breukkramp-aleren, steken van muggen en vergiftige insecten.” Dit prachtmiddeltje tegen alles en nog wat bevat een paar bestanddeelen nl. *terpentijnolie* en *cajuputiolie*, die alles behalve onschadelijk zijn, niet alleen bij uitwendig, doch nog meer bij inwendig gebruik waarvoor dit middel ook wordt aanbevolen, zoo b.v. tegen pijnlijke hoest

inwendige ruimte van het lichaam wordt voorberekt, bereid, om straks na tien dagen de ware geneesmiddelen, het rheumatiek, het urinezuur uitdrijvende „duo-formula” op te nemen en te verwerken.

Natuurlijk, en dat is verbazend, bemerkt men al heel spoedig uitstekende resultaten, maar daar moet men zich niet door laten bedriegen, want een vollediger en grondiger vorm van behandeling moet nog volgen, een behandeling „voor uw eigen geval samengesteld”. (Sic.) Behandeling samenstellen! Die grondige behandeling wordt samengesteld volgens gegevens van de symptomenkaart. Deze symptomenkaart bevat een twintigtal vragen welke ik niet allemaal kon beantwoorden en dus heb ik hier en daar maar een streep gezet, net als op een beschrijvingsbiljet voor de belasting.

„Lijdt u aan slechte spijsvertering?”

Maar beste Arthur Richards, als men toch drie maaltijden per dag neemt, is de spijsvertering dunkt mij niet zoo slecht, en als U vraagt: „Wat drinkt U?” waarop ik geen antwoord kan geven, want ik drink van alles, dan had U toch minstens ook moeten vragen: „Wat eet U?” en die vraag komt niet op de kaart voor.

Of ik gehuwd ben of niet, heeft niets met mijn „poo” te maken.

Enfin, ik heb alles naar mijn beste weten beantwoord en zoover ik zelf noodig oordeelde.

De brief van mr. Richards geeft nog meer inlichtingen.

„Mijn behandeling duurt doorgaans een

eenige druppels op een beetje suiker gegoten, of tegen krampspijnen of koliek, waarvoor 6 of 10 druppels op een weinig suiker in te nemen. Dit op de bekende snorkende kwakzalversmanier tegen alle kwalen aanbevolen goedje heeft bijna een mijner patienten het leven gekost; wonder boven wonder is alles nog goed terecht gekomen. Ik heb al eens meer leelijke dingen ondervonden van kwakmiddeltjes, doch dit is niet om te verzwijgen. Jammer, dat de meeste medici zoo weinig tijd en soms ook lust hebben om elk wedervaren op dit gebied bekend te maken en dat de betrokken patienten ook meestal uit schaamtegevoel zwijgen, anders zou men aardig wat tegenattestjes krijgen. Doch ter zake:

Mejuffr. de R. alhier had Tandpijn. Haar dochter gaf haar 't fleschje, dat deze weer van een ander gekregen had. Een paar keer deed juffrouw de R. er eenige druppels van op een watje tegen de zeere tand. De juffrouw, die te voren behalve haar tandpijn gezond was, kreeg toen plotseling binnen een paar uur de volgende verschijnselen, door mij persoonlijk geconstateerd:

Een hevig, over 't geheele lichaam verspreid, jeukend uitslag, waardoor 't gelaat, de oogen en lippen monsterachtig opzwellen. 't Gelaat was daarbij paars; de juffrouw, hevig benauwd, raakte telkens bewusteloos, terwijl de polsslagen niet voelbaar was, de ontlasting liep haar in bed af, zij maakte voortdurend braakbewegingen, daarbij had ze hevige buik- en maagpijn, voeten en neus waren ijskoud; patiente loosde slechts weinig urine, die bij onderzoek blijk gaf, dat ook de nieren niet geheel in orde waren. Na eenige uren ging zij braken en braakte nog 24 uur later. Onder een zorgvuldige behande-

maand, behalve in lichte gevallen, en de volle prijs hiervan is Fl. 18.75. De eerste 10-daagsche is echter kosteloos, in overeenstemming met mijn aanbod, en ik sta u hiervoor dus Fl. 6.25 toe. Dus ontvangt u de volledige Een-Maandsche-Behandeling voor Fl. 12.50 in plaats van Fl. 18.75.

— Daar komt de aap uit den mouw — zei mijn vrouw. — Snap je het nu nog niet?

— Wat snappen? Dat spreekt immers vanzelf dat ik dat moet betalen —

— Och, wat ben je toch onnoozel. Hij had toch evengoed kunnen schrijven: de volle prijs is f 30.— en ik geef je die 10-daagsche gratis-behandeling een korting van f 10.— dan had je er ook ingeloopt, man! —

— Juist vrouw, maar dat pleit voor Mr. Richards, hij wil de menschen niet afzetten. —

— Of zou hij bang zijn, dat een te hoogen prijs de menschen zou afschrikken? —

Mijn vrouw moest weer het laatste woord hebben en daarom las ik maar verder.

De 10-daagsche Gratis Behandeling die ik U hierbij zend, stuit alle overproductie van Urinezuur (zie blz. 3 & 4 der Brochure). Met de 20-daagsche voortzettings-Behandeling, prijs Fl. 12.50 ontvangt u:

1. Medicamenten om het opgehoopt Urinezuur in de gewrichten en spieren los te breken en te verdrijven.

2. Een prachtig Laxeer- en Versterkingsmiddel om het zenuwgestel op te bouwen, en, indien er storing in de spijsvertering is, dit op te heffen.

ling herstelde patient gelukkig na eenige dagen.

Dat hier geen andere oorzaak, als bedorven spijs of drank, schuld kon hebben, blijkt wel daaruit, dat de man en de tien kinderen geen verschijnselen vertoonden. De juffrouw had ook verder geen dingen gebruikt, die in de verste verte de oorzaak konden zijn en daar het geheele beeld een frappante acute vergiftigingstoestand was, zonder eenigen twijfel, kan dus niets en niemendal anders dan 't genoemde heerlijke fleschje de schuldige zijn geweest!

Moge dit geval een waarschuwing zijn voor anderen, die niet alleen dit, doch elk ander aangesnorkt geheimmiddeltje zouden willen beproeven. Hoe het nog noodig is, dat men voor zoo'n eenvoudige zaak, als een perpetuum mobile, moet door blijven gaan met waarschuwen, is onbegrijpelijk. Ik bewonder de menschen die er maar steeds en steeds opnieuw lust toe gevoelen.

Dankend voor de plaatsruimte,

E. MOGENDORFF,
arts."

INGEZONDEN.

Eenige tijd geleden was ik op bezoek bij een mijner kennissen, aptheeker te H. Bij 't openen van een kast stond ik plotseling tegenover een geheel regiment flesschen Abdijsiroop en andere patent-geneesmiddelen van L. I. Akker. Ook Mijnhardt, D.D.D. enz. enz. ontbraken niet. Op mijn wat bruuske vraag wat ie daarmee doen moest, antwoorde mijn kennis een weinig verlegen, dat hij 't wel doen moest vanwege de concurrentie, zijn concurrent i./d. zelfde straat was 't eerst met de verkoop ervan begonnen.

3. Een voorraad van mijn wonderlijk krachtige Zalf die bijna onmiddellijk pijn verlicht, stijve gewrichten los maakt en zwelling doet afnemen.

Al deze worden speciaal voor uw eigen geval klaar gemaakt en vormen de 20-daagsche Voortzettingbehandeling.

Hoe men er in Engeland over denkt weet ik niet, en het kan mij ook niets schelen, maar wij vinden het een beetje vervelend, stootend, om nog eens weer op die gratis-behandeling te wijzen, en nog eens die prijs van f 12.50 te noemen. Dat weten wij immers al. Het is zoo opdringerig. Want al vraagt men om die gratis-behandeling dat verplicht toch tot niets, allerm minst verplicht het om f 12.50 aan Mr. Richards te zenden. Dat herhalen van „gratis” doet zoo aan armenbedeeling denken.

Die medicamenten hebben mijn wantrouwen gewekt en mijn portemonnaie gesloten, en wel om de volgende redenen:

Eerst zegt Mr. Richards dat een vollediger en grondiger vorm van behandeling voor uw eigen geval wordt samengesteld, en verzekert, dat aan 't eind van zijn brief nog eens. En nu geeft hij een lijstje van wat men voor die f 12.50 zal ontvangen, zonder nog te weten, of men dat alles wel noodig heeft, want dat moet de symptomenkaart uitmaken. Neen, dat klopt niet, beste Mr. Richards. Het klinkt anders wel mooi en krachtig, dat Urinezuur in de gewrichten en spieren los te breken en verdrijven. Mijn vrouw rilde er van, brrr.!

Dan dat prachtige laxeer- en versterkingsmiddel om het zenuwgestel op te bouwen.

Nadien ben ik bij verschillende aptheekers op onderzoek uitgeweest, en bijna overal kwam ik tot ongeveer gelijk droevig resultaat.

Een aptheeker voerde de brutaliteit zoo ver, zijn geheele etalage vol te zetten met dergelijke patentmiddelen. Op 't raam stond aangekondigd dat er ook nog recepten werden klaargemaakt, men mocht er eens aan twijfelen.

't Publiek oordeelt: Een apotheker is een te duur betaalde winkelier, en waarlijk de apothekers hebben niet weinig schuld aan een dergelijk oordeel.

Zou aan een dergelijke misstand, die toch beneden de waardigheid der apothekers moest zijn geen eind gemaakt kunnen worden? Nu wil de een het voor de ander niet nalaten uit vrees voor concurrentie, zouden de apothekers onderling geen bindend besluit kunnen nemen: *Geen middelen te verkoopen of in voorraad te hebben die in andere dan in vakbladen worden geadverteerd.* De winst die de apothekers met de verkoop nu maken zouden ze gaarne laten vallen, tenminste mijn kennissen, die ik er over sprak.

H. v. d. H.

Gaarne nemen wij deze laatste verklaring aan, maar waarom doen zij het dan niet? De vrees voor concurrentie, waarmee inderdaad wel rekening te houden is in dezen tijd, nu de apothekers, door allerlei omstandigheden, zware dagen hebben te doorworstelen, mag geen reden zijn, dat de vertegenwoordigers van een steeds geëerd en *vertrouwbaar* vak, zich leenen tot helpers van bedriegers.

Met de bestaande wetsbepalingen is op het oogenblik weinig tegen het euvel te doen, slechts

Echt idee van een flink man, nietwaar, eerst los breken en dan weer opbouwen, zoo hoort het ook.

Storing in de spijsvertering opheffen. Dan worden het misschien zes maaltijden per dag! Een voorraad wonderlijk krachtige zalf. Misschien wel iets voor mijn grooten teen, maar f 12.50!

Op de symptomenkaart wordt echter niet gevraagd of men stijve gewrichten en zwellingen heeft, doch dat behoort zeker zoo bij rheumathiek.

Door de voortdurende tusschenwerpingen van mijn vrouw (ik zal ze niet allen herhalen) was ik een beetje sceptisch geworden en ging ik de brochure nog eens raadplegen.

Het is een leerzaam boekje, prettig om te lezen, hier en daar pittig, zoiets als Jacob Hollander.

Een proefje wil ik nog ten beste geven: bldz. 10:

„Mijn „Dou-Formula” Behandeling telt sommige harer grootste successen onder gevallen van Jicht. De neiging tot het vormen van urinezuur wordt gestuit, en de aanvallen houden spoedig op, totdat, gegeven dat de patiënt mijn advies in allen deele strikt opvolgt, de urinezuurduivel, die zulk een schaduw over zijn leven wierp, ten slotte geheel uitgeroeid is. Laat niet één jichtlijder een oogenblik langer wachten mij te schrijven. Ik heb een zoo éénige ontdekking in deze, zoowel als in alle andere Rheumatiekziekten verkregen, dat succes met mijn behandeling zeker is.”

Is dat mooi gezegd, of niet? en dan dit op blaz. 4:

„Eigen roem stinkt”, zooals u weet — een

het gevoel van eigenwaarde van den apotheker kan hier den doorslag geven en er zijn gelukkig nog pharmaceuten bij wie dit gevoel spreekt.

RED.

CORRESPONDENTIE.

H. v. d. H. te P. De kankerkussentjes kennen wij niet. Kunt ge ons soms een exemplaar ter onderzoek zenden?

Naar dien weldoener, waarvan in de dankbetuigingen sprake is, wordt reeds onderzoek gedaan. Dus later meer hierover.

A. H. T. Jr. te Z. De courant in dank, doch te laat voor dit no. ontvangen.

— Het verslag over 1919 van de Gezondheidscommissie, zetelende te Bormeer, in dank ontvangen.

— Voor de ons toegezonden „Bekendmaking” inzake het *geneesmiddel tegen tuberculose* betuigen wij onzen hartelijken dank.

C. J. C. B. te H. De drank, zonder recept van een geneesheer verstrekt, bestaat, volgens het onderzoek van den heer KEULEMANS, uit een ongeveer twintig procentige oplossing van *Broomkalium* met *drop* of *zoethout-extract*.

J. J. B. te D. De poeders tegen *vallende ziekte* zullen worden onderzocht. Een weinig geduld, met het oog op de vacantiemaanden, is echter noodzakelijk.

oud en doorgaans zeer waar spreekwoord. Ik zeg „doorgaans”, want wanneer onze pogingen met alles overschaduwend succes bekroond zijn geworden, is het tamelijk moeilijk te verhinderen, dat onze geestdrift met onze pen op hol slaat. Mijn zelfopgelegde taak, een werkelijk betrouwbaar geneesmiddel voor Urinezuurziekten te vinden, in bijzonderheden te beschrijven, zou misschien een weinig taai zijn, daar het noodig zou zijn, diep technische kwesties te verklaren, die u denkkelijk moeilijk te volgen zou vinden. Dit niet alleen, doch ik wensch u de idee niet weg te dragen, dat mijn Methode ook maar eenigermate ingewikkeld is. De grondslag der Behandeling is haar volkomen eenvoudigheid, want zij bestaat uit de grootst mogelijke combinatie genezende en herstellende krachten, door de zorgvuldigste samenstelling der gebruikte bestanddeelen mogelijk gemaakt”.

Ik zeg maar, dat moet je niet uitvlakken! Ik wensch u de idee niet weg te dragen (sic.) dat ik mijn f 12.50 gezonden heb, want ik volgde den raad van m'n oudje en hield het geld in mijn zak, trots mijn pijnlijken teen. Ik hoop, dat anderen hetzelfde zullen doen, want Urinezuur verdrijven dat kan een Hollandsche dokter ook, en dan komt het vrij wat goedkooper uit, denkt U ook niet?

Niettemin, Mr. Richards is een brave ziel en verstaat de kunst van reclamemaken en van opscheppen. O, zoo!

MEMENTO.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, Voorzitter; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te *'s-Hertogenbosch*; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheke, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te *Amsterdam*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te *'s-Hertogenbosch*; W. BINNENDIJK, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester W. BINNENDIJK, Arts, MARNIXSTRAAT 182, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post.....per jaar f 1.25.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij: Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: De apothekers en de kwakzalversmiddelen.

Berichten: Wijziging in het Staatstoezicht op de Volksgezondheid. — Verhoging posttarieven. — De beschaafde Eilers. — De wonderdokter Poelstra. — Verbod van patentgeneesmiddelen in Engeland.

Mededeelingen van verschillende aard: Viamol, het eenige middel tegen asthma.

Rechtszaken: Eilers — Mittelmayer.

Herhaalde Waarschuwingen: Pastilles Poncelet. — Bcom's Maagpoeder.

Feuilleton: Ons doodsbericht of Eilers aan 't ijlen.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Met groote dankbaarheid kunnen wij de ontvangst van een bedrag van f 40.— vermelden, dat een belangstellend lezer van ons Maandblad aan den Secretaris-Penningmeester ter hand stelde.

Moge dit goede voorbeeld ruime navolging vinden.

Als nieuwe leden gaven zich op:

J. A. A. OCHTMAN, *Haarlem*.

W. BELLINGH, arts, *den Helder*.

J. SMIT, arts, *den Helder*.

R. COHEN, *Jubbega*.

De Secretaris-Penningmeester,
W. BINNENDIJK.

De apothekers en de kwakzalversmiddelen.

Na hetgeen wij in ons vorig no. over deze quaestie schreven meenen wij niet onbescheiden te zijn hier een zaak te behandelen, die eigenlijk in den boezem van de *Maatschappij ter bevordering der Pharmacie* thuis behoort, maar ook onze speciale zaak, de krachtige bestrijding der kwakzalverij, ten zeerste raakt.

In de laatst gehouden Vergadering van de genoemde Maatschappij is een besluit genomen tot vaststelling vanwege de Maatschappij van een receptentaxe, waaraan zou worden toegevoegd een prijslijst voor den handverkoop, zooals deze reeds bij eenige groote Departementen in gebruik zijn.

Naar aanleiding van dit besluit, zond een onzer krachtige medewerkers in onzen strijd het volgende stuk aan het *Pharmaceutisch Weekblad*:

„Mijnheer de Hoofdredacteur.

In de kringen der Algemeene Vergadering hoorde

ik de mededeeling, dat in onze nieuw te verschijnen receptentaxe ook zou worden opgenomen een prijslijst van den handverkoop, uitstekend; maar óók hoorde ik (alhoewel niet officieel) dat daarin óók zou worden opgenomen een prijslijst van kwakzalversmiddelen. M. de R. ik hoop, dat ik onjuist heb gehoord, maar ik vrees van niet. En als het nu eens mocht blijken, dat het zoover zal komen, is het dan niet *indroevig*? Ik vermoed, dat wij apothekers ± allemaal lid zijn van de Vereeniging tot bestrijding van de Kwakzalverij, dat wij allen respect hebben voor de zoo weinig succesvollen en zoo moeilijken strijd tegen den kwakzalver. En wat gaan we nu in de practijk doen? door een prijslijst onze sanctie te verleenen aan die afschuwelijke prullaria. Kan het mooier? Apothekers zijn toch maar je consequente menschen, daar heb je houvast aan in 't leven, eerlijke voorlichters van het publiek. M. de R. ik weet, dat de strijd moeilijk is tegen den kwakzalver, ook weet ik, dat de grens tusschen specialité en kwakzalversmiddel soms gaat vervagen, maar er is toch nog een grens, en laten we die toch niet overschrijden. We voelen toch allen nog, dat er onderscheid is tusschen b.v. Haematogeen en Pinkpillen, tusschen Kinadroppels en Zambuk; is er dan geen lichaam of commissie te vinden, die ook hier een grens trekt? Laten we de beurs toch niet heelemaal baas laten worden over onze ethica; laten we trachten te remmen en te redden, wat nog te redden valt, vóórdat we geheel ondergaan als handlangers van AKKER en consorten. Kan ons Hoofdbestuur in dezen niet iets doen of iemand aanwijzen? Met mijnen dank voor de verleende plaatsruimte.

Hoogachtend,

S. SMEDING Sz."

Groningen, 10-8-'20.

De Hoofdredacteur van het *Pharm. Weekbl.*, PROF. V. D. WIELEN, voegt hieraan toe:

„Ik stel me voor, dat wanneer de prijslijst-commissie zich tot de Vereeniging tegen de Kwakzalverij om advies wendt, deze graag bereid zal zijn, om hier alle mogelijke hulp te verleenen. Niet het middel zelf, maar de reclame maakt het tot kwakzalversmiddel.”

Zeker zijn wij gaarne bereid onze hulp te verleenen maar wij vreezen, geleerd door de ervaring,

dat die hulp niet op prijs zal worden gesteld. Bij het verschijnen van enkele der Departementale prijslijsten hebben wij ons *persoonlijk* verzet tegen de opname van de kwakzalversmiddelen in die lijsten, maar zonder succes. Men bleef onverbiddelijk aan die opname vasthouden, niettegenstaande er gewezen werd op het overbodige van dien maatregel ten behoeve van die apothekers, die als helpers van de kwakzalvers optreden. Immers, op bijna alle kwakzalversmiddelen (en meestal in de deze aankondigende advertenties) staat de verkoopsprijs vermeld.

Dat de kans om van onze zijde in deze zaak invloed uit te oefenen gering is, moge blijken uit het antwoord aan den heer SMEDING in een later *Pharm. Weekblad*, afkomstig van een der vroegere *steunpilaren* van onze Vereeniging. Het luidt aldus:

„Aan Collega S. Smeding Szu

Waarde Collega,

Het was voor mij een voorrecht U, al was het dan maar heel even, weér te ontmoeten in den Bosch. Tal van jaren zijn voorbijgegaan sedert de dagen, welke U in Middelburg doorbracht. Veel is sedert gebeurd, veel is veranderd. Ook op pharmaceutisch gebied.

In de notulen der vergadering van het Departement „Zeeland” gehouden op 8 Februari 1893 te Middelburg — in welke vergadering ook U tegenwoordig waart ¹⁾ — lees ik, dat de volgende motie werd aangenomen: „Het Departement „Zeeland” afkeurende het optreden van den Heer NANNING, inzake het door hem bereid Extr. Chin. liq. DE VRIJ, vooral het zich begeven op therapeutisch gebied, meent, dat het op zijn weg ligt hieromtrent zijn gevoelen als zoodanig te moeten uitspreken”. Uit de hierover gevoerde discussie haal ik nog aan, dat de Heer WIJNNE wees: „op de moeilijkheid voor den apotheker om door een ander gezegelde medicamenten voor zijn verantwoording te nemen” en zeide: „de geneeskundige wetten, in het publiek belang gemaakt, leggen juist *ons* de plicht der verantwoordelijkheid op”. Het was vrij kort daarop, dat ik, samen met een opvolger van U hier voor

¹⁾ U zult zich die vergadering nog wel goed herinneren.

BERICHTEN.

De wijziging in het Staatstoezicht op de Volksgezondheid. In de samenstelling van den *Gezondheidsraad* is een belangrijke wijziging en uitbreiding gekomen.

Onze ruimte laat niet toe het desbetreffende Koninklijk besluit van 11 Augustus 1920 op te nemen. Wij moeten daaromtrent naar de groote bladen verwijzen.

De vraag, waar het voor ons op aankomt, is, of bij die wijziging de vooruitzichten omtrent de bestrijding van de kwakzalverij, waarmee de *Volksgezondheid* zoo zeer gemoeid is, verbeterd zijn.

Wij hopen het . . . maar wij vreezen.

Wij zijn overtuigd — de ervaring heeft het ons geleerd — dat de tot Hoofdinspecteur benoemde Inspecteur, belast met de handhaving van de wettelijke bepalingen op de uitoefening der artseneerbereidkunst — en nog enkele van de nieuw benoemde titularissen de bestaande wetten met kracht zullen toepassen . . . maar wat geeft het als de wetten niet deugen, wat wij al, bijna 40 jaren lang, naar wij meenen, op duidelijke wijze hebben aangetoond en wat niet weersproken is?

Verhooging Posttarieven. Bij de Tweede Kamer is ingediend een Wetsontwerp tot wijziging van de Postwet. Volgens dit ontwerp kan het port voor *Nieuwsbladen* van een gewicht van niet meer dan 50 gram weer worden gebracht op 1 cent (in plaats van 1/2 cent, zoals het nu is), iets wat zeker niet bevorderlijk zal zijn aan de gewenschte gratis-verspreiding van ons Maandblad.

De beschaafde Eilers, die bij een vorig bezoek te *Kampen* minder aangename ervaringen had opgedaan, kondigde zijn nieuw bezoek in de *Kamper Courant* en in andere bladen op de volgende wijze aan:

„H. J. EILERS, Medisch Specialist voor tuberculosebestrijding, zal voldoen aan de vele aanvragen en Donderdag 29 Juni a.s. te spreken zijn te *Kampen*, Vloeddijk 125.

Hij hoopt alsdan dit keer van handelingen, die in strijd zijn met de opvoeding en beschaving, verschoond te blijven.”

„Dezer dagen overleed kalm en zacht, doch in elk geval na een zwaren doodstrijd,

„Het beruchte maandblad tegen de kwakzalverij”.

Aldus het begin wat al dadelijk de gemoedstemming van den schrijver doet zien.

„De overledene was een braaf mensch zegt het spreekwoord, al heeft hij ook nog zooveel kwaad gesticht. Er is echter niets of niemand op de wereld wat alleen kwaad sticht en zoo was het ook met dat beruchte maandblad, dat ding is zijn doel voorbij gestreefd. De gedachte, de opzet, de aanleg was goed. Er bestaat op chemisch en medisch gebied een ontzettende massa bedrog, en daarvoor te waarschuwen was beslist een edel werk.”

Hier is Eilers het hartroerend met ons eens, al is „dat ding” zijn doel voorbij gestreefd. „Dat ding” schijnt den kwakzalver in 't algemeen toch leelijke dwars te zitten.

Doch luister wat Eilers weet te vertellen:

„Doch wat is gebeurd, het doel van het blad is verbasterd, het is niet neutraal gebleven; het is niet fatsoenlijk geworden wat bij vrouwen voor komt, het is gemeen en onrechtvaardig geworden.”

De wonderdokter POELSTRA. Men meldt aan de *Nieuwe Veendammer Courant*: In het Friesche plaatsje Warfstermolen, aan de Groninger grens, woont de wonderdokter P. POELSTRA, die duizenden patiënten op bezoek krijgt en naar verluidt, voor allen, als 't niet te laat is, goede raadgevingen weet.

Eens terecht staande wegens het onrechtmatig uitoefenen enz. en door den kantonrechter veroordeeld tot een flinke boete, werd een groot bedrag, ruim voldoende voor de betaling der boete, den eenvoudigen man toegezonden en was door deze veroordeeling zijn naam als weldoener der menscheid gevestigd.

Verbod van patentgeneesmiddelen in Engeland. Door het hoogerhuis is een wetsontwerp in behandeling genomen, strekkende tot regeling en in sommige gevallen tot het verbieden van den verkoop van zogenaamde patentgeneesmiddelen. Bij de discussie over dit ontwerp werd namens de regeering betoogd, dat het doel van den maatregel was, het leven en de gezondheid der burgers te beschermen door hen te behoeden voor het gebruik van geneesmiddelen, die niet alleen hun gezondheid niet ten goede kwamen, maar vaak werkelijk voor hen nadeelig waren.

Voorgesteld wordt de verkoop en het adverteeren van middelen tegen ziekten als kanker en dergelijke absoluut te verbieden. Er zal een register worden aangelegd van die middelen, waarvan de verkoop is toegestaan. Van alle niet-geregistreerde middelen wordt de verkoop verboden.

Bij de discussie bleek o.a. dat er geneesmiddelen tegen meer dan een daalder verkocht worden terwijl de ingredienten waaruit ze bestaan, slechts een stuiver kosten. (Maasbode).

Mededeelingen van verschillenden aard

Vivamol, het eenige middel tegen Asthma.

Zoo luidt het hoofd van een geïllustreerd artikeltje in *Het Leven*, het blad, dat, behalve enkele advertenties waarop wij reeds vroeger gewezen hebben, ook meestal, aan het einde van het *redactioneel gedeelte*, een aanbeveling van een of ander middel of

Ehret die Frauen! sie flechten und weben
Himmliche Rosen ins irdische Leben.

Wat blijft u?

„Als een vrouw gemeen wordt is zij tienmaal erger dan een man.”

Eilers blijft wel fatsoenlijk zoals u ziet.

Je moet het maar weten en durven zeggen als hij. Dat hij afgedaan heeft bij het schoone geslacht is buiten twijfel.

„En zoo is het ook gegaan met het berucht geworden maandblad; en juist dat is de oorzaak van haar dood geweest.

„In plaats dat de redactie door strenge eerlijkheid, waarheid en rechtvaardigheid de achting, ja zelfs de liefde van het publiek trachtte te winnen, deed zij dat niet. Zij sloeg over in het uiterste; zocht in schelden en onrecht en leugen en bedrog haar kracht. Zij werd gemeen en verloor de achting van het publiek, zelfs van hen wier steun voor dat ding onmisbaar was. Het blad werd niet beroemd, maar berucht en dat is jammer.”

Als Eilers spreekt van „publiek” dan bedoelt hij misschien kwakzalvers en bedriegers, en als men van zulke lieden de liefde en achting verliest, nou, dan is

de Vereeniging tegen de Kwakzalverij de samenstelling onderzocht van de Pastilles Poncelet en dat onze analyse diende als een waarschuwing er tegen in het Maandblad dier Vereeniging. Ach, de tijd zou niet verre meer zijn, dat ook dit artikel, met zoovele andere, door de nu „wijd geopende deur” naar binnen kwam. Heb ik te veel gezegd Collega, dat er op pharmaceutisch gebied groote veranderingen plaats vonden; heb ik te veel gezegd in mijn stukje „Apotheker” (zie dit Weekblad 1919)? Die mannen, die toen in bedoelde vergadering stemden vóór die motie en zooveelen, die met hen gelijk dachten ze waren niet (woorden van den Redacteur in zijn naschrift op mijn stukje) „achter den toegang tot hun zeer speciaal bedrijf in slaap gevallen” — ze waren geen „droomers” en geen „mopperaars”, maar ze geloofden nog in de pharmaceutische ethica en streden er voor. Maar ze leerden wel anders. Ze hebben moeten erkennen, dat zij, die in hoofdzaak oog hadden voor eigen materieel belang, „door eigen energie vooruit gingen in welvaart” en dat men dan het best deed de pharmaceutische ethica ter zijde te schuiven. Ook onze Maatschappij heeft haar ethica moeten herzien. Laten we nu maar geen comédie spelen door nog te trachten scheiding te maken tusschen kwakzalverijen, die dan wel en die niet verkocht mogen worden — werkelijk bij vele collega's zult U moeten zoeken naar wat zij niet verkopen op dat gebied. Geen masker voor van fatsoenlijkheid. Ik heb bedankt als lid van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Het is nu eenmaal zoo: we staan ook in de groote Maatschappij in het teeken van de zorg voor het materiele belang en de middelen, die men daarvoor gebruikt zijn dikwijls van lagere orde. Maar de ethica leeft nog wel, het „mooiere” is er nog. Laten we hopen en vertrouwen, als er op een of andere wijze is voorzien in de zorg voor de stoffelijke welvaart, dat zij — ook in onze Maatschappij weder hun intocht zullen houden en het leelijke beschaamd zal aftrekken. Dan moet er echter nog eerst veel veranderen.

Met collegialen groet,
J. C. VAN DER HARST J.I.Z.N.

Middelburg, 16.8.20.”

Zou men, na lezing van het bovenstaande, niet moedeloos worden?

FEUILLETON.

ONS DOODSBERICHT

OF

Eilers aan 't ijlen.

Ik zeg maar: die EILERS kan verbazend grappig zijn, echt leuk uit den hoek komen.

Zijn lijforgaan „*De Nederlandsche Oranjevlag*”, begint zoo langzamerhand een soort moppenblad te worden, gevuld met moppen en aardigheden, door den hoofdredacteur Eilers zelf getapt.

Zoo nu en dan heb ik al eens een enkele grap van Eilers aan onze lezers oververteld, en ook thans zie ik me daartoe verplicht. De mop door hem nu ten beste gegeven is te kostelijk, dan dat we haar mogen verzwijgen.

Hij verteld in zijn blad van Juli 1920 niets minder dan dat het beruchte maandblad tegen de kwakzalverij is overleden, en wijdt een „In memoriam” aan ons maandblad waaruit we het volgende overnemen:

onderneming bevat, die heel veel op een betaalde reclame gelijkt.

In dit artikel wordt *Vivamol* als het *eenige* middel (de redactie zal het wel weten) aangeprezen en daarvan o.m. het volgende gezegd:

„Zij (de lijdens aan asthmalijders) zijn dan ook inderdaad zeer beklagenswaardige lijdens; menschen voor wie het leven vaak ondragelijk is.

Dit hebben wij helaas dikwerf kunnen constateren. Vooral gedurende den oorlog hebben velen bitter geleden. Immers het was velen lijdens welbekend, dat er een probaat middel bestond, „*Vivamol*” genaamd, hetwelk men slechts in Engeland kende. In oorlogstijd kon dit preparaat uit Engeland niet uitgevoerd worden, waarvan de vele zieken de dupe werden. Er zijn meerdere gevallen bekend van lijdens, die, nu ze hun „*Vivamol*” niet konden bekomen, hoogst ernstig zenuwachtig werden. Ook de spuit, die het vocht moest bevatten, was hier in Nederland niet verkrijgbaar. Een feit is het, *Vivamol* is voor den asthmalijder noodzakelijk. Verlichting treedt na het gebruik onmiddellijk in; slechts weinige insnuivingen en de patiënt gevoelt zich aanmerkelijk beter. Het is beslist geen kwakzalversmiddel, doch het resultaat van jarenlange studie. De behandeling is een plaatselijke, zij is eenvoudig en aangenaam. Een groot voordeel is het eveneens, dat het er niet toe doet, in welk stadium de patiënt aanvangt het te gebruiken, ook omdat de ziekte in haar verderen loop gestuit wordt. En aangezien het beter is te voorkomen, dan te genezen, is het voor elken asthmalijder van belang er vlug bij te zijn, en zich onmiddellijk te voorzien van *Vivamol*, zoodra de eerste aanvallen merkbaar worden. Er bestaan natuurlijk altijd ongeloofigen en twijfelaaars, die hun schouders optrekken voor alles wat nieuw is. Maar laten wij voor hen onmiddellijk er op wijzen, welke hoogst gunstige resultaten met *Vivamol* bereikt zijn.

er niets verloren. Dat het blad berucht werd is vanzelf sprekend, berucht bij genoemde nobele luidjes en dat is juist het bewijs dat het blad reden van bestaan had (heeft).

„Ik als felste vijand van de vereeniging tegen de kwakzalverij, wijdt gaarne een in memoriam aan het overleden blad, omrede met den dood zeker een zee van kwaad is heengegaan. Maar zooals ik reeds zeide, ook veel goeds.”

Kijk, we wisten wel dat Eilers het goede weet te waardeeren. En hij is zeer zeker de man om een oordeel uit te spreken; hoor maar:

„En aan de uitgifte van een blad mogen momenteel ernstige bezwaren verbonden zijn, het zou de vereeniging tegen kwakzalverij, die nu ook totaal doelloos is geworden, nooit aan de noodige steun hebben ontbroken, ware zij eerlijk, loyaal en waar gebleven. Doch het haperde de redactie aan zelfachting en ernstig nadenken bij en over alles wat men hoort, ziet, zegt en doet. Het is van lieverlede de medische asmode geworden, en de vereeniging tegen de kwakzalverij zijn de medische bolsjewiki. Het zijn de gedachtenlooze maar ook tevens de schaamteloze fanatieken, voor wien slechts een parool bestaat en dat is: „wij medici weten alles; die zich op onzen weg waagt, zij vervloekt.” En aan dat onbeschaamde kwaad werd uiting gegeven in het beruchte maandblad.”

Zie je, schelden doet Eilers nooit! Liegen ook niet! Heusch niet! Zijn blad staat vol opvoedende, godsdienstige, vaderlandslievende artikelen. Mocht hij

Wij zijn nu niet meer aangewezen op het buitenland, en behoeven dus niet meer te schrijven naar Engeland, om het *Vivamol*-apparaat met de heilzame vloeistof. Alles is nu te bekomen in ons land en wel te Haarlem bij de bekende firma J. J. Weber & Zoon, Koningstraat 10, die als hoofdvertegenwoordigster optreedt van de *Vixol Ltd.* te Londen.

De heer Max. Weber hoofd der firm J. J. Weber & Zn is natuurlijk bereid gegadigden de meest mogelijke inlichtingen te verschaffen en men kan zich vol vertrouwen wenden tot dezen firma. Ten slotte deelen wij nog mede — tot goed begrip — dat de naam van bovenbedoeld preparaat vóór den oorlog was: *Vixol*. Onder dezen naam is het middel tegen asthmalijders enz. algemeen bekend. De naamsverandering bracht geen verandering in de samenstelling.”

Tegenover die ophemelende verklaring van *Het Leven* wenschen wij het volgende te plaatsen:

Dat de firma *Weber* te Haarlem in deze zaak de bebulpzame hand biedt is ons bekend en die firma laat, door haar advertenties, de menschen niet in 't onzekere, dat zij de asthmalijders tot zich trachten te trekken. En ook de *Vixol Ltd.* te Londen is voor ons geen onbekende.

In het maandblad van *Februari 1907*, dus reeds ruim 13 jaar geleden, schreven wij over *Vixol* (nu gemetamorphiseerd in *Vivamol*, een artikel, dat wij, dank zij het *Het Leven*, genoodzaakt zijn hier nogmaals op te nemen:

„Kort geleden kon men in onze bladen de volgende advertentie, versiert met een prentje, lezen:

„ASTHMA.

Lijders aan deze vreeselijke kwaal, die alle hoop verloren hebben of slachtoffer zijn van Morphine, Cocaine enz. of het branden van asthmapoeder, ontvaugen (gratis) een geill. brochure over *Vixol* een geneesmiddel in den vorm van gas, geen ver-

al eens uit zijn rol vallen, dan is dat hoogstens om dokters en dergelijken de huid vol te schelden of verdacht te maken; een officier van justitie, rechter, advocaat of ander onrechtvaardig wezen uit te maken voor al wat leelijk is, maar dat is ook alles. Overigens is Eilers de fatsoenlijkheid zelf, heelemaal geen bolsjewiek!

Hij besluit zijn mop met de volgende fraaiigheid:

„Eerlijkheid, waarheidsliefde en onpartijdige rechtvaardigheid, de schoonste kermerken van het Hollandsche karakter, duld op den duur geen onrecht, leugen en oneerlijke partijdigheid. En dat was de groote fout, waaraan de vereeniging tegen de kwakzalverij en de redactie van het maandblad zich schuldig maakten. En dat wreekt zich thans in den dood van dat eertijds zoo nuttige, en met zulke goede en edele bedoelingen opgerichte blad. Dixi!”

Het is waarlijk koddig zijn eigen doodsbericht te lezen en te zien wat een ander van ons zegt, vooral als die ander onze „felste vijand” is.

De waardeerende woorden door Eilers aan onze nagedachtenis gewijd hebben ons goed gedaan. Eilers heeft ons de lever doen schudden, wij hebben bartelijk om hem gelachen, en je weet lachen is gezond. Dat zal nu wel niet zijn doel zijn geweest, maar het is toch zoo. Vooral heeft op onze lachspieren gewerkt de advertentie in hetzelfde blad, ons doodsbericht, met enkele opvoedende, beschavende, waardeerende woorden:

lichting maar *genezing*, altijd voor het gebruik tot inademen gereed, kan in den zak medege dragen worden.

Schrijf aan *VIXOL*. 304 Brighton Hill, Londen S. W. Gratis op proef en betaling na verkregen resultaten.”

Wij lieten de brochure aanvragen, ontvingen deze en tevens, juist als bij alle personen die per brief genezen, een vragenbrief, waarin de lijder de door hem waargenomen ziekte-verschijnselen moest mededeelen; dus weer een geneesmethode per brief.

Omtrent de geneesmethode waren wij niet meer in het onzekere; uit buitenlandsche tijdschriften wisten wij, dat de behandeling bestond in het inblazen van *Vixol*-dampen in den neus en dat *Vixol*, (volgens de analyse van Dr. AUFRECHT Pharm. Centralhalle, 30 Aug. 1906), is een zoet gemaakt, vloeibaar extract, waarvan de voornaamste bestanddeelen zijn: *salpeter*, *lobeliakruid* en *cascarabast*.

De vraag was nu, of wij de behandeling met *Vixol* als kwakzalverij moesten beschouwen — wat, zooals te begrijpen, het syndicaat, in zijn boekje, met kracht tegenspreekt. Reeds de wijze om over het lijden van den patiënt, na beantwoording van een vragenbrief, een uitspraak te doen, veroordeelt de geheele methode en bestempelt deze als kwakzalverij, maar ook de methode zelf en wat daarover in de brochure geschreven wordt, voert tot deze slotsom.

In de brochure (die wij ontvingen was in het Duitsch gesteld) wordt elke behandeling van asthmalijders en andere daarmee in verband staande ziekten met inwendige middelen geheel nutteloos genoemd, ja zelfs geheel verkeerd en nadeelig.

„Een gelijke, op den duur eveneens zeer nadeelige werking oefent de inademing van dampen van z.g. asthmapoeder (*stramonium*) uit.” Zóó luidt het in de brochure . . . en dan verder:

„Heden overleed, zacht en kalm, na een langdurig sukkelend bestaan

Het Maandblad tegen de Kwakzalverij,

in leven het orgaan van de medische bolsjewieken.

Het past ons een woord van dank te brengen aan de nagedachtenis van de overledene, ik zeg een woord van dank en dat is verdiend want het blaadje leerde ons duidelijk, dat onder het Heerencostuum ook gebrek aan opvoeding, schaamteloosheid, en gebrek aan beschaving wordt gevonden.”

Helaas moeten we onzen vriend Eilers een ontgoocheling bereiden. Wij gelooven graag dat bij hem de wensch de moeder der gedachten is geweest en dat hij aan 't ijlen is geraakt.

Hij droomde dat zijn dierbaarste wensch in vervulling was gegaan en ging aan 't doorslaan.

Neen Eilers, wij zijn nog springlevend en hopen dat nog lang te blijven, ook om het gilde der kwakzalvers te bestrijden, hun vuile praktijken en bedriegerijen te ontmaskeren en bekend te maken, wat het eenige doel van ons bestaan is.

Wij willen U raden, neem eens een koud hoofdbad, maak je polsen eens koud, je bent een beetje van streek, geloof ons.

Laat ons nu niet weer zoo lachen, want heusch. Eilers je was aan 't ijlen toen je het mooie opstel samenharkte.

MEMENTO.

Taal- en stijlfouten zijn voor rekening van Eilers.

„Wanneer nu de behandeling op bovenstaande wijze absoluut doelloos, ja zelfs gevaarlijk is, zou men dan de arme lijdenden geen hoop meer mogen geven op een werkzaam middel tegen hun kwaal? Ja, beslist ja” . . . en gij raadt het al, lezer.

De sleutel tot de wereld van gezondheid wordt hun geboden door . . . *Vixol*. Ja *Vixol* zal voor hen doen wat niets kon utruchten, *hen genezen en wel terstond*.

Men ziet, 't is weer het oude praatje. Niets deugt, alleen het aangeboden middel helpt onvoorwaardelijk.

Intusschen wat *Vixol* betreft, zijn wij het daarmee in geen enkel opzicht eens. Nu wij de samenstelling kennen, durven wij gerust verklaren, dat het inblazen in de neus — een zoogenaamde verstuiving — van het mengsel van salpeter, lobeliakruid en cascara-aftreksel, *zeer misschien* een oogenblikkelijke verlichting kan teweegbrengen maar ongetwijfeld ten achter moet staan bij de middelen, die tot nu toe van medische zijde tegen de kwaal worden aangewend.

Zij, die de brochure gelezen hebben, zullen ons misschien toevoegen dat zij dan niet begrijpen hoe het syndicaat, wanneer het niet overtuigd was van de deugdelijkheid van zijn methode, het durft wagen het verstuvings-apparaat, benevens *Vixol*, gratis gedurende 3 weken af te staan en wel onder de volgende voorwaarden:

„Wanneer na verloop van drie weken de patiënt zich van de geneeskrachtige werking van ons middel heeft overtuigd en door het verkregen resultaat bevredigd is, dan is ons het honorarium, ad Mk. 40, toe te zenden.

„Is geen bevredigend resultaat verkregen of wenscht de patiënt om een of andere reden de behandeling niet voor te zetten, dan moet men het apparaat en de rest van het *Vixol* aan ons franco terugzenden, zonder tegenover ons op welke wijze ook verder verbonden te zijn.

„Voor het gebruik van het toestel, het verschaffen van raad of geneesmiddelen wordt niets berekend.

„Is binnen 6 (?) weken geen van deze bepalingen nagekomen, dan zal het *Vixol*-Syndicaat gerechtigd zijn aanspraak op het honorarium te maken en het terugnemen van het apparaat te weigeren.”

Wij begrijpen zoo'n handelwijze best. De lui van het syndicaat zijn, even als de meeste geroutineerde kwalzalvers, menschenkenners. Zij weten, dat, vooral bij asthmalijders, elke nieuwe methode tot z.g. genezing met beide handen door de lijdens wordt aangegrepen en dat hier suggestie (en suggestief is hun wijze van optreden) veelal van zeer veel invloed is. Ongetwijfeld zullen velen bij de aanwending van *Vixol* tijdelijk verlichting bespeuren en niet gaarne een middel uit de hand geven waarvan men zooveel heil verwacht.

Men probeert en probeert en vóór men er aan denkt zijn de 3 weken om. Terugtrekken is na dien tijd niet meer mogelijk, want reeds vóór de ontvangst van het middel, bij het beantwoorden van den vragenbrief, hebben de aanvragers moeten verklaren dat zij van de hierboven genoemde bepalingen hebben kennis genomen en op grond daarvan toezending van het middel verlangen.

Het royale aanbod is dus gerust te wagen; mocht er soms een enkele het rommeltje terugzenden, anderen betalen wel voor hem mee.”

Arma asthmalijders! Bracht *Het Leven* van 3

Augustus u een blijde tijding, het no. van 24. Augustus bevat de volgende teleurstellende advertentie:

„Door staking in de Vivamol-fabriek zijn wij heden zonder apparaten, zoodra wij deze weder ontvangen zullen wij dit in „Het Leven” vermelden en alle aanvragen omgaande behandelen. — J. J. Weber en Zoon, Koningstraat 10, Haarlem.”

Maar troost U Indien de genoemde fabriek voor altijd blijft staken, zijt gij er niets slechter aan toe

RECHTSZAKEN.

AMSTERDAM, 18 Aug. — Voor kantonrechter-plaatsvervanger mr. Ernst Polak, hadden zich twee „onbevoegde uitoefenaars der geneeskunde” te verantwoorden. De eerste was de bekende H. J. Eilers uit Oegstgeest (die verstek liet gaan) de ander de Amsterdammer A. J. Mittelmayer.

Aan Eilers die recidivist is, was genoemd feit ten laste gelegd betreffende gevallen voorgekomen in Juli j.l. In Hotel Centraal Damrak 18, had hij zijn patiënten eerst met de stethoscoop onderzocht, en hun voorts capsules met inhoud, vergezeld van een gebruiksaanwijzing, meegegeven, voor welke behandeling hij de goëgemeente naar draagkracht liet betalen.

Tegen hem eischte de ambtenaar van het O. M. twee maanden hechtenis.

A. J. Mittelmayer, zich noemende natuurgeneeskundige, was wel verschenen. Hij zou zich begin Februari j.l. aan het bovenstaande hebben schuldig gemaakt in zijn woning aan de Binnen-Brouwerstraat. Tegen hem was bij de politie een klacht ingekomen, welke aanleiding werd tot vervolging. Er bleek, dat hij talrijke personen, o.a. uit Weesp had behandeld, en voor zoover men gelooven mag uit de verklaringen der licht te suggereeren „slachtoffers”, ook wel genezen. Bekl. beweerde telkens weer, dat hij eerst met een Haagschen, later met een Utrechtschen arts samenwerkte, doch deze geneesheeren bleken er niets van af te weten.

Bekl. beweerde verder, dat de Utrechtsche arts ten tijde van de geïncrimineerde gevallen ziek was, dat hij, bekl., zich toen voor zijn patiënten had ziek gemeld, dat dezen echter toch gekomen waren en dat hij ze toen maar, gratis, had geholpen. Enkel „uit liefde” gaven ze hem bij iedere visite een rijksdaalder.

De ambtenaar van het O. M. eischte daarop f 200 boete subs. vier maanden hechtenis.

Telegraaf.

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN

Pastilles Poncelet.

Nog steeds worden deze Pastilles, als een onfeilbaar middel tegen tal van kwalen aanbevolen. Onder meer wordt er van gezegd: „Zij bezitten al de voordeelen der andere hoestmiddelen zonder een enkel hunner inconveniënten te hebben”.

Laat ons eens nagaan of dit waar is. De pastilles bestaan volgens opgave in sommige advertenties, uit *teer*, *chloorzure potasch*, *ipecacuanha* en *zoethout*, terwijl in enkele vroegere advertenties *codeïne* in de samenstelling was opgenomen en in andere niet.

Het onderzoek van onze leden, de heeren J.

C. v. D. HARST J. Jz. en H. SIJTSEMA, heeft inderdaad aangetoond de aanwezigheid van *chloorzure potasch* en *ipecacuanha*, terwijl er veel waarschijnlijkheid — doch geen zekerheid — was voor het voorhanden zijn van *codeïne*.

Wanneer wij deze laatste stof, een sterk vergif, nu zelfs buiten bespreking laten, dan zijn nog de twee andere stoffen, die trouwens zeer oude, bekende geneesmiddelen zijn, geenszins als zoo onschadelijk te beschouwen, dat het geregeld gebruik daarvan aan iedereen kan worden aanbevolen. En dan nog wel ook aan kinderen.

Integendeel; een geregeld gebruik van *ipecacuanha* — een sterk braakmiddel — kan voor sommige lijdens (en juist o.a. voor die lijdens aan wie PONCELET hulp belooft), zelfs al is de hoeveelheid zeer gering, *hoogst ernstige gevolgen na zich sleepen*, en ook de chloorzure potasch mag slechts met groote voorzichtigheid inwendig worden gebruikt. Reeds dikwijls heeft het onoordeelkundig innemen van deze laatste stof den dood veroorzaakt.

Tegenover al deze nadeelen bieden de Pastilles Poncelet geen enkel voordeel. Toegegeven dat de bestanddeelen daarvan enkele malen inderdaad heilzaam kunnen werken bij sommige gevallen van verkoudheid, keelpijn of zoo iets, dan kan men die bestanddeelen, in elke gewenschte hoeveelheid, evengoed bij ieder apotheker hier te lande krijgen en zeker niet duurder.

Boom's Maagpoeder.

De Apotheker J. A. BOOM, vroeger te Meppel, thans te Arnhem, is sinds jaren opgetreden als fabrikant van een middeltje, dat hij in de nieuwsbladen aan de maaglijders aanbeveelt. De samenstelling wordt door hem geheim gehouden, maar het lid onzer Vereeniging, de heer VAN LEDDEN HULSEBOSCH heeft het reeds meermalen onderzocht.

Het onderzoek leerde, dat het poeder waardoor, naar het heet, „reeds een zeer groot aantal maaglijders zijn genezen van maagpijn en slechte spijsvertering”, niets bijzonders was. 't Was een mengsel van *carbonas calcis* (krijt), *magnesia*, *magisterium bismuthi* en poeder van *oranjeschillen*, alles sterk gearomatiseerd met *pepermuntolie*.

Wij willen heelwel de verzekering gelooven van den heer BOOM, dat het recept afkomstig is van een geneesheer en ook dat het in sommige, hem bekende, gevallen van nut geweest is; toch zal het nimmer geoorloofd zijn het aan maaglijders zonder onderscheid als heilzaam aan te bevelen.

Integendeel, vooral bij *acute* maagontsteking zal de bismuth, zoowel als het gedurig gebruik der prikkelende pepermuntolie niet nalaten schadelijke werking uit te oefenen.

En een lijder aan een slepende ongesteldheid van de maag behoeft ook waarlijk niet te grijpen naar het middel van BOOM. Ongetwijfeld zal ook de geneesheer, dien hij zeker wel eens heeft geraadpleegd, den lijder de bestanddeelen van dit middel in den een of anderen vorm hebben voorgeschreven, indien hij oordeelde, dat zij voor zijne ongesteldheid dienstig waren, want 't zijn allen oude en aan ieder geneesheer bekende stoffen.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

ondér Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, Voorzitter; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te *Amsterdam*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; W. BINNENDIJK, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester W. BINNENDIJK, Arts, MARNIXSTRAAT 182, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post.....per jaar f 1.25.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij: Mededeelingen van het Bestuur. — Agenda voor de jaarvergadering.
Hoofdartikel: De apothekers en de kwakzalversmiddelen
Mededeelingen van verschillenden aard: Eilers. — Maatschappij „Senka” een middel tegen tuberculose. — Haarlemmerolie.
Uit de pers: Nog iets over kwakzalverij.
Rechtszaken: Eilers in hooger beroep. — Onbevoegde uitoefening der tandheelkunst.
Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Mededeelingen van het Bestuur.

Jaarvergadering op Zaterdag 30 October 1920 des namiddags te half drie in Zaal I van de Industriële Club, Dam, Amsterdam.

AGENDA:

1. Opening door den Voorzitter.
2. Jaarverslag van den Secretaris.
(maandblad Juli 1920)
3. Rekening en verantwoording over 1919 door den Penningmeester.
(maandblad Juli 1920).
4. Verslag van de Commissie tot nazien der rekening 1919.
5. Benoeming van de Commissie tot nazien der rekening 1920.
6. Bestuursverkiezing.
Overeenkomstig art. 2 Huish. Regl. beveelt het Bestuur aan:
In de vacature E. J. Abrahams:
1. den heer E. J. Abrahams.
2. den heer Dr. C. Hijmans.
In de vacature Mr. W. P. R. Bouman:
1. den heer Mr. W. P. R. Bouman.
2. Mevr. F. Blomberg—Swart.
In de vacature Dr. G. Romijn:
1. den heer Dr. G. Romijn.
2. den heer Dr. G. Oosterbaan.
7. Voorstel tot verhooging der contributie.
8. Voorstel wijziging uitgave Maandblad.
9. Voorstel van Prof. P. van der Wielen, om te komen tot een meer directe bestrijding der nadeelige gevolgen van den verkoop van kwakzalversmiddelen.
10. Bespreking der voorstellen voor de feestviering bij gelegenheid van het 40-jarig bestaan der Vereeniging.
11. Rondvraag.

De Secretaris-Penningmeester,
W. BINNENDIJK

In aansluiting aan bovenstaande agenda voor de Algemeene Vergadering op 30 October a.s. lijkt het mij gewenscht de leden te wijzen op punt 7. Onze middelen zijn weliswaar nog niet uitgeput, maar het batig saldo wordt jaarlijks kleiner.

Voor een ruime propaganda en een doeltreffende beschrijving der kwakzalverij is het noodzakelijk dat wij kunnen beschikken over eenig kasgeld. Door de voortdurend stijgende uitgaven en het niet in evenredigheid groter worden onzer inkomsten hebben wij reeds enkele goeie gelegenheden moeten laten voorbijgaan waar ons optreden succes zou gehad hebben, zoo bijvoorbeeld de deelname aan het Hygiënisch Congres in den Haag.

Het Bestuur zal nu voorstellen de contributie te verhoogen tot f 5.—. In dezen tijd, nu het geld minder waarde heeft gekregen, hopen wij dat de leden zich niet zullen laten afschrikken, maar de Vereeniging trouw zullen blijven. Reeds verhoogden enkelen hun contributie vrijwillig tot het genoemde bedrag. Wij zagen hierin een aanleiding om het allen te vragen.

Onze feestviering staat voor de deur. Wie biedt de vereeniging als geschenk een lijst met namen van nieuwe leden? Nuttiger cadeau is niet te denken.

De plannen, om aan de feestviering tevens een propaganda-tentoonstelling te verbinden, zullen op de vergadering besproken worden.

W. B

De apothekers en de kwakzalversmiddelen.

Uit ons vorig Maandblad hebben onze lezers kunnen zien dat wij — sprekende als redacteur, niet namens de Vereeniging — in de bestaande omstandigheden (het opnemen van de namen van bekende kwakzalversmiddelen in de prijslijsten van de apothekers) in dit opnemen en in de daarvoor aangewezen gronden, reden vonden om de vraag te stellen: zouden wij niet moedeloos worden?

PROF. P. VAN DER WIELEN, Hoofdredacteur van het *Pharmaceutisch Weekblad*, tevens ijverig en onverdacht bestrijder van de kwakzalverij, die als zijn meening te kennen had gegeven dat het door

ons gevreesd bezwaar door samenwerking van apothekers en onze Vereeniging zou zijn te voorkomen, geeft op onze vraag ons het volgend antwoord in den mond: „Toch niet, we zullen volhouden, al moeten we in onzen strijd ook rekening houden met met andere tijden en zienswijzen.”

Hij geeft daaromtrent zijn denkwijze aldus weer:

Men kan de kwakzalvers en kwakzalversmiddelen niet meer bestrijden met opgaven omtrent de samenstelling der middelen en met een beroep op de prijzen, die in geen verhouding staan tot den prijs der samenstellende bestanddeelen. Abdijsiroop, het veel geliefde voorbeeld, is niet een kwakzalversmiddel, omdat het uit aardappelstroop met een kleurtje en geurtje bestaat en Pinkpillen evenmin, omdat ze overeenkomen met slecht gemaakte Blandische pillen. Ook niet, omdat ze duur zijn. Ze worden tot kwakzalversmiddelen door de mededeelingen van den fabrikant, waarin wordt beloofd, dat ze genezing brengen in gevallen, waar ze als geneesmiddel waardeloos zijn. *)

Wil iemand bij een lichte verkoudheid, in plaats van Althaeastroop, wat Abdijsiroop gebruiken, laat hij zijn gang gaan. Met al onzen goeden wil kunnen wij, als apothekers, hen, die om Abdijsiroop komen, van het koopen ervan niet afhouden, door te zeggen: „dat bocht is een kwakzalversmiddel”. Wat we wel kunnen doen, is, hen tegen overdreven en onware mededeelingen te waarschuwen.

Met een eenvoudige weigering, om het gevraagde middel te verkoopen, helpt men niemand, met het doodzwijgen in onze prijslijsten al evenmin. Niet radicaal en allerminst principieel in de oogen van vele leden der Vereeniging tegen de Kwakzalverij is wellicht het volgende voorstel. Laat de Vereeniging tegen de Kwakzalverij eens dezen weg inslaan en voor ieder, die het vraagt, papieren beschikbaar stellen, waarop staat: „De Vereeniging tegen de Kwakzalverij rekent (volgt de naam van het middel) tot de kwakzalversmiddelen, omdat het middel, dat volgens onderzoek van bestaat uit niet helpen kan tegen Door het te gebruiken en niet tijdig een geneesheer te raadplegen, stelt men zich bloot aan groot gevaar.”

*) Iets, wat in onze artikelen in het Maandblad ook steeds op den voorgrond wordt gesteld. (Red. Mbl.)

In den vorm van de bekende reclamestrookjes van den Postgirodienst, geplakt op het kwakzalversmiddel, bereikt men de koopers. Zij hebben de meeste behoefte aan voorlichting. Ik stel me voor, dat er niet alleen apothekers, maar ook drogisten e. a. zullen zijn, die hier hunne medewerking willen verlenen. *) Reclame tegen reclame. Wat in onze kringen geschiedt, dringt niet door tot de slachtoffers. Men behandelde de menschen niet als onmondigen.

Wie een huismiddeltje wil gebruiken, doe dit, al schuilt er b.v. gevaar in, om bij een beetje keelpijn, dat straks het begin blijkt van een diphtherieaanval, met een eigengemaakte oplossing van Chloras kalicus te spoelen. Het kan tot gevaarlijke complicaties aanleiding geven, wanneer men zelf een geïnfecteerd wondje verbindt. Het kan allerbedenklijkst zijn, wanneer men een kwakzalversmiddel koopt, om deze of gene kwaal te bestrijden. Met deze algemeenheden bestrijdt men echter het gebruik van huismiddeltjes, kwakzalversmiddelen er onder begrepen, niet. Bij het gekochte huismiddeltje wordt echter geen opsomming gegeven van allerlei kwalen waartegen het kan worden toegepast. Bij kwakzalversmiddelen wel. Hierin schuilt het gevaar van deze laatste, niet in hun samenstelling of prijs. De bestrijding richtte zich tegen deze onwaarachtige mededeeling. Zij zijn het vergift, dat aan de koopers van kwakzalversmiddelen, tegelijk met het dubieuze medicijn wordt toegedend. De Vereeniging tegen de Kwakzalverij trachte op praktische wijze, met het vergift, tegelijk het tegengift te geven. Een mededeeling, zelfs een herhaalde mededeeling in het Maandblad tegen de Kwakzalverij, een pharmaceutisch of geneeskundig tijdschrift bereikt de gebruikers niet. Collega VAN GELDER twijfelt er aan, of er veel steun van apothekers in deze te verwachten is. Ik ben van een andere meening. Ik zou hem graag willen bewijzen, dat hij ongelijk heeft. Ik wil ook zelf graag ongelijk bekennen, wanneer dit praktisch blijkt. Wanneer lezers van dit Weekblad mij door het zenden van een visitekaartje of een briefkaart met hun naam er op, zouden willen verklaren, dat zij bereid zijn, om aan elk door hen verkocht middel, waarvoor de Vereeniging tegen de Kwakzalverij een waarschuwend briefje verstrekt, dit briefje te hechten, dan zou uit het aantal der ingekomen kaartjes en briefkaarten zijn af te leiden, of het de moeite zou loonen, een voorstel in mijn geest aan de Vereeniging tegen de Kwakzalverij te doen en te trahten, de middelen te vinden, om de uitvoering mogelijk te maken.

Hilversum, 4 Sept. 1920.

P. VAN DER WIELEN.

Niet minder gaarne dan den Hooggeachten Professor, zouden wij ongelijk bekennen, wanneer het blijkt, dat wij de zaak door een te duisteren bril bekeken hebben.

Het verheugt ons dat het tot het indienen van het bedoelde voorstel is gekomen. Moge daarin zooveel goeds liggen, dat de Vereeniging aanleiding zal vinden om op de aangewezen weg voort te gaan, in de overtuiging dat daardoor het doel, dat zij zich voor oogen blijft houden, nog beter dan tot nu toe kan worden bereikt.

Het zou zeker een bijdrage leveren tot een denkwaardige herinnering aan het veertigjarig bestaan onzer Vereeniging.

*) Inderdaad wordt in *De Drogist*, het orgaan van den Nederlandschen Drogistenbond, in dien geest geschreven. (Red. Mbl.)

Mededeelingen van verschillenden aard

De kwakzalver Eilers.

Hij maakt ons Noorderkwartier weer onveilig, deze aartskwakzalver! Nadat hij, dank zij het energieke optreden der leden van het O. M.: Mrs. STEENLACK, VAN HELJNSBERGEN, CNOPIUS, HANEGRAAFF — geruimen tijd uit onzen gezichtskring verdwenen was, duikt hij thans weer op en annonceert in de hem willige bladen dat hij o.m. te spreken is in hotel „de Oranjezaal te Enkhuizen. Hij is thans niet alleen meer „med. specialist voor tuberculosebestrijding”, doch heeft z'n affaire uitgebreid en doet uit zijn „Chemische fabriek” te Oegstgeest verkoopen „gerenommeerde hoestdranken”, het „non-plus-ultra” middel tegen radicale genezing van tand- en kiespijn, de „bekende” zalf om aambeien snel en radicaal te genezen, en het „onverbeterlijke” middel tegen uitvallen van het haar!

Onbegrijpelijk hoevelen er nog invliegen! Hoe dikwijls hebben wij in ons Maandblad reeds tegen dezen onverbeterlijken bedrieger gewaarschuwd en duidelijk gemaakt, dat we hier te doen hebben met een man, die niemand's vertrouwen verdient! Nu hij met de hem eigene brutaliteit opnieuw in ons Noorderkwartier slachtoffers tracht te maken, willen we het geheugen onzer oudere lezers omtrent dezen kwakzalver nog eens oprisschen en voor de nieuwe lezers hem in het juiste licht stellen. In onzen strijd tegen de kwakzalverij geldt immers het: frappez, frappez toujours! in de hoop, dat het iets ten goede zal uitwerken.

Nu de winter nadert, zal hij wel weer als van ouds op de vlakte verschijnen gekleed in een keurige pelsjas, 'n gouden lofgnet op de neus en slopkousen om de voeten; des zomers peddelt hij 't liefst per fiets in een licht pakje rond.

Wie is Eilers?

We zullen 't U zeggen! Omstreeks 'n 20-tal jaren geleden was hij melkboer en handelaar in lampeglazen; de zaken gingen echter in Leiden en later in Sassenheim slecht en toen hij gefailleerd was, begon hij zich aan de lijdende menschheid te wijden, eerst te Leiden in een woning aan de Rozenlaan, later op den Leidschen Straatweg. Hij begon zijn kwakzalversloopbaan, met het publiek wijs te maken, dat hij zelf van tuberculose genezen was door een Amerikaanschen docter die hem het recept had gegeven. *Besliste* genezing van tuberculose garandeerde hij nadat de patiënten zijn capsules 4 à 5 maal per dag hadden geslikt. En wat behelsden deze capsules? Teer en petroleum met 'n geringe hoeveelheid phenol of cresol, of 'n aftreksel van kruiden vermengd met alcohol, of 'n aftreksel van planten vermengd met looizuur. Met een onvergelykelijke brutaliteit adverteerde hij in de bladen, dat „over de geheele wereld alleen bij hem het universeele middel tegen tuberculose” te verkrijgen was. De meest misselijke en ergerlijke reclame voor zijn nietswaardige praeparaten maakte hij ter gelegenheid van de geboorte van Prinses Juliana toen hij zijn „anti-tering-capsules” genaamd „Prinses Juliana” in den handel bracht en deze capsules in de door hem gestichte krant „De Wereldwaag” voor het goedgelovige en domme publiek ophemelde, in die dagen samenwerkend met een zekeren SMIT te *Broek op Langendijk*, een handlanger van hem, die hem vooral bij geloovige lieden als „de man, die 't wist”, introduceerde.

Nadat hij eenige malen wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst was veroordeeld, kreeg hij hulp van den plattelands geneesheer OLIVIER VERHAAR, dezelfde, die ook den kwakzalver BIJSTERVELD bijstand verleende.

Toen hield hij Zittagen door het geheele land en maakte de menschen wijs, dat zij door zijn praeparaten te koopen zich zelf „zware kosten” zouden besparen, want de sanatoria, waarheen de medici de tuberculose-patiënten stuurden, kosten véél geld!

Eindelijk werd aan zijn optreden paal en perk gesteld door bovengenoemde leden van het O. M. en op 11 Febr. 1915 werden de vonnissen, die hem het verblijf hier te lande moeielijk maakten, door den Hoogen Raad bekrachtigd. Eilers nam de vlucht naar Duitschland, doch keerde na eenige jaren terug en begon zijn bedriegerijen hier te lande opnieuw. Hij stichtte o.m. de orde van den „Gouden Leeuw” waarmede hij zich zelf sierde, verkondigde dat hij door God geroepen was de menschen van de tuberculose te genezen, waarvoor de doctoren geen raad wisten en deed allerlei gekke dingen, die wel eens de gedachten deden opkomen, of 't hem werkelijk niet in z'n bol was geslagen.

Hij hielp thans een nieuw blad oprichten „Voor recht en Vrijheid” en stichtte tevens „de Nederlandsche Oranjevlag” waarin hij allerlei nonsens verkocht en zijn praeparaten met veel „hokuspokus” aan den man trachtte te brengen. Een der laatste troefkaarten, die wij hem zagen uitspelen, was de oprichting van wéér een nieuw orgaan dat gewijd was aan de belangen van de niet-wettelijk toegelaten beoefenaren der geneeskunde en waarin sterk reclame werd gemaakt voor „Bloedzalf”, die heette aambeien te genezen. Deze zalf was een vetachtige stof v.n.l. boter met een of ander kleurstofje vermengd, die later in schimmel overging.

Eilers heeft thans weer 'n aantal geld-veroordeelingen tegen zich hooren uitspreken, subsidiair 'n geruimen tijd hechtenisstraf. Betaalt hij deze boeten, dan zal hij, daar zijn wij zéker van, zijn bedriegers-werk blijven voortzetten. Kan of wil hij de boeten niet betalen en de straffen subsidiair niet ondergaan, dan zullen wij hem gelukkig weer 'n poosje gaan missen. Intusschen, zóóver is 't schijnbaar nog niet, want, gelijk gezegd, hij poogt in ons Noorderkwartier weer slachtoffers te maken. Noord-Hollanders! weest voor den zóóveelsten maal gewaarschuwd! Houdt Uw geld in den zak en laat Eilers voor wat hij is!

C. NANNES GORTER.

Alkmaar, 20-9-20

Maatschappij „Senka.”

Een nieuw middel tegen tuberculose.

Toen wij, onder bovenstaanden titel, in het Maandblad van Augustus j.l., een *Bekendmaking* uit de *Staatscourant* overnamen betreffende het aangaan van een vennootschap onder de firma-naam *Maatschappij Senka*, ten doel hebbende „het bereiden en verkoopen van een geneesmiddel voor tuberculose”, heeft ons geheugen ons parten gespøeld. In die bekendmaking werd als een der vennoten genoemd M. SMIT en nu was het ons ontgaan, dat een zekere SMIT reeds veel vroeger genoemd was als helper van EILERS. Eerst het artikel over dezen, door het Bestuurslid onzer Vereeniging NANNES GORTER voor dit Maandblad ingezonden, bracht ons op het denk-

beeld dat hier een vroegere compagnon in een concurrent was veranderd. Zoodat een *spoedig* onderzoek van deze zaak, behalve om de zaak zelve, ook om andere redenen, ons belangrijk toescheen. In het begin vonden wij hierin een hinderpaal doordat wij geen advertenties vonden, waarin werd gemeld waar het product van *Senka* te krijgen was, totdat wij eindelijk in een achterstraat toevallig in het bezit van het middel en van bijbehorende brochure kwamen. De titel van de brochure luidde :

Zelfbehandeling van Tuberculose door M. Smit.

Het begin daarvan geeft al voldoende aan, waarom het te doen is; het luidt aldus :

„Laat nooit de tijd, die henensnelt,
Voorbijgaan zonder nut;
Opdat niet eens te laat berouw,
U vindt in diepen put.

Een dag, die nutt'loos gaat voorbij,
Is juist een dag van schâ:
Omdat de tijd niet wederkeert,
Volg dan deez' raad weldra :

En wacht niet op wat buurman doet,
Maar pak het tijdstip aan,
Waarop het HEDEN steeds U roept,
En blijf niet werk'loos staan.

Aangemoedigd door het feit, dat reeds velen door het gebruik van het T. B. C.-geneesmiddel van de tuberculose radicaal genezen zijn, en tevens geroepen door de werkelijkheid, dat de behoefte aan een geneesmiddel tegen deze ziekte, dat onder ieders bereik kan worden gebracht, met den dag grooter wordt, — heeft het besluit doen rijpen dit geneesmiddel in den handel te brengen. Er is bij het opstellen der „Wenken voor Tuberculeuzen”, welke in deze brochure zijn afgedrukt, zooveel mogelijk gestreefd naar de mogelijkheid om elken patient de gelegenheid te geven zich zelve te behandelen.”

Zelfbehandeling... en men begrijpt waarmee. Over de geneesheeren en hunne methodes, over de hedendaagsche vrij algemeen populair gemaakte behandelingswijzen wordt ongunstig geoordeeld en daarom worden „Wenken voor Tuberculeuzen” verstrekt, waarvan verklaard wordt dat hoe spoediger men er bij is om een grondige behandeling met het T. B. C. geneesmiddel toe te passen, hoe eerder de patient radicaal genezen kan zijn.

De brochure — voorzien van de gebruikelijke attesten — draagt de ondertekening M. SMIT GZ.N., *Broek op Langendijk*; de plaats waar de vroegere helper van EILERS woonde.

Het onderzoek van de flacon vloeistof leverde ook nog iets opmerkelijks op. Aan de eene zijde van de etikette stond : „T. B. C., Geneesmiddel „M. Smit, Prijs f 3,75”, anders niets en aan een andere zijde : „Proefondervindelijk, onschadelijk, afdoend geneesmiddel, Fabr. Mij. „Senka” „Broek op Langendijk (zie brochure). Het gaf zoo den indruk dat het een oud fleschje was, uit de vroegere zaak van Smit afkomstig.

Ofschoon de inhoud en strekking van de brochure o. i. al ruim voldoende waren om met kracht tegen de *gevarlijke* onderneming van „Senka” te waarschuwen, vonden wij het niet overdadig het aangeprezen middel nader te onderzoeken.

Het voornaamste middel van *Eilers* bestaat

in hoofdzaak uit *petroleum* en *teer*; wat zou het onderzoek van Senka's middel ons leeren?

De heeren N. KEULEMANS, apotheker en VAN MUNSTER, student in de pharmacie te Amsterdam vonden daarin :

ongeveer 2 deelen *petroleum*,

1 deel *traan*

en een niet groote hoeveelheid *houtteer*.

Behoeven wij er iets bij te voegen?

Alleen dit (wat trouwens ook in andere woorden door Eilers wordt beweerd) dat aan de teringlijders met hunne *zeer gevoelige magen* in de brochure met *vette letters* wordt verzekerd :

„N.B. — Proefondervindelijk is afdoende bewezen, dat het T. B. C.-geneesmiddel geheel onschadelijk is voor de nieren, het hart, de maag, de ingewanden, op welk orgaan ook van het menschelijk lichaam.”

Ons dunkt dat wij verder kunnen zwijgen. Elkeen *moet*, na het geschrevene, inzien, dat hier een *kwakzalversmiddel* met *kwakzalversleugens* in den handel wordt gebracht, waarbij het in geen enkel opzicht te doen is om het belang van den zieke. Het slot van de brochure geeft dit vrij duidelijk aan. Het luidt :

„Men zij echter voorzichtig, om, wanneer de dokter zegt niets meer te hooren en de longen genezen verklaart, te denken dat daarmee de genezing des lichaams haar beslag heeft. Men houde ook dan nog eenigen tijd met de medicijn vol, omdat de organen genezen kunnen zijn, terwijl 't bloed nog niet geheel vrij is van bacillen; dit herstelt zich langzamerhand. Men neme zich ook nog voortdurend in acht omdat het verkrijgen van normaal weerstandsvermogen tijd vordert; verspeelt men dit dan bestaat er groot gevaar dat de patient weer instort en dat is moeilijker te genezen dan de eerste keer. — Mocht zich ooit zulk een herhaling bij deze of gene onverhoopt voordoen, dan aarzele men niet om weer opnieuw te beginnen met het gebruik van het T. B. C.-geneesmiddel en het in acht nemen van deze „Wenken,” waaruit door iedereen gemakkelijk een vaste leefwijze is samen te stellen.”

Wij zeggen daarentegen : *begin nooit met het middel* wanneer gij niet alle kans op beterschap wilt ontloopen!

Haarlemmerolie.

Dit is een van de weinige oorspronkelijk Nederlandsche geheimmiddelen en dagteekent reeds van het jaar 1698. Het heet voor allerlei zoowel uit- als inwendige kwalen genezing aan te brengen. „Dit medicament” — zoo leest men o.a. in de gebruiksaanwijzing — „is een wonder voor de goedwilligen en de genade des Allerhoogsten heeft zich daarin wonderbaarlijk geopenbaard.” In werkelijkheid is de bedoelde olie de stof, die in de apotheken onder den latijnschen naam *balsamum sulfuris terebinthinatum* voorkomt en bestaat uit lijnolie en terpentijnolie waarin zwavel is opgelost. De geneeskundigen zijn overtuigd van de weinig goede uitwerking van het praeparaat en schrijven het hoogst zelden, en dan altijd in geringe hoeveelheden voor. Men wachte zich het in eenigszins groote hoeveelheid te nemen; de schadelijke gevolgen van het gebruik zijn reeds meermalen met volkomen zekerheid aangetoond.

UIT DE PERS.

Nog iets over kwakzalverij.

Het *Rott. Nieuwsblad*, dat reeds zoo dikwijls getoond heeft in de bestrijding van de kwakzalverij aan onze zijde te staan, bevat onder bovenstaanden titel het volgend behartenswaardig opstel :

„De zieke behoort behandeld te worden door een deskundige, d. w. z. iemand die in staat is, de ziekelijke afwijkingen te beoordeelen. Toch wijken sommigen van dezen regel af en meenen beter te doen zich onder behandeling te stellen van een of anderen niet door de wet bevoegde. Het staat natuurlijk iedere(n) zieke vrij hulp te zoeken, waar hij of zij meent, die het beste te kunnen krijgen en het is eenigszins te begrijpen, dat iemand met een ongenees'lijk lijden ten einde raad zich begeeft op weg naar den kwakzalver, vaak nog daartoe aangespoord door deze(n) of gene(n) vriendin of vriend of goede kennis die weet mede te deelen, dat mej. A. of mijnheer B. ook net zoo iets had en er zoo wonderbaarlijk goed is afgekomen. Heusch, niet alleen onder de Drentsche boertjes treffen we dezulken aan, doch wij vinden zelfs tal van mannen en vrouwen van beschaving en ontwikkeling bij den kwakzalver hun heil zoeken, meer zelfs, dan wij maar eenigszins bij benadering kunnen vaststellen, want deze laatste categorie van menschen raadpleegt liefst den kwakzalver in het geheim, daar men bang is voor zijn reputatie en bovendien niet wenscht uitgelachen te worden. Afgezien van het feit, dat zij door kruiden en dranken soms hun maag bederven en dus hun laatste levensdagen nog moeilijker gemaakt worden, terwijl deze ongelukkigen bovendien nog nutteloos veel geld uitgeven, is er doorgaans niet veel kwaad bij, daar zij bij den huidigen stand onzer wetenschap en ons hedendaagsch „kunnen” helaas ten doode zijn opgeschreven.

Anders staat het met die categorie van patiënten, die zonder eerst een medicus te raadplegen naar den kwakzalver stappen met één of andere klacht. Zij krijgen ook een drankje of kruiden of iets dergelijks en niet zelden verbeelden zij zich zelfs, dat 't veel beter gaat, mogelijk nog onder den suggestieven invloed staande en zij zijn in die eerste dagen vaak dan de verbreiders(sters) van den roem van hun helper of helpster. Van langen duur is die beterschap niet, doch zij zullen nog eens een fleschje probeeren, nog eens een pakje kruiden, daar 't eerste zoo bijzonder goed geholpen heeft. Zoo gaat de tijd voorbij en de ziekte wijkt niet. Eindelijk komt de medicus ten tooneele en daar staat de lijder(es) voor ons met een niet meer te opereeren maagkanker om slechts een greep te doen uit de vele voorbeelden en wanneer wij dit uitspreken of voor ons zelf of tegen een nabijstaand familielid, dan vellen wij meteen 't doodvonnis, tegelijk den kwakzalver vervloekend, want was deze man of vrouw eerder onder onze handen gekomen, dan had hij of zij nog een goede kans gehad in leven te blijven, terwijl deze thans geheel en al verkeken is.

Zoo zijn er helaas zooveelen, die voor hun costume de beste naaister, den besten kleermaker willen hebben, doch voor hun gezondheid, hun lichaam, niet vragen naar een vakman, een deskundige. Nu zult ge onwillekeurig met de vraag tot mij komen: „Vanwaar die roem van den kwakzalver?” Waaron blijft de kwakzalverij bestaan? Ik was zoo even reeds in de gelegenheid den onverdienden lof, die den kwakzalver vaak wordt toegezwaaid, te

vermelden. Echter noch meer komt hem toe. Veronderstel, ge gevoelt u niet prettig en ge gaat naar den kwakzalver. Ge ontvangt uw meestal enorm duur betaalde medicamenten en ge knapt weer op en zijt geneigd het over de daken uit te schreeuwen want een kwakzalver heeft u genezen. Ge vertelt het aan ieder, die het maar hooren wil en uw kennissen zijn wel zoo vriendelijk voor u het nieuwtje weer verder te brengen. Nu moet men in de geneeskunde altijd zeer voorzichtig zijn met het trekken van conclusies. Om u dit duidelijk te maken diene het volgende: Een nieuw geneesmiddel wordt toegepast. Een ziekte verloopt vaak met verergeringen en verbeteringen en ge wendt uw nieuw middel aan. We zijn aan het begin van een periode, waarin een verbetering aanstaande is en ge staat vol verbazing stil, evenals de omgeving, van de wonderdadige werking van dit geneesmiddel. Een volgenden keer past gij of een ander hetzelfde middel weer toe, toevallig op een tijdstip, dat een periode van verergering haar intrede zal doen en ge zijt, zoo als vanzelf spreekt, weinig content over uw geneesmiddel en ge zegt: het middel helpt absoluut niet, integendeel, de ziekte wordt er nog erger van. Zoo zult ge inzien, dat een geneesmiddel, wil het recht van bestaan hebben, eerst in tal van gevallen getoetst moet worden. Het spreekt vanzelf, dat onze patiënt(e) van zoo even, wanneer zij of geen baat gevonden heeft, niets zegt tegen zijn (haar) omgeving en we zoodoende in de meeste gevallen alleen de goede zijde van de zaak vernemen, terwijl van den medicus een goeden afloop a. h. w. als vanzelf sprekend wordt geëischt. Nu heb ik allermintst reden te vermoeden, dat er onder mijn geachte lezeressen en lezers van deze „Medische Kroniek” zoodanigen zijn, die vertrouwen hebben in en zich overgeven aan een onbevoegde. Dit was ook geenszins de reden van het schrijven van dit artikel. Het was slechts mijn bedoeling u aan te toonen, dat het de plicht van een ieder is, uit liefde voor zijn naaste dit kwaad, d. i. de kwakzalverij, met hand en tand te bestrijden, een strijd echter, die naar ik vrees, nog geruimen tijd zal duren zoolang het „mundus vult decipi” d. i. „de wereld wil bedrogen worden”, de leus is.

MEDICUS.”

RECHTSZAKEN.

Eilers.

De bekende H. J. Eilers uit Oegstgeest, onlangs door het kantongerecht te Amsterdam veroordeeld tot twee maanden hechtenis, was tegen dit vonnis in verzet gekomen en had zich derhalve Woensdag 29 Sept. opnieuw voor het hem ten laste gelegde te verantwoorden.

Naar uit het procesverbaal bleek, was den 9den Juni j.l. geconstateerd, dat beklagde in een hotel hier ter stede, waar hij een kamer had gehuurd, verschillenden personen geneeskundigen raad verstrekke. De menschen die op zijn spreekuur kwamen consulteren, werden onderzocht en kregen dan later geneesmiddelen toegezonden. De betaling geschiedde volgens de financiële draagkracht der patiënten.

In antwoord op een vraag van den waarnemenden kantonrechter mr. E. Polak, verklaarde beklagde, dat hij uitsluitend lijdens aan tuberculose behandelde. Wel is waar stonden op zijn naamkaartje ook nog andere kwalen, maar de enkele proeven dien-aangaande genomen hadden niet de resultaten

opgeleverd, die beklagde er van verwachtte, weshalve hij die behandelingen had laten varen.

Kantonrechter: De capsules en andere geneesmiddelen die u verstrekt, bevatten teer, nietwaar?

Beklaagde: „Ja, dat kan ik hier niet zeggen.”

Kantonrechter: Is dat een geheim?

Beklaagde: „Een geheim niet, ik heb er in mijn boek over geschreven.”

Kantonrechter: U weet, dat hier in Amsterdam bevoegde geneeskundigen gevestigd zijn?

Beklaagde knikt bevestigend, maar als de kantonrechter dan concludeert, dat hij dus niet in de noodzakelijkheid verkeerde van geneeskundige hulp te verlenen, repliceert de ander, dat daar juist de kneep zit en dat hij voor zich de overtuiging heeft, dat hij moet doorgaan.

Behalve de inspecteur van politie, die de overtreding constateerde, werden als getuigen gehoord, een 28-jarige juffrouw uit IJmuiden en een 45-jarige vrouwelijke patiënt uit Durgerdam.

Beiden verklaarden zij lijdende te zijn aan longtuberculose en beiden hebben zij, naar zij zeiden, baat gevonden bij de geneesmiddelen hun door beklagde verstrekt, die ook nadat het procesverbaal in deze zaak was opgemaakt met de behandeling doorging.

In den loop van het verhoor bleek nog, dat beklagde vroeger een roomboterfabriek had en achtereenvolgens te Leiden en Sassenheim woonachtig was. In die laatste plaats vestigde hij zich als zaakwaarnemer; nadat hij failliet was verklaard, begon hij als natuurkundige op te treden.

Beklaagde motiveert dit door mede te deelen, dat hij zelf, twintig jaar oud, in hooge mate aan tuberculose leed. Volgens verschillende medici had hij nog slechts enkele maanden te leven en toen was hij zelf gaan zoeken naar een middel, hetwelk hem tenslotte door God werd gegeven.

„Waarom deelt gij dan niet precies mede wat er in dat middel zit?” informeerde de kantonrechter.

Beklaagde beweerde, dat hij dit, wat de hoofdbestanddeelen betreft, had gedaan en zeide voorts in 1907 zijn middel officieel aan de medische faculteit der verschillende hoogeschoolen en aan tal van doktoren te hebben aangeboden, waartegen de kantonrechter de verklaring van dr. Vos, leider van het sanatorium te Hellenoord, in 't geding bracht, dat door het middel van Eilers, niet één tuberculose-patiënt kon worden genezen.

De ambtenaar van het O. M., mr. Speyart van Woerden, wees er in zijn requisitoir op, dat geldboeten bij dezen beklagde niets baten, vandaar, dat hij er in principe tegen is die op te leggen. Een hechtenis van twee maanden acht het O. M. geenszins te hoog, gezien ook het feit, dat beklagde na de bekeuring nog herhaaldelijk zich aan dezelfde overtreding heeft schuldig gemaakt. In een schrijven tot den kantonrechter en het O. M. gericht, had hij trouwens verzocht zijn zaak zoo vroeg mogelijk in behandeling te willen nemen, daar hij heden elders „praktijk moest uitoefenen” en de menschen dan zoo lang zouden moeten wachten.

Op grond van een en ander eischte het O. M. dan ook bevestiging van het bij verstek gewezen vonnis.

Beklaagde meende in dit verband te moeten opmerken, dat het hier niet geldt een onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde, doch het nemen van proeven op groote schaal.

Bovendien meende hij, dat het geheele vonnis indruischt tegen onze wet, die immers niet anders is dan een definitie van de tien geboden.

Als ik iemand leed doe, heeft men het recht mij te straffen, maar hoe men dit kan doen terwijl ik zooveel het leven heb gered, is mij een raadsel.

De uitspraak in deze zaak zal Woensdag 13 October a. s. plaats hebben. (*Algem. Handelsblad*).

Onbevoegd uitoefenen tandheelkunst.

Van het kantongerecht te 's-Gravenhage diende onlangs de zaak tegen O. F. J. J. aldaar, terechtstaande omdat hij zonder bevoegd te zijn, buiten noodzaak bij een vrouw in zijn woning aan de Stille Veerkade tanden en kiezen met een tang heeft getrokken. Beklaagde was niet verschenen. De vrouw, die door beklagde behandeld was, werd o. m. als getuige gehoord. Hieruit bleek dat beklagde bij haar tanden en kiezen had getrokken uit de onderkaak waarna hij daarvoor een nieuw gebit had geleverd, hetwelk haar na de plaatsing zeer veel pijn veroorzaakte, waarom zij het noodig geoordeeld had zich onder behandeling van een bevoegd arts te stellen.

De ambtenaar van het O. M. deed in zijn requisitoir uitkomen, dat beklagde voor een gelijk feit reeds veroordeeld was. Z. E. Achtt. wilde ook ditmaal als waarschuwing nog geldboete vragen, en vorderde veroordeeling van beklagde tot f 300 boete subs. 3 maanden hechtenis en was voorts de meening toegedaan dat aan de praktijken van dergelijke onbevoegden een einde moest komen, waarop hij in het vervolg streng zal laten toezien.

(*Dagbl. v. Zuid-Holland*).

CORRESPONDENTIE.

J. J. B. te D. De gezonden poeders tegen *val-lende ziekte* zijn, volgens het onderzoek van den heer KEULEMANS, poeders wegende 7,5 gram en bestaande uit gelijke deelen *Broomnatrium* en *Broomammonium*.

A. V. te A. De gezonden brochure lijkt ook ons zeer gevaarlijk toe. Spoedig hopen wij de gelegenheid te hebben er op te wijzen; thans ontbreekt de plaatsruimte.

Mevr. F. B. S. te A. Ook uwe mededeeling moet nog blijven liggen. Weet gij ook nog enkele bijzonderheden omtrent de wijze waarop het middel wordt aanbevolen? B.v. per advertentie of zoo iets? Gij zoudt ons zeer verplichten door ons daarmede in kennis te stellen.

H. C. V. D. B. te IJ. Zeker is dat boekje belangrijk genoeg om er iets over te schrijven, temeer daar er een paar oude bekenden in voorkomen. Een onderzoek is echter noodzakelijk en zal tijd kosten.

P. C. de W. te V. De middelen van Dr. Kauling zijn reeds in 1906 door wijlen Dr. M. GRESHOFF onderzocht. Zij bestonden toen uit Capsules, gevuld met 350 milligr. *zwavelzure kinine* en een smeersel bestaande uit *stinkende gouwe* (*Chelidonium Majus*) getrokken op brandspiritus.

De opvolger van K. schijnt andere middelen te gebruiken. In Januari van dit jaar ontvingen wij grijsachtige comprimés (vermoedelijk gelijk aan de door U gezondene), die, doordat zij geheel in poedervorm waren overgekomen, moeilijkheden bij het onderzoek opleverden maar ons toch wel in staat stelden te beoordeelen dat er iets anders dan kinine in zat.

Wij zullen het nu eens met het door U gezondene (waarom toch zoo weinig?) probeeren.

Van de vloeistof voor omslagen om het been weten wij, tot nu toe, niets.

Onbekende Inzender te A. *Haargroeimiddelen* kunnen wij niet bespreken. Zie omtrent de *De Witt's pillen* het Maandblad van Maart j.l.

Het *Feuilleton* moet ditmaal blijven liggen.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te *Amsterdam*, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te *Amsterdam*; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te *Rotterdam*; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te *Leiden*; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te *Winterswijk*; C. NANNES GORTER, Journalist te *Alkmaar*; MR. A. LIND, Advocaat te *Amsterdam*; Mej. J. C. RESSING te *Delden*; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te *Amsterdam*; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; W. BINNENDIJK, Arts te *Amsterdam*, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

Ieder Lid ontvangt één Exemplaar van het Maandblad en heeft recht op hoogstens 10 Exemplaren ter gratis verspreiding.

LID DER VEREENIGING is ieder die haar doel helpt bevorderen en een Contributie betaalt van f 3.—.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur, AMSTEL 102 te Amsterdam; voor het BESTUUR DER VEREENIGING en voor AANGIFTE van LEDEN en ABONNÉS bij den Secretaris-Penningmeester W. BINNENDIJK, Arts, MARNIXSTRAAT 182, AMSTERDAM, bij wien ook losse exemplaren van het Maandblad moeten worden aangevraagd.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

ABONNEMENTSPRIJS, Franco per post. per jaar f 1.25.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij: Mededeelingen van het Bestuur. — Veertig-jarig bestaan der Vereeniging. — Verslag der Algem. Vergadering.

Hoofdartikel: Kwakzalvers-advertenties en de pers. Berichten: Rijksinstituut voor Pharmacotherapie-utisch onderzoek

Ingezonden: Een maag- en hoofdpijnpoeder
Uit de pers: De voortzetting van de praktijk. — De wonderdokter te Warfsterøolen.

Rechtszaken: Eilers veroordeeld. — Een honger- en koudestaker. — De poedertjes van den kwakzalver-oplichter.

Correspondentie.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

Het 40-jarig bestaan der Vereeniging.

In de laatst gehouden Algemeene Vergadering is besloten het 40-jarig bestaan der Vereeniging, in het begin van Januari, eenigszins feestelijk te herdenken. Het plan is, die herdenking te doen bestaan in een algemeene vergadering, een bijeenkomst waarin een feestredenaar zal optreden, en zoo mogelijk een gezellig samenzijn terwijl een kleine tentoonstelling, betrekking hebbende op kwakzalverij, de feestviering zal op-luisteren. Begrijpelijkerwijze gaat een en ander met kosten gepaard.

Leden die gezind mochten zijn mede te helpen deze herdenking mogelijk te maken, worden verzocht daarvan vóór 1 December aan den Secr.-Penningmeester kennis te geven met opgave van het bedrag, dat zij beschikbaar willen stellen.

Verslag van de Algemeene Vergadering, gehouden op 30 October 1920, in de Industriële Club te Amsterdam.

Ditmaal kenmerkte de jaarlijksche algemeene vergadering zich door groote belangstelling van de zijde der leden, ten eerste omdat het belangrijke financiële punt, de contributieverhoging, besproken zou worden en vervolgens omdat Prof. v. d. Wielen zijn aangekondigd voorstel zou komen verdedigen.

Allereerst werden jaarverslag en rekening-verantwoording over 1919 van den secretaris-penningmeester goedgekeurd. De aftredende bestuurs-leden, de heeren Abrahams, Romijn en Bouman werden met algemeene stemmen herkozen.

Mevrouw Blomberg-Swart, mejuffrouw Hugen-

holtz en de heer Hijmans werden verzocht zitting te nemen in de Commissie tot nazien der rekening 1920.

Na een uitgebreide bespreking werd de contributie over 1921 vastgesteld op *het oude bedrag van f 3.—*, terwijl ingevolge art. 8 der Statuten van de tegenwoordige leden die f 3.— betalen, *een extra bijdrage van f 2.—* zal worden gevraagd.

Hierbij werd de aanlokkelijke bepaling gemaakt, dat ieder lid, die vóór 15 December aan den secretaris-penningmeester een of meer nieuwe leden opgeeft, van deze extra bijdrage zal worden ontheven.

De abonnementsprijs van het Maandblad werd tot f 2.— verhoogd.

De hoofdschotel van de agenda vormde het voorstel van Prof. v. d. Wielen, om op meer doeltreffende wijze de kwakzalverij te bestrijden. Prof. v. d. Wielen ging van de gedachte uit, dat als men een kwakzalversmiddel in handen krijgt, men in het algemeen niet ook het Maandblad der vereeniging bij de hand heeft, waarin de gevaren van het kwakzalversmiddel worden besproken.

Hij wil daarom door de apothekers en hen die kwakzalversmiddelen afleveren, op elk flesch e of doosje een strookje laten plakken, waarop in eenvoudige woorden gewaarschuwd wordt, dat dit middel niet helpt of gevaarlijk is bij de kwalen, waartegen het wordt aangeraden.

Prof. v. d. Wielen had een 60-tal apothekers in den lande bereid gevonden, deze maatregel toe te passen. Na een geanimeerde discussie besloot de vergadering dezen weg in te slaan en noodigde zij de heeren van Riel, van Gelder en Binnendijk uit, om, in overleg met Prof. v. d. Wielen, dergelijke strookjes te ontwerpen. Er zal begonnen worden met de allerbekendste middelen.

De plannen voor de feestviering bij gelegenheid van het 40-jarig bestaan der vereeniging zul'en eerst dan vasten vorm kunnen aannemen, als de kasmiddelen sterker zijn geworden.

Aan het einde der vergadering vertoonde de heer Swier een juist afgeleverde flesch abdij-siroop, waarin zich twee insecten bevonden, die

veel gelijkenis vertoonden met de bekende bakkerstorren.

Deze flesch met het „beroemde” maar waarde-looze geneesmiddel uit de Alkemadestraat te Rotterdam, door zijn dierlijken inhoud getuigende van een allersmerigste bereidingswijze, zal in onze handen niet nalaten een machtig bestrijdingsmiddel te zijn van de steeds voortwoekerende kwakzalverij, als gevolg van de domheid van het lichtgeloovige publiek.

De heer Akker zal voortaan zijn torren beter moeten bewaken.

De Secretaris-Penningmeester.

W. BINNENDIJK.

Als **nieuwe leden** hebben zich opgegeven:

MR. E. OVERBOSCH, Ambtenaar O. M. Den Haag; MR. J. A. DE VISSER, Subst. Off. v. Justitie R'dam; N. SWIER, Schoten; D. BOSWIJK, Arts, Den Burg; P. H. G. VAN GILSE, Ar's, Haarlem; A. H. MULDER, Amsterdam.

Kwakzalvers-advertenties en de Pers.

(Een verhaal in brieven.)

In het begin Juli 1920 zond het lid onzer Vereeniging, de heer B. PREMSELA, Arts, het volgende schrijven aan het Algemeen Handelsblad:

„Kwakzalvers-advertenties.

Het zoo juist verschenen Juli-nummer van het „Maandblad uitgegeven door de vereeniging tegen de Kwakzalverij” bevat een artikeltje, waarop ik, geachte Redactie, uw aandacht zeer gaarne wilde vestigen. Hier is het:

Beperken van advertenties. In de N. Rott. Crt. lazen wij een bericht, dat de Vereeniging „de Nederlandsche Dagbladpers” besloten heeft, dat met ingang van 1 Juli a.s. de omvang van alle Dagbladen, met het oog op de ongekende stijging van den papier-prijs, beperkt zal moeten worden.

In verband daarmee zullen, evenals de N. Rott. Crt., verschillende groote bladen hunne advertentierubriek moeten inkrimpen en nu hopen wij maar, dat eindelijk de tijd gekomen is, dat de kwakzalvers-advertenties, die zooveel onheil stichtten, zullen wor-

den geweigerd. Alsdan zou uit het kwade nog het goede geboren worden.

Mag ik, behalve deze aandachtvestiging, ook nog eenig commentaar toevoegen? De redactionele kolommen der Dagbladpers en ook vaak der geïllustreerde Pers („Het Leven”) toonen nog wel eens liefde voor de goede zaak der kwakzalverijbestrijding. Hoezeer dit ook waardeerende, was ik altijd zoo vrij — en ben ik nog — deze liefde als een platonische te beschouwen. Immers; de inhoud der advertentie rubriek was altijd in lijnrechte tegenspraak met dien van het redactionele gedeelte. Eenige verbetering is hierin gekomen, toen van hoogerhand (dus helaas niet vrijwillig) bevolen was, dat advertentien, waarin bedekt of onbedekt *afrijving* werd aangeboden, niet meer mochten worden opgenomen („Het Leven”, zoo vaak krokodillen-tranen stortende, om al de slechtheid in het maatschappelijk leven, plaatst ze echter nog).

Gewone kwakzalversmiddelen bleven — en blijven — echter de kranten nog vullen (zie b.v. de buitengewone reclame voor gomballetjes met menthol of te wel „Valda”-pastilles).

Klaagt men hierover bij de redactie, dan krijgt men immer ten antwoord, dat redactie en administratie twee grootheden zijn, los van elkander en vrij ten opzichte van elkander. Dat een, hen beiden bevelen kunnende, directie aanwezig is, wordt systematisch vergeten en al zoo handelende, d.w.z. de theorie der redactie te zien vernietigen door de praktijk der administratie, kan een dusdanig dagblad wel eens de schijn op zich laten, dat de theorie slechts gaat tot aan de portemonnaie, en niet verder.

Dat de band tusschen redactie en administratie aan *uw blad* niet zoo buitengewoon los is, heb ik zelf ervaren ten tijde van de griep-epidemie. Ik wees toen — in een ingezonden stuk — op een afzetters-kwakzalvers-advertentie, waarbij een waardeloos middel werd aanbevolen als voorbehoedmiddel tegen de griep. In uw onderschrift, geachte Redactie, zeydet, *gij toe, de bewuste advertentie niet meer te zullen plaatsen, hetgeen ook geschiedde.*

Thans is de kans schoon voor U, uwe theorie in praktijk te brengen, zonder in botsing te komen met uwe administratie.

De advertentierubriek zal ook ingekrompen moeten worden!

Welnu; geef gehoor aan den raad U gegeven in 't geciteerde stukje en weiger van nu af aan, alle kwakzalversadvertenties!!

Dat gij daarmede handelt in het belang der volksgezondheid, is een waarheid, die ik U wel niet zal behoeven te bewijzen; daarvan zijt gij toch wel overtuigd.

Intusschen, zult gij mij voorwerpen: „wat zijn kwakzalversmiddelen?”

Zijn sanatogeen, bioglobin, norit, om maar enkele te noemen, die geneeskrachtige werking niet geheel missen; ook kwakzalversmiddelen?

M.i. zijn deze stoffen niet dadelijk te beschouwen als kwakzalversmiddelen, maar af te keuren valt, dat deze middelen worden aanprezen *in het openbaar.*

Wanneer zulks geschiedt, dan zullen zij met hun, voor geneeskundigen nietszeggende en voor leken alles zeggende, reclame, te veel en te ondoordacht (en dus verkeerd) aangewend worden. Zijn deze stoffen inderdaad, goed, dan behooren

zij gepropageerd te worden onder de artsen en in geneeskundige vakbladen, maar niet in den krant, tegenover een, tot oordeelen onbevoegd, publiek.

M.i. behoort de dagbladpers (en weekpers, en geïllustreerde pers) *alle* advertenties te weigeren, waarin, met 't doel om geld te verdienen, geneesmiddelen of zoogenaamde geneesmiddelen, worden aanbevolen.

Dat behoorde altijd; dat kon nooit; nu kan 't, m.i., wel.

Geachte Redactie, wanneer ik U voor 't voorgaande een plaats vraag in uw blad, waar b.v. uitgebreide verslagen te lezen staan over boksen en wielervedstrijden, dan lijkt mij die vraag, in verband met het belang van de zaak, waar 't om gaat, niet onbillijk.

Ik ga nog verder; zelfs een verzoek om een redactioneel onderschrift, is m.i. niet geheel en al onbegrijpelijk.

Dat ziet, met buitengemeene belangstelling, tegemoet

Uw. dw.

B. PREMSELA,
Arts.

Amsterdam, 4 Juli 1920.”

Hierop werd 6 Juli het volgende an woord van de directie ontvangen:

AMSTERDAM, 6 Juli 1920.

Den Weled. ZeerGel. Heer Dr. B. PREMSELA
Andrieszkade 2,
Amsterdam.

Weled. ZeerGel. Heer,

Uw schrijven over „Kwakzalvers-advertenties” hebben wij ontvangen.

Hetgeen Gij daarin zegt over de soort advertenties, die wegbleven, toen dat van hoogerhand bevolen werd, is onjuist. Reeds lang worden geheel vrijwillig door ons alle advertenties geweerd van geneesmiddelen, die ten nadeele van onze lezers kunnen werken, of eene handeling in strijd met de wet bedoelen. Het is niet onze bedoeling advertenties van onschadelijke of deugdelijke geneesmiddelen, z.g. „huismiddelen”, als staalpillen, hoestmiddelen, enz. te weigeren, alleen omdat deze door sommige geneeskundigen met den algemeenen naam „Kwakzalversmiddelen” worden aangewezen.

Hoogachtend,

A. G. BOISSEVAIN.”

En later van de Hoofdredactie:

AMSTERDAM, 10 Juli 1920.

Den Weled. ZeerGel. Heer Dr. B. PREMSELA
Alhier.

Zeer Geleerde Heer,

Wij zenden op Uw verzoek Uw stuk over de „Kwakzalversadvertenties” terug. Onze medische adviseur heeft het ingezien en ons erover bericht. Ik zal, nadat onze Directeur van zijne vacantie terug is, de zaak nog eens ter sprake brengen.

Hoogachtend,

M. DE KALF.”

Deze brief gaf den Heer Premsele aanleiding tot het volgende schrijven:

Kwakzalvers-advertentien.

„Geachte Redactie,

Een ingezonden stuk, van mijn hand, aangaande een, in den vervolge, weigering van kwakzalversadvertentien, in verband met de gedwongen beperking der advertentierubriek, stuurt gij mij terug met een begeleidend schrijven.

Napleiten over een geweigerd stuk, ligt niet in mijn bedoeling, maar uw schrijven geeft blijk van een dusdanige misvatting van het begrip „kwakzalversmiddelen”, dat ik waag te veronderstellen, dat uw medische medewerker onheilspellend zijn hoofd zou geschud hebben, bij het lezen van uwe woorden.

Hier zijn ze:

..... reedslang worden geheel vrijwillig door ons alle advertenties geweerd van „geneesmiddelen, die ten nadeele van onze lezers kunnen werken, of eene handeling „in strijd met de wet bedoelen. Het is niet „onze bedoeling advertenties van onschadelijke of deugdelijke geneesmiddelen, z.g. „huismiddelen” als staalpillen, hoestmiddelen, enz. te weigeren, alleen omdat deze „door sommige geneeskundigen met den „algemeenen naam „kwakzalversmiddelen” „worden aangewezen”.

En waar de clou van deze zinnen de reden is van de weigering van mijn stuk, daar is er mij aangelegen, U te wijzen op de onhoudbaarheid uwer beweringen. Laat ik U houden aan de twee door U genoemde voorbeelden.

Volgens uw beweren zijn dus *staalpillen (alias Pink Pillen) en hoestmiddelen (b.v. Abdijsiroop) onschadelijke of deugdelijk geneesmiddelen, die niet ten nadeele van uwe lezers kunnen werken*, (dit, uw beweren, moet juist zijn, anders waren deze advertenties door U geweerd.

Te beginnen met de *Pink Pillen.*

Op bladz. 92 van het boekje: „De Kwakzalversmiddelen”, uitgegeven door „de Vereniging tegen de kwakzalverij” lees ik:

Pinkpillen: (onderzocht door G. B. Schmidt) slecht bereide Blandsche pillen (Blandsche pillen zijn onze gewone staalpillen).

Pinkpillen (onderzocht door Prof. P. van der Wielen) slecht bereide Blandsche Pillen plus een weinig zink plus gentiaanpoeder.

Het boekje geeft als comentaar:

Dit is een herhaald onderzoek. Bij vroegere gelegenheden was de aanwezigheid van arsenicum geconstateerd. Opzettelijk onderzoek hiernaar leverde thans negatief resultaat alweer dus een van die gevallen, waaruit blijkt dat de kwakzalversmiddelen zonder eenige zorg of nauwkeurigheid worden bereid. Van het zink en de gentiaanpoeder bleek bij vorig onderzoek weer niets.

Deze Pink pillen zijn dus, op zich zelf beschouwd, zonder schadelijke bestanddeelen en zelfs nuttig voor haar of hem, welke lijdende is aan bloedarmoede. Bleef dus de toepassing dezer pillen beperkt tot hen, bij wie, medisch de diagnose: bloedarmoede is gesteld, dan konden zij nooit ten nadeele uwer lezers werken en was plaatsing der advertentie te begrijpen.

Maar.....

De toepassing der pillen blijft *niet* beperkt tot voornoemde groep.

Immers; in de advertenties staat als aanwijzing tot het gebruik: *Hoofdpijn, pijn in den rug, moe-gevoelen, lusteloosheid, enz.*

Duizenden mensen, die deze verschijnselen vertoonen, als beginsymptomen eener niet-herkende kwaal (suikerziekte, nierziekte) slikken deze pillen en laten het oogenblik tot herkenningen, eventuele genezing der ziekte voorbij gaan.

En daar is nu MIJN clou.

Uw bewering, dat Pink Pillen niet ten nadeele van uwe lezers kunnen werken, valt, in verband met bovenstaande zinsneden.

Al de beginnende suikerzieken, nierlijders, hartlijders, tuberculeuzen, die zelven hun ziekte niet vermogen te herkennen, doch alleen misleidende beginsymptomen voelen en dan, zonder dokter, Pink-pillen gaan eten, doen dat, mede, door de door U geplaatste advertenties en laten zich verwaarloozen, mede, door uw schuld.

En uw tweede voorbeeld: *hoestmiddelen*.

Als type geldt hierbij, de bekende *Abdijsiroop* (uit het klooster van Santa Paulo Carthagena).

Op blz. 6 van voornoemd boekje staat:

Abdijsiroop: (onderzocht door H. van Gelder) aardappelsiroop, kaneelzuur, spoor salicyl.

En als commentaar:

Het Klooster Santa Paulo bestaat niet, het is alleen het middel voor de fabrikant *Akker* om het publiek wijs te maken, dat hier deugdelijke waar wordt geboden. Zooals men ziet bestaat het kwakzalversmiddel uit niets anders dan dik suikerwater met wat kaneel. Op zichzelf dus onschadelijk, wordt het gevaarlijk, doordat de gewetenlooze fabrikant het aanprijst tegen pleuris, tering en diphteritis, en doordat het tegen veel te hoogen prijs wordt verkocht. De gevaren, die hierin zijn gelegen, worden onder het hoofdstuk: *Teringmiddelen*, uiteengezet.

Die uiteenzetting loopt volkomen parallel met wat ik boven schrijf aangaande de Pink Pillen.

Iemand die langdurig hoest, kan zelf onmogelijk uitmaken of die hoest het gevolg is van een onschadelijke luchtpijpaandoening of van een beginnende tuberculose. Dat kan alleen zijn dokter en die dokters hebben al jaren lang tot in den treure verkondigd, dat, wil tuberculose te genezen zijn, dan moet men er heel, heel vroeg bij zijn.

En diezelfde leeken slikken thans flesschen vol siroop en laten hun genezingskans voorbijgaan, mede, door 't lezen van de door U niet-geweigerde en niet-te-weigeren advertenties.

Ik kan eindigen.

Ik ontleedde uw eigen voorbeelden; dozijnen anderen had ik kunnen toevoegen.

Uwe conclusies zijn (of waren?):

I. Staalpillen en hoestmiddelen zijn onschadelijke of deugdelijke „huismiddelen“.

II. Advertenties hiervan kunnen nooit ten nadeele onzer lezers werken.

III. Niettegenstaande de beperking onzer advertentierubriek blijven wij, op de boven aangevoerde gronden, deze advertenties plaatsen.

Mijne conclusies zijn:

I. Staalpillen en hoestmiddelen (abdijsiroop) bevatten geen schadelijke bestanddeelen.

II. Het leeken-gebruik ervan, zonder medische aanwijzing, kan van een beginnende ziekte (tuberculose, suikerziekte, nierziekte) de herkenning zooveel vertragen, dat de genezingskans voorbij is.

III. Een dusdanig gebruik wordt bevorderd door het lezen van advertenties.

IV. Het plaatsen van deze advertenties kan dus zeer zeker ten nadeele uwer lezers werken.

V. Er is thans voor U een schoone gelegenheid, om, zonder finantieel nadeel, deze advertenties te weigeren.

VI. Een weigering uwerzijdsch zal zijn in het

belang der volksgezondheid, waartoe mede te werken ook uw doel is.

Het komt mij niet ongewenscht voor deze twee stellen conclusies, ter vergelijking, in uw blad te publiceeren.

Hoogachtend,

B. PREMSELA, Arts.

Amsterdam, 6-VII-'20."

Waarna door onderstaand antwoord de correspondentie gesloten werd:

„AMSTERDAM, 24 Sept. 1920.

Den Weled. Zeer Gel. Heer B. PREMSELA, Arts
Andrieszkade 2, *Alhier*.

Zeer Gel. Heer,

Wij hebben uw briefkaart, in verband met uw schrijven van 10 Juli, ontvangen en hebben over de bedoelde quaestie met onzen medischen adviseur van gedachten gewisseld. Dat advies heeft mij echter niet kunnen afbrengen van mijn meening, dat wij over advertenties van gepatenteerde geneesmiddelen, door u „Kwakzalversadvertenties“ genoemd, geen censuur kunnen oefenen. Onder die geneesmiddelen zijn er, die door doktoren worden gebruikt en voorgeschreven; een familielid van mij heeft, volgens het oordeel van den behandelenden geneesheer, haar leven te danken aan het gebruik van een gepatenteerd geneesmiddel.

Terecht is de verkoop van gepatenteerde geneesmiddelen geoorloofd. Het ligt niet op den weg van de redactie van een dagblad, te verhinderen, dat de verkoopers van gepatenteerde geneesmiddelen publiciteit geven aan hun meening omtrent de eigenschappen van die middelen.

Hoogachtend,

A. G. BOISSEVAIN."

Naschrift.

Inderdaad, na een schrijven als van 24 September, moest de correspondentie wel gestaakt worden.

Wanneer de voorbeelden van den heer A. G. Boissevain door mij ontleed zijn, wanneer zijn conclusies door mij uitgerafeld worden, wanneer mijn conclusies daartegenover worden gesteld en in het antwoord wordt langs die conclusies heen-gepraat, met als eenig resultaat: „En toch doe ik het lekker niet!“, dan past een verder zwijgen van mijn kant zeer zeker.

Maar op één zaak wil ik nog even den vinger leggen.

Daar staat;

...dat advies (van den medischen adviseur) heeft mij niet van mijn meening kunnen *afbrengen*...

Ik concludeer daaruit, dat dit advies anders luidde, dan goed paste in de gedachten des heeren Boissevain; rederlijkerwijze zou dan niet gesproken zijn van: „niet afbrengen“ maar van „wel versterken“.

Het is mij een lie ding waard dit advies te leeren kennen.

Misschien zou dit kunnen gebeuren, indien onze Redacteur van dit nummer een exemplaar zond aan den medischen adviseur van het „Algemeen Handelsblad.“

28-X-'20.

B. PREMSELA.

BERICHTEN.

Rijksinstituut voor Pharmacotherapeutisch onderzoek.

Bij de installatie van het Bestuur van dit Instituut heeft de Minister van Arbeid o.a. gezegd:

„Bijna dagelijks komen nieuwe middelen de aandacht der geneeskundigen en der apothekers vragen.

Verschillende daaronder blijken bij het gebruik zoo waardevolle eigenschappen te bezitten, dat zij onmiddellijk burgerrecht verkrijgen en na korteren of langeren tijd een plaats in de Pharmacopee zullen innemen. Dit is echter slechts voor een klein deel der aanbevolen middelen weggelegd; een groter deel blijkt bij het gebruik niet die eigenschappen te bezitten, welke er in de aankondigingen der ontdekkers of fabrikanten aan worden toegeschreven, of wel aan de toepassing zijn gevaren verbonden, die, als zij tijdig genoeg bekend waren geweest, van de aanwending hadden moe'en doen afzien. Nog andere middelen worden onder een schijnschoon kleed met een nieuwen naam aanbevolen en zijn in werkelijkheid lang bekende, soms reeds lang buiten gebruik gestelde, stoffen.

Wat hier met enkele woorden omtrent sommige geneesmiddelen werd gezegd, geldt ook voor ontsmettingsmiddelen en voor voedingspreparaten, die voor zieken zijn bestemd. Het is bekend, dat sommige dezer preparaten alleen door een breed opgezette en voortgezette reclame tot het publiek doordringen. Voorspiegelingen van herstel van levenskracht, van genezing van sleepende ziekten, van langs anderen weg niet te bereiken uitkomsten, moeten daarbij dienst doen. De wetenschap van enkelen is niet voldoende, om hier het kaf van het koren te scheiden, om het volk tegen uitbuiting van den kant van geneesmiddelfabrikanten te beschermen.

Doch ook voor den arts en voor den apotheker is voorlichting noodig. De eerste moet spoedig en afdoende worden op de hoogte gesteld van de goede of minder goede eigenschappen van nieuwe middelen; de apotheker moet over gegevens beschikken, om de juiste samenstelling en de zuiverheid dezer middelen te onderzoeken. Beiden moeten onafhankelijk zijn van de gegevens, door de fabrikanten versterkt, van de niet altijd met de noodige objectiviteit gedane mededeelingen in sommige vakbladen. De arts moet bijtijds gewaarschuwd worden voor de gevaren, aan de toepassing van nieuwe middelen verbonden; hij moet kunnen beschikken over betrouwbare mededeelingen, die schadelijken invloed bij therapeutisch ingrijpen kunnen voorkomen. Stokvis heeft er met recht de medici op gewezen, slechts die middelen aan te wenden, die zij door en door kennen, die zij volkomen vertrouwen.

Bij den wassenden stroom van nieuwe artsenijsstoffen is het niet mogelijk, uit eigen ervaring aan die eischen te voldoen. De Regeering heeft dit ook ingezien en heeft gevolg gegeven aan het verzoek, door de Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst en die ter bevordering der Pharmacie tot haar gericht, om de taak der voorlichting van geneeskundigen en apothekers aan een zelfstandig instituut op te dragen.

Prof. Dr. L. VAN ITALLIE, de Voorzitter van het Bestuur van het Instituut, heeft, in zijn antwoord, o.a. het volgende gezegd:

„De opdracht, aan ons Bestuur gegeven, is niet scherp omljnd. Binnen de perken, door het Koninklijk besluit gesteld, zijn verschillende wijzen van uitvoering der ons opgedragen taak mogelijk. Het Instituut zal zich langzamerhand moeten onwikkelen. Niet alle nieuwe middelen zullen

onmiddellijk in onderzoek kunnen worden genomen. Al is het aantal medewerkers ook groot, toch moet beperking van de taak, die ons wacht, vooral in den aanvang, worden betracht. Het Instituut moet zijn weg nog vinden, zijn werklijnen zijn nog niet scherp afgeteekend.

Op den voorgrond zal staan het onderzoek naar de samenstelling, zuiverheid en pharmacologische werking van genees- en ontsmettingsmiddelen en van die voedingspreparaten, die bij herstel van ziekten worden toegepast. Over de uitkomsten dier onderzoekingen zullen mededeelingen aan de artsen en apothekers worden gedaan, terwijl daarbij tevens de litteratuur over die middelen kritisch zal worden verwerkt. Wij zullen trachten, het kaf van het koren te scheiden, onbetrouwbare en gevaarlijke geneesmiddelen als zoodanig te signaleeren, den weg te wijzen, die bij de toepassing van nieuwe middelen moet worden ingeslagen, en als het kan, krachtig medewerken tot bestrijding der kwakzalverij met geneesmiddelen."

INGEZONDEN.

Amsterdam, 11 September 1920

Een maag- en hoofdpijnpoeder.

Geachte Redactie,

Hierbij ingesloten zend ik U een pakje poeder waaromheen een wit papiertje met opschrift: *Maag- en hoofdpijnpoeder volgens Dr. Förster*. Het werd te koop aangeboden in Holysloot, hier dicht bij Amsterdam. De inhoud was 30 gram en de prijs f 1.10. Bovendien werden er cadeaux beloofd, die, alnaar de winst van het artikel mee of tegengevallen was, grooter of kleiner zouden zijn. Ik heb het poeder even vluchtig onderzocht. Het is smakeloos! Bevat 10% eiwit en bestaat, onder het mikroskoop gezien, verder uit rijstzetmeel. Misschien wil U er eens tegen waarschuwen in het Maandblad. Want, zoowel wat inhoud als prijs betreft, lijkt het mij kwakzalverij.

Hoogachtend,

F. BLOMBERG-SWART.

Onder dankbetuiging voor de mededeeling verklaren wij gaarne, dat ook wij het aangeboden poeder onder de kwakzalversmiddelen zouden rangschikken. Een waarschuwing daartegen onzerzijds beschouwen wij derhalve zeer op haar plaats.

RED.

UIT DE PERS.

De voortzetting van de praktijk.

Het *Pharmaceutisch Weekblad* schrijft het volgende:

Spottend, met een sneer, als zou dat nu een echt kwakzalversgedoe zijn, heeft men er indertijd op gewezen, dat de nabestaanden van DE HAAS, den welbekenden „kruidendokter", het zaakje van vader op den zelfden voet voortzetten. Wat nu te zeggen van een advertentie, die we dezer dagen in een onzer groote dagbladen vonden?

PRAKTIJK.

Doktersweduwe, in bezit van geheim recept, **zoekt samenwerking met Arts**, ter uitoefening der praktijk. Discr. verz.

Br. No. 80101, bureau dezer Courant.

Zou manlief zelf het recept, dat dan toch wel heel heilaanbrengend moet zijn, geheim hebben

gehouden en het fluisterend op zijn sterfbed aan zijn vrouw hebben meegedeeld? Afschuwelijk! We hadden zoo gehoopt, dat het bij granuline ware gebleven. Zullen straks nog meer Nederlandsche namen een klank krijgen als die van HOLLOWAY, FOSTER, AKKER, GRAFHORST, BOON? In 1909 mocht ik nog schrijven: „Met dankbaarheid mag vermeld worden, dat de Nederlandsche geneesheer en de Nederlandsche apotheker tot heden slechts bij uitzondering het bedrog met geneesmiddelen actief in de hand hebben gewerkt." Zouden de teekenen er op wijzen, dat ook hier de bakens in een verkeerde richting worden verzet?

De wonderdokter te Warfstermolen.

De *Prov. Groninger Courant* bevat het volgende bericht omtrent den wonderdokter van wien wij in ons no. van Januari l. reeds melding maakten ZOUTKAMP. Van een paar bezoekers aan Petrus Spoelstra, wonderdokter te Warfstermolen. Naar aanleiding van courantenartikels en uitlatingen van patienten werd door een onzer ingezetenen een bezoek afgelegd, waarvan het volgende:

Op de vraag, waar Petrus woonde, kreeg men te Warfstermolen den indruk, dat een profeet in zijn vaderland niet geeerd wordt. Men werd toegelaten. Het water van den patient, oud 14 jaar, werd getoond, doch Petrus moest eerst wat van de ziekte weten, waarop de bezoeker antwoordde: „Dan heb ik niet noodig hier te komen; uit het water moet ge de ziekte kunnen constateeren." Volgens Petrus, kon hij dat wel, maar hij wilde dat niet. Daarop werd meegedeeld, dat de patient niet kon slapen, wat Petrus daarop direct wel kon zien. De patient zou reeds 3 maanden aan deze kwaal geleden hebben, wat niet waar bleek te zijn: 't was reeds 8 maanden. Volgens Petrus bewering was de ziekte ontstaan uit ernstige ziekte of zware verkoudheid, wat eveneens niet waar bleek te zijn. De bezoeker kreeg den indruk, dat Petrus niet te vertrouwen is: toch werden medicijnen meegenomen en betaald: het bedrag voor consult en medicijnen was f 1.50.

Den volgende dag ging er een ander naar Petrus met water van denzelfden patient. Petrus lag te bed. Ook nu wilde hij eerst van den bezoeker weten, wat de patient scheelde.

Geantwoord werd: de patient is 20 jaar oud en heeft erge pijn in den rug. Dat zag Petrus toen ook direct en gaf daarvoor smeergoed en medicijnen: bedrag f 3.25.

Na deze onderzending heeft de vader van den patient geene waarde meer kunnen hechten aan Petrus behandeling.

De toeloop van bezoekers is 40 a 50 per dag; de onkosten van f 1.50 tot f 10.

Is het nu geene schande, dat dergelijke praktijken kunnen worden uitgeoefend?

RECHTSZAKEN.

Eilers veroordeeld.

Overeenkomende met den eisch is H. J. EILERSTE *Oegstgeest* veroordeeld tot twee maanden hechtenis, wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

Een honger- en koude-staker.

Te Budel is gearresteerd, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, een zich noemende

dr. Ruisch van Dugteren. Zijn werkelijke naam blijkt veel eenvoudiger te zijn. Hij weigert niet alleen voedsel, doch ook voldoende dekking.

(N. v. d. D.)

De poedertjes van den kwakzalver-oplichter.

Men schrijft aan *De Rotterdammer* uit Delft:

Kende hij ze nog van vroeger: de goeie dagen — toen hij nog fabrikant was in Haarlemmerolie — hoe veel te meer bij de gedachte daaraan, viel hem dezen dag als een looden last op z'n schouders.

Voor drie à vier maanden te dezer stede zijn succes beproevend, verkocht hij als reiziger voor eigen rekening, bij een vischhandelaar een twaalf-tal hoofdpijnpoeders, volgens Dr. Fosters recept bereid. Wat het etiket in schrijfmachineschrift vermeldde, echter onder voorwaarde, dat den volgende dag door den fabrikant, een automobilist, met een deskundige zou komen en de poeders tot vele tientallen zou reproduceeren en tevens den vischhandelaar een reclameplaat ter waarde van f 7.— zou medenemen. Dit koopje werd door den vischhandelaar gretig aanvaard. Te meer omdat hij voor deze veel verkochte, zichzelf mits eenmaal gebruikt, recommandeerende hoofdpijnpoeders, slechts f 4.50 behoefde te betalen.

Of het nu kwam dat de klanten liever van een zouten haring of een gerookte paling gediend waren, dit staat vast, geen der poeders werd door hen geslikt. Dit vond de koper echter nog niet erg, maar minder prettig vond hij het toen noch automobiel met deskundige-veelvoudiger noch de beloofde reclameplaat verscheen. En toen onze ex-fabrikant dan ook hedenmorgen met een koffer in z'n hand wederom in de straat, waar de beetgenomene vischhandelaar woont, verscheen, vond dezen tijd gekomen de politie te waarschuwen en met de practijken van dit heerschap in kennis te stellen, hetwelk tengevolge had, dat H. J. M. thans woonachtig te Haalem, in verzekerde bewaring werd gesteld. Mocht hij soms bij het nadenken over het gebeurde hoofdpijn krijgen, dan zal de politie hem, zoo hij dit wenscht, tijdig met zijn hoofdpijnpoeders van dienst willen zijn.

CORRESPONDENTIE.

F. H. J. te M. en B. De kruiden worden onderzocht.

Dr. v. D. te V. Ook wij keuren het optreden van dien apotheker, niet alleen in zake *Wincarnis* maar in meer opzichten, ten zeerste af. Er is echter weinig aan te doen, wanneer dergelijke apothekers niet schijnen te voelen wat zij aan hun stand verschuldigd zijn.

Dr. H. te N. De vloeistof wordt onderzocht van een resultaat zijn wij niet zeker.

S. S. te A. Het *Asthma-middel* van *Schijfman* bestaat uit poeder van *Stramoniumbladen* en *salpeter*, komt dus vrijwel overeen met de talrijke middelen, waarvan, aangestoken, de damp moet worden ingeademd en die *tijdelijk verlichting* doch geen *genezing* teweeg brengen.

Het tegenwoordig weer druk geadverteerde *Potter's Asthma Cure* is ongeveer gelijk van samenstelling.

Een voorschrift voor een soortgelijk poeder is opgenomen in het *Rotterdamsch Supplement op de Nederlandsche Pharmacopee* en kan door ieder apotheker worden bereid.

— Veel moest tot een volgend no. blijven liggen.

Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: MR. P. W. DE KONING, Advocaat te Amsterdam, VOORZITTER; E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; MR. W. P. R. BOUMAN, Officier van Justitie te Rotterdam; MR. A. A. CNOPIUS, Advocaat-Generaal bij het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O. M. bij het Kantongerecht te Leiden; Ds. F. C. FLEISCHER, Doopsgez. Predikant te Winterswijk; C. NANNES GORTER, Journalist te Alkmaar; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; Mej. J. C. RESSING te Delden; J. VAN RIEL, Dir. Mil. Apotheker, Directeur van het Rijks Magazijn van Geneesmiddelen te Amsterdam; DR. G. ROMIJN, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's-Hertogenbosch; W. BINNENDIJK, Arts te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING f 3.—

Ieder Lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 10 ex. ter gratis verspreiding.

ABONNEMENTSPRIJS MAANLAD f 2.—

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: AMSTEL 102, AMSTERDAM.

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: W. BINNENDIJK, Arts, Marnixstraat 182, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

INHOUD:

Vereeniging tegen de Kwakzalverij: Mededeelingen van het Bestuur.

Hoofdartikel: Samenstelling van de middelen in 1920 onderzocht. — De Opiumwet.

Berichten: Centraal Laboratorium v. d. Volksgezondheid. — Wasmuth bedreigd.

Mededeelingen van verschillende aard: H. van Gelder's Uroscopisch Instituut. — De praktische Veearts.

Uit de Pers: Nut van het Tuberculose museum.

Herhaalde Waarschuwingen: De Rode pillen van Dupuis.

Correspondentie.

Register op den 40en jaargang.

BIJSTERVELD'S TERINGMIDDEL: Tabletten met *ichthyol* als werkzaam bestanddeel. (No. 6).

BIJSTERVELD'S ZENUWMIDDEL: Tweeërlei comprimés, waarvan de groote *kinine* en een *ijzerzout* bevatten, terwijl in de kleine een samentrekkend smakende stof aanwezig is, die niet nader kon worden vastgesteld. Reuk naar *valeriaan* en *kaneel*. (No. 6).

DUO-FORMULA bevat guajakhars en gutti-gom. (No. 6).

JUFFROUW VAN E. Drank van — bevat *kinabast* en *anijs*.

JUFFROUW VAN E. Pillen van — bevatten *kinine* en *staal* (No. 1).

FISTELPOT. Bij een nieuw onderzoek zijn, behalve plantenpoeders (waaronder *peper*), aangetroffen: *rarse boter* en *phosphorzure kalk* (No. 7).

VAN GELDER'S GALSTEENOLIE bevat *terpentijn* en *lijnolie*; ongeveer 15 met 35. (No. 12).

VAN GELDER'S TERINGDRANK bestaat uit *levertraan*, *petroleum*, *teer* en een *ijzerverbinding*. (No. 12).

VAN GELDER'S ZENUWDRANK bevat *broomkalium*, *dubbelkoolzure soda*, *salicylzure soda*, *pepermuntolie* en *suiker*. (No. 12).

KINKHOESTDRANK volgens recept van Dr. Th. Brummer, is gelijk aan de *samengestelde Thijmstroop*, in elke apotheek voorhanden en bevat bovendien nog *boorzuur* en een kleine hoeveelheid van een *broomverbinding*. (No. 5).

MAAG- EN HOOFDPILNPOEDERS volgens Dr. Förster bevatten 10% *eivcit* en bestaan verder uit rijstezetmeel (No. 11).

POTTER'S ASTHMA-MIDDEL bestaat uit *stramoniumbladen*, *salpeter*, *lavendelbloemen* (No. 3).

SENKA'S MIDDEL TEGEN TUBERCULOSE is samengesteld uit 2 deelen *petroleum*, 1 deel *traan* en een niet groote hoeveelheid *houtteer* (No. 10).

SMEERSEL VERSTREKT DOOR EEN PREDIKANT tegen tuberculose, toont veel overeenkomst met (*koe?*)*mest*. (No. 8).

ZALF VAN DENZELFDEN tegen tuberculose bestaat uit *pek*, *hars* en *was*. (No. 8.)

ZALF VAN DENZELFDEN tegen beeneters bevat *honig*, *was*, *terpentijn*, *sandarak* en *tarwemeel*. (No. 12).

VALDA-PASTILLES. Bij herhaald onderzoek is,

behalve *Arabische gom*, *suiker*, *menthol* en een *groene kleurstof* nog een weinig *eucalyptol* aangetroffen. (No. 3).

VISSER'S ASTHMAPILLEN bevatten 100 milligram *joodkalium* per pil. (No. 8).

VISSER'S STEENPUISTENPOEDER is gedroogde *biërgist*. (No. 8).

VALLENDE ZIEKTE. Drank tegen — bestaat uit een oplossing van ongeveer 20% *broomkalium* met *drop* of *zoethout-extract*. (No. 8).

VALLENDE ZIEKTE. Zoogenaamde *kruiden* tegen — bleken alléén uit *broomkalium* te bestaan. (No. 12).

VALLENDE ZIEKTE. Poeders tegen — bevatten 7,5 gram *broomnatrium* en *broomammonium*, gelijke deelen. (No. 10).

ZENUWHOOFD PIJNPOEDERS volgens Dr. Meenk bestaan alléén uit *antifebrine*. (No. 4).

ZWITSERSCHE KRUIDEN, een mengsel van *althaeabladen*, *sennabladen*, *gewone kamillen*, *clierbloemen*, *lindebloesem*, *duizendguldenkruid*, *klaprozen*, *althacawortel*, *zoethoutwortel*, *kalmuswortel* en *gemberwortel*. (No. 4).

De Opiumwet.

Nu sedert 4 October de Opiumwet in werking is getreden, werd tot ons het verzoek gericht deze wet nogmaals in ons blad te bespreken.

Gaarne willen wij aan dit verzoek voldoen, maar wij zien ons genoodzaakt ons in onze bespreking te beperken, hetgeen wij des te geruster kunnen doen, omdat in het Maandblad van December 1919 de wet uitvoerig behandeld is, vooral naar aanleiding van een beschouwing, waarin de meening van Mr. SALM en Prof. v. D. WIELEN is blootgelegd.

De voornaamste bepalingen van de wet luiden aldus:

„Art. 1. Het is verboden, opium en alle derivaten daarvan (waaronder ook te verstaan ruw opium, toebereid opium, medicinaal opium, morphine en heroïne) alsmede cocaïne,

A. binnen het Koninkrijk in Europa te bereiden, te verwerken, te vervoeren, te verkoopen, af te leveren, of ten verkoop of ter aflevering voorhanden te hebben;

B. in het Koninkrijk in Europa in te voeren;

C. uit het Koninkrijk in Europa uit te voeren.

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

Als nieuwe leden gaven zich op de Heeren:

A. de Hoop	Amsterdam.
N. Keulemans	„
M. Neeter Sr.	„
L. Vleeschhouwer Jr.	„
M. Wijnberg	„
J. Piotske	„
B. v. Dam	„
B. M. Premela	„
H. Workum	„
J. van Riel, apotheker	den Haag.

Wij deelen de leden en abonnés mede, dat de Vereeniging tegen de Kwakzalverij een postrekening heeft geopend te Amsterdam No. 32237.

In den afgelopen maand mochten wij van verschillende leden mededeeling ontvangen, dat zij een bepaald bedrag beschikbaar stelden voor de a.s. feestviering. Echter..... wij zijn nog niet aan de helft van het bedrag, dat wij op zijn minst genomen, noodig hebben.

Mogen wij nog eens harder aankloppen?

Nadere mededeelingen zullen in het volgend Maandblad worden verstrekt.

Opgaat van de samenstelling der middelen vanwege de Vereeniging tegen de Kwakzalverij in 1920 onderzocht en in het Maandblad opgenomen.

VAN AKEN'S POEDERS tegen kies- en hoofdpijn bevatten elk ongeveer 300 milligram *antifebrine*. (No. 7).

BRUIJNZEELS RHEUMATIEKMIDDEL is fijngewreven *cochenille*. (No. 5).

Art. 2. 1. Het verbod, gesteld in artikel 1, is niet van toepassing:

a. op apothekers en apothekhoudende geneeskundigen, die de in artikel 1 genoemde stoffen invoeren, vervoeren, bewerken of verwerken, ten einde die als geneesmiddelen te verkoopen of af te leveren, mits zij bij een en ander de bepalingen in acht nemen der wet van 1 Juni 1865, regelende de uitoefening der artseneijbereidkunst.

b. op veeartsen, die de genoemde stoffen invoeren, vervoeren, bewerken of verwerken, ten einde die als geneesmiddelen ten behoeve van vee te verkoopen of af te leveren, mits zij bij een en ander de bepalingen in acht nemen der wet van 8 Juli 1874, tot regeling van de uitoefening der veeartseneijkunst.

c. op hen, die van onzen Minister van Arbeid schriftelijk verlof hebben bekomen tot het invoeren, vervoeren, uitvoeren, verkoopen, afleveren of ten verkoop of ter aflevering voorhanden hebben van de genoemde stoffen.

d. op hen, die van onzen Minister van Arbeid schriftelijk verlof hebben bekomen tot het in bepaald aangewezen en nauwkeurig omschreven localiteiten in het groot bereiden der genoemde stoffen of tot het in het groot bereiden van geneesmiddelen daaruit of daarmede.

Art. 3. Met het opsporen van de overtredingen van deze wet zijn, behalve de in art. 8, 1° tot en met 4° en 6°, van het Wetboek van Strafvordering aangewezen personen, belast de ambtenaren van het Staatstoezicht op de Volksgezondheid, die van de invoerrechten en accijnzen en de marechaussée en de ambtenaren van Rijks- en gemeentepolitie.

Art. 4. 1. De in artikel 3 genoemde personen zijn ten allen tijde bevoegd, de uitlevering te vorderen van al hetgeen redelijker wijze vermoed kan worden, gediend te hebben of bestemd te zijn geweest tot het plegen van eene overtreding van deze wet en in beslag te nemen alles, wat dienen kan tot bewijs der overtreding."

De andere bepalingen kunnen wij hier laten rusten. Wij wijzen er speciaal op, dat, bij verkoop in het klein, alle onbevoegden zijn buitengesloten en dat het ten verkoop of ter aflevering voorhanden hebben door dezen ook strafbaar is."

Het is o.i. vrij duidelijk, dat een onbevoegde die b.v. poeders verkoopt, waarvan het eenige werkzame bestanddeel uit opium of codeïne bestaat, niet vrij uit zou gaan maar, daarop van bevoegde zijde opmerkzaam gemaakt, lijkt het ons twijfelachtig of dit ook het geval zou zijn wanneer de bedoelde bestanddeelen in zeer geringe mate en naast andere werkzame stoffen in het middel voorkomen.

Misschien zal het afhangen van de hoeveelheid der verboden stoffen, welke quaestie het best door een vervolging kan worden uitgemaakt.

Het is daarom zeer gewenscht, dat de opsporingsbeambten bij hun zorg voor de naleving en toepassing der wet ook eens speciaal zouden letten op sommige kwakzalversmiddelen die opium en de andere in art. 1 genoemde stoffen bevatten, als daar zijn:

Pastilles Poncelet bevatten *Codeïne*.

Siroop Zed bevat *Codeïne*.

Anti-Nausea „ *Zoutzure Cocaine*.

Kalmine „ *Opium*.

Pilules anti Neuralgiques van *Cronier* bevatten *Codeïne* en *Morphine*.

Amerikaansch Plantenmiddel van *Müller* (tegen drankzucht en morphinisme) bevat *Opium* en *Morphine*.

Antimorphine bevat *Morphine*.

Tonic Labady „ „

Injection Brou „ *Opium*.

Balsempillen van *H. van Aken* bevatten *Codeïne*.

Pillen van het *Instituut v. Bijsterveld-Tuinstra* bevatten *Codeïne*.

Dit lijstje is door ons ontleend aan de opgaven in het *Maandblad*, ongetwijfeld kan het getal vermeerderd worden.

BERICHTEN.

Centraal Laboratorium van de Volksgezondheid. Uit het verslag van de verrichtingen over het jaar 1919 vermelden wij van de onderzochte kwakzalversmiddelen een griepgeneesmiddel, dat uit zoutzure morphine bestond; *maxima doctrina*, een middel tegen tuberculose, met een zeer klein extract-gehalte en het „*Kracht der lucht*” van den „chemicus” VAN DER MEULEN, dat uit Hilversumsch leidingwater, zooals KEULEMANS ook al constateerde, bleek te bestaan.

(Ph. Weekbl.)

Wasmuth, de eigenaar der Rad-Jo-firma te Hamburg, die zich noch door de veroordeeling op aanklacht van prof. Kouwer (wegens laterlijke belediging), noch door de verklaring van de Duitse vrouwenklinieken heeft laten weerhouden, de hoogleraren in de verloskunde voor zijn reclamewagen te spannen, is door het Landgericht Hamburg nu eens practisch aangepakt: telkens als hij zich voortaan in zijn reclame op een Duitse vrouwenkliniek beroept, zal hem 1500 mark boete of 6 maanden hechtenis te wachten staan.

(Münch. med. Wochensch.)

door N. R. Ct."

Mededeelingen van verschillenden aard

H. van Gelder's Uroscopisch-Instituut.

Wij behoeven ongetwijfeld niet de verzekering te geven, dat wij met onzen naamgenoot niets gemeen hebben en zelfs zeer vijandig tegenover hem staan, wat niet te verwonderen is, wanneer wij eenige woorden aan zijn instituut wijden.

In de omstreken van Rotterdam (of het in Rotterdam zelf geschiedt weten wij niet) worden alom brochures verspreid, die tot titel dragen: „Uroscopisch-Instituut. Spreekuren voor urine-onderzoek alle werkdagen van 9—5 uur, 's Zaterdags tot 12 uur, Erasmusstraat 21a, Rotterdam, te bereiken met lijn 3, 10, 11. H. van Gelder, Uroscop, Dr. H. van Meer, Medisch Adviseur."

In deze brochure, 9 bladzijden groot, lezen wij verder:

„Behandeling van in- en uitwendige ziekten.

Voor Postpakketbehandeling zendt Urine met ziekte-beschrijving of de te stellen vragen, ook worden alle inlichtingen omtrent ziekten per brief behandeld.

Zie voor enkele ziekten onze Patentmiddelen."

Dus, een genezing per correspondentie, die wij reeds zoo dikwijls veroordeeld hebben en van welke kwaal?

De brochure zegt het ons:

„Tuberculose (teringlijders) kunnen radicaal genezen worden door: van Gelder's teringmiddel merk Kimletor, wordt gebruikt als drank in Capsules of in Pillen, voor T-B-C-wonden v. Gelder's Tuberculosezalf.

Na langdurige proefnemingen samengesteld door

een oud Medicus, wijlen Dr. L. J. Kimmel*) bij wien ondergeteekende geruimen tijd in den Apotheek werkzaam was en onder wiens leiding hij dit zoo heilzame middel als zoovele andere speciaalrecepten leerde kennen en vervaardigen."

Wij vinden verder in de brochure een inlichting omtrent de Tuberculose en ten slotte drie bladzijden met opgaven van een elftal geneesmiddelen bij VAN GELDER verkrijgbaar, waarvan sommige ook tegen andere kwalen dan tering doeltreffend heeten te zijn.

En alsof men nog geen keuze genoeg heeft besluit de brochure:

„Aan ons instituut zijn ook alle mogelijke kruiden voorhanden ter genezing der ziekten als Borstkruiden, Laxeerkruiden, Bloedzuiverende kruiden enz. per pak f 1.50."

Elk wat wils!

Het Instituut werkt meestal op de gewone wijze van de brievendoktoren. Een vragenbrief, die de patiënt zelf heeft in te vullen, verzoek om toezending van urine ter onderzoek en — na ontvangst van een postwissel — afzending van geneesmiddelen. Hierin is men nogal vrijgevig. Zooals in de brochure staat:

„Uit de volgende medicijnen kunt ge zelf, naar uw ziekte is, geneesmiddelen kiezen. Zoo ge de toepassingen aan ons wilt overlaten, zendt Uw Urine ter onderzoek met duidelijke ziektebeschrijving of de te stellen vragen, naam adres en leeftijd.

Spoedig zenden wij U medicijnen toe, na ontvangst van Postwissel der kostende prijs."

Stel je voor, dat ieder leek maar aan 't kiezen gaat! 't Is bijna al voldoende om alleen daarom met kracht tegen het Instituut te waarschuwen.

Maar er is meer, waarop wij aanstonds terugkomen!

Tevoren echter zijn wij, om der waarheidswille verplicht te melden, dat het Instituut niet alleen per brief praktiseert, maar ook bezoek ontvangt, waarbij het meebrengen van urine gewenscht wordt.

Alle bewijs daarvan — tevens een bewijs voor de ontwikkelingsgraad van de houders van het Instituut — laten wij hier een brief volgen, gericht aan iemand, die hulp bij het Uroscopisch Instituut had gezocht:

„Waarde Patient.

Hierbij de gevraagde medicijnen. Vergeet niet dat voor een doeltreffende behandeling een onderzoek der urine van avond en morgen en zoo noodig een lichamelijk onderzoek beslist noodig is.

Probeer het eerst zoo eens als ge wilt, controle op de patient is hoofdzaak voor behandeling. Drinken, goed omschudden. Zend voortaan postwissel vooruit!

Leg bij pijn de galsteenpatiënt warme natte omslagen om de buik. Geef veel citroensap en karneemelk te drinken. Zend urine van avond en morgen. Neem van de galsteenolie eerst weinig, langzaam aan meer in melk of citroensap. Persoonlijk bezoek met urine nog beter."

w. g. H. van Gelder, Uroscop.

Dr. H. van Meer, Medisch Adviseur.

Laat ons thans nog 't een en ander zeggen over de middelen, die het Instituut verstrekt! Alle 11 middelen te onderzoeken, kostte te veel tijd en 't was o. i. ook de moeite niet waard.

Daarom werden een drietal door den heer KEU-

*) Op wien wij eenige jaren geleden reeds de aandacht gevestigd hebben. RED.

LEMANS onder handen genomen wel met het volgend resultaat :

Van Gelder's teringdrank, vat levertraan, petroleum, teer en een ijzerverbq.

Van Gelder's zenuwdrank bestaat uit broomkalium, dubbelkoolzure, salicylzure soda, suiker en pepermuntolie.

Van Gelder's galsteenolie, eengsel van ongeveer 15 deelen terpentijn metdeelen lijnolie

Het groote publiek heeft aan opgaaf weinig, dat weten wij. Maar men vragt deskundigen en wij zijn overtuigd, dat deze ijn oordeel te kennen zal geven, dat de samenng der middelen geen enkelen waarborg bidat de door het Instituut beloofde volkomene genezing zal worden bereikt.

Integendeel, een nadeelige wg is bij verschillende gevallen te verwachten

Met overtuiging durven wij dve tegen het Uroscopisch Instituut te waarscn, nadat wij ten slotte nog erop gewezen heb dat bij elke brochure is gevoegd : *Een blijdschap voor Nederland en het Hulpblaadje van Centenbond van de Stads-Evangelisatie te Bru*

Wat die blaadjes met het innt te maken hebben, *begrijpen* wij niet.

Vermoeden doen wij echter wel Zouden zij moeten dienen om geloovigen vanere richting vertrouwen in te boezemen ?

't Is niet de eerste maal, dat of Godsdienstig gevoel gespeculeerd wordt, menke slechts aan *Abdijsiroop en Klooster-balsem*

De praktische Veeaar

Ons werd toegezonden een bre getiteld „De praktische Veearts” welke bro werd uitgereikt op de tentoonstelling van Landtuinbouwprodukten te Oudendijk (N.-H.), enerschijnlijk ook in andere plaatsen op tentoonsteen van gelijke strekking.

Het doel der brochure is : de schen zelf te leeren beoordeelen welke ziekte vee heeft, of aan welk ongemak het lijdende is, er daarbij een veearts te raadplegen.

De zelfgestelde diagnose moet menden aan een chemische fabriek, die, volgens (diagnose, voor de medicijnen zal zorgen.

De bewerking van de 16 blz. brochure is van een Rijksveearts, wat men aan djl heusch niet zou zeggen. Enfin.

Hoewel wij niet kunnen beoordeelt de vee-geneesmiddelen al of niet geschikt voor de ziekte waarvoor zij heeten onfeilbaar t, willen wij toch wel even waarschuwen voorzi te zijn, met volgens een boekje veeziekte te ordeelen en diagnose op te maken.

In het „Voorwoord” komt een zin die wij zelfs gevaarlijk vinden :

„Door van onze geneesmiddelen uit te maken, is het in het vervolgt meer noodig steeds uwen veearts te raacen...”

Het schijnt dat de schrijver dit gle zelf ook wat te erg vond, want even later schij :

„'t Spreekt wel van zelf, dat wijs niet voorstellen, dat met het verschijjan dit boekje de veearts totaal overbcis geworden”.

Wij zullen de geneesmiddelen die in boekje worden opgenoemd maar onbesproken k maar diepe wonden worden o.i. door geen zalfjezen, zoomin als gallen door smeersel.

Hebt ge hart voor Uw vee, raadpleeg dan bij ziekte ervan steeds een veearts. Niet zelf „dokteren” want dat komt niet goed uit. Het kost U veel geld en later moet er toch den veearts bij worden gehaald, dan is het echter misschien te laat en het kost weer geld.

De veearts ziet Uw vee en kan de ziekte onderkennen en geneesmiddelen geven. Dat kan men niet doen uit de verte, afgaande op een volgens een boekje opgemaakte diagnose. Laat U dat gezegd zijn.

UIT DE PERS.

Het nut van het Tuberculose-museum.

Een onbekende, wien wij inmiddels hartelijk danken, zendt ons een exemplaar van de *Oldenzaalsche Courant*, waarin wij, onder de rubriek „Prikkel”, beschouwingen van allerlei aard aantreffen. Onder meer viel onze aandacht op het onderstaande, dat wij gaarne onder de oogen van onze lezers brengen :

„Toch krijgen we deze week iets zeer merkwaardigs te zien in de achterzalen van het St. Jozefgebouw.

De afdeeling Oldenzaal van de Vereeniging tot Bestrijding der Tuberculose heeft een bij uitstek practisch middel bedacht om ons nog eens ernstig te waarschuwen voor een der verradelijkste volksziekten, de tuberculose of tering. Daarvoor is hier wel reden. Want het aantal slachtoffers, dat daaraan jaarlijks in Oldenzaal en Berghuizen ten prooi valt, is in vergelijking met andere plaatsen vrij hoog. Dat middel is een klein museum, hetwelk ons op een aanschouwelijke manier wil leeren, wat wij kunnen en dus ook moeten doen ter voorkoming en bestrijding van die gevreesde ziekte. Jong of oud, arm of rijk, gij zult in dat museum iets *nuttigs* leeren voor geheel uw verder leven, iets wat gij doen of laten moet om uit de vangarmen der tuberculose te blijven.

Voor al voor de kleine luiden is er één zeer leersame afdeeling in dat museum. Ik bedoel die van kwakzalver-middelen, waardoor de tuberculose niet genezen wordt, zooals abdijsiroop, pinkpillen enz.

Wat ? — zei Oele, die me bij het schrijven dezer regelen over den schouder keek — durf je de abdijsiroop een kwakzalversmiddel noemen? Als ze nu van het Staphorster boertje kwam, zou ik je nog gelooven. Maar abdijsiroop uit het klooster Sancta Paulo . . . een kwakzalversmiddel ! Foei !

„Mijn beste uil van Minerva, — antwoordde ik op vleiende toon — ik dacht, dat je wijzer was. Het klooster Sancta Paulo . . . bestaat niet. In een klooster kennen ze latijn, en daarom zullen ze er nooit zoo'n aarts-bis-dommigheid begaan om het Sancta Paulo te noemen. En zelfs al was er ergens ter wereld een klooster, waar ze abdijsiroop maakten, dan zou het nog een kwakzalversmiddel zijn. Want paters of zusters hebben geen verstand van geneeskunde, wijl ze *daarvan* geen studie hebben gemaakt.

„En toch ben ik na het gebruik van abdijsiroop weleens van een verkoudheid genezen” — hield Oele hardnekkig vast.

„Juist — hernam ik snel — na het gebruik van dat dure goedje maar niet daardoor. Je bed had er meer schuld aan dan dat fleschje aardappelstroop met gebrande suiker, dat je onder den naam van „abdijsiroop” voor grof geld hebt gekocht. Als ik een doodgewone verkoudheid heb opgelopen. kom ik er heel wat goedkooper af. Ik drink warme

anijsmelk en kruip vroeg onder de wol. Daardoor kom ik aan 't transspireeren (met permissie) en *daardoor* genees ik. Maar als mijn hoesten niet zoo onschuldig lijkt of mijn kuchen aan T. B. C. doet denken, dan moet ik aanstonds den dokter raadplegen, en jij natuurlijk . . . den veearts.”

„Zigeunerbloed !” siste Oele nijdig en vloog weg naar het donkerste hoekje van het klokgestoelte.

„Maar de pinkpillen dan ? — vroeg heel naïef het Duifje, dat mijn debat met Oele met open mond had gevolgd. „Die zijn toch waarlijk overal goed voor. Je leest het ieder oogenblik in de krant met het portret er bij van hem of haar, die door die pillen verklaart genezen te zijn.”

„O heilige onnoozelheid !” riep ik vol verwondering uit. „Probeer eens, of gij het onthouden kunt : pinkpillen zijn slecht bereide staalpillen. En als je nu ooit een kwaal krijgt, voor wier genezing de dokter (d. i. de man, die het weten kan) het gebruik van staalpillen noodig oordeelt, koop ze dan alsjeblieft bij den apotheker. Dan krijg je goede staalpillen voor veel minder geld dan die peperdure doosjes met pinkpillen kosten.

Hoe zou een en hetzelfde geneesmiddel goed kunnen zijn voor alle kwalen ? Voor het uitvallen van het haar en voor eksteroogen, voor zomersproeten en winterhanden, voor *tébécé* en diarrhee ! 't Is waarlijk al te dom. Weet je, waar de pinkpillen beslist goed voor zijn ?”

„Neen ! — bekende 't Duifje grif.

„Om den zak te spekken van degenen, die ze in den handel brengen ! Al die mooie advertenties, welke hun handen met goud kosten (wat natuurlijk op de verbruikers der pillen wordt verhaald !) zijn niets dan boerenbedrog. De agenten van de pinkpillen bieden den gebruikers somwijlen geld . . . als zij hun portret voor de krant willen afstaan en een verklaring willen teekenen, dat zij, door die pinkpillen zijn genezen ! 't Is wel opvallend, dat in de *Oldenzaalsche Courant* nooit een portret staat van iemand uit Oldenzaal zelf, die door de pinkpillen is genezen. Dan konden wij er eens naar toegaan en dat zaakje door een geneesheer laten onderzoeken. Wel vindt je in de plaatselijke bladen somwijlen het portret van een zoogenaamd ingezetene die heel ver weg woont en hier door niemand gekend wordt. Doch welk verstandig mensch zal eenige waarde hechten aan de attesten, van zulk een onbekende grootheid.

Mochten toch de eenvoudige luitjes — want zij vooral worden evenals het Duifje door die reclame verschalkt — bij hun bezoek aan het T. B. C. museum leeren beseffen, dat abdijsiroop en pinkpillen kwakzalversmiddelen zijn. Dan zullen zij het zuur verdiende geld, dat zij nu daaraan vermorsen, met meer succes kunnen besteden voor waarlijk versterkende middelen voor hun zieke of wakke huisgenooten.”

HERHAALDE WAARSCHUWINGEN

De Roode Pillen van Dupuis. Reclames in de meeste couranten en tijdschriften vestigen opnieuw de aandacht op deze kwakzalverij Reeds in het Maandblad van Juli 1902 hebben wij gewaarschuwd tegen deze pillen, die, als van bijzondere samenstelling o.m. worden aanbevolen tegen :

„Verstoptheid, moeilijke spijsverteering, maagkwellingen, gallen, slijmen, maagzuren, mangel aan eetlust, verstrammingen. bloedbedref, huidziekte, puisten, bloedzweren, kwade lichaamsap- aan, jeuksel, geelzucht, schele hoofdpijn, zenuw-

smarten, zwijmelingen, bedwelmdheden, aamborstigheid, geraaktheid, rhumatismus, onzuiverheden van het bloed, hartziekten."

Waaruit bestaan dan wel die wonderpillen? Vermoedelijk uit wat nieuws, want de gewone purgeermiddelen, die op de maag en darmen werken, worden afgekeurd. Om hieromtrent zekerheid te verkrijgen, heeft de heer A. J. WIJNNE, te Rotterdam, de pillen onderzocht en wel met het volgende resultaat: Elke pil woog ongeveer een halve gram; daarvan kon een licht rood, later wit omhulsel worden verwijderd, dat 300 mgr. woog en bestond uit suiker, talk en een roode aniline-kleurstof. Voor de eigenlijke pil bleef dus 200 mgr. over en daarin werd met zekerheid aangetoond kleine hoeveelheden *aloe* en *jalape-stengelhars*, terwijl de hoofdmassa een plantaardig extract was. 't Is waarlijk om te lachen als 't niet zoo treurig ware! Twee van de meest sterk-werkende eeuwen lang bekende *purgeermiddelen*, die dikwijls door geneesheeren worden voorgeschreven, maar die, bij een langdurig en voortgezet gebruik zeer noodlottige gevolgen na zich kunnen slepen, al zegt ook DUPUIS, dat zij „samengesteld uit uittreksel van kruiden, nooit kwaad doen."

CORRESPONDENTIE.

T. H. J. te H. Het gezonden pakje bevatte geen kruiden, maar witte kristallen, die, volgens het onderzoek van den heer KEULEMANS, alléén uit *broomkalium* bestonden.

Niets vreemds bij epilepsie.

D. H. te W. De zalf tegen beeneter, door den heer KEULEMANS onderzocht, bevat *honing*, *was*, *terpentijn*, *sandarak* en *tarwemeel*. Vooral die *sandarak* in zoo'n zelf verwondert ons. De hulp van dien predikant, hoe goed hij het misschien meent, is toch, volgens onze meening, niet ongevaarlijk.

B. G. te A. Wij danken u voor de toezending van het *Maandblad van de Vereeniging van Drogisten (A.A.)*, dat wij trouwens geregeld toegezonden krijgen. Wij hebben dan ook de hatelijke aanvallen tegen onze Vereeniging van J. N. G. CHRZ, te H. reeds meermalen gelezen, maar ze laten ons koud en wij zullen daarop niet ingaan.

J. W. te B. In een volgend no. De man heeft reeds sinds jaren ons wantrouwen opgewekt.

Dr. A. C. te R. In 't volgend no.; te laat voor dit no. ontvangen.

Register op den veertigsten jaargang van het Maandblad.

(De cijfers geven het nummer van het Maandblad aan, Ber. beteekent Berichten, Corr. Correspondentie, H. W. Herhaalde waarschuwingen, Ingez. Ingezonden en R. Rechtszaken).

<i>Abdijsiroop</i>	2
„ Wat — kost	Ber. 1
<i>Advertenties-kwakzalvers</i> . Beperken van —	„ 7
„ in Zuid-Afrikaansche bladen	7
<i>Aken</i> , v. Poeders tegen kies- en hoofdpijn	7
<i>Akker's</i> kloosterbalsem	2
„ Lia tabletten	2
<i>Allerlei Kwakzalverij</i>	Feuilleton 1
<i>Apothekers</i> . en kwakzalversmidden	Ingez. 8, 9, 10
„ Verkrijgbaar bij alle	1
<i>Asthma-middel</i> Potter	3
„ Praga	1
„ van Schiffman	Corr. 11
„ Vivamol of Vixol	9
„ pillen van Visser	8
<i>Bedwateren</i> Een gevaarlijk huismiddel tegen —	7
„ Maatschappij Zeuobia	2
„ Urie-pillen —	2
<i>Beeneters</i> , zalf tegen —	Corr. 12
<i>Bladel</i> . Middel tegen suikerziekte	6
<i>Boom's</i> maagpoeder	H. W. 9
<i>Braskamp's</i> middelen	4

<i>Bruijnzeels</i> Rheumatiekmiddel	5	<i>Postarieven</i> . bogde —	Ber. 9
<i>Bijgeloof</i> en kwakzalverij	Feuilleton 5	<i>Praga</i> tegen as	1
„ en toovenarij	5	<i>Praktijk</i> . Voting van —	11
<i>Bijsterveld</i> . Teringmiddel	6	<i>Rad-Lo</i> , bestrij	Ber. 12
„ Zenuwmiddel	6	<i>Rechtszaken</i> :	
<i>D. D. D.</i>	2, 5	Eilers	2, 3, 9, 10, 11
<i>Delitsche Overheid</i> en de Kwakzalverij	6	Honger adestaker	11
<i>Dokter in huis</i> . Boekbesch. 4, Ingez. 5, 6	6	Hoofdpijers volgens Förster	11
<i>Doodsbericht</i> van ons blad, door Eilers.	Feuilleton 9	Mittelma	9
<i>Duitschland</i> . Bestrijding der Kwakzalverij	Ber. 2	Onbevoegdtoefening der tandheelkunst	10
<i>Duo Formula</i>	6 Feuilleton 8	Wonderd te Ermelo	7
<i>Eilers</i> aan het ijlen	Feuilleton 9	Wonderd te Warfstermolen	1
„ De beschaafde —	Ber. 9	<i>Rheumatiek</i> en in een maand	6
„ De vervolging van —	7	<i>Rheumatiek</i> -n van Bruynzeels	5
„ en de Medici	4	<i>Richards</i> Duana	6 Feuilleton 8
„ en zijn vroegeren helper Smit	10	<i>Riding's</i> micogen bedwateren	2
„ Kampenaars en Bolsjewieken	6	<i>Samenstelling</i> middelen in 1920 onderzocht	12
„ voor het kantongerecht te Amsterdam	R 9, 11	<i>Solosan</i> . Genndig Instituut	1
„ „ „ „ „ Heerenveen	R. 2, 3	<i>Sanaperin</i> tav	2
<i>Engeland</i> . Verbod van patentmiddelen.	Ber. 9	<i>Sanguinose</i>	2
<i>Foster's</i> rugpijn- en nierepillen	2	<i>Satire</i> . Een ge —	7
<i>Galsteenolie</i> van Van Gelder	12	<i>Schiffman's</i> el tegen asthma	Corr. 11
<i>Geheimmiddel</i> Definitie voor —	5	<i>Senka</i> . Maatpij voor een nieuw teringmiddel	8, 10
<i>Van Gelder's</i> middelen	12	<i>Sloan's</i> linis	8
<i>Geneeskunst</i> Onbevoegd uitoefenen		<i>Smit</i> Gzn. Ir en concurrent van Eilers	10
der —	R. 1, 2, 3, 7, 9, 10, 11	<i>Specialite's</i> e British Medical Assosiation	Ber. 6
<i>Geneeskunst</i> Populariseren van de —	6	<i>Specialite's</i> panje	5
„ Vrije uitoefening der	3	„ iod in Engeland	Ber. 9
<i>Geneesmiddelen</i> voor het vee	12	<i>Staatstoezich</i> de Volksgezondheid	Ber. 9, 12
<i>Haarlemmerolie</i>	H. W. 10	<i>Steenpuistender</i> van Visser	8
<i>Handelsblad</i> en kwakzalversadvertenties	11	<i>Suikerziekte</i> Kwakzalverij	6
<i>Honger-</i> en koudestaker	R. 11	„ ddel uit Bladel	6
<i>Hoofd-</i> en kiespijpoeders van Aken.	7	<i>Tandheelku</i> Onbevoegde uitoefening	R. 10
<i>Huismiddel</i> Een gevaarlijk —	7	<i>Teringdrana</i> van Gelder	12
<i>Instituut Solosan</i>	1	<i>Teringmiddan</i> Bijsterveld	6
„ voor Pharmacopeutisch onderzoek.	Ber. 11	„ „ M. Smit (Senka)	10
„ <i>Uroscopisch</i> — van H. van Gelder	12	<i>Thermotabl</i>	2
<i>Juffrouw</i> , gevaarlijke	1	<i>Toovenarij</i> bijgeloof	5
<i>Hoofd-</i> en kiespij, poeders van v Aken	7	<i>Treub</i> . Prædicator — overleden	5
<i>Kinkhoestdrank</i> van Beumer	5	<i>Tuberculos</i> Maatsch. Senka's middel	8—10
<i>Klacht</i> van slachtoffers	4	<i>Tuberculosseum</i> . Nut van het	
<i>Kloosterbalsem</i>	2	<i>Urie-pillen</i> Sanitas	2
<i>Kou</i> en kwakzalverij	4	<i>Uroscopisestituut</i> van van Gelder	12
<i>Kwakzalvers-advertenties</i>	1, 7	<i>Valda-pass</i> (Aanvulling)	3
„ en de Pers	8, 11	„ Leugenachtige reclame —	7
„ en het Handelsblad	11	<i>Fallende te</i> . Poeders tegen —	Corr. 10
<i>Kwakzalversmiddelen</i> , Middeleeuwsche —	7	„ z.g. kruisten tegen —	Corr. 12
<i>Kwakzalverij</i> Bestrijding in Duitschland.	Ber. 2	<i>Feearts</i> . praktische —	12
„ en bijgeloof	Feuilleton 5	<i>Vereenigdegen</i> de kwakzalverij	
„ en de Delftsche Overheid	6	Age voor de jaarvergadering	10
„ en suikerziekte	6	Jaarslag over 1919	7
„ Lezing over	5	Meeelingen v. het Bestuur 1, 2, 4, 5, 7, 9, 10, 11, 12	12
„ Nog iets over —	10	Rekng en verantwoording over 1919	7
„ Opleving der	1	Veig van de jaarvergadering.	11
<i>Laboratorium</i> van de Volksgezondheid	Ber. 12	<i>Visser's</i> ddelen	8
<i>Lezing</i> over kwakzalverij	5	<i>Vivamol</i> Vixol tegen Asthma	9
<i>Lia</i> tabletten	2	<i>Volksgeheid</i> . Staatstoezicht op de —	Ber. 9, 12
<i>Maag-</i> en hoofdpijpoeders volgens Dr. Forster.	Ingez. 11. R 11	<i>Voortzeig</i> van praktijk	11
<i>Maxima Doctrina</i>	Feuilleton 3	<i>Wasmut</i> van de Rad-Lo firma	Ber. 12
<i>Meenk's</i> zenuw-hoofdpijpoeders	4	<i>Wetensq.</i> De hoogste.	Feullet 2
<i>Middel</i> . Het —	1	<i>Wismutzalf</i>	6
<i>Middelen</i> in 1920 onderzocht	12	<i>Wilt's</i> ur- en blaaspillen	3
<i>Mittelmayer</i> voor het kantongerecht	R. 9	<i>Wondekter</i> te Enkhuizen	Ber. 8
<i>Mijnhardt's</i> optreden	4	„ Ermelo.	Ber. 6. R 7
„ middelen	H. W. 7	„ Poelstra	Ber. 9
„ Sanaperin-tabletten	2	Warfstermolen	R. 1, 11
„ Thermotabletten	2	<i>Zalf</i> ten beeneter.	Corr. 12
<i>Opiumwet</i> , De	12	<i>Zenobiu</i> Middel tegen bedwateren	2
<i>Opleving</i> der kwakzalverij	1	<i>Zenuwank</i> van van Gelder	12
<i>Onbevoegde uitoefening</i> der geneeskunst	R. 1, 2, 3, 7, 9, 10, 11	<i>Zenuwvofspijnpoeders</i> van Meenk	4
„ „ „ tandheelkunst	R, 10	<i>Zenuwddel</i> van Bijsterveld	6
<i>Patentgeneesmiddelen</i> . Verbod in Engeland	Ber. 9	<i>Zieke</i> e — weet niet waardoor hij beter wor.	Ber. 3
<i>Pharmacotherapeutisch</i> onderzoek	Ber. 11	<i>Zwitserhe</i> kruiden	4
<i>Phenolphthaleine</i> . Misbruik van —	2		
<i>Poncelet-pastilles</i>	H. W. 9		
<i>Populariseren</i> van de geneeskunde	6		